ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

PRINT ISSN: 2148-3930 - ONLINE ISSN: 2148-3965

(SAYI: 21 YIL: 2018 - ISSUE: 21 YEAR: 2018)

İMTİYAZ SAHİBİ

“Bu Dergi Türk Patent Enstitüsü Tarafından Marka Tescili İle Tescillidir”

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GÜVEN PLUS GRUP A.Ş.

www.guvenplus.com.tr

DERGİ YÖNETİMİ

İSTANBUL
BİLİM VE AKADEMİSYENLER DERNEĞİ

www.istanbulbilimveakademisyenlerdernegi.org

UHİVE DERGİMİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1 Dergimiz hakemli ve uluslararası indeksli bir dergidir. Her yayın en az iki alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmektedir. İki alan hakemi tarafından olumlu "yayınlanabilir" yönünde rapor almayan yayınlar dergimizde yayınlanmaz. Bu durum karşısında hiçbir yazar(lar) dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Dergimizde yayınlanmaya hak kazanan "Etik Kurul Raporu" bulunan yayınlara dair etik kurul bilgileri yazılı olarak editörlüğe gönderilmesi ve sisteme yayın yüklenirken sisteme yüklenmesi zorunludur. Etik kurul raporu olan ve sisteme bilgisi girilmeyen ya da yazılı olarak editörlüğe bilgileri ulaştırılmayan çalışmalardan doğan her türlü sorumluluk yazar(lar)'a aittir. Dergimizin hiçbir kurulu ve yetkilisi bu konuda maddi ve manevi sorumluluk kabul etmez. Dergi kurul ve üyeleri "yetkilileri" Hukuki yükümlülük altına alınamaz. Her yazar ve yazarlar bu durumu peşinen kabul etmiştir.

2 Dergi hakem ve kurullarında yer alan akademisyen ile diğer yetkililer hakkında yazar(lar) dergi sistem işleyişi sürecine dair bir talepte bulunamaz. Bulunsalar bile herhangi bir bilgi kendilerine verilmez, sistem süreci değiştirilmez. Dergimiz ile ilgili her türlü bilgi derginin web sayfasında www. uhedergisi.com adresinden edinilebilir.

3 Dergimiz yılda DÖRT sayı şeklinde çıkmakta her yılın "Mart – Haziran – Eylül ve Aralık" aylarının son günü derginin sayısında bulunan tüm makaleler tek cilt halinde dergi web sistemine yüklenir. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser "makale" ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz olarak ulaşmaktadır.

4 Dergimizde yayınlanan tüm makaleler (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) kalite belgeleriyle ve (2015/04315-2015-GE-18972) Marka patent ile güvence altına alınmıştır. Yayınlanmış olan makaleler kalite, marka patent ve doi bilgileri ile ilgili çalışmanın yazarlarına eserleri hakkında her türlü hukuki hak ve uluslararası güvence sağlamaktadır.

5 Dergimiz basılı ve e dergi olarak yayınlanmaktadır. Print: 2148-3930 / Online: 2148-3965 numarası ile T.C. Kültür Bakanlığından dergimiz hakkında her türlü bilgiye ulaşılabilir.

6 Metin içinde (Yılmaz, 2015: 1) veya (Yılmaz ve diğ., 2015:1) şeklinde kaynak gösterimi, kaynakçada ise YILMAZ, M., (2015). Rusya'da TV Yayıncılığı ve Ulusal TV Kanallarının İnternet Sitelerinin İçerik Analizi, UHİVE, Sayı: 6, Cilt: 3, ss.1-2 şeklinde gösterilir. Tüm yazarlar dergimizin son güncel sayılarını takip ederek ilgili sayılarda yayınlanan makalelerdeki yazım formatını kendi çalışmalarında uygulayabilir. İnternet kaynaklarında mutlaka erişim tarihi ve son ulaşılabilen internet linkinin tamamının başta kaynakça ve metinin kullanıldığı sayfa altında numaralandırılarak gösterilmesi bir zorunluluktur.

7 Kaynakça Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.

8 Dergimiz uluslararası indeksli bir dergi olup dergimizde yayınlanan tüm çalışma ve makaleler derginin yayınlandığı tarih itibariyle ilgili indekslere mail yolu ile ulaştırılır.

9 Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı "makale formatında olmak zorundadır" türünde yayınlara yer verilmektedir.

10 Dergimize gönderilen tüm çalışmalar sisteme yüklendiği şekil ve an itibariyle başka bir dergide yayınlanmamış, değerlendirmeye alınmamış ve red edilmemiş olması gerekir. Tüm sisteme yüklenen makaleler yazar(lar) tarafından bu kurallara uyulduğunu kabul etmiş sayılır. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz hukuki haklarını saklı tutar. Oluşabilecek olumsuzluk karşısında maddi ve manevi tüm sorumluluk ilgili yazar(lar)'a aittir. Dergimiz T.C. Kanunlarına göre hareket eder.

GENERAL INFORMATION ABOUT UHİVE JOURNAL

1 Our journal is a refereed and internationally indexed journal. Each paper is evaluated by two referees who are field experts. The articles not reported as "issuable" positively by two field referees aren't published in our journal. None of the author(s) can lay a claim on our journal in this case. Data, concerning the ethics committe of the studies, approved to be published in our journal, having the Ethics Committee Report, should be submitted to the editors in written and uploaded to the system with the article. Author(s) should take the responsibility of their articles, having the Ethics Committee Report, which were not submitted to the editors in written and were not uploaded to the system. None of the committes and the authorities in our journal are responsible for pecuniary and non-pecuniary damages. The committes and the authorities in our journal do not have any legal obligations. Author(s) have accepted this situation beforehand.

2 Author(s) cannot make a demand for the journal's procedure concerning the academicians in journal's referee board and other boards and other authorities. Even if so, they aren't given any information, system process cannot be changed. Necessary information about our journal can be obtained from the website of the journal www.uhedergisi.com

3 Our journal publishes four times a year, all articles in the relevant volume of journal are uploaded to the web system of the journal in one volume on the last day of the months "March, June, September and December" All readers can download the articles from the journal's web system and the relevant paper "article" can be used on condition that our journal is cited. Readers can download all volumes of our journal for free.

4 All articles published in our journal are assured with certificate of quality (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) and trademark patent (2015/04315-2015-GE-18972). Articles published provide their authors with all kinds of legal rights and international assurance regarding their articles with quality, trademark, patent and doi information.

5 Our journal has both printed and online versions. Necessary information about our journal can be obtained from the T.R. Ministry of Culture with the number Print: 2148-3930 / Online: 2148-3965

6 Reference within the text should be (Yılmaz, 2015: 1) or (Yılmaz et al. 2015:1), in the reference part YILMAZ, M., (2015). TV Broadcasting In Russia And Website Content Analysis Of The National TV Channels , UHİVE International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research, Issue:6, Volume:3, pp.1-2. All authors must follow the latest volumes of our journal and apply the print format of the published articles in their own papers. It is an obligation to indicate the access date of the internet sources and the last accessed full internet link in the references and below the page by giving numbers.

7 References are arranged by the Turkish alphabet. The printing format in the last volume of the journal should be taken into account by all authors.

8 Our journal is an internationally indexed journal, and all articles and papers published in our journal are sent to relevant indices via e-mail by the publication date of the journal.

9 Original research, analysis, compilation, case study, project and book introduction "have to be in an article format" and these publications are also included.

10 All papers sent to the journal and uploaded to the system shouldn't be previously published, not evaluated and not rejected. All articles uploaded to the system are acknowledged that author(s) conform to these rules. Otherwise, our journal keeps its legal rights reserved. All material and moral responsibility regarding a negative situation belong to author(s). Our journal acts in line with the T.R. Law.

İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA LİTERATÜR ve DERLEME

SOSYAL MEDYANIN SİYASAL İLETİŞİM ARACI OLARAK ARAP BAHARI ÜZERİNDE ETKİSİ ***1-18***
Giray Saynur DERMAN

ARAŞTIRMA ve UYGULAMA

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KÜTÜPHANELERLE İLGİLİ YÖNELİMLERİ VE KORUMAYA İLİŞKİN TUTUMLARI: AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ ***19-35***
Alpaslan H. KUZUCUOĞLU, Umut SOLMAZ, Berna Burçak ERKAN, Abdullah DAMAR

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ'NİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ ROLÜ ***36-51***
Belgin KUYUMCUOĞLU

NEOLİBERAL TÜRKİYE'NİN BİR YANSIMASI OLARAK RECEP İVEDİK FİLMLERİNİN OLUŞTURDUĞU ZEİTGEİST ORTAMINDA KADININ SOSYO- POLİTİK STATÜSÜ ***52-86***
Nigar DEĞİRMENCİ, Büşra KAYA

YENİ MEDYADA YENİ NESİL PAZARLAMA: KİLO KONTROL ÜRÜNLERİ ÖRNEĞİ ***87-102***
Selami ÖZSOY, Rengim SİNE

PARKİNSON HASTALIĞINDA RİTMİK İŞİTSEL STİMÜLASYON UYGULAMASININ YÜRÜYÜŞ ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU ***103-113***
Sena ÇARIKCI, Nezehat Özgül ÜNLÜER, Şükrü TORUN

BAŞ EDİTÖRLER
Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN - Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Kasım KARAMAN - Erciyes Üniversitesi

BAŞ EDİTÖR YARDIMCILARI
Prof. Dr. Belkıs ULUSOY NALCIOĞLU - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nejla GÜNAY - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ÖNER UZUN - Adnan Menderes Üniversitesi

YAYIN KURULU
Prof. Dr. Ali DUYMAZ - Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet KALENDER - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten KAPLAN - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Anne ERIKSEN - University of Oslo
Prof. Dr. Branka ARSIC - Brown Üniversitesi
Prof. Dr. Belkıs ULUSOY NALCIOĞLU - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Bekir ÇINAR - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Carlo GENNARELLI - Hofstra Üniversitesi
Prof. Dr. Critopher BASWELL - Columbia Üniversitesi
Prof. Dr. Christine FUOCO - Baldwin Wallance University
Prof. Dr. Emine DEMİRAY - Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Engin BEKSAÇ - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Emily BLOOM - Columbia Üniversitesi
Prof. Dr. Fahrettin ALTUN - Cumhurbaşkanlığı Basın Baş Danışmanı
Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Reyhan ALTINAY - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Faruk ÇOLAK - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Feryal ÇUBUKÇU - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Gülsen DEMİR - Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. George BOZARTH - University of Washington
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Isabella FREDA - Hofstra Üniversitesi
Prof. Dr. Hayriyem Zeynep ALTAN - Nişantaşı Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice İÇEL - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KÖSE - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet KORAŞ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Kazım Özkan ERTÜRK - Düzce Üniversitesi
Prof. Dr. Kathleen HALL JAMIESON - Pennsylvania Üniversitesi
Prof. Dr. Metin IŞIK - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Metin EKİCİ - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Muammer CENGİL - Hitit Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ŞEKER - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa TALAS - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa AKDAĞ - Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa YAĞBASAN - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla UYDU YÜCEL - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Naci İSPİR - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nezvat ÖZKAN - Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Nilgün DOĞRUSÖZ DİŞİAÇIK - İstanbul Teknik University
Prof. Dr. Pamela CORKEY - Hofstra Üniversitesi
Prof. Dr. Peyami ÇELİKCAN - İstanbul Şehir Üniversitesi
Prof. Dr. Paul ARNTSON - Northwestern Üniversitesi
Prof. Dr. Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Songül KARAHASANOĞLU - İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Susan CRANE - Columbia Üniversitesi
Prof. Dr. Şükrü TORUN - Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Thomas HAYDEN - University of St Andrews
Prof. Dr. Tuğçe TUNA - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Ümit ARKLAN - Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Ziya AVŞAR - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşen AKYÜZ - İstanbul Medipol Üniversitesi
Doç. Dr. Enderhan KARAKOÇ - Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Ganira HÜSEYNOVA - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Gülcan IŞIK - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Halime YÜCEL - Galatasaray Üniversitesi
Doç. Dr. Jeremy BIRNHOLTZ - Northewestern Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Emin BABACAN - İbni Haldun Üniversitesi
Doç. Dr. Michael KUYUCU - İstinye Üniversitesi
Doç. Dr. Murat HAZAR - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa YILMAZ - Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa AKSOY - Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Uğur GÜNDÜZ - İstanbul Üniversitesi

TEKNİK EDİTÖRLER
Doç. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ - Hitit Üniversitesi
Öğr. Gör. Ozan KARABAŞ - Hitit Üniversitesi
Burhan MADEN

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRLERİ
Prof. Dr. Feryal ÇUBUKÇU - Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi. Abdullah KARATAŞ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi. Gökşen ARAS - Ankara Atılım Üniversitesi
Dr. Sinem HERGÜNER - Gazi Üniversitesi

TÜRKÇE DİL EDİTÖRLERİ
Doç. Dr. Gülsemin HAZER - Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup POYRAZ - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

İSTATİSTİK, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ALAN EDİTÖRLERİ
Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN - Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Mahmut DEMİRBAŞ - Avrasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi. Emre DÜNDER - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

SİSTEM EDİTÖRLERİ
Dr. Öğr. Üyesi. Hülya UZUN - Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Emre PINARBAŞI - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Öğr. Gör. Cevahir Korhan IŞILDAK - Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Öğr. Gör. Ozan KARABAŞ - Hitit Üniversitesi

HUKUK DANIŞMANLARI
Av. Fevzi PAPAKÇI
Av. İbrahim DURSUN
Av. Nazmi ARİF
Av. Onur BAYKAN
Av. Yasemin ÖZ

YAYIN KABUL ETTİĞİMİZ ALAN VE DİSİPLİNLER

- Alman Dili ve Edebiyatı
- Amerikan Dili ve Edebiyatı
- Arap Dili ve Edebiyatı
- Araştırma Yöntemleri
- Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği
- Basın Yayın Tekniği
- Batı Dilleri Edebiyatı
- Bilişim
- Bulgar Dili ve Edebiyatı
- Doğu Dilleri Edebayatı
- Fars Dili ve Edebiyatı
- Fransız Dili ve Edebiyatı
- Gazetecilik
- Görsel İletişim Tasarımı
- Halkla İlişkiler
- Hungaroloji
- Japon Dili ve Edebiyatı
- Kişilerarası İletişim
- Kore Dili ve Edebiyatı
- Radyo Televizyon
- Reklamcılık ve Tanıtım
- Rus Dili ve Edebiyatı
- Sağlık İletişimi
- Sinema
- Sinoloji
- Spor İletişimi
- Türk Dili ve Edebiyatı
- Uluslararası İlişkiler
- Uygulamalı Dilbilim
- Yeni Medya
- İletişim
- İletişim Bilimleri
- İletişim Tarihi
- İngiliz Dili ve Edebiyatı
- İspanyol Dili ve Edebiyatı
- İtalyan Dili ve Edebiyatı

DISCIPLINES

- German Language andLiterature
- American Language andLiterature
- Arabic Language andLiterature
- ResearchMethods
- Media Economyand Business Administration
- Media Technique
- Western LanguagesandLiterature
- Informatics
- Bulgarian Language andLiterature
- EasternLanguagesandLiterature
- PersianPhilology
- French Language andLiterature
- Journalism
- AudiovisualCommunication Design
- PublicRelations
- Hungarology
- Japanese Language andLiterature
- InterpersonalCommunication
- Korean Language andLiterature
- RadioTelevision
- AdvertisingandPublicity
- Russian Language andLiterature
- MedicalCommunication
- Cinema
- Sinology
- Sports Communication
- Turkish Language andLiterature
- International Relations
- AppliedLinguistics
- New Media
- Communication
- CommunicationSciences
- CommunicationHistory
- English Language andLiterature
- Spanish Language andLiterature
- Italian Language andLiterature

DERGİNİN TARANDIĞI İNDEKSLER

Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN
Baş Editör

Değerli okurlar, kıymetli bilim insanları.,

Dergimizin bu sayısında toplam 06 araştırma ve uygulama çalışmasına yer vermiş bulunmaktayız. Dergimizin bu sayısında da birbirinden kıymetli çalışmaları ile bizleri destekleyen yazarlarımıza yürekten teşekkür ederiz. Her sayıda olduğu gibi bu sayının siz kıymetli okurlarla buluşmasında emek ve katkıları ile bizleri yalnız bırakmayan kıymetli hakem kurulumuza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Dergimizin sizlere ulaştırılmasında arka planda çalışan ve büyük emek sarf eden editörler kurulu, sistem yönetimi ve yayın kurulundaki kıymetli bilim insanlarına da teşekkür etmeden geçemeyeceğiz. Değerli bilim insanları; dergimizin farklı indekslere girmesi konusundaki başvuru ve çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Dergimizde yayınlanan çalışmaların yine farklı okur ile literatür açısından değerlendirilmesi konusundaki duyurularımız da ayrıca devam etmektedir. Farklı dünya ülkelerinden bilim insanlarına dergi ve sayıları konusundaki iletimler ile iletişim çalışmalarına da ayrıca hız vermiş bulunmaktayız. Dergimizin bir sonrası sayısı Mart 2019'de sistemdeki yerini alacaktır. Şimdiden destek ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder gelecek sayılarda yeniden görüşmek üzere esenlikler dileriz.

(Dergimizde etik kurul raporu gerektiren her türlü çalışmada yazar(lar) editörlüğe ve derginin sistemine yayın yüklerken gerekli etik kurul rapor bilgilerini girmekle yükümlüdür. Hiçbir koşul ve şartlarda oluşan ya da oluşacak bir sorunda – problemde dergimiz, yayın kurulu, imtiyaz sahibi, yazı işleri, hakem Ali Murat KIRIK Baş Editör XIII ve bilim kurulları sorumluluk kabul etmez. Yazar(lar) bu bilgiyi dergiye yazılı olarak vermekle yükümlüdür. Bu konuda tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir).

Basın Yayın Kanunun "5187" gereğince basılı eserler yoluyla işlenen füllerden doğan maddi ve manevi zarar m-13-14 kapsamında dergimizde yayınlanan yayınların içeriği ve hukuki sorumluluğu tek taraflı olarak yazar(lar) a aittir. Dergimiz, yönetim, hakem, editör, bilim ve imtiyaz sahibi bu yükümlülükleri kabul etmez. Dergimizde bilimsel içerikli, literatüre katkı yapan, bilimsel anlamda değer ifade eden çalışmalar kabul edilir ve yayınlanır. Bunun dışında siyasi, politik, hukuki ve ticari içerikli fikri sınai haklar kanununa aykırılık içeren yayınlara yer verilmez. Olası bir olumsuzluk durumunda yazar(lar) doğabilecek her türlü maddi ve manevi zararı peşinen kabul etmiş ve yüklenmiştir. Bu nedenle ikinci üçüncü ve diğer şahıs ile kurumlar konusunda dergimiz yönetimi ve kurulları hiçbir sorumluluğu kabul etmez. Bu yönde dergimiz ve kurulları üzerinde bir hukuki yaptırım uygulanması söz konusu olamaz. Eserlerin içeriği ve mevcut durumu yazar(lar) ait olup dergimiz bu yayınların sadece yayınlanması ve literatüre kazandırılması aşamasında görev üstlenmiştir. Tüm okuyucu, kamuoyu ve takipçilerine ilanen duyurulur

Dear readers, precious scholars.,

In this issue of our journal, there are a total of 06 research and application studies. In this issue of the journal, we would like to express our sincere thanks to the authors who support us with their valuable studies. We would also like to express our thanks and appreciation to the precious arbitration committee members who never leave us alone and enable this issue to meet with our dear readers with their worthful efforts and contributions, as they have done in each issue. We also greatly appreciate the efforts of the editorial board, system management, and the precious scholars taking place in the editorial board for making an effort in the background of the publication of this journal. Dear scientists, we still continue our applications and works to enable our journal to be in different indices. Our announcements about the evaluation of the studies published in our journal to be assessed by different readers and literatures also still continue. We have also speeded up our communication studies and the delivery of the journal and its issues to scientists and scholars all around the world. A post count of our magazine will take its place in the system in March 2019. Due to this number of our magazine, we have applied for magazine parking. We thank you for your support and contributions already, and we pray for reconciliation.

(In any kind of study requiring ethical board report in our journal, author(s) is/are obliged to enter the data of necessary ethical board report while uploading their publication in editorship and journal system. Our journal, publication board, grant holder, editorial office, referee, Chief Editor XIII Ali Murat KIRIK and science boards do not undertake any responsibility for a problem to occur under any circumstances and conditions. Author(s) is/are obliged to give this information to journal in written. All liability in this issue belongs to author(s).

As per the "5187" of Press Law, material and emotional damage arising from the actions via published works, the content and legal responsibility of the publications published in our journal within the scope of m-13-14 unilaterally belong to author(s). Our journal, executive board, referees, editor, science board and publisher don't accept these obligations. The scientifically valuable papers with scientific content which contribute to literature are accepted and published in our journal. Apart from this, the papers with political, legal and commercial content which are against the intellectual property rights are not accepted. In case of a possible negative situation, author(s) is/are regarded as accepting and undertaking all kinds of possible material and emotional damage beforehand. Therefore, our journal's management and other boards don't accept any responsibility regarding the second, third and other persons and institutions under any condition. In this sense, a legal sanction on our journal and its boards is out of question. The content and the current status of the papers belong to author(s) and our journal only takes part in the publication of these papers and contribution to literature. Respectfully announced to all readers, public and followers by publication.)

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

SOSYAL MEDYANIN SİYASAL İLETİŞİM ARACI OLARAK ARAP BAHARI ÜZERİNDE ETKİSİ (1)

THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA ON ARAB SPRING AS A POLITICAL COMMUNICATION TOOL

Giray Saynur DERMAN

Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İstanbul / Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-3805-71281

Öz: Kişilerin birbirleri ile etkili bir biçimde iletişim kurabilmek için internet yoluyla facebook, twitter, instagram, YouTube gibi çevrim içi teknolojilerle yaptıkları her türlü diyalog ve paylaşımların tamamı sosyal medya veya sosyal ağlar olarak tanımlanmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağda sosyal medya her alanında etkin biçimde kullanılmaktadır. Bu çalışmada sosyal medya ve Arap Baharı arasındaki ilişki analiz edilmiştir. **Amaç:** Araştırmanın amacı, sosyal medyanın bir siyasal iletişim aracı olarak Kuzey Afrika ülkeleri başta olmak üzere yakın çevre Orta Doğu'daki siyasi hareketler üzerindeki etkisini incelemektedir. **Yöntem:** Çalışmada literatür tarama tekniği kullanılmıştır. Karma yöntemle nitel ve nicel veriler birlikte kullanılmıştır. **Kapsam:** Çalışmada sosyal medyanın siyasal iletişim aracı olarak kullanımı, Arap Baharı'na ne tür bir etkide bulunduğu, (özellikle Mısır devrimi sürecinde yer alan sosyal medya üzerinden örgütlenen aktörlere), Arap Baharı'nın başlangıç aşaması, devrime neden olan başlıca sebepler, Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerdeki süreçler, sonuçlar, Arap Baharı'na sosyal medya desteği, siyasal iletişim aracılığıyla demokrasiye nasıl bir etki yaptığı konuları kapsamlı olarak ele alınıp değerlendirilmiştir. **Sonuç**: Yapılan araştırma çalışmasının değerlendirmesi sonucu sosyal medyanın politik hareketlerde, siyasi devrimlerde etkin biçimde kullanıldığı, Arap Baharı ile sosyal medyanın ilişkili olduğu ve siyasal iletişim aracı olarak Arap Baharı sürecinde sosyal medyanın etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Sosyal Ağ, Siyasal İletişim, Arap Baharı, Mısır, Tunus, Yemen

Abstract: All kinds of communication and sharing with online technologies such as Facebook, twitter, instagram and YouTube are defined as social media or social networks to communicate effectively with each other. In our age, social media is used effectively in every field. In this study, the relationship between social media and Arab Spring was examined. **Aim:** The aim of this study is to research the effects of social media on the political movements in the Middle East, especially as a means of social communication in North Africa. **Method:** The literature search technique was used in this study. Qualitative and quantitative data were used together with the mixed method. **Scope:** In this study, the use of social media as a tool of political communication, what kind of influence on the Arab Spring (especially to the actors organized through the social media in the process of Egyptian revolution), the starting phase of the Arab Spring, the processes, results, social media support to the Arab Spring and how it affects democracy through political communication have been extensively discussed and evaluated. **Conclusion**: As a result of the evaluation of the research study, it was concluded that social media is used effectively in political movements, political revolutions, Arab Spring and social media are related and social media has an effect on Arab Spring process as a means of political communication.

Key Words: Social Media, Social Network, Political Communication, Arab Spring, Egypt, Tunisia, Yemen

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.1

(1) ***Sorumlu Yazar: Giray Saynur DERMAN, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Bölümü, İstanbul / Türkiye, gsaynur@gmail.com,*** ***Geliş Tarihi / Received: 19.07.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 15.12.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – İnceleme / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Yok – None***

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Soğuk Savaş sonrası periyodda stratejik ve jeopolitik konumu ile Orta Doğu bölgesi dünyanın en zengin petrol, enerji/doğal kaynaklarının bulunduğu ve sahip olduğu bu kaynaklardan dolayı aynı zamanda geniş pazar alanı haline gelmiştir. ABD gibi küresel güçlerin başlıca rekabet alanıdır.

Orta Doğu terimini coğrafi anlamından ziyade siyasi ve stratejik manada ilk defa 1902 yılında Amerikalı deniz tarihçisi ve stratejist Alfred Thayer Mahan, Arabistan ile Hindistan arasında yer alan bölgeyi işaret ederek literatüre geçirmiştir (Mahan, 1902:262).

Orta Doğu kavramının kapsamı belirsiz olduğundan bu sorunu ortadan kaldırmak için farklı kavramların kullanıldığı görülmektedir. Dar anlamda Orta Doğu, Mısır'dan Yemen'e kadar uzanan bölgeyi, geniş anlamda ise Kuzey Afrika ülkesi olan Fas'ı, Orta Asya Cumhuriyetlerini de içine alan bölgeyi kapsamaktadır. Dar anlamda Orta Doğu tanımı 14 devlet içerirken, geniş anlamda Orta Doğu kavramı 22 devletin olduğu büyük bir coğrafyayı kastetmektedir.

Orta Doğu, en eski uygarlıkların kurulduğu; Üç semavi din olan Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet'in ortaya çıktığı; Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan stratejik bir bölgedir.

Arap Baharı, günümüzün en önemli halk ayaklanmalarından biri olarak Kuzey Afrika ülkeleri ve Orta Doğu bölgesinde meydana gelmiştir. Tunus'ta başlayan ayaklanmalar domino etkisi yaratarak diğer ülkelere de sıçramıştır. Ülkelerdeki ayaklanmaların nedenleri genel olarak benzerlik göstermektedir. Uzun süre devam eden iktidarlardan bıkan halk, bunun üzerine yaşanan işsizlik, ekonomik sıkıntılar gibi nedenlerden dolayı ayaklanmış ve iktidara karşı olan memnuniyetsizliklerini dile getirmeye çalışmışlardır.

Sosyal medya günümüzün en etkili iletişim araçlarından biri olmakla birlikte yaşananları anında haber almamızı sağlaması açısından önemli bir haber aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın bir ucundan öteki ucuna yaşanan olayları anında öğrenmemizi sağlarken buna en güzel örnek olarak Orta Doğu'da yaşanan Arap Baharı verilebilir. Yaşanan olaylar sırasında her ne kadar internet erişimi engellenmeye çalışılsa da halk bir yolunu bularak sosyal medya araçlarını kullanmaya devam ederek olayların ne kadar ileriye gittiğini dünyayla paylaşmıştır.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, sosyal medyanın bir siyasal iletişim aracı olarak Kuzey Afrika ülkeleri başta olmak üzere yakın çevre Orta Doğu'daki siyasi hareketler üzerindeki etkisini incelemektedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

KAPSAM

Çalışmada sosyal medyanın siyasal iletişim aracı olarak kullanımı, Arap Baharı'na ne tür bir etkide bulunduğu, (özellikle Mısır devrimi sürecinde yer alan sosyal medya üzerinden örgütlenen aktörlere), Arap Baharı'nın başlangıç aşaması, devrime neden olan başlıca sebepler, Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerdeki süreçler, sonuçlar, Arap Baharı'na sosyal medya desteği, siyasal iletişim aracılığıyla demokrasiye nasıl bir etki yaptığı konuları kapsamlı olarak ele alınıp değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Çalışmada literatür tarama tekniği kullanılmıştır. Karma yöntemle nitel ve nicel veriler birlikte kullanılmıştır.

SINIRLILIKLAR

Çalışmada Arapça literatürün eksikliği sınırlılıktır.

SOSYAL MEDYA

Sosyal medya sosyalleşme ve iletişim faaliyetlerinin siber ortam üzerinden gerçekleştirilmesidir. Sosyal medyanın birçok kullanım şekli olmakla birlikte bunlar anlık bilgi paylaşımı siteleri olan Facebook ve Twitter, bilgi ve fotoğraf paylaşma siteleri olan YouTube ve İnstagram, bilgi içerikli siteler olan Wikipedia gibi sitelerden oluşmaktadır (Noonan; 2011:165). Sosyal medyayı tek bir tanımla açıklayamayız. Sosyal medyanın çeşitli kullanım amaçları ve alanları mevcuttur. Soysal medyanın tanımlamasına örnek verecek olursak; Bruns ve Bahnisch sosyal medyayı; "*Web 2.0 teknolojileri üzerine kurulan, daha derin sosyal etkileşime, topluluk oluşumuna ve işbirliği projelerini başarmaya imkan sağlayan web siteleri"* şeklinde tanımlamaktadır (Açıkel ve Çelikol, 2012: 43). Siyasal iletişim yöntemi olarak sosyal medya; web tabanlı karşılıklı etkileşim yoluyla sürdürülen "daimi" bir iletişim yöntemidir. Kişilerarası sürdürülen çevrimiçi araçların oluşturduğu evrendir. En verimli pazarlama yollarından biridir (Çetinöz, 2015: 152).

SOSYAL MEDYANIN ARAP BAHARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sosyal medya; anlık paylaşımı, güncellemeyi, iletişim kurabilmeyi ve yorum yapabilmeyi mümkün kılan Web 2.0 teknolojilerinin oluşturduğu sosyal paylaşım sitelerinden türemiştir. Ana akım medyanın en günceli yakalamasını güçleştiren katı yapıyı ve bilgi hiyerarşisindeki en elit kaynağı yakalama zorluğunu aşmıştır. Sansür ve denetimli resmi yapı yerine, güncellenebilme ve interaktif katılıma izin verme özelliğiyle halkın sessiz çoğunluğun sesi olmuştur. Arap Baharı gibi gün boyu aktif canlı yaşanan bir olayı takipçilerine kesintisiz bir şekilde iletmiştir (Akça, 2012: 17).

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Devletin elindeki kitle iletişim araçlarının yayın kısıtlaması ve özel yayın kanallarına da devlet müdahalesi sebebiyle halk yaşanan gelişmeler hakkında doğru bilgi sahibi olamamıştır. "Arap Baharı" olarak nitelendirilen halk hareketlerinde en başından itibaren Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube gibi sosyal medya iletişim araçları kullanılmıştır. Sosyal medya eylemci kitlelerin hareket geçirilmesi, yönlendirilmesi ve olayların anında dünya kamuoyuna duyurulmasında etkin biçimde kullanılmıştır (Köseoğlu ve Al, 2013:112). Orta Doğu'da Arap Baharı sürecinde sosyal medya, anlık paylaşım yapılabilmesinden dolayı dünya kamuoyunun yaşanan olaylarla ilgili doğru bilgi almasını sağlamıştır.

Sosyal medya, siyasal iletişim aracı haline gelerek harekete taraftar kazandırmış, halkı organize ve mobilize etmiştir. Diktatör, otokratik hükümetlerin kabusu haline gelmiştir (Shirky, 2011: 29). Her türlü endişe ve kaygıdan uzak toplum ve birliktelik ruhuyla harekete geçen halkın geniş kitle gösterilerine neden olmuştur. Kitleler cesaret almışlardır. (Korkmaz, 2012: 2149).

Washington, Georgetown gibi seçkin Amerikan üniversitelerindeki iletişim fakülteleri Arap Baharı'ndaki sosyal medya kullanımıyla ilgili istatistikler yayınlamışlardır. Bu istatistiklere göre Arap dünyasındaki Facebook kullanımı 2011 yılında iki katına çıkmış ve kullanıcı sayısı 27,7 milyona ulaşmıştır. Arap Baharı'nın ilk adresi olan Tunus'ta devrimcilerin % 94'ü harekete sosyal medyayı takip ederek katılmış (Khamis, 2013: 55). Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in devrilmesini isteyen halk Facebook ya da Twitter yoluyla yapılan duyurularla organize olarak meydanlarda toplanma saatini öğrenmişlerdir. Bahreyn'de sosyal ağ kullanımı % 6'dan % 15'e çıkmış. Yalnız Libya'da sosyal medya kullananların oranı %76 gibi belirgin bir oranda azalmıştır. Bunun sebebi de kabile çatışmalarından dolayı interneti yaygın kullanan kentte yaşayan halkın göç etmesidir (Akça, 2012: 17).

Sosyal medya, Arap Baharı sürecinde olayların yaşandığı çoğu ülkede aktör olarak yer alsa da sosyal medyanın en etkili olduğu ülke Mısır'dır. Devrimin gerçekleştiği sırada Mısırlıların %10'undan fazlası Facebook kullanmakta, nüfusun %90'ı cep telefonuna sahipti. Bunların yanında neredeyse her evde uydu yayınlarının yer aldığı televizyon bulunmakta, alternatif bilgi akışını sağlayabilecekleri geleneksel ve yeni medya araçları oldukça yoğun bir şekilde görülmekteydi. Bir araştırmaya göre Mısırlıların %28'i gösteriler sırasında bilgi akışını sağlamak için interneti kullanırken, protestolara katılanlar için bu rakam %63'tür. Sosyal medyanın böylesine yaygın kullanılması gösterilerin mobilizasyonu ve sürekli kalması açısından önemlidir. Mısır'da Mübarek'in istifasını sunmasından

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

önceki haftaki tweet oranları günde 2,300'den 230,000'a ulaşırken, 23 video yaklaşık 5.5 milyon izlenme sayısına ulaşmıştır (Cildan, 2012:7). Milyonlarca kişinin erişimdeki kolaylık ve maliyetsizliği sayesinde yoğun bir biçimde kullandıkları sosyal medya araçları, geleneksel medya organları ve telefon teknolojisi bir anlamda Mübarek'e karşı devrimin başarıyla sonuçlanmasını sağlamıştır. Sosyal medya Mısır'daki devrimin diğer devrimlere göre daha hızlı bir şekilde ve daha az can kaybıyla gerçekleşmesini sağlamıştır.

Sosyal ağ kullanımının Arap devriminde en etkin kullanıldığı ülke Mısır'dır. Mısır'da sosyal medya üzerinden gruplar oluşturulmuş sosyal medya dışında oluşturulan gruplar da sosyal medya yoluyla hareket etmiş ve bu gruplarla örgütlenmiştir. Bu gruplar; Müslüman Kardeşler ve Kifaye Hareketleri, "Hepimiz Halid Said'iz" Hareketi, 6 Nisan Gençlik Hareketi'dir. Aynı zamanda Twitter üzerinden Jan25 etiketi oluşturularak bu etiket altında paylaşımlar yapılmıştır.

ARAP BAHARI

Arap Baharı 2010 yılından itibaren, Arap halklarının baskıcı ve otoriter hükümete karşı propaganda olarak insan hakları, demokrasi, özgürlük uğruna ayaklanmaları sonucu ortaya çıkan bir harekettir. Bu ayaklanmalar, Arap Baharı kavramı dışında Arap Devrimi, Arap Uyanışı, Arap Kışı, Arap İsyanı ve gibi çeşitli şekilde anılmaktadır (Çildan, 2012:7). Arap coğrafyasındaki ülkelerin ister krallık, ister cumhuriyet olsun katı değişmeyen iktidarları bu isyanın sonucuna etki etmemiştir. (Joseph, 2011: 157). Bu ülkelerin ortak özelliği dikta, totaliter, topluma söz hakkı tanımayan yönetimlerden oluşmasıydı. Ekonomik istikrarsızlık, işsizlik sorunu halkın temel sorunuydu. (Babacan, 2011: 67)

Arap devriminin küresel ölçekte ilgi odağı haline gelmesinin temel sebebi, sosyal medyanın bir siyasal iletişim aracı olarak halkı bilinçlendirip, örgütlemesi ve yayılmasında oynadığı etkin roldür (Golan, 2011). Bu sebepten Arap devrimi sosyal medya devrimleri, "Facebook Devrimi" ya da "Twitter Devrimi" adlarıyla da anılmıştır. (Duncombe, 2011).

Osmanlı hâkimiyeti sona erdikten sonra Arap Yarımadası ve Kuzey Afrika'daki devletlerin Avrupalı güçlerin planlamalarıyla kurulmuş olması, bir bağımsızlık savaşı verilmemiş olması, Batı'nın çıkarları üzerine yapılandırılmış olmasının getirdiği sorunlar Arap Baharı'nın meydana gelmesindeki tarihsel nedenlerinden bazılarıdır.

Sosyal ve sosyo-psikolojik olarak baktığımızda; insanların özgürlük, adalet, ahlaklı yönetim, din ve vicdan hürriyeti, ifade özgürlüğü, insan hakları ve temel hak ve özgürlüklerden yararlanma isteği, bu temel insani isteklerin

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

hükümetler tarafından esirgenmiş olması; insanların baskıcı ve yozlaşmış yönetim anlayışından bunalmış olması; Mısır halkının Camp David Antlaşması'nı benimsememesi, Mısır ve Ürdün'ün İsrail'le işbirliği sürecinde olması; nüfus artışından kaynaklı olan işsizlik gibi nedenler gözümüze çarpmaktadır.

Bürokraside yozlaşma ve rüşvetin yaygınlaşması, rejimlerini ve iktidarlarını korumak amacıyla baskıcı ve yasaklayıcı yönetim anlayışı, medyada yönetim lehine yayınlar yapılması ve yönetimin medya üzerindeki baskısı yönetsel nedenlerdir.

Siyasal nedenleri incelediğimizde Arap Baharı'nın oluşmasındaki en önemli neden liderlerin demokratikleşmeye yanaşmamaları, ona uygun adım atamamalarıdır. Bunun yanında bürokratik yapılanmanın yetersizliği, devletin aile şirketi gibi yönetilmesi de nedenler arasında sayılabilir.

2008 Küresel Ekonomik Krizi, işsizlik, fakirlik, kötü yaşam koşulları, ülke kaynaklarının boşa harcanması, ülkenin gelirlerinin ülke vatandaşlarının yararına kullanılmaması, devlet gelirlerinin kalkınma, sanayileşme ve sağlıklı yatırımlarında kullanılmaması gibi ekonomik nedenler bu devrimde başlıca neden olarak gösterilmektedir (Cabbarova, 2015:38).

Bu saydığımız nedenler dışında sayılabilecek başka nedenler de bulunmaktadır. Onlara baktığımızda sosyal medyayla demografik artış, küresel ısınma, enerji kaynaklarının tükenmeye başlaması, kaynakların paylaşılma telaşı, liderlerin siyasi meşruiyetlerini uluslararası düzenden almaları, iletişim sayesinde gençlerin demokratik ülkelere özenmeleri, Arap rejimlerinin ekonomik iflası Arap Baharı'nın nedenleri arasında sayılabilecek sorunlardır.

Arap Baharı, bir yandan geniş çaplı gösteriler, binlerce insanın öldürülmesi, on binlercesinin ise yaralanması ve yerinden edilmesi, diğer taraftan da Tunus, Mısır, Libya ve Yemen'de otuz yıldan fazla bir süredir hüküm süren diktatörlerin sıradan insanlarca devrilmesi gibi devrimsel gelişmeleri ihtiva etti (Duran, 2014:669).

TUNUS

17 Aralık 2010'da üniversite mezunu Muhammed Buazizi'nin işsizlik sebebiyle seyyar satıcılık yaptığı Tunus'ta bir polis memurunun Buazizi'ye ruhsatsız iş yapamayacağını söylemesi üzerine aralarında tartışma başladı. Tartışma esnasında polis memurunun kendisine tokat atmasını yediremeyen Buazizi bu olayı protesto etmek için gittiği valiliğin önünde kendisini yaktı. Bu olayların duyulması üzerine halk tepkisini sokağa dökülerek gösterdi. Böylece Tunus'ta protestolar başladı ve Arap dünyasında taşlar yerinden oynamaya başladı.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Gösterilerin yayılmasında sosyal medya araçlarının önemli bir iletişim ortamı yarattığı görülmüştür. Genç kullanıcılar kendi aralarında hükümetin yolsuzluklarından bahsederek bir kamuoyu oluşturmuşlardır. Ülkedeki rejim web sitelerini engelleme yoluna gitmiş buna rağmen aktivistler protestoların yayılmasında iletişim ortamı sağlamışlardır (Szajkowski, 2011: 431).

Tunus'ta 23 yıldır iktidarda olan Devlet Başkanı Zeynelabidin Bin Ali, protesto gösterileri sırasında ölen halkın sayısının artması üzerine ülkeyi terk ederek Suudi Arabistan'a kaçmıştır (Topak, 2014:243). Bin Ali'nin yerine eski Meclis Başkanı Fuad Mubzi geçici devlet başkanı, Muhammed Gannuşi ise başbakan olmuştur.

Yasemin Devrimi olarak adlandırılan bu ayaklanma Mısır ve Libya gibi ülkelere de yayılmış Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı da etkilemiştir.

MISIR

Mısır halkı daha önce binlerce insanın işsizliği, hükümetin bozulmuşluğunu ve fakirliği sokaklarda eylem yaparak protesto ettiği Tunus'ta meydana gelen devrim tarafından etkilendi. Tunus Devrimi ve onun uzun süredir başta olan liderini devirmesi, benzer sorunlarla yüzleşen Mısırlıların dikkatini çekti. Mısırlılar 30 yıldır başkan olan Hüsnü Mübarek'i istifa ettirmek ve ülkelerinde değişim yapmak istediler (Avcı, 2012: 4). 25 Ocak 2011 tarihinde Mısır'da Tahrir Meydanı'nda Hüsnü Mübarek karşıtı gösteriler başlamış ve milyonlarca Mısırlının katılımıyla rejim sarsılmıştır. Polisin Mısırlılara karşı aşırı muamele ve müdahale etmesini protesto etmek için Ulusal Polis Günü olan 25 Ocak tarihi seçilmiştir. "Ekmek, adalet, özgürlük" ifadesi gösterilerde slogan haline gelmiştir. 18 gün sonra Hüsnü Mübarek rejimi, Mısırlı gençlerin kararlı tutumu sayesinde devrilmiştir. Bu devrimin gerçekleşmesinde en büyük pay sosyal aktörlerin, gençlerin ve sosyal medya araçlarınındır.

Mısır'daki rejim değişikliği bazı farklılıklardan dolayı önceki devrimlerden farklılık göstermektedir. Mısırlıların yanında bu devrimin sağlanmasında en önemli katkıyı sağlayan aktörlerden biri sosyal medya araçlarıdır.

Tunus'taki devrimden ilham alan Mısırlı gençler 25 Ocak 2011 tarihinde Tahrir Meydanı'nda 6 Nisan Gençlik Hareketi, Hepimiz Halid Said'iz Facebook Grubu, Kefaya, Müslüman Kardeşler ve Devrimci sosyalistler gibi sivil toplum kuruluşlarının organizasyonu ile toplandılar. Mübarek yönetimi protestolara karşı önlem almaya çalışarak protestocuların örgütlenmesinde en etkin rolü olarak gördüğü sosyal medya ağlarının erişimini engellemiştir. Öfke Günü olarak adlandırılan ve en geniş katılımlı protestonun yapıldığı gün olan 28 Ocak'ta ülkede cep telefonu ve

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

internet servisi kesilmişti. İlerleyen günlerde cep telefonu ve internet erişimi açılmıştır.

Hüsnü Mübarek televizyon konuşmasında yeniden başkanlık için aday olmayacağını açıklamıştır. 11 Şubat 2011'de Gidiş Cuma'sı olarak adlandırılan günde gösteriler devam ederken Başkan Yardımcısı Ömer Süleyman devlet TV kanalında yaptığı konuşmada Mübarek'in görevinden istifa ettiğini bildirmiştir ve Yüksek Askeri Konsey'in yönetimi devraldığını ilan etmiştir. 30 yıllık Mübarek yönetimi son bularak devrim başarıya ulaşmıştır.

Bu devrim sadece Mısır'da değil Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da da baskıcı rejimlerinin yıkılmasına, halkın kültürel, sosyal ve ekonomik anlamda ilerlemesine set çeken, hizmet yerine zulüm eden iktidarların ve liderlerin siyaset sahnesinden silinmesine yol açmıştır (Telci, 2011: 217).

LİBYA

Libya'da olaylar 7 Şubat 2011 tarihinde Devlet Başkanı Muammer Kaddafi ve hükümeti karşıtı gösterilerle başlamış, olaylar büyümüş ve Libya Silahlı Kuvvetleri'nin duruma el koyamaması üzerine de olaylar iç savaşa dönüşmüştür. Sirte'nin düşmesi ve Kaddafi'nin katledilmesiyle 20 Ekim 2011 tarihinde sona ermiştir.

Libya'daki ayaklanmaların amacı 42 yıllık Kaddafi rejiminin devrilmesi, yerine demokratik özgür, refah ve halkın yönetimine dayanan, bir yönetimin getirilmek istenmesidir. Devrimde gençlerin çoğunlukta aktif olduğu gözlemlenmiştir. Libya'da halkı protestoya katılmaya çağıran Facebook sayfaları olduğu için olayların büyümesi üzerine Libya yönetimi tarafından internet bağlantısı kesilmiştir. İnternetteki örgütlenme sadece erişimi keserek engellenmemiş aynı zamanda internette görüş ifade eden muhaliflerin tutuklanma riski de ortaya çıkmıştır.

SURİYE

Devrimin ilk halkası olan Tunus'ta başlayan ardından Mısır ve Libya ile devam eden halk isyanları, Bahreyn, Yemen, Umman, Katar ve Suudi Arabistan gibi ülkelerin bazılarında fazla etki göstermezken, bazılarında iktidarı devirerek yeni siyasi açılımlar getirecek derecede sonuçlara ulaşmıştır. (Miş, 2011:262).

Suriye'deki isyanın sebepleri arasında ekonomik sıkıntılar, eşitsizlikler, sınıf farklılıkları gelmektedir (Cabbarova, 2015: 76). Yönetim, birçok nedenden dolayı halkı memnun etmekte zorluk çekiyordu. Olaylarla birlikte memnuniyet oranı daha da düşmüştür.

Suriye'deki ilk gösteri, Tunus'taki olayların başlamasıyla benzer şekilde 26 Ocak 2011'de Kürtlerin ağırlıklı olduğu Haseke bölgesinde bir gencin kendini yakmasıyla başlamıştır. Devamında Kürt kökenli iki askerin öldürülmesiyle Rakka'da gösteriler sürmüştür. Şubat

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ayında başkent Şam'a ulaşan gösteriler hükümeti değil polis şiddetini hedef almaktaydı. Suriye'de esas gösteriler 18 Mart'ta başlamıştır. İsyancıların temel sloganı "demokratik reformların yapılması" ve "hapishanelerdeki siyasi suçluların serbest bırakılması" idi. Gösterilerin, doğrudan Baas rejimine yönelmesi, yönetimin aşırı güç ve silah kullanmasına neden olmuş ve birçok kişi öldürülmüştür.

29 Mart'ta Beşar Esad yanlıları Esad'a lehinde gösterilerde bulunmuşlardır.. Akabinde hükümet, rejim aleyhtarı havayı yumuşatmak için hükümette değişiklik yapılması kararı almıştır. Esad, Suriye'nin bulunduğu durumun "komplolar", "reform ihtiyacı" ve "halkın talepleri" gibi bileşenlerle açıklanabileceğini düşünmüştür. 19 Nisan'da, gösterilerin başından beri talep edilen olağanüstü halin kaldırılmasına yönelik Kanun Hükmünde Kararname imzalanmıştır. Suriye yönetiminin halkın desteğini kazanmak için yaptığı iyileştirmeler gösterilerin durmasına yetmemiştir.

22 Nisan'dan itibaren şiddet kullanma kapasitesi artırılmış, bunun üzerine BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon 'Barış amaçlı gösterilerde zor kullanılmasının derhal durdurulması' çağrısını yapmıştır. 22 Nisan'daki protestolarda göstericiler, sosyal medyada "Hep birlikte özgürlüğe!" çağrısı yapıp Hıristiyan ve Müslümanların birlikte tek bir amaç içinde toplanmasını amaçlamışlardır.

1 Haziran'da 1 milyondan fazla insanın katıldığı en büyük gösteri Hama'da gerçekleşmiştir. Barışçıl gösteriler Suriye'nin diğer kentlerine de yayıldı ama keyfi tutuklanmalar da görüldü. İlerleyen günlerde güvenlik güçleriyle çatışmalar başladı ve devam etti. 2012 ve 2013'ten itibaren çatışma daha geniş bir alana yayıldı ve şiddet giderek artmaya devam etti.

YEMEN

Yemen'de olaylar Ocak 2011'de bir grubun; ekonomik imkânların rejimin elinde bulunmasını, gençlerin geleceğinin tehlike içinde olduğunu, hukukun üstünlüğünün olmamasını protesto etmesiyle başlamıştır. Gösterilerin ana aktörü gençlerdi ve "gençlik hareketi" adı altında protestolarına devam ederek iş, eğitim, sosyal yardım, kadınlara eşit haklar, yolsuzluğun bitmesi, Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih'in görevi bırakması gibi taleplerde bulunmuşlardır.

16 Ocak'ta Sana'da bine yakın öğrenci ve aralarında insan hakları aktivistlerinin de bulunduğu bir grup, yürüyüş düzenleyerek Arapları, liderlerine karşı ayaklanmaya çağırdı. İlerleyen günlerde gösteriler büyüyerek devam etmiş, 23 Ocak'ta gazeteci ve politikacı olan aktivist Tevekkül Karman tutuklanmış ama yoğun baskılar sonucunda serbest bırakılmıştır.

Büyüyen gösteriler sonucunda Salih 2013'teki seçimlerde aday olmayacağını ve iktida-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

rı oğluna bırakmayacağını söylemiş olsa da göstericiler bu açıklamadan tatmin olmamış ve 3 Şubat'ta "Gazap Günü" olarak adlandırdıkları 20,000'den fazla kişinin katıldığı bir gösteri düzenlediler. Devam eden günlerde göstericiler emniyet güçlerinin müdahalesiyle karşılaştılar ve çok sayıda yaralanma ve tutuklanma meydana geldi. Gösteriler, şiddetli çatışmalar eşliğinde sürerek 22 Kasım'da Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih'in istifasını getirmiş ve gösteriler tüm yıl boyunca çatışmacı bir seyirde devam etti.

Arap Dünyası'nın en yoksul ve internet kullanımı en sınırlı ülkesi olan Yemen'de bile sosyal medya araçlarının barışçıl ve kapsayıcı gösterilerin oluşmasında ve halkın örgütlenmesinde etkili bir rolü olmuştur.

BAHREYN

14 Şubat 2011 tarihinde Bahreyn'de ortaya çıkan ve büyük değişim rüzgârlarına neden olan Arap Baharı, İnci Devrim ya da 14 Şubat Devrimi olarak adlandırılır. (Catovic, 2015:103) Protestoların amacı ülkeye eşitlik, adalet ve özgürlük getirmekken Bahreyn hükümeti şiddet kullanarak ayaklanmaları önüne geçmeye çalışmıştır. Bu amaçla başlayan protestolar daha sonra Şii-Sünni çatışmalarına dönerek ülke mezhepsel çatışma ortamına sürüklenmiştir.[1]

Bahreyn'de yaşanan Arap Baharı bir iç siyasal gelişme olarak kalmamış bölgesel ve uluslararası alanda etkilerini göstermiştir. Ülkede rejime karşı ayaklanan Şiiler İran tarafından desteklenirken, azınlıkta olan Sünnilerle yönetimde bulunan Sünni kraliyet ailesi ABD, İngiltere, Suudi Arabistan ve Türkiye tarafından desteklenmektedir (Öztürk, 2011:476).

Protestodaki talepler "açık rejim, çoğulcu demokrasi, adalet, özgürlük, ekonomik iyileşme", Arap Baharı'nın özünü ifade etmektedir. Arap Baharı coğrafyasında, halkların genel taleplerinin çerçevesini oluşturan demokrasi ve seçimler Bahreyn'de hayata geçirilememiştir (Çelik, 2015:45). Arap Baharı, Bahreyn'deki sorunları iyileştirmekten ziyade derinleştirmiş ve çözüme kavuşturulmasını zorlaştırmıştır.

MÜSLÜMAN KARDEŞLER ve KİFAYE HAREKETİ

1928 yılında Hasan El-Benna ve 6 kişilik bir grupla Mısır'da kurulan Müslüman Kardeşler Arap dünyasının en eski ve en etkili İslami hareketidir. Mısır'da Arap Baharı olaylarında demokrasi, özgürlük ve insan hakları talepleri amacıyla protesto, miting ve gösterilerde etkin rol oynamıştır.

Müslüman Kardeşler'in, Mısır'da siyasette yer alması 2011'e kadar yasaklanmıştı ve

1 http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/clashes-mark-anniversary-bahrain-uprising-201421415501454832.html

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Müslüman Kardeşler, yeni üyeler kazanmak ve üyeler arası iletişimi sağlamak amacıyla interneti yaygın bir şekilde kullanmışlardır. İnterneti gençler arasında yaygınlaştırmak için 2005'te Kahire'de birçok internet kafe açmış ve ücretsiz bilgisayar kursları düzenlemiştir. Müslüman Kardeşler tarafından açılan ama sahiplenilmeyen bloglarda yapılacağı planlanan gösteriler önceden sosyal medya kullanıcılarına haber verilmektedir. 2005 yılında Tahrir Meydanı'ndaki gösteri Müslüman Kardeşler taraftarlarına bloglar aracılığıyla duyurulmuştur.

24 yıllık otokrasiden ve başarısız ekonomiden sıkılan halk 2004'te farklı gruplarla Kifaye/Yeter hareketini oluşturmuştur. Avukatlar Sendikasıyla temeli atılan oluşumla ilk kez bütüncül muhalefet yapılmıştır. Solcular, İslamcılar ve diğer muhalif kesimlerden oluşan Kifaye son yıllarda Mısır'daki otoriter rejimi sarsan en önemli hareket olmuştur. Kifaye, sivil itaatsizlik modeli olmakla birlikte blogların yeni boyut kazanması bakımından da dikkat çekicidir. 2004 yılında Mısır'da bloglar ifade özgürlüğünün genişlemesine neden olmuştur. Basını yıllardır Mübarek'i göklere çıkarması taraflı olması, halkta medya ve sosyal iletişim araçlarında güvensizlik yaratmıştır. Basının taraflı olması Mısır'da halkın blog yazarları ve uydu yayını yapan TV kanallarını takip etmesini kolaylaştırdı. (Telli, 2012: 77). Kifaye Hareketiyle birlikte gelişen bloglar, bireyselliği öne çıkarıp, halkı güçlendirmiştir. Böylece farklı düşüncelere sahip insanların birbirini anlamasını ve birbirinden haberdar olmalarını sağlayacak bir blog ortamı sağlanmıştır.

"HEPİMİZ HALİD SAİD'İZ" HAREKETİ

Mısır'da genç girişimci Halid Said 6 Haziran 2010'da internet üzerinden bir video paylaşmıştır. Paylaştığı videoda polislerin baskında ele geçirdikleri uyuşturucuyu zimmetlerine geçirdikleri görülmektedir. Bunun üzerine Halid Said polisler tarafından yakalanmış ve yerde süründürülerek öldürülmüştür. Ölüm sebebi olarak otopsi raporuna Said'in yanında taşıdığı uyuşturucuyu polisten saklamaya çalışırken yutarak boğulduğu yazılmıştır. Daha sonra sosyal medyada Said'in darp edilmiş fotoğrafları yayılmaya başlamıştır. İnsan hakları ihlallerini ve polis şiddetini protesto etmek için Mısırlı Google pazarlama direktörü Wael Ghoim tarafından "Hepimiz Halid Said'iz" isminde Facebook sayfası oluşturulmuştur. Üye sayısı 500,000'i aşan Facebook sayfası Mısır'daki en popüler insan hakları sayfası olmuştur. Böylece halk kesintisiz ve anında yayın imkanına kavuşmuştur. (Akbıyık, 2012: 1016).

Bu sayfanın 5 yöneticisi Haziran ayında sivil itaatsizlik kapsamında talimatları Facebook üzerinden verilen sessiz bir eylem düzenle-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

mişlerdir. Bu eylemin ardından daha büyük bir eylem için yine Facebook üzerinden örgütlenmeye başlamışlardır. Tunus'taki gösterilerden ilham alan grup 25 Ocak'ta Kahire'de kitlesel bir protesto gerçekleştirmişlerdir. "İşkenceye, yoksulluğa, yolsuzluğa ve işsizliğe isyan günü" adı verilen eylem Ulusal Polis Gününde düzenlenmiştir. Protesto çağrısının kısa sürede yayılmasında da bu sosyal ağ etkili olmuştur.

JAN25 ETİKETİ

Mısır'da eylemlerin başlangıç tarihi olarak 25 Ocak Ulusal Polis Günü seçilmiştir. Hepimiz Halid Said'iz Hareketi ve Asmaa Mahfouz tarafından sosyal medyadan #Jan25 etiketiyle eylem duyurulmuş ve eylem Ulusal İsyan Günü olarak adlandırılmıştır. Günler öncesinden duyurulmaya başlayan eyleme 78.000 kişi olumlu yanıt vermiş ve sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımlarla dünya kamuoyu gelişmelerden haberdar olmuştur. Arap İnsan Hakları Ağı protestolar sırasında neler olduğunu, nerede tutuklanmalar ve nerede şiddet olduğunu gösteren sürekli güncellenen çevrimiçi haritalar oluşturmuştur. Protestoları bastırmak için hükümet, Hepimiz Halid Said'iz sayfasının kurucusunu ve Wael Ghonim'i gözaltına almıştır. Protestolar ilerledikçe Mısır Hükümeti sosyal ağlara erişimi durdurmak için internet erişimini kesmiştir ama halk internete girmenin başka yollarını bulmuştur ve olaylardaki gelişmeleri dünya ile paylaşmaya devam etmişlerdir.

6 NİSAN GENÇLİK HAREKETİ

2008'de Ahmed Maher ve Israa Abdel Fettah tarafından grev düzenlemek maksadıyla Facebook yoluyla "6 Nisan Gençlik Hareketi" kurulmuştur. Hızlı bir şekilde büyüyen grup 70.000 üyeye ulaşmıştır. Mısır'ın birçok kentinde eylem düzenleyen grubun bazı üyeleri tutuklanmış daha sonra ise serbest bırakılmıştır.

25 Ocak'ta 6 Nisan Gençlik Hareketi Hüsnü Mübarek yönetimini protesto etmek için taraftarlarına ve diğer sivil toplum örgütlerine çağrıda bulunmuştur. Protestolar devam ederken grup gerek sosyal medyadan kurduğu ağlarla mobilizede önemli rol oynamıştır. Grup, Mübarek görevi bıraktığından itibaren Yüksek Askeri Konsey ile görüşmelerde aktif rol oynamış, Konsey'e karşı protesto organize etmiş ve sivil yönetime geçme talebinde bulunmuşlardır.

SONUÇ

Arap Baharı, Tunus'ta Muhammed Buazizi'nin kendini yakması ile başlamış ve olaylar domino etkisi yaratarak Orta Doğu ülkelerine yayılmıştır. Arap Baharı, işsizlik, ekonomik istikrarsızlık gibi nedenlerle halkların demokrasi, özgürlük ve insan hakları arayışı amacıyla otoriter hükümete karşı ayaklanmalarıdır (Ham, 2010:373). Bu ayak-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

lanmaların sonucunda bazı ülkeler istediği sonucu almış, otoriter rejimler yıkılmış, demokratik seçimler yapılmıştır. Arap Baharı, Tunus, Mısır, Libya ve Yemen'de otuz yıllık iktidarların devrilmesine, Suriye'de iç savaşa, Libya'da iç savaşla birlikte dış müdahaleye, Cezayir, Fas, Suudi Arabistan ve Ürdün gibi ülkelerde küçük de olsa reformların yapılmasına neden olmuştur.

Tunus'ta 17 Aralık 2010'da başlayan olaylar hükümetin devrilmesiyle 14 Ocak 2011'de son bulmuş ve 23 yıllık Zeynel Abidin Bin Ali rejimi sona ermiştir. Daha sonra yapılan seçimlerde En-Nahda Partisi seçimleri kazanmıştır. 25 Ocak 2011'de Mısır'da başlayan hareketler 11 Şubat 2011'de Hüsnü Mübarek'in istifa etmesiyle son bulmuş ve devamında yapılan referandum ve seçimlerle yeni hükümet kurulmuş ve Muhammed Mursi göreve gelmiştir. Libya'da 7 Şubat 2011'de başlayan olaylar dış müdahalelerle 20 Ekim 2011'de Kaddafi'nin öldürülmesiyle sona ermiştir. 23 Ekim 2011'de Libya Geçici Yönetimi kurulmuş ve demokratik seçimler 7 Temmuz 2012'de yapılmıştır.

Bu ayaklanmaların birçok aktörü bulunmakla birlikte en önemlisi birey aracılığıyla sosyal medya olmuştur. Geleneksel kitle iletişim araçlarının devlet tekelinde bulunması ve devletin basına yaptığı baskılar nedeniyle halk gelişmelerden haberdar olamayınca günümüz yeni iletişim araçları olan sosyal medyaya yönelmiştir. Halk sosyal medya üzerinden haberleşmiş ve örgütlenmiştir. Bu bağlamda sosyal medyada gruplar kurulmuş, etiketler açılmıştır. Sosyal medya rolüyle dünya kamuoyu Arap Baharı'ndan anında haber almış, bölgede siyasi değişim, ekonomik iyileşme için dönüşüm hareketlerinin hızlanmasına neden olmuştur. Bu konu hakkında Washington Üniversitesi'nde "Arap Baharı'nda Sosyal Medyanın Rolü" üzerine yapılan araştırmada ayaklanmaların olduğu ülkelerde sosyal medyanın özgürlük ve demokrasi hareketlerini hızlandırdığı ve sosyal medyanın bu anlamda çok etkin bir aktör olduğunun altı çizilmiştir (O'Donnel. 2011).

Sosyal medyanın siyasal iletişim aracı olarak etkisi göz önüne alındığında sosyal medya, Mısır'daki devrimin diğer devrimlere göre oldukça hızlı bir şekilde ve az can kaybıyla sonuçlanmasında etkin olmuştur. Sosyal medya araçlarını kullanarak hızlı bir şekilde organize olan gençler seslerini dünyaya duyurarak Mübarek rejimi üzerinde uluslararası kamuoyu baskısı kurulmasını sağlamışlardır. Hüsnü Mübarek'in devrilmesinden sonra da sosyal medyada etkinlik devam ettirilmiş ve sivil yönetime geçilmesi konusunda geçici yönetime baskı yapmışlardır.

Arap Baharı örneğinde de görüldüğü gibi siyasal iletişim aracı olarak Arap Baharı kapsamında sosyal medyanın rolü oldukça fazladır. Arap Baharı sosyal medyanın destek oldu-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ğu devrimlerdir. Sosyal medya artık günlük olaylar dışında siyasi olaylarda, politik hareketlerde de etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Halklar, hükümete karşı duydukları memnuniyetlerini ya da rahatsızlıklarını dile getirirken sosyal medyayı araç olarak kullanmaktadırlar. Sosyal medyanın, siyasi alana yavaş yavaş girmesiyle birlikte ilerleyen zamanlarda siyasi alana olan etkisi artacaktır.

KAYNAKÇA

AKBIYIK, N., ÖZTÜRK, M., (2012). "Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde "Arap Baharı" ve "Wall Street'i İşgal Et" Eylemleri", Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi II, Sayı 21, s.1003–1025

AÇIKEL, E., ÇELİKOL, M., (2012). Dijitoloji, Pazarlama ve Satış. İstanbul: MediaCat

AKÇA, C.A., (2012). "Arap Baharı ve Sosyal Medya", Ankara: Çankaya Üniversitesi Gündem Dergisi, Yıl: 2012, Ekim, Sayı: 46, ss. 16-18

AVCI, E., (2012). "Arap Baharı'nda Sosyal Medya Rüzgârı", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler AnaBilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

BABACAN, M., HİRA, M., HAŞLAK, İ.İ., (2011). "Sosyal Medya ve Arap Baharı". Akademik İncelemeler Dergisi, 6(2): s.63-92

CABBAROVA, A., (2015). Arap Baharı'na Sosyal Medya'nın Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bakü, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

CATOVİC, S., (2015). "Arap Baharı'nın Bir Başka Yansıması: Bahreyn", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Yayınlanmamış YL Tezi

ÇELİK, A.H., (2015). "Buazizi'den Rabia'ya, Trablus'tan Şam'a Arap Baharı'nın Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 2015, Cilt 6, Sayı 2

ÇETİNÖZ, N., (2015). "Sosyal Medya", (der.) T. Volkan Yüzer ve Mehmet Emin Mutlu, Yeni İletişim Teknolojileri, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Eylül, s. 150–167

ÇİLDAN, C., ERTEMİZ, M., TUMUÇİN, H., EVREN, K., KÜÇÜK, A.D., (2012). "Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü", Akademik Bilişim Konferansı, Uşak

DUNCOMBE, C., (2011). "The twitter Revolution? Social Media, Representation and Crisis in Iran and Libya." School of

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Political Science and International Studies, University of Queensland, Australia

DURAN, B., ARDIÇ, N., (2104). "Arap Baharı", (der.) Ş. Kardaş, Uluslararası İlişkilere Giriş, İstanbul, Küre Yayınları, s. 669–682

GOLAN, G., (2011). The Facebook Revolution: Internet, Social Media, and the Globalization of Conflicts in the Middle East. Idc Herzliya University, Israel

HAM, P.V., (2010). Social Power in International Politics, The New International Relations, (Edited By Richard Little, Iver B. Neumann, Jutta Weldes), University of Bristol, Routledge, Taylor and Francis, 1 edition

JOSEPH, S., (2011). "Social Media, Human Rights and Political Change", Winter edition of the Boston College International & Comparative Law , s.157-163

KHAMIS, S., (2013). "The Role of the Media in Arab Transitions: How 'Cyberactivism' is Revolutionizing the Political and Communication Landscapes," InThe IEMed Mediterranean Yearbook, eds. Senen Florensa and Andrew Bassols. Barcelona: European Institute of the Mediterranean: s.55-59

KORKMAZ, A., (2012). "Arap Baharı Sürecinde Internet ve Sosyal Medyanın Rolü". International Symposium on Language and Communication: Research Trends and Challenges (ISLC), s.2147-2153

KÖSEOĞLU, Y., AL, H., (2013). Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak Sosyal Medya, Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries), Cilt 8, Sayı 3, s.103-125

MAHAN, A.T., (2010). Retrospect and Prospect Studies in International Relations, Naval and Political (1902), Little, Brown, and Company, Kessinger Publishing, Boston

MİŞ, N., "Suriye 2011", (Der.). Kemal İnat ve Muhittin Ataman., Ortadoğu Yıllığı 2011, İstanbul, Açılım Kitap, 2011, s. 257-300

O'DONNEL, C., (2011). "New study quantifies use of social media in Arab Spring." ScienceDaily. Retrieved January 5, 2012, from http://www.washington.edu/news/articles/new-study-quantifies-use-of-social media-in-arab-spring

PAPIC, M., NOONAN, S., Çeviri (Ece Dündar) (2011). "Sosyal Medya: Bir Protesto Aracı", Türk Kütüphaneciliği, Cilt 25, Sayı 1, 165-172

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ÖZTÜRK, A., (Bahreyn 2011). (Der.) Kemal İnat ve Muhittin Ataman., Ortadoğu Yıllığı 2011, İstanbul, AçılımKitap, 457-484

SHIRKY, C., (2011). "The Political Power of Social Media", Foreign Affairs, Volume 90-1, 28-41

SZAJKOWSKİ, B., (2011), "Social Media Tools and The Arab Revolts", Alternative Politics, Vol. 3, No. 3, p.420-432

TELCİ, İ.N., (Mısır 2011). (Der.) Kemal İnat ve Muhittin Ataman., Ortadoğu Yıllığı 2011, İstanbul, Açılım Kitap, 215-255

TELLİ, A., (2012). "Mısır Devrimi'nde Sosyal Medyanın Rolü," Bilgi Strateji, Cilt 4, Sayı 7, Güz 2012, s.65-92

TOPAK, S.T., (2014). "Sivil Toplum Kuruluşları ve Sosyal Medya Bağlamında "Renkli Devrimler" ve "Arap Baharı" Süreçlerinin Karşılaştırmalı Analizi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Aralık

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: For the first time in 1902, the American naval historian and strategist Alfred Thayer Mahan used the concept of the Middle East, which had a political content rather than a geographical concept, to express the region between Arabia and India. Since the scope of the Middle East concept is uncertain, it is seen that different concepts are used to eliminate this problem. In the narrow sense in the Middle East, from Egypt to Afghanistan starting in the East, in the North to Turkey, while in the South covers the region from Yemen. The definition of the Middle East in a broad sense, Morocco in the West to Pakistan in the East, the Central Asian Republics and Turkey in the north, while the south gets into a zone extending to Yemen. While the Middle East definition in the narrow sense includes 14 states, the Middle East concept in the broad sense means a large geography with 22 states. Middle East, the oldest civilizations were established; Judaism, Christianity and Islam are the three holy religions; It is a strategic region that connects the continents of Asia, Africa and Europe. The reasons why the Middle East is a strategic region; the spatial focus of economic-political sovereignty, the geopolitical center of the post-Cold War era, the territory of the US's likely rivals, the motherland of the world's richest energy / natural resources, a new and extensive marketplace and new areas of struggle are possible. The reasons for the Middle East to be a strategic region are the spatial focus of economic-political sovereignty, the geopolitical center of the post-Cold War era, the territory of the USA's potential competitors, the motherland of the world's richest energy / natural resources, the new and extensive marketplace and the new area of struggle. The Arab Spring has taken place in the Middle East region as one of the most important public uprisings of our time. The revolts that started in Tunisia have spread to other countries by creating domino effect. The reasons for the uprisings in countries are generally similar. The people, tired of the long-lasting power, because of the unemployment, economic troubles, such as the reason for the uprisings and dissent against power tried to voice their dissatisfaction. While social media is one of the most effective communication tools of our day, it is an important news tool in terms of enabling us to receive news instantly. The Arab Spring in the Middle East can be given as the best example of this while allowing us to learn about the events from one end of the world to the other. Although the Internet access is tried to be prevented during the events, the public has found a way to continue to use social media tools to share with the world the progress of the events. Social networks have important roles in political participation and elections because they provide interactive communication between individuals. It also allows politicians to address a wider au-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:513 K:532
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

dience in a short time and at a lower cost. This leads politicians to use social networks for communication. **Aim:** The aim of this study is to research the effects of social media on the political movements in the Middle East, especially as a means of social communication in North Africa. **Method:** The literature search technique was used in this study. Qualitative and quantitative data were used together with the mixed method. **Scope:** In this study, the use of social media as a tool of political communication, what kind of influence on the Arab Spring (especially to the actors organized through the social media in the process of Egyptian revolution), the starting phase of the Arab Spring, the processes, results, social media support to the Arab Spring and how it affects democracy through political communication have been extensively discussed and evaluated. **Conclusion:** As a result, social media has been used as a powerful communication tool to spread and increase the demand for democracy and freedom among individuals all over the world. Individuals living in underdeveloped or underdeveloped countries have found the opportunity to integrate with the world by learning the level of welfare and democracy in developed countries. This led to protests and rebellions. As a result of the evaluation of the research study, it has been concluded that social media is used effectively in political revolutions in political movements, there is a relationship between Arab Spring and social media and it has an effect on Arab Spring as a means of political communication.

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KÜTÜPHANELERLE İLGİLİ YÖNELİMLERİ VE KORUMAYA İLİŞKİN TUTUMLARI: AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ (1)

UNIVERSITY STUDENTS' TENDENCY WITH LIBRARIES AND ATTITUDES FOR PROTECTION: AFYON KOCATEPE UNIVERSITY FACULTY OF ISLAMIC STUDIES

Alpaslan H. KUZUCUOĞLU[1], Umut SOLMAZ[2], Berna Burçak ERKAN[3], Abdullah DAMAR[4]

[1] İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul / Türkiye
[2] İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, İstanbul / Türkiye
[3] ODTÜ, İstatistik Bölümü, Ankara / Türkiye
[4] Bursa İl Kültür Müdürlüğü, Bursa / Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-3186-2204[1], 0000-0003-1112-3041[2], 0000-0002-2343-400X[3], 0000-0001-6322-6208[4]

Öz: Amaç: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin kütüphaneleri kullanma ve korumaya ilişkin tutumlarını ölçerek, bu tutumlara ilişkin öneriler getirmeyi amaçlamaktadır. **Yöntem:** Çalışmada SPSS yönetim kullanılmış olup 188 öğrenciye anket yapılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler kullanılarak değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Çalışmada, kütüphane kullanma sıklığı açısından öğrencilerin %51,6'sının kütüphaneyi kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kütüphane farkındalığına ilişkin görüşlerine bakıldığında toplumsal farkındalığın büyük oranda olmadığını düşündüğü(%71,6) ve bölümdeki farkındalığın da %87,9 olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kütüphanelerinin dünya ve Türkiye üniversiteleriyle bağlantı kurması gerektiğine ulaşılmıştır. Öğrenciler duygusal açıdan ve inanç açısından kütüphanelerin genel olarak korunması gerektiğini düşündüğü görülmektedir. **Sonuç:** Bu çalışmada, öğrencilerin dijital çağda kütüphaneyi fazla kullanmadığı, kütüphaneler için toplumsal ve bireysel farkındalığın yeteri kadar olmadığı, kütüphanelerin entegreli olması gerektiği ve gerek duygu açısından gerekse inanç açısından kütüphanelerin korunmasını gerektiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Ve Belge Yönetimi, Koruma, Öğrenci Yönelim Ve Tutum Ölçeği, SPSS

Abstract: Aim: The aim of this study is to measure the attitudes of university students towards using and protecting libraries and aims to make suggestions about these attitudes. **Method:** SPSS program was used in the study and 188 students were surveyed. Data were evaluated using descriptive statistics in computer environment. **Results:** In the study, it was concluded that 51.6% of the students did not use the library in terms of the frequency of using the library. When students' views on library awareness were considered, it was concluded that social awareness was not high (71.6%) and the awareness in the department was not 87.9%. Students of the library has been reached that there should connect with the world and Turkey universities. It is seen that students think that libraries should be protected in terms of emotions and beliefs in general. **Conclusion:** In this study, it is concluded that students do not use library much in digital age, social and individual awareness is not enough for libraries, libraries should be integrated and that libraries should be protected in terms of both emotion and belief.

Key Words: Information And Document Management, Protection, Student Orientation And Attitude Scale, SPSS

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.3

(1) *Sorumlu Yazar: Alpaslan H. KUZUCUOĞLU, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul / Türkiye, alpaslan.kuzucuoglu@medeniyet.edu.tr,* *Geliş Tarihi / Received: 16.07.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 21.12.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Yok – None*

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Okuma eylemi, süreklilik ile beraber alışkanlık formuna dönüşmektedir. Bireylerin okuması, bunu bir alışkanlık durumuna getirebilmesi için sadece bireysel çabalar yetmemektedir. Bireysel çabaların yetmediği hallerde itici güç olan unsurlar devreye katılmaktadır. Bu unsurların başında, aile, arkadaş, yaşanılan çevre, okul vb. sosyal mekanizmalar bulunmaktadır. Okumanın alışkanlık durumuna gelmesi aşamasında bu unsurların katkısı yüksek derecededir (Alaca ve Kızılöz, 2015: 516). Kütüphane kullanma alışkanlığı da bireyin kütüphaneden bilgi okuryazarlığı oranında periyodik olarak faydalanmasıdır (Yılmaz, 2002: 442). Bu alışkanlık kazanılırken öğrencilerin kütüphanelerdeki tüm kaynaklara erişim sağlaması, bu alanlarda yarı zamanlı olarak çalışması ve kütüphanelerin bünyelerindeki dermeleri korumaları önemlidir.

Bireysel özelliklerin tespitinde alışkanlıklara dayalı bilginin tespiti amacıyla yapılan anket çalışmalarının önemi büyüktür. Bireylerin davranışsal tutumlarının matematiksel olarak tespit edilmesi sadece bir öngörüdür. Bu öngörünün bilimsel temellere dayanması amacıyla anket çalışmalarının sürekliliği kaçınılmazdır.

Çalışmada İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin kütüphane kullanma eğilimlerinin yanında kültürel miras niteliğindeki nadir eserleri, el yazması eserleri ve mevcut dermeleri koruma kültürünün ölçülmesi de amaçlanmıştır. Dünyada kütüphanelerde korumaya yönelik teşvik eden kurumların başında ALA (Amerikan Kütüphane Birliği) (Balloffet vd, 2004) IFLA (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu) gelmektedir. Bu kurum kütüphanelerde ve arşiv binalarında ideal koruma koşulları sağlayan standartlarını belirlemektedir (Adcock,1998). İlahiyat Fakülteleri Kütüphanelerine yönelik risklerin belirlenmesi için yapılan bir çalışmada ise kütüphanelerdeki kitap ve elyazması eserlerin sayıları belirlenmiş, insan ve doğal kaynaklı riskler nedeniyle kütüphane risk skorları hesaplanmıştır (Kuzucuoğlu, 2014: 222).

Çalışmanın örneklemini anket çalışmasına katılan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma ile İlahiyat/İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin kütüphaneyi korumaya yönelik tutum ve eğilimlerinin anlaşılabilmesi vurgulanmıştır.

AMAÇ

Çalışmada İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin kütüphane kullanma eğilimlerinin yanında kültürel miras niteliğindeki nadir eserleri, el yazması eserleri ve mevcut dermeleri koruma kültürünün ölçülmesi de amaçlanmıştır. Bu çalışma kütüphanelerin dijital dünyada önemi ve kütüphanelerin korunmasına ilişkin

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

birincil kullanıcı olarak öğrencilerin fikirlerini ölçerek literatüre katkı sağlayacaktır.

KAPSAM

Araştırmanın kapsamı bilgi belge yönetimi, ilahiyat, kütüphane ve kütüphane korumaya ilişkin bir literatürden oluşmaktadır. Bu kapsamda Afyon'da bulunan İlahiyat Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin kütüphane kullanımını ve kütüphaneyi korumalarına ilişkin düşünceleri ölçmek adına bir anket çalışması uygulanmıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, birden fazla elemanı olan evrende, evren hakkında genel bir kanıya ulaşmak maksadıyla evrenin tamamı ya da evrenden oluşan bir örneklem perspektifinde oluşturulan tarama düzenlemeleridir. Bu yöntemle yapılan çalışmalarda ilişkiler, inanışlar, gelişmekte olan yön ve tutumlar üzerinde durulurken, var olan hal olduğu gibi ortaya çıkarılmakta, sorunla alakalı mevcut hal herhangi bir girişim olmadan anlatılmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2012: 79).

Bu araştırmada yapılan anket çalışması Afyon Kocatepe Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi hazırlık sınıfı ile birinci sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmuş, birinci bölümde öğrencilerin ilgi alanları, kütüphane kullanımları yani alışkanlıklarına yönelik bir araştırma yapılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise kütüphanelerin ve içeriğinin korunmasında sergiledikleri davranışlar, çalışma tutumları ve dini yönelimleri açısından araştırılmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programından yararlanılmıştır. SPSS programı yardımıyla sayısal ve bilimsel yöntemlerle analiz edilmiştir. Bilimsel çalışmalarda her türlü denetimden geçmiş, düzeltilmiş ve uygulama yönünden bir eksiği bulunmadığı kanıtlanmış araştırma belirli kurallara ve sıraya göre yürütülmektedir. Araştırmada tüm birimler ve değişkenler için veri toplama işi bittikten sonra veriler önce veri kodlama kağıtlarına geçirilmiştir. Buradan birbirleri ile uyumlu veri alışverişine olanak tanıyan SPSS paket programında veri sayfalarına kaydedilerek analiz çalışması yapılmıştır (Özdamar, 2004: 137). Çalışmaya frekans tabloları ve çapraz tablolar kullanılarak yön verilmiştir.

Bu araştırmanın evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesi/İslami Bilimler Fakültesi bünyesinde bulunan hazırlık ve birinci sınıf olarak öğrenimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini en iyi temsil etmesi açısından ise araştırmanın örneklemi Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde İslami İlimler Fakültesinde öğrenimine devam eden 188 öğrenci oluşturmaktadır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmanın zaman açısından kısıtlılığı bulunmaktadır. Bu sınırlılık bireylerin belirli bir dönemde ve zamanda yapacak olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin eğitim-öğretim döneminin sonunda anketin yapılmış olması araştırmanın kısıtlılığını oluşturmaktadır. Bu kısıtlılık diğer kademedeki öğrencilere ulaşma konusunda da araştırmacıları sınırlı bir örnekleme ulaştırmıştır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmanın problemi, dijital dünyada öğrencilerin kütüphaneye ilişkin düşüncelerinin değişiminin saptanması ve kütüphaneyi korumaya ilişkin düşüncelerinin ne kadar evrildiğinin araştırılması üzerinedir. Bu problemi ölçmek adına bulgularının iki kısımdan oluştuğu bir anket çalışması yapılmıştır.

ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

Bu araştırmanın alt problemleri ise öğrencilerin kütüphane koruma alışkanlıklarının günümüz dünyasında değişim gösterip göstermediğinin saptanması üzerinedir. Dijital dünyanın getirmiş olduğu kaynaklara erişimin kolaylığı öğrencilerin kütüphanelere ilişkin değerini değiştirdiğine yönelik fikrin irdelenmesi amaçlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Bu araştırmanın hipotezleri şunlardır;

H[1]: Öğrenciler dijital dünyayla birlikte kütüphaneleri eskisi kadar kullanmamaktadır.

H[2]: Kütüphaneler hakkında geçmişe oranla farkındalık seviyesi düşmüştür.

H[3]: Duygusal açıdan kütüphanelerin korunması gerektiği düşünülmektedir.

H[4]: İnanç açısından kütüphanelerin korunması gerektiği düşünülmektedir.

KURAMSAL ÇERÇEVE

İlahiyat fakültesi öğrencilerinin bilgi teknolojilerine yönelimleri üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Prag (Çek Cumhuriyeti) Uluslararası Baptist İlahiyat Fakültesi master ve doktora öğrencilerinden uzaktan eğitim alanlarında bilgiye yönelik davranışlarının ölçülmesine dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma Gorman (1990) ve Steig Dalton ve Charnigo (2004)'nun yaptığı nicel araştırma yaklaşımının dönüştürülmüş bir halidir. Prag Uluslararası Baptist İlahiyat Fakültesi öğrencilerin araştırmalarındaki elde edilen bulgulara göre, İlahiyat fakültesi öğrencileri; kitap, makale, dergi gibi pek çok kaynağın yanı sıra gelişen teknolojiyle birlikte bilgi teknolojilerinin kullanımını da benimsemiş ve bu teknolojilerden bir "araç" olarak yaygın bir şekilde istifade etmektedirler (Penner, 2009, s.51). Gorman'ın yaptığı araştırmada Avustralya Adealide kentindeki Teoloji Okulunda çalışan öğretim üyeleri ara-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

sında kütüphane kullanımına yönelik yapılan çalışmada ise karmaşık kütüphane hizmetlerine ilgi duyulmadığını göstermiştir (Gorman, 1990, s.155) Dalton ve Charnigo ise tarihçilerin bilgi kaynaklarına ulaşırken resmi ve kurumsal kayıtlar, gazeteler ve dergiler, fotoğraflar, mülakatlar, filmler, yayınlanmamış el yazmaları, kişisel günlük ve mektuplar gibi kaynakların yanında dijital kaynaklara da olan eğilimleri üzerine araştırma yapmıştır (Dalton ve Charnigo, 2004, s.400).

Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfları öğrencilerinin Arapça dersine yönelik tutumlarını, cinsiyet, mezun oldukları lise ve I./II. öğretim değişkenlerine göre incelemeyi amaçlayan bir çalışma da bulunmaktadır (Kömürcü, 2015). Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin okuma ve üniversite kütüphanesini kullanma alışkanlıklarını (Kurulgan ve Çekerol, 2008); Tebriz (İran) Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının düzey ve özelliklerini (Gholipour, 2012); Türkiye'deki dokuz üniversitenin tarih bölümü 4. sınıflarında okuyan öğrencilerin bilgi kaynakları ve bu kaynakları kullanmalarına yönelik görüşlerini (Güven ve Demirel, 2010); Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde lisans eğitimine devam etmekte olan öğrencilerin okuma alışkanlığına sahip olup olmadıklarını, okuma alışkanlıklarına etki eden faktörleri ve kütüphane kullanıcılarına okuma alışkanlığı kazandırma konusundaki yeterliliklerini (Alaca ve Kızılöz, 2015) ortaya koyan araştırmalar da yapılmıştır. Dökmen'in kütüphane ile ilgili yaptığı araştırmada ülkemizde "lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları" incelenmiştir. Araştırmaya göre; öğrencilere kütüphanelerden nasıl yararlanacakları konusunda sistemli bir bilgi verilmemiş olması, öğrencilerin kütüphanelerden nasıl yaralanacaklarını bilmemeleri, öğrencilerin kütüphaneyi yanlış amaçla kullandıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır (Dökmen,1990: 415-416).

Yeni Zelanda'da yapılan bir araştırmada da Yeni Zelanda'daki İlahiyat Okullarındaki öğrencilerin elektronik bilgi kaynaklarına olan yönelimlerinin anlaşılmasına yönelik web tabanlı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir (Ngor Ng, 2013: 1). Özellikle bilim dallarına özgü kütüphanelerde her türlü bilgi teknolojilerinden faydalanılarak, gerekli bilgiye öğrencilerin ulaştırılması hedeflenmelidir. Bununla beraber İlahiyat Fakülteleri bünyelerinde kurulacak kütüphanelerin ileride önemli amaçlara da hizmet etmesi beklenmelidir. Örneğin Almanya Bavyera Devlet Kütüphanesinin koleksiyonunun büyük bir bölümünü 1802 ve 1803 yıllarında Güney Almanya'da mevcut olan yaklaşık 150'ye yakın manastır

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve ilahiyat fakültelerinden katılan literatür oluşturmaktadır. Manastır kütüphaneleri geçmiş yıllara ait dini ve bilimsel kaynakları barındırmaktadır. Kilise kuruluşlarından temin edilen yapıtlarla koleksiyonda mevcut olan materyal sayısı 450 bin basılı kitaba, 18.600 el yazması esere çıkmıştır. Bu nedenle hem üniversitelerde İlahiyat Fakültelerine özgü kütüphanelerin kurulması ve öğrenciler ile öğretim üyelerinin bu alanda farkındalıklarının artırılması amaçlanmalıdır (Karpuz, 2008: 556).

Bilginin sadece kaydedilip korunması, bilginin ana özelliklerinden biri olan "paylaşılabilir" olma özelliğine ters düşmektedir. Bundan dolayı, kayıtlı bilginin, farklı sahalarda bilgilenmek ve araştırma yapmayı düşünen bireylere, belirli sınırlar çerçevesinde ve ücretsiz biçimde servis edilmesi gerekmektedir. Bu servis edilmeyi sınırlar çerçevesinde yapacak olan kurumlarsa kütüphanelerdir (Anameriç, 2006: 53-78). Bu nedenle, kütüphane ögesinin özellikle yakın bir gelecekte topluma dini anlatacak olan İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin gündemine alınması da amaçlanmıştır. Çalışmada yapılan ankette görüleceği gibi öğrencilerin dijital kaynaklara yöneldiği de açıktır. Öğrencilerin bilgi teknolojisindeki güncel gelişmelerden haberdar edilmesi artık yeterli olmamakta, onların bu teknoloji ile tanışmaları ve bu teknolojileri beceri ile kullanabilir bir düzeye getirilmeleri gerekmektedir (Çakın, 2007: 23).

BULGULAR

Kütüphaneye İlişkin Analiz Tabloları

Tablo 1. Kütüphaneyi Kullanma Sıklığına İlişkin Frekans Tablosu

		Frekans	Yüzde
Değer	Ayda 1-2 kez	62	33,0
	Ayda 5-10 kez	20	10,6
	Ayda 10 dan fazla	9	4,8
	Hiçbir Zaman	97	51,6
	Toplam	188	100,0

Öğrencilerin kütüphane kullanma sıklığına ilişkin sorulan soruya bakıldığında; öğrencilerin genel olarak ayda 1-2 kez(%33) kütüphaneyi kullandığı; hiçbir zaman kütüphaneyi kullanmayanların ise çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir (%51,6). Öğrencilerden ayda beş veya daha fazla kütüphaneyi kullananların ise genele oranla %15,4'ü oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 2. Bölümdeki Farkındalık ve Toplumsal Farkındalık Arasındaki İlişki Tablosu

			Toplumsal Farkındalık		Toplam
			Hayır	Evet	
Bölümdeki Farkındalık	Hayır	Sayı	80	11	91
		% Bölümdeki Farkındalık	87,9%	12,1%	100,0%
		% Toplum Farkındalık	58,8%	29,7%	52,6%
	Evet	Sayı	56	26	82
		% Bölümdeki Farkındalık	68,3%	31,7%	100,0%
		% Toplum Farkındalık	41,2%	70,3%	47,4%
Toplam		Sayı	136	37	173
		% Bölümdeki Farkındalık	78,6%	21,4%	100,0%
		% Toplum Farkındalık	100,0%	100,0%	100,0%

Yapılan istatistiki analiz sonucunda öğrencilerin bölümdeki kütüphane farkındalıkları ile toplumsal farkındalık hakkındaki düşünceleri karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda üniversitede bulunan öğrencilerin bölümlerindeki kütüphane farkındalığın genel olarak olmadığını düşündüğü(%52,6); bu fikri düşünen öğrencilerin ise toplumsal farkındalığına yönelik bakış açılarının da olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (%87,9). Bölümündeki öğrencilerin kütüphanelere ilişkin farkındalıklarının olduğu düşünen öğrencilerin sayısı ise genele oranla %47,4'tür. Bu öğrenciler içinde %68,3'ünün ise toplumsal farkındalığın olmadığını düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Üniversite Kütüphanesinin Türkiye ve Dünya Kütüphaneleri İle İlişki Kurmasına Yönelik Düşünce Tablosu

			Kütüphanenin Dünya Üniversiteleri İle Ağ Kurması		Toplam
			Hayır	Evet	
Kütüphanenin Türkiye Üniversiteleri İle Ağ Kurması	Hayır	Sayı	3	3	6
		% Kütüphane Türkiye Ağı	50,0%	50,0%	100,0%
		% Kütüphane Dünya Ağı	42,9%	1,8%	3,4%
	Evet	Sayı	4	167	171
		% Kütüphane Türkiye Ağı	2,3%	97,7%	100,0%
		% Kütüphane Dünya Ağı	57,1%	98,2%	96,6%
Total		Sayı	7	170	177
		% Kütüphane Türkiye Ağı	4,0%	96,0%	100,0%
		% Kütüphane Dünya Ağı	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin üniversite kütüphanesinin Türkiye ve Dünya ağı üzerindeki diğer üniversite kütüphaneler ile bağlantı kurmasına ilişkin yorumlarını içeren Tablo 3'de; öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu üniversite kütüphaneleri ile bağlantı kurulması gerektiğini düşündüğü görülmektedir (%96,6). Öğrenciler içinde Türkiye üniversiteleri ile bağlantı kurulması gerektiğini düşünen öğrencilerin %97,7'sinin dünya üniversiteleri ile de bağlantı kurulmasını gerektiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sadece %4'ünün dünya ve Türkiye üniversiteleri ile bağ kurulmaması veya kurulmasının anlamı olmadığını düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 4. Kütüphanede İstenen Alan Kitaplarına İlişkin Dağılım Tablosu

Ana Bilim Dalı Kitapları	Katılımcı Sayısı	Evet		Hayır		Boş	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Temel İslam Bilimleri Bölümü							
Tefsir	188	158	84	29	15.4	1	0.5
Hadis	188	155	82.4	32	17	1	0.5
İslam Hukuku	188	136	72.3	51	27.1	1	0.5
Kelam ve İslam Mezhepleri Tarihi	188	125	66.5	62	33	1	0.5
Tasavvuf	188	117	62.2	70	37.2	1	0.5
Arap Dili ve Belagati	188	111	59	76	40.4	1	0.5
Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü							
İslam Felsefesi	188	97	51.6	89	47.3	2	1.1
Din Bilimleri	188	102	54.3	83	44.1	3	1.6
İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü							
İslam Tarihi	188	129	68.6	57	30.3	2	1.1
Türk İslam Edebiyatı	188	90	47.9	96	51.1	2	1.1
İslam Sanatları	188	84	44.7	102	54.3	2	1.1
Türk Din Musikisi	188	87	46.3	99	52.7	2	1.1

Tablo 3'de bulunan soruda anket çalışması sonuçlarına göre; öğrencilerin ilgi duydukları ana bilim dalları en yüksek orandan en düşüğe aşağıdaki şekilde sıralanmıştır: 158 öğrenci (%84) Tefsir, 155 öğrenci (%82.4) Hadis, 136 öğrenci (%72.3) İslam Hukuku, 129 öğrenci (%68.6) İslam Tarihi, 125 öğrenci (%66.5) Kelam ve İslam Mezhepleri Tarihi, 117 öğrenci (%62.2) Tasavvuf Anabilim Dalı, 111 öğrenci (%59) Arap Dili ve Belagati, 102 öğrenci (%54.3) Din Bilimleri, 97 öğrenci (%51.6) İslam Felsefesi, 90 öğrenci (%47.9) Türk İslam Edebiyatı, 87 öğrenci (%46.3) Türk Din Musikisi, 84 öğrenci (%44.7) İslam Sanatları şeklinde sıralanmaktadır. Sonuç olarak bireylerin taleplerine yönelik analiz yapıldığında büyük çoğunluğun tefsir ve hadis kitaplarını istediği yani ilmi yönü ağırlıklı kitapları istediği; sonrasında ise İslam hukuku ve tarihi gibi bilimsel yönü daha ağır basan kitapların talep edildiği görülmektedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Kütüphaneyi Korumaya İlişkin Analiz Tabloları

Tablo 5. Duygusal Açıdan Kütüphaneyi Korumaya İlişkin Dağılım Tablosu

DUYGUSAL AÇIDAN	KATILIMCI SAYISI	EVET		HAYIR		BOŞ	
		Sayı	%	SAYI	%	SAYI	%
Bağış Yapma	188	88	46,8	18	9,6	82	43,6
Kitaba Zarar Verenlere Karşı Tutum	188	106	56,4	10	5,3	116	61,7
Afetlerde Kitapları Koruma	188	115	61,2	5	2,7	68	36,2
Çevresel Etkenlere Karşı Koruma	188	117	62,2	8	4,3	63	33,5
El Yazma Eserlerin Dijital Olması	188	112	59,6	6	3,2	70	37,2
İlahiyat Üzerine Kitapların Davranışlara Etkisi	188	107	56,9	8	4,3	73	38,8

Kütüphaneleri korumaya ilişkin düşüncelerin duygusal açıdan değerlendirilmesini esas alan bu araştırmada çeşitli kriterler esas alınarak öğrencilerin kütüphaneleri korumaya ilişkin tutumları ölçülmeye çalışılmıştır. Bireylerin kütüphaneye bağış yapmaya karşı genel olarak olumlu bir tutum sergilediği(%46,8) ve bir kısmının bu konuda yorum yapmadığı (%43,6); kitaba zarar verenlere karşı tepki göstermelerinin yarısından fazlasında gerçekleştiği (%56,4), çoğunluğun ise yorum yapmadığı(%61,7) sonucuna ulaşılmıştır. Afetlerde kitapları korumaya ilişkin olarak bireylerin çoğunluğunun olumlu bir bakış açısına sahip olduğu yani kitapları korumak istediği (%61,2) ve az bir kesimin bu konuda yorum yapmadığı (%36,2) sonucuna ulaşılmıştır. Çevresel etkenlere karşı kitapların korunmasına ilişkin öğrenciler afetlerde korumaya yönelik tutumlarına benzer bir tutumda oldukları görülmektedir (%62,2). El yazma eserlerin dijitalleştirilmesine ise bireylerin %59,6'sının olumlu yönde baktığı; %37,2'sinin ise bu konuda yorumunun bulunmadığı görülmektedir. İlahiyat öğrencilerine yapılan bu anket formunda ilahiyat kitaplarının davranışlara etkisinin duygusal yönden etkili olduğunu düşünen öğrenci sayısı ise genelde %56,9 gibi bir orana karşılık gelmektedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 6. İnanç Açısından Kütüphaneleri Korumaya Yönelik Düşünce Dağılım Tablosu

İNANÇ AÇISINDAN	Katılımcı Sayısı	Evet		Hayır		Boş	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bağış Yapma	188	120	63,8	4	2,1	64	34
Kitaba Zarar Verenlere Karşı Tutum	188	110	58,5	7	3,7	71	38,8
Afetlerde Kitapları Koruma	188	110	58,5	5	2,7	73	39,8
Çevresel Etkenlere Karşı Koruma	188	105	55,9	4	2,1	79	42
El Yazma Eserlerin Dijital Olması	188	100	53,2	4	2,1	84	44,7
İlahiyat Üzerine Kitapların Davranışlara Etkisi	188	131	69,7	5	2,7	52	27,7

Kütüphaneleri korumaya ilişkin tutumların inanç açısından değerlendirildiği ikinci aşamada sorular aynı tutulmuş fakat katılımcılardan inanç açısından soruları değerlendirmeleri istenmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin inanç faktörünü esas alarak değerlendirdiği sorularda kütüphanelere bağış yapmanın büyük oranda kabul edildiği görülmektedir (%63,8). %34'ünün ise bağış yapma açısından bir yorumda bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitaba zarar verenlere karşı sergilenen tutumda ise yarısından fazlasının tepki gösterdiği (%58,5); %38,8'inin ise bu soruya karşı bir cevap vermediği görülmektedir. Afetlerde kitapları korumaya ilişkin tutumun ise kitaba zarar verenlere karşı tutumla aynı orana sahip olduğu; cevap vermeyenlerin ise %1 oranında daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevresel etkenlere karşı kitapları korumaya ilişkin olarak bireylerin büyük çoğunluğun inanç açısından korunmasını gerektiğini düşündüğü(%55,9); %42'sinin ise bu soruya karşı tarafsız bir tutum sergilediği görülmektedir. El yazası eserlerin dijital olmasına ilişkin ise bireylerin yarısından fazlasının(%53,2) eserlerin dijitalleştirilmesi gerektiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. %44,7'sinin ise bu konuda tarafsız tutumlarını koruduklarını görülmektedir. İlahiyat kitaplarının davranışlar üzerinde etkisinin inanç faktörü açısından değerlendirilmesinde öğrencilerin %69,7'sinin değerlendirmede etkin bir faktör takındığı sonucuna ulaşılmıştır. %27,7'sinin ise bu soruya cevap vermediği görülmektedir.

SONUÇ

Araştırmaya ilişkin yapılan literatür taraması sonucunda yapılan çalışmaların genel olarak İslami İlimler Fakültesi/İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin genel eğilimleri üzerine durulduğu; öğrencilerin kaynakları, dokümanları etkin bir şekilde kullanmasına ve korumasına yönelik herhangi bir araştırmanın ve ölçeğin

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

bulunmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların tam anlamıyla araştırmanın konusuna yönelik olmaması nedeniyle araştırmalar eksik ve literatür yetersiz kalmıştır. Bu sebeple yapılan bu çalışma, ilgili alanda literatür eksikliğinin giderilmesini amaçlamaktadır.

İlahiyat / İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin aile, okul ve yaşantıları, anane ve kültürlerinden kaynaklı alışkanlıkları ile din eğitimleri ile dini duygulardan kaynaklı eğilimlerinin kütüphaneler ve kütüphane malzemelerinin korunması, kütüphanelere yönelik farkındalık oranları üzerine etkilerinin anlaşılması, okuldaki ilgi alanlarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada anketin ilk kısmı olan öğrencilerin genel eğilimlerinin belirlenmesi bölümünde;

- Öğrencilerin istenilen düzeylerde kütüphane alışkanlıklarının bulunmadığı,
- İlahiyat/İslami İlimler Fakültelerine özgü kütüphanelerin kurulmasının bir ihtiyaç olarak görüldüğü,
- Ülke içi ve dışındaki bilgi kaynaklarıyla iletişim halinde olmanın öğrenciler tarafından istendiği,
- Bu bilgi merkezlerinde öğrencilerin asistan olarak çalışma isteklerinin bulunduğu,
- Ödevlerin hazırlanmasında yazılı kaynaklar kadar dijital kaynakların da kullanımının yaygın olduğu,
- Öğrencilerin genel eğilim gösterdikleri bilim dallarının neler olduğu, anketin ikinci kısmı olan öğrencilerin tutumlarının alışkanlık ya da inanç kaynaklı olup olmadığını belirleyen bölümünde;
- Öğrencilerin kütüphanelerin afetlerden, risk faktörlerinden korunmasında alışkanlıklar açısından kesin bir ifade ortaya koyamadıkları,
- Kitaplara zarar veren birini gördüklerinde korumanın inançlarından kaynaklı olduğu,
- Eğitim aldıkları İslami İlimler hakkındaki bilim dallarının davranışları üzerinde etkili olduğu, sonuçlarına varılmıştır.

İnanç kaynaklı tutumlar, süreç olarak üniversite gibi kısa bir dönemde oluşmayacağı için bunun öncesinde yani üniversite öncesi aile yapısı, ortam vs. gibi değişkenlerin de göz önüne alınmasının gerekliliği açıktır. Bu, çalışmanın kısıtları arasında yer almaktadır. Anket uygulanan öğrencilere okulu bitirdikten sonra tekrar aynı anketi uygulamak ve sonuçları karşılaştırmak daha bilimsel bir yöntem olacaktır. Anketin uygulandığı öğrenciler aynı olacağı için okulda gördükleri eğitimin etkisi ancak bu şekilde gözlemlenebilecektir.

Bu analizlerin değişik analiz programlarıyla tekrarlanması ve konuyla ilgili Fakülte öğrencilerine de uygulanmasının gerekli olduğu dü-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

şünülmüştür. Fakülte yönetimlerinin öğrencilerin eğilimlerine yönelik olarak müfredatları düzenlemesi, İlahiyat Fakülteleri bünyesinde kütüphanelerin açılarak öğrencilerin arasında kütüphanelere ve kütüphane malzemelerine yönelik korumayla ilgili farkındalık çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Önleyici koruma kapsamında yeterli önlemlerin alınması, İlahiyat Fakültesi kütüphanelerine özgü kütüphane malzemesinin korumaya yönelik değer ve öneminin anlaşılması amacıyla eğitim çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Koruma tekniklerinin öğrenilmesi amacıyla kısa süreli atölye çalışmaları, seminerler, konferanslar düzenlenmelidir. Öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik anket çalışmaları yapılmalı, elde edilen verilere uygun eğitim müfredatları hazırlanmalıdır. Her üniversitede bir İlahiyat / İslami İlimler Kütüphanesi kurulmalı (ihtisas kütüphanesi), bu kütüphanelere yönelik bağış kampanyaları yürütülmeli ve derme sayıları artırılmalıdır. Kişi başına düşen kütüphane çalışma saatleri artırılmalıdır. Bu çalışmanın, diğer İlahiyat / İslami Bilimler Fakültesi Kütüphanelerinde de model çalışma olarak uygulanması için; eğitim faaliyetlerine dâhil edilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ADCOCK, E., (1998). IFLA Principles in Maintenance and Use of Library Materials, IFLA IPI Number 1

ALACA, E., KIZILÖZ, T., (2015). "Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme". Türk Kütüphaneciliği Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 3, s.515-543

ANAMERİÇ, H., (2006). "Osmanlılarda Kütüphane Kültürü ve Bilimsel Yaşama Etkisi". Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı: 19, 53-78

BALLOFFET., HILLE, J., (2004). Preservation and Conservation for Libraries and Archives, American Library Association

ÇAKIN, İ., (2007). Kütüphanecilerin Eğitiminden Bilgi Profesyonellerinin Eğitimine: Hacettepe Üniversitesi'nde Son 20 Yıl. Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu: 24-26 Ekim 2007, Ankara: Bildiriler. S. Kurbanoğlu, Y. Tonta ve U. Al (Yay.Haz.) içinde (s. 19-23). Ankara: H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi

DALTON, M., CHARNIGO, L., (2004). "Historians and Their Information Sources", College & Research Libraries, Vol: 65, No: 3, s.400-425

DÖKMEN, Ü., (1990). "Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Becerileri, İlgileri, Okuma Ve Kütüphane Kullanma

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Alışkanlıkları", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 2, s.395-418

GHOLIPOUR, J., (2012). "Tebriz (İran) Üniversitesi Fars Dili Ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Çalışma", Türk Kütüphaneciliği Dergisi, Cilt: 26, Sayı:4, s.769-779

GORMAN, G.E., (1990). "Patterns of Information Seeking and Library Use by Theologians in Seven Adelaide Theological Colleges". Australian Academic & Research Libraries, Vol: 21, No: 3, s.137-156

GÜVEN, A., DEMİREL, M., (2010). "Tarih Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Bilgi Kaynaklarına İlişkin Görüşleri", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, s.133-147

JOHNSTONE, R.L., (1992). Religion in Society, New Jersey

KARASAR, N., (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınevi: Ankara

KARPUZ, B., (2008). "Bavyera Devlet Kütüphanesi", Bilgi Dünyası Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, s.554-564

KÖMÜRCÜ, A., (2015). "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi", Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:13, Sayı:3, s.119-140

KURULGAN, M., ÇEKEROL, S., (2008). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 8, Sayı:2, s.237–258

KUZUCUOĞLU, A., (2014). Risk Analysis For The Faculty Of Theology Libraries In Terms Of Protection Due To Risk And Archive Dimension. International Journal of Humanities and Social Science, No: 8 (1): s.215-224

NGOR, N.S., (2013). Finding My Way Around:The Information Process Of Distance

ÖZDAMAR, K., (2004). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-1. Kaan Kitabevi: Eskişehir

PENNER, K., (2009). Information Needs and Behaviours of Theology Students at the International Baptist Theological Seminary. Theological Librarianship: An Online, Journal of the American Theological Library Association, Vol: 2, No: 2, s.51–80

YILMAZ, B., (2002). "Ankara'daki ilköğretim öğretmenlerinin okuma ve halk kütüphanesi kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma". Türk Kütüphaneciliği Dergisi, Cilt:16, Sayı:4, s.441-460

İNTERNET KAYNAKLARI

Students When Searching For Free Online Resources, IFLA WLIC 2013, http://library.ifla.org/212/1/144-ng-en.pdf adresinden E.T.01/10/2018

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The libraries are one of the information centers and most important tool of social development. Its contribution is essential to the formation of social memory and the intellectual individuals. These institutions are the important establishments that serve to acquire the reading habits of individuals and to make this habit permanent. Habits represent behaviors that individuals have earned while continuing their lives. Since these behaviors are repetitive behaviors, they can also shape the interests of the individuals and their way of life. The students' relationship with the library and reading habits throughout their university education will also affect their life after graduation. A quantitative analysis was made with the question form that was formed while measuring these attitudes and behaviors. These analyzes were made with the help of the SPSS program. At the end of the study, it was determined that Afyon Kocatepe University/ Faculty Of Islamic Studies students' attitudes towards preserving the libraries and the behaviors accompanying these attitudes were above the average. **Aim:** In this context, the study aims to measure the attitudes of university students towards the protection and using of libraries and to make recommendations about these attitudes. It is aimed that the results of the study will be a model for the professional career of university students in similar fields. **Method:** Afyon Kocatepe University is the first and the preparatory students in the Faculty of Islamic Sciences within the scope of the research sample. In this context, the analysis of the two "Habitual Attitudes Scale", with the help of SPSS - Statistical Program emphasized the relations. A questionnaire survey was conducted to determine the interests of the students. The first part of the questionnaire was the setting of general trends of students; The second part is a research to determine whether the attitudes of the students are due to habits. **Findings:** The first part of the survey was conducted in order to determine the effects of the students of the Faculty of Islamic Sciences on family, school and life, habits of their cultures, religious education and religious feelings, the effects of religious education on the protection of libraries and library materials, their awareness on libraries, in determining the general tendencies of students. Findings are: Students have no sufficent library tendency in the desired levels, it is necessary to establishment of Theology / Islamic Sciences Faculty libraries, students required to be in contact with information sources inside and outside the country, students are willing to work as an assistant in information centers, the use of digital resources as well as written sources are common in the preparation of homework, which disciplines are desired by students. In the second part findings of the survey, which determines attitudes of the students are based on habit or belief;

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:514 K:574
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

students cannot express a definite expression in terms of habits to protect libraries from disasters and risk factors, When they see someone who harms books, protecting is sourced by their beliefs, the disciplines about the Islamic sciences they study have an impact on their behaviors. **Conclusion:** These analyzes should be repeated with different analysis programs and should be applied to the related Faculty students. Faculty administrations should organize curricula for students' tendencies, spesific libraries should be opened within the Faculty of Theology, and awareness raising activities should be given to students about libraries and library materials. In order to take adequate precautions under preventive protection, educational studies should be focused on in order to understand the value and importance of Theology Faculty library material preservation. The workshops, seminars and conferences should be organized in order to learn protection techniques. Questionnaires should be conducted for the interests of the students and appropriate educational curricula should be prepared. In each university a Library of Islamic Sciences should be established as a specialized library, donation campaigns should be conducted for these libraries and the number of collections should be increased. Library working hours for per person should be increased. For this study to be applied as a model study in other Theology / Islamic Sciences Libraries with the training activities.

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ'NİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ ROLÜ (1)

SCIENCE AND ART CENTER, TRAINING OF GIFTED CHILDREN

Belgin KUYUMCUOĞLU

60. Yıl Anadolu Lisesi, İzmir / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-3155-4546

Öz: Bu çalışmada öğrenci ve velilerin; Bilim Sanat Merkezlerini (BİLSEM) tercih etmedeki amaçları ve öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimlerinde BİLSEM'lerin olumlu ya da olumsuz etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin devam ettiği örgün eğitim okullarındaki başarılarına katkısı gibi konuların yanında BİLSEM'lerin örgün eğitime geçmesi konusundaki fikirler analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden 'Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği' kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise "İçerik Analizi" yöntemi kullanılmıştır. 20 öğretmen 50 öğrenci ve 50 veli ile yüz yüze görüşülerek alınan notlardan yararlanılmıştır. Sonuç olarak Öğrencilerin BİLSEM'li olmayı ayrıcalıklı görüp toplum içinde de buna uygun davrandıkları gözlemlenmiştir. Velilerin de çok memnun oldukları, desteklerini devam ettirdikleri belirlenmiştir. Çağdaş bir eğitim öğretim sistemi olan BİLSEM'lerin öğretmen, öğrenci, veli için geleceğin ideal eğitim ve öğretim kurumu olmasında örgün eğitime geçmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi

Abstract: In this study students and parents; The aims of the Science Art Centers (BİLSEM) and the negative effects of the BİLSEM on the social and cultural development of the students were investigated. In addition to issues such as the contribution of the students to the success of the formal education schools that the pupils continued, the ideas of BİLSEM 's trainings on formal education were tried to be analyzed. In this research, 'Semi-structured Interview Method' was used as qualitative research methods. In the analysis of the obtained data, "Content Analysis" method was used. 20 teachers benefited from the notes taken by face to face interview with 50 students and 50 parents. As a result, it has been observed that the students are privileged to be BİLSEM and behave accordingly in the society. Parents also expressed that they were very pleased and carried on their support. BİLSEM, a contemporary education and training system, is the ideal education and training institution for teachers, students, and parents.

Key Words: Science and Art Center, Training of Gifted Children

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.6

(1) ***Sorumlu Yazar: Belgin KUYUMCUOĞLU, 60. Yıl Anadolu Lisesi, İzmir / Türkiye, hicaz559@hotmail.com,*** ***Geliş Tarihi / Received: 22.07.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 28.12.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Yok – None***

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Üstün zekalı/yetenekli çocuk, ortalamanın üstü yeteneğe sahip, yaratıcı düşünme, problem çözme becerileri gelişmiş, yaşıtlarından daha yüksek düzeyde muhakeme yapma ve planlama becerisi olan bireylerdir (akt. Kunt & Tortop, 2013). Toplumun %2'lik kısmını oluşturan üstün zekâlı/yetenekli bireylerin fark edilmesi kadar yetenek ve gereksinimleri doğrultusunda eğitim almaları da önemlidir (Koç, 2016). Üstün zekalı/yetenekli çocukların, ihtiyaç duydukları geniş kapsamlı eğitim olanaklarına yeterince sahip olmadıkları ve ihmal edildikleri birçok araştırmacılar tarafından belirtilmiştir (akt. Tortop, 2014). Üstün yetenekli öğrencilerin bir yandan yaşıtları ile normal okullarda eğitimlerini sürdürürken bir yanda da üstün yeteneklerini geliştirecek, bilimsel düşünce ve davranış ile estetik değerlerini birleştirecek, üreten, problem çözen bireyler olarak yetişmeleri amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır (Bildiren, 2018:153-154).

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından üstün yetenekli çocukların eğitilmesi amacı ile 1993 yılında kurulmuştur. Bilim ve Sanat Merkezleri; okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacı ile açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumudur. Amacı; hedef kitlesindeki öğrencilerden zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasiteleri veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve konunun uzmanları tarafından "Üstün Yetenekli" olduğu belirlenen öğrencilere yaşantısal bir eğitim vermektir.

Bir yandan üstün yetenekli çocuklara ve gençlere, yeteneklerini geliştirme fırsatını sunamamak, öte yandan endüstrinin işe yarar insan ihtiyacına cevap verememek, eğitim sistemimizin içerisindeki kaygı yaratan bir boşluk haline gelmiştir. Tereci, Aydın ve Orbay'a (2008) göre gelişmiş ülkelerde toplum içerisinde önemli bir yere sahip olan üstün yetenekli bireyler; ülkelerinin siyasi, ekonomik, askeri ve teknolojik alanları başta olmak üzere pek çok sahada gelişmelerinin odak noktasındadır. Okur ve Özsoy'a (2013) göre ülkemizin birçok yönden geleceğine yön verecek olanların özel yetenekli öğrencilerin içinden çıkması oldukça olasıdır. Dolayısıyla bu öğrenciler, ülkemiz için oldukça büyük öneme sahiptir. Bu noktalardan hareketle BİLSEM; "Proje tabanlı öğrenme", "Probleme dayalı öğrenme", "Soru cevap", "Öz değerlendirme", "Görüşme", "Portfolyo", "Grup değerlendirme", "Poster", "Tartışma", "Deney", "Beyin fırtınası", "Drama", "Görsel

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

sunumlar" gibi yöntem ve teknikleri kullanarak eğitimde fark yaratmaktadır.

Bilim ve Sanat Merkezleri yönergesine göre Bilim ve Sanat Merkezine başlayan öğrenciler beş aşamalı bir eğitim programına alınmaktadır (MEB, 2015). Tüm programlar, öğretmenler tarafından öğrenci merkezli, disiplinlerarası, modüler yapıda; öğrencilerin yaratıcılığını, sorunlara farklı yaklaşım ve çözüm bulma becerilerini geliştirecek ve yetişkinlik dönemlerindeki şartlara hazırlayacak nitelikte bireyselleştirilerek hazırlanmaktadır. Öğrenciler okullarında geçer not alma ve sınavlara hazırlanma amacıyla hareket ederken, BİLSEM'in yapısında sınıf geçme, not alma vb. amaçlar yer almadığından bunun yerine süreç odaklı, proje tabanlı öğrenme modeliyle eğitim sağlanmakta ve öğrencilerin istenilen niteliklere uygun ürün/projeler gerçekleştirmeleri beklenmektedir. BİLSEM'lerde; uyum, destek eğitim, bireysel yetenekleri fark ettirici eğitim, özel yetenekleri geliştirme, proje üretimi/yönetimi olmak üzere 5 program uygulanmaktadır.

a. Uyum Programı: BİLSEM'e yeni başlayan öğrenciler ve velileri 40 ders saati ve iki aylık süreyi geçmeyecek şekilde bir uyum programına alınmaktadır. Uyum programı veli, öğretmen, öğrenci herkesin birbirini anlamaya çalıştığı, ortak bir dil oluşturulmaya çalışıldığı aşamadır. Tamamen öğrencileri tanımaya yönelik etkinlikler planlanmakta ve uygulanmaktadır.

b. Destek Eğitimi Programı: Destek eğitim programı ilkokul düzeyinde başladığında haftalık 6 ders saati şeklinde ilkokul bitene kadar, ortaokul düzeyinde başladığında ise haftalık 8 ders saati olacak şekilde 1 yıl olarak uygulanmaktadır. Destek eğitim programında öğrenciler iletişim becerileri, grupla çalışma teknikleri, öğrenme becerileri, problem çözme teknikleri, bilimsel araştırma teknikleri, girişimcilik, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, karar verme, kaynakları etkin kullanmayı öğrenirler.

c. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirici Program: Bireysel yetenekleri fark ettirici program kapsamında bir öğrenci, en az 2 en fazla 4 alanda eğitime devam etmektedir. Bu program bir alandan haftada 4 saat, toplam 8 ders saati olacak şekilde 2 yıl boyunca uygulanmaktadır. Bu programda temel amaç, BİLSEM' e soyut ve genel bir zihinsel yetenek tanısıyla gelen öğrencinin yetenekli olması muhtemel tüm disiplinleri öğrenciye tanıtmaktır. Uygulanan program sonunda öğrencilerden elde edilen bulgular, Öğretmenler Kurulunda değerlendirilerek her öğrencinin özel yetenek alanı veya alanları belirlenmektedir.

d. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı: Önceki programlar sonucunda öğrencinin yetenekli olduğuna karar verildiği en fazla

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

2 bilim veya sanat alanında derinlemesine veya ileri düzeyde bilgi, beceri ve davranış kazandırma amaçlanmaktadır. Programda belirlenen ve geliştirilmesi amaçlanan özel yetenek alanları Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Matematik, Müzik, Görsel Sanatlar ve Dil Sanatları'dır. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı bir alandan haftada 4 saat olmak üzere 2 yılı geçmeyecek şekilde uygulanmaktadır

e. Proje Üretimi/Yönetimi Programı: Öğrencilerin danışman öğretmenler rehberliğinde kendi seçecekleri projeler doğrultusunda çalışmaları, geliştirdikleri çözüm uygulamaları ve bu süreç içerisinde öğrenmeleri temel alınır.

AMAÇ

BİLSEM okullarına devam eden öğrencilerin örgün eğitim ve sosyal yaşantılarındaki olumlu veya olumsuz faktörlerin sosyal ve eğitim alanlarına etkilerinin belirlenmesi ve BİLSEM'lerin örgün eğitime geçişi konusundaki öğretmen, öğrenci ve veli'lerin düşüncelerinin tespit edilmesidir.

KAPSAM

Çalışma 'Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği' kullanılarak 20 öğretmen 50 öğrenci ve 50 veli ile yüz yüze görüşme yoluyla elde edilen verileri ve analizini kapsamaktadır.

YÖNTEM

Bu bölümde bu araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analizleri ile ilgili bilgiler sunulmaktadır.

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden 'Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği' ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmada amaç, örneklemi daha kapsamlı incelemektir. Nitel araştırma desenleri genellikle esnek ve dinamiktir. Tümevarım mantığına göre araştırmanın ilk aşamasında çıkan bir durum, araştırmanın sonraki aşamalarını etkileyebilmektedir (Büyüköztürk vd.,, 2010). Nitel araştırmalarda temel özellik, görüşülen kişilerin bakış açılarını belirlemektir. Bu nedenle, katılımcıların duygu ve düşüncelerini anlayarak daha derin bilgi edinmek esastır (Kuş, 2009). Bu araştırmada; öğretmen, veli ve öğrencilerin düşünce ve görüşlerini belirlemek amaçlandığı için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

ÇALIŞMA GRUBU

Karşıyaka ve Narlıdere Bilim Sanat Merkezlerine gelen öğretmen, veli ve öğrencilerden izin alınarak bu araştırma için çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmaya katılanlara araştırmanın amacı açıklanmıştır. Araştırma için geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmaya katılmak istediğini sözel olarak ifade eden katılımcılara uygulanmıştır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kız	Erkek	f	%
2	4	2	6	12
3	8	5	13	26
4	11	5	16	32
5	4	1	5	10
6	1		1	2
7	3		3	6
8		1	1	2
9	3	2	5	10
Toplam	34	16	50	100

Araştırmaya katılan öğrenciler sınıf düzeylerine göre incelediğinde en fazla katılımın 4. sınıf düzeyinde (16: % 32), en az katılımın ise 6 ve 8. sınıf düzeyinde (1: %2) olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezuniyetleri İlgili Frekans Dağılımları

Mezuniyet	Kadın	Erkek	f	%
Lisans	2	2	4	20
Y. Lisans-Doktora	11	5	16	80
Toplam	13	7	20	100

Araştırmaya katılan öğretmenleri incelediğimizde (16: %80)'inin Y. Lisans ve Doktora, (4: %20)'unun ise Lisans mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmen kadın öğretmenlerin sayısının (13) erkek öğretmenlerin sayısından (7) fazla olduğu görülmektedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Velilerin Mezuniyetleri ile İlgili Frekans Dağılımları

Eğitim Durumu	Anne	Baba	f	%
İlkokul	5	4	9	9
Ortaokul				
Lise	13	8	21	21
Yüksek Okul				
Lisans	26	30	56	56
Y. Lisans-Doktora	6	8	14	14
Toplam	50	50	100	100

Araştırmaya katılan velileri incelediğimizde (56: %56)'inin Lisans, (14: %14) Y. Lisans ve Doktora eğitimi almış toplamda %70 gibi bir yükseköğretim seviyesine ulaşıldığı görülmektedir. (21: %21)'unun ise Lise mezunu olduğu görülmektedir.

BULGULAR

Bu bölümde İçerik Analiz tekniği yardımıyla elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerle verilerin çözümlemesi yapılmış ve sonra 'İçerik Analizi' tekniği ile analiz edilmiştir.

BİLSEM okullarının tercih edilmesindeki amaç nedir?

- Öğrencinin üst düzey düşünme becerileri gerektiren sorular ile uğraşarak problem çözme konusundaki yeteneklerini geliştirmesi. Kendi potansiyelini ve ilgi alanını keşfedip yapmaktan zevk aldığı çalışmalar üzerinde zaman harcayabilmesini sağlamaktır. (Öğretmen)
- Düşünen, sorgulayan, üreten bireyler olmaları ve günümüzün önemli konularını takip ederken kendisi gibi öğrencilerle birlikte olarak özgüvenlerini arttırmalarıdır. Bunun için uzun vadede bir hayat vizyonu kazanmaları, akademik ve sanatsal konulara karşı da olumlu bir tutum geliştirmeleridir. (Öğretmen)
- Farklı bakış açısı kazanmak. (Öğrenci)
- Klasik öğrenme yöntemleri dışında aktif öğrenme ile öğrenciye göre öğrenme gibi daha yenilikçi yöntemlerin uygulandığı bir merkezdir. (Öğretmen)

Çocukların sosyal ve kültürel gelişimlerinde Bilim ve Sanat Merkezlerinin olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir?

- Üstün yetenekli çocukların diğer üstün yetenekli arkadaşlarını görmesi ve onlar-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

la etkileşime bu ortamlarda girmesi kendilerinin yalnız olmadığını hissetmelerine ve sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır. Etkinliklerle Okul derslerinin sıkıcılığından kurtulup bu konuların hayatla ilişkisini daha rahat kurabilmektedirler. (Öğretmen, Veli)

- BİLSEM öğrencileri Liderlik özelliği kazanmaktadır. (Veli)
- Kendilerinin farklılığını anlayan Öğretmenlerle karşılaşmak ve ders almak öğrenme isteklerini arttırmaktadır. (Öğretmen, Veli, Öğrenci)
- Öğrenmeye aç ve yönlendirilmeye ihtiyaç duyan üstün yetenekli çocukların şekillenmesinde BİLSEM'lerin çok olumlu katkıları olduğunu gözlemliyoruz fakat bu öğrencilerin farkındalığı artarken bazen egoları da yükselebiliyor. Bu durumda BİLSEM öğretmenlerinin bilinçli rehberliği mutlaka olmalıdır. (Öğretmen, Veli)

Bilim ve Sanat Merkezlerinin çocuklarınızın devam ettiği örgün eğitim okullarındaki başarılarına katkısı nedir?

- Bazı derslere artık eskisi kadar olumsuz bakmamasına sebep oldu diyebilirim mesela müzik dersine. (Veli)
- BİLSEM'deki eğitimi yaşantılarına transfer etmeleri sonucunda sosyal ve kültürel anlamda çok daha başarılı oldukları gözlenmiştir. (Veli)

Bilim ve Sanat Merkezleri hakkındaki görüşleriniz (birebir eğitim, toplu eğitim vb.) nelerdir? Örgün eğitime geçilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Genel olarak uygulama yapabilecek teknik ve teknolojik alt yapıya ihtiyaç vardır. (Öğretmen)
- Birebir eğitim alma şansı çok az olsa da daha az grupla eğitim almaları öğrencilerin daha mutlu ve isteyerek gelmelerini sağlamaktadır. (Öğretmen, Veli)
- BİLSEM eğitiminin öğrencinin özellikleri doğrultusunda hazırlanıp uygulandığı için başarılı buluyorum. (Öğretmen, Veli, Öğrenci)
- Bu okullar maddi açıdan desteklenmelidir. Örgün eğitimi destekliyoruz. (Veli)
- Farklı BİLSEM'lerde fiziksel koşullar ise halen ciddi farklılık göstermektedir. Sanat dersleri dışında birebir eğitimin öğrenciyi izole edeceğini ancak küçük gruplar halinde ve grup çalışmasını destekleyici etkinliklerin hem akademik hem de sosyal anlamda gelişim sağlayacağını düşünüyorum. (Öğretmen)
- Özellikle alanlarındaki üstün yetenekli çocuklar maddi manevi desteklenmelidir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Bu öğrencilere birebir eğitim verilmeli, materyal ya da malzeme ihtiyaçları en ince ayrıntısına kadar düşünülerek desteklenmelidir. Öğretmen ve öğrencilerin yurtdışı örneklerini görmeleri sağlanmalıdır. (Öğretmen, Veli)

- BİLSEM'lerde eğitimler küçük gruplar halinde ya da birebir olmalıdır. 10 kişilik gruplar eğitimi zorlaştırıp verimi düşürmektedir. Öğrenci gruplandırmalarında çocukların rehberlik durumu ve niteliklerine göre belirlenmesi daha iyi olur. Bilim ve Sanat merkezlerinin örgün eğitime geçmesi ve özel niteliklerini koruması gerekmektedir. (Öğretmen, Veli)

TARTIŞMA

Çalışmada, Öğretmenler genel olarak uygulama yapabilecekleri teknik ve teknolojik alt yapıya ihtiyaçları olduğunu söylemişlerdir.

Araştırma sonuçlarına benzer şekilde BİLSEM'lerin mevcut durumunun belirlenmesi amacıyla Türkiye'de bulunan 7 BİLSEM'lerde görevli 15 idareci ve 60 öğretmen ile yapılan çalışmada yönetici ve öğretmenler, laboratuvar araç gereçleri ile bilgisayar sayısının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı çalışmada öğrencilerin seçiminde kullanılan testlerin yetersiz olduğunu, güncellenmesi gerektiğini, sınıf öğretmenleri tarafından gözlem formları doldurulan çocukların BİLSEM'e yönlendirildiğini, sınıf öğretmenlerin önemli bir kısmının üstün yeteneklilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıklarını, bazen yanlış tanılamaların yapılabildiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmada BİLSEM'lerde görevli öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler ile çalışma konusunda kendilerini pek yeterli görmedikleri saptanmıştır (Özer-Keskin, Keskin-Samancı ve Aydın, 2013). Yöneticilerle yapılan bir başka çalışmada, personel sayısı ve binanın fiziki koşulları ile laboratuvar imkânlarının yeterli olmadığı, öğrencilerin tanılanmasında, eğitim programlarının uygulanmasında sorunların olduğu bildirilmiştir (Kurnaz, 2014). BİLSEM'lerde fen öğretiminin yönetici, öğretmen ve öğrenci bakış açısından incelendiği çalışmada öğretmenler, üstün yetenekli çocuklarda fen öğretimi ile ilgili herhangi bir seminere katılmadıklarını için bu konuda eksiklik hissettiklerini, bu merkezlerde verilen eğitim içeriği ve kalitesi ile laboratuvar imkânları gibi çalışma ortamının üst düzeyde, zekâ seviyesine uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir (Ülger, Uçar ve Özgür, 2014).

Öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezlerinin kendileri gibi üstün yetenekli öğrencilerle bir araya geldikleri, beraber çalıştıkları ve böylece yalnız olmadıklarını hissettikleri bir ortam olduğunu belirtmişlerdir.

Literatürde üstün yetenekli çocukların benlik algılarına yönelik bulgular tartışmalıdır. Bir grup üstün yetenekli çocukların benlik

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

algılarının normal gelişim gösteren çocuklara göre daha olumlu olduğunu vurgularken, diğer bir grup daha olumsuz olduğunu belirtmektedir. BİLSEM' e devam eden 12-14 yaş grubu çocuklarla yapılan bir çalışmada benlik algılarının normal gelişim gösteren akranlarından daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. BİLSEM'e devam eden çocuklar aynı zamanda akranları ile normal eğitim ortamına eğitimlerine devam ettiklerinden dolayı hem akranları ile etkileşimde bulunma hem de kendi gelişim özelliklerine sahip çocuklarla bir arada olma şansını elde ettikleri için benlik algılarının da daha olumlu olabileceği bildirilmiştir (Metin ve Bencik-Kangal, 2012). Türkiye'de bulunan 11 BİLSEM'de öğrenimine devam eden 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin BİLSEM ve Okul kavramına ilişkin algılarını metaforlarla ortaya çıkarmaya çalışan araştırmada öğrencilerin BİLSEM için geliştirdikleri metaforların "Beyin, Evimiz ve Aile" olduğu, okul için geliştirdikleri metaforların ise "Hapis, Aile ve Sınav" şeklinde olduğu bulunmuştur (Su, Sağlam ve Mutlu, 2017). Bir başka çalışmada da öğrenciler BİLSEM'i "Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı", "Eğlenceli Öğrenme Ortamı" ve "Güvenli Öğrenme Ortamı" olarak olumlu tanımlamışlardır (Kunt ve Tortop, 2013). 3-12. Sınıf aralığında BİLSEM'e devam eden çocuklarla yapılan çalışmada, çocukların büyük çoğunluğu BİLSEM'deki derslerden (%88) hoşlandıkları, % 29'u BİLSEM'in evine uzak olmasından, % 25'i derslerin işleniş tarzından ve % 14'ü ise binanın fiziki şartlarından hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Üstün yetenekli öğrenciler; BİLSEM'lerin beklentilerini karşılayabilecek etkinliklerin uygulandığı, kolay ulaşılabilecekleri ve performanslarını ortaya koyabilecekleri araç ve gereçlerin olduğu bir kurum olmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Bildiren ve Türkkanı, 2013). Bir başka çalışmada öğrenciler, BİLSEM'lerin kendilerine çok faydalı olduğunu, yapılan etkinliklerin eğlenceli ve ilginç olduğunu belirtmişlerdir. Fakat BİLSEM'lerde fen eğitimi açısından uygulanan programlar ile okullarda uygulanan programların zıtlık oluşturduğunu, öğretmen ilgisinin yeterli olmadığını ve laboratuvar ve bilgisayarlar gibi donanım eksikliklerinin olduğunu da ifade etmişlerdir (Ülger, Uçar ve Özgür, 2014). BİLSEM'e devam eden öğrenciler duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebildiklerini, BİLSEM'deki arkadaşları öğretmenlerinin kendilerini daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir (Koç, 2016).

BİLSEM'de öğrenciler bir bütün olarak ele alınarak duygusal ve sosyal yönden yaratıcılıklarını geliştirmelerini sağlayacak etkinlikler müfredatla bütünleştirilmektedir. Bu eğitim; gerçek yaşam ve sorun durumlarını ilgililerle birlikte teşhis etmek, çözüm önerileri üretmek, bunları uygulamak, değerlendirme raporlarını yazmak gibi aşamalardan

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

oluşan proje çalışmaları ile hem yaparak hem de yaşayarak öğrenmeye olanak vermektedir. Böylece öğrencinin örgün eğitimde ve sosyal hayatta yaşayabileceği sorunların minimize edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu kurumlarda verilen eğitimin yeterlilik ve etkinliğini belirleyen baş etmen öğretmendir. Bu kurumlara yapılacak yatırımlar yeterli donanıma sahip öğretmenler olmadan bir anlam ifade etmemektedir (Coşkun vd., 2009).

"Üstün Yetenekli" tanısı konulmuş ve çocukları BİLSEM'e giden veliler, çocuklarının BİLSEM'de kendilerini geliştirebildiklerini, potansiyellerini kullanabildiklerini, özgüvenlerinin yükseldiğini, kendi kararlarını verme becerisi kazanabildiklerini, empati kurabilme konusunda başarılı olduklarını belirtmişlerdir. BİLSEM'lerin örgün eğitime geçmesi öğrenci seçimi gibi sınavla bu okula alınan öğretmenler için de önemli olduğu tespit edilmiş ve öğrenci ve velileri açısından ise olumlu olacağı yönünde ifade edilmiştir.

Veliler, her ne kadar BİLSEM personeli ve merkezde yapılan eğitimden memnun olduklarını ifade etseler de fiziki ortamının iyileştirilmesi, öğrencilerin BİLSEM'deki çalışma saatlerinin arttırılması, öğrencilerin potansiyellerini ortaya koyabilecekleri donanım ve eğitim materyallerinin teknolojik gelişmelere uygun hale getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Koç, 2016).

SONUÇ

BİLSEM'lerde öğrencilerin eğitim ve öğretimde aktif rol almasının ve kendini ifade edebilmesinin öğrencilerin öğrenme isteğini arttırdığı söylenebilir. BİLSEM'lerin; üstün yetenekli öğrencilerde değerlendirme, yaratma, keşfetme, çözümlemeye yönelik soru sorma ve düşünme becerilerinin daha fazla gelişmesini sağlayarak sosyal yaşamlarında da daha mutlu olabilmelerine katkıda bulundukları, ancak BİLSEM eğitim merkezlerinin örgün eğitimin ardından akşam saatlerinde yapılmasının hem öğrenciler hem de veliler için zorluk yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemiz için çok önemli olan beyin gücünün daha da artmasına olanak sağlamak için BİLSEM'lerin bir örgün eğitim kurumu olması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

BİLDİREN, A., (2018). Üstün Yetenekli Çocuklar. 4. Basım. Ankara: Pegem Akademi. Doi: 10.14527/9786052414354

BİLDİREN, A., TÜRKKANI, B., (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Perspektifinden Bilim Ve Sanat Merkezlerinin Hoş Ve Hoş Olmayan Özellikleri Ve Değişiklik Talepleri. Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(2): Özel Sayı, 128-135

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ, Ç.E., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş., DEMİREL, F., (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

ÇOŞKUN, Ö., ve diğ., (2009). Dünya, Üstün Yeteneklilerin Öğretmenlerini Nasıl Yetiştiriyor? Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi Yeni Açılımlar, 25–27 Mart, Eskişehir

GÖKDERE, M., ÇEPNİ, S., (2003). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Öğretmenlerinin Eğitimine Yönelik Bir Model Önerisi. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2(3): 18, 147-156

GÜR, Ç., (2011). Üstün Yetenekli Çocukların Karşılaştığı Sosyal ve Duygusal Problemler ve Bu Problemlerin Çözümüne İlişkin Öneriler: Arkadaş Edinme Sorunu, Alay Edilme, Anksiyete-Endişeler ve Aşırı Mükemmeliyetçilik Üzerine Bir Çalışma. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27–29 April, 2011, Antalya, Turkey

KAYA, N.G., (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi ve BİLSEM'ler. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1): 115-122

KOÇ, İ., (2016). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli Öğrenci Velilerinin Bilim ve Sanat Merkezi'yle İlgili Görüşleri: Bir BİLSEM Örneği. Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi, 3(3): 17-24

KURNAZ, A., (2014). Yirminci Yılında Bilim ve Sanat Merkezlerinin Raporlar ve YöneticiGörüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi. Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 2(1): 1-22

KUŞ, E., (2009). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri. Ankara: Anı Yayıncılık

KUNT, K., TORTOP, H.S., (2013). Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezlerine ilişkin metaforik algıları. Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi 1(2), BİLSEM Özel Sayısı, 117-127

METİN, N., BENCİK-KANGAL, S., (2012). Bilim Sanat Merkezlerine Devam Eden 12–14 Yaş Grubu Üstün Yetenekli Çocukların Benlik Algılarının İncelenmesi. Eğitim ve Bilim, 37 (163): 3-16

Millî Eğitim Bakanlığı Bilim Sanat Merkezi Yönergesi (2012). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Çerçeve Eğitim Programı Taslağı, (2014). http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosya-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

lar/2014_01/27021830_ereveprogram-tasla.pdf

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, (2012). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu, (2017). http://orgm.meb.gov.tr/www/bilim-ve-sanat-merkezlerine-ogretmen-secme-ve-atama-kilavuzu-yayimlandi/icerik/826#

OKUR, A., ÖZSOY, Y., (2013). Üstün Zekâlı Öğrencilerin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın BİLSEM Örneği. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 9(3): 254-264

ÖZER, K.M., KESKİN, S.N., AYDIN, S., (2013). Bilim ve Sanat Merkezleri: Mevcut Durumları, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(2): Özel Sayı, 78-96

ÖĞÜLMÜŞ, K., YILDIRIM, N., ASLAN, G., (2013). Analysis of the Issues Faced by the Substitute Teachers and an Evaluation of the Practice of Substitute Teaching from the Perspective of School Administrators. Elementary Education Online, 12(4): 1086-1099

SARI, H., (2003). Eğitime Yeni Bakışlar. Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimlerinde Uygulanabilecek Modeller. Nisan 2003 (1. Baskı), 59, Ankara, Mikro Yayıncılık

SARI, H., (2013). Türkiye'de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Gördüğü Bilim ve Sanat Merkezleri için Öneriler-Editöre Mektup. Journal of Gifted Education Research, 1(2): 146-149

SICAK, A., AKKAŞ, E., (2013). Üstün Yetenekli Öğrenciler için Bilim ve Sanat Merkezlerine (BİLSEM) Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Journal of Gifted Education Research, 1(2): 136-145

SU, Ş., SAĞLAM, A., MUTLU, Y., (2017). Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin "Bilsem" ve "Okul" Kavramlarına İlişkin Algı Düzeylerinin Metaforlarla Karşılaştırılması. Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi, 4(3): 91-108

TERECİ, H., AYDIN, M., ORBAY, M., (2008). Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Fen Tutumlarının İncelenmesi: Amasya BİLSEM Örneği. Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocuklar Kongresi, 16-17 Mayıs 2008, Ankara

TORTOP, H.S., (2014). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli ve çok kültürlü eğitime ilişkin tutumları, Üstün Yetenekliler

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 2(2): 16-26

ÜLGER, B.B., UÇAR, S., ÖZGÜR, İ., (2014). İdareci, Öğretmen ve Öğrencilerin Bakış Açısından Bilim Sanat Merkezlerinde Uygulanan Fen Eğitimi Programları. İlköğretim Online, 13(3): 1098-1121

ÜZEYİR, U., YAMAN, Y., (2010). Üstün Zekâlı/Yetenekli Çocuklar ve İletişim. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 28 (Temmuz 2010/II): 213–223

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Science and Art Centers (BİLSEM) were established in 1993 by the Ministry of National Education General Directorate of Special Education and Guidance Services with the aim of educating gifted children. Science and Art Centers; are independent private educational institution founded with the aim to ensure that the individual talents of pre-primary, primary and secondary school students are aware of their individual abilities and use them at the highest level by developing their capacities. Intelligence from students in the target group is to provide an experiential education to students who are highly competent in their creativity, arts, leadership capacities, or special academic fields and who are determined to be "Gifted" by their experts. It is not difficult to see that our education system will not be able to solve the problem of human resources and qualified brain power that our country will need in the near future. On the one hand, being unable to offer talented children and young people the opportunity to develop their talents, on the other hand, failing to respond to the needs of the business people of the industry has become a worrying space in our educational system. Moving from these points BİLSEM; makes difference in education using methods and techniques such as; "Project based learning", "Probability based learning", "Question and answer", "Self evaluation", "Interview", "Portfolio", "Group evaluation", "Poster", "Discussion", "Experiment", "Brain storm "," Drama "," visual presentations" **Aim:** To determine the effects of the positive and negative factors of organized education and social life on the social and educational areas of the students who continue to BİLSEM schools and to focus on the ways of solutions and to catch up with the education of the contemporary life. Another issue is to learn the thoughts of teachers, students and parents on BİLSEM's educational transition. **Method:** In this section, information on the design, study group, data collection tools and data analysis of this research is presented. This research was conducted with the 'Semi-structured Interview Technique' of qualitative research methods. The purpose of qualitative research is to examine the sample more thoroughly. Qualitative research designs are often flexible and dynamic. According to the induction logic, a situation emerging in the first phase of the research can affect the later stages of the research (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). The main characteristic in qualitative research is to specify the perspective of the interviewee. For this reason, it is essential to learn more deeply by understanding the feelings and thoughts of the participants (Kuş, 2009). Therefore, this method was used in this research to determine the opinions and opinions of teachers, parents and students (Sarı, Öğülmüş 2014) **Findings and Results :** Teachers generally stated that there

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:515 K:575
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

is a need for technical and technological infrastructure that they can apply. Students pointed out that the Science and Art Centers are an environment in which gifted students, such as themselves, come together, feel that they are working together and thus are not alone. At BİLSEM, activities that integrate students as a whole and enhance their emotional and social creativity are integrated into the curriculum. This training includes; enabling the students to learn by realizing both real life and problem situations together with related issues, producing solution proposals, applying them, writing assessment reports, etc. Thus, it contributes to minimizing the problems that the learner can experience in formal education and social life. BİLSEM maidens come from the hands of special talented students for their education. Without regard to social, cultural and economic levels, the parents have a higher expectation of the students about BİLSEM. Parents whose children are "gifted" and those children who go to BİLSEM say that their children are able to develop themselves in BİLSEM, that they can use their potentials, that their self-esteem rises, they are able to gain the ability to make their own decisions, they are successful in empathizing. It has been said that BİLSEM 's educational training pass is also important for the teachers who have taken this exam with the examination like student selection. It has been stated that it will be positive in terms of students and parents. If we summary these opinions; Teachers generally stated that there is a need for technical and technological infrastructure that they can apply. Students pointed out that the Science and Art Centers are environments in which gifted students, such as themselves, come together, feel that they are working together and thus are not alone. At BİLSEM, activities that integrate students as a whole and enhance their emotional and social creativity are integrated into the curriculum. This training includes; enabling the students to learn by realizing both real life and problem situations together with related issues, producing solution proposals, applying them, writing assessment reports, etc. Thus, it contributes to minimizing the problems that the learner can experience in formal education and social life. Teacher is the main factor that determines the adequacy and effectiveness of the education given in these institutions. Investments to be made to these institutions do not make sense without teachers (Coşkun, Özel, İnan, Demir, Yüksel, Köksal, Öner 2009). Parents of "gifted" children and whose children goes to BİLSEM say that their children are able to develop themselves in BİLSEM, that they can use their potentials, that their self-esteem rises, they are able to gain the ability to make their own decisions, they are successful in empathizing. It has been said that BİLSEM 's educational training pass is also important for the teachers who have taken this exam with the examination like student selection. It has been stated that it will be positive in terms of students and parents. In BİLSEM, the active role of the students in education and

training, self-expression, increases the learning desire of the students. SACs; they contribute to making students more happy in their social lives by enabling them to develop, evaluate, create, explore, solve questions and improve their thinking skills in gifted students. BİLSEM training centers are difficult for both students and parents because they work in the evenings after the formal training. I think that it is time for BİLSEM to become a formal education institution in order to enable the further increase of the brain power which is very important for our country. As one of my students said, "After I came to BİLSEM, my concerns about life decreased."

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

NEOLİBERAL TÜRKİYE'NİN BİR YANSIMASI OLARAK RECEP İVEDİK FİLMLERİNİN OLUŞTURDUĞU ZEİTGEİST ORTAMINDA KADININ SOSYO- POLİTİK STATÜSÜ (1)

THE SOCIO-POLITICAL STATUS OF WOMEN IN THE ZEITGEIST OF RECEP İVEDİK FILMS AS A REFLECTION OF NEO-LİBERAL TURKEY

Nigar DEĞİRMENCİ[1], Büşra KAYA[2]

[1]Pamukkale Üniversitesi, İİBF, Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Denizli / Türkiye
[2]Pamukkale Üniversitesi, SBE SBKY Doktora Öğrencisi, Denizli / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-6295-6265[1], 0000-0003-0666-4126[2]

Öz: Amaç: Çalışmanın amacı, neo-liberal dünyanın yerleşik eril tahakkümlerinin çerçevesinde R.İvedik film serisinin, kadınlık üzerine kültür ekici işlevini incelemektir. Ayrıca bu işleve izleyicilerin *kültür taşıyıcısı* olarak tutumlarını incelemek de yine araştırmanın amacı kapsamında yer alır. Nihayetinde kadın karşıtlığının normalleştirildiği film serileri boyunca Ivedik karakterinin bu cinsiyetçi ve abartılı erkek tarzını kurgulanmaktaki amacı sorgulanacaktır. Bu haliyle çalışma, betimsel bir çalışmadır. **Yöntem**: Bu araştırmanın uygulaması iki kısımdan oluşmaktadır. Araştırmanın ilk kısmında Recep İvedik filmlerinin analizi yapılacaktır. Araştırmanın ikinci kısmında ise bu filmleri izleyenlerin, Erwin Panofsky'nin deyimiyle "kültürün taşıyıcısı" olarak- söz konusu film serisi ve kadın ile ilgili algılarını ölçmek amacıyla yapılmış anket verileri değerlendirilmiştir. **Bulgular**: Serinin tüm filmleri belli başlı cinsiyet testlerinden kalmıştır. Ayrıca tüm film serisi boyunca, kadınlar nesneleştirmesi ve ikinci cinsiyete indirgenmesi ile karşı karşıya kalınır. Ancak alan çalışmasına katılan deneklerin ciddi bir grubu bunu bir problem olarak görmemektedir. Bu rahatsız durumun ayrımında olan denekler, tahmin edilebileceği gibi eğitimliler, özel olarak eğitimli kadınlardır. **Sonuç**: Neo-patriyarkal dünyanın popüler kültür ürünü olarak İvedik filmleri, kadının sunum ve algısının inşasına antifeminist bir çerçeve çizer. Böylece karakter, hegemonik erkekliği taklit ederek sisteme kendini eklemlemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hegemonik Erkeklik, Neo-Liberalizm, Türk Sineması

Abstract: Aim:The aim of the study is to examine the cultivating function of the R.Ivedik film series on femininity in the framework of the neo-liberal world's established masculine domination. It is also within the scope of the research to examine the attitudes of audiences of the films as culture bearers. Thus, we will interrogate the purpose of constructing this sexist and exaggerated male style of Ivedik character throughout the film series, where the antagonism of women is normalized. Consequently, this is a descriptive study. **Method**: The application of this research consists of two parts. In the first part of the research, the analysis of Recep İvedik films will be done. In the second part of the study, the audience of these films will be evaluated as a "culture-carrier" - as Erwin Panofsky calls it. **Findings**: All the films in the series are out of the mainstream gender tests. Also throughout the whole film series, women are faced with objectification and second sex reduction. However, a serious group of subjects participating in fieldwork do not see this as a problem. The subjects who are disturbed by this uncomfortable situation, as can be guessed, are educated people, especially educated women. **Results**: These data will be focused on women's presentation and perception in the İvedik films, as a popular cultural product cinema in the context of Neo-liberalism. As a popular cultural product of the neo-patriarchal world, Ivedik Films draws an antifeminist framework for the construction of women's presentation and perception. Thus, the character attaches itself to the system by imitating hegemonic masculinity.

Key Words: Hegemonic Masculinity, Neo-Liberalism, Turkish Cinema

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.2

(1) ***Sorumlu Yazar: Nigar DEĞİRMENCİ, Pamukkale Üniversitesi, İİBF, Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Denizli / Türkiye, ndegirmenci@pau.edu.tr,*** ***Geliş Tarihi / Received: 13.08.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 20.12.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Yok – None***

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Sinema sektörü bir yandan toplumsal, iktisadi ve siyasal alanda gerek temsil gerekse -Gerbner'in deyimiyle- "kültür ekim"i açısından etkin bir rol oynarken diğer taraftan git gide derinleşmekte olan toplumsal ve cinsiyet eşitsizliklerinin ve ayrımcılıkların da yeniden üretim sürecine ve hatta bu eşitsizliklerin kanıksanıp normalleştirilmesine katkı da bulunan bir işlev de görmektedir. Bu eşitsizliği oluşturan faktörler kadının ötekileşmesi ve sinemadaki temsili ile bir arada düşünüldüğünde toplumsal fikirlerin ve biçilen rollerin sinemada yeniden inşa edilme süreci ile doğrudan ilişkili bir konumda bulunduğu görülmektedir. Feminist eleştiri perspektifte düşünüldüğünde sinemada kadının nasıl yansıtıldığı toplumlarda var olan kadının rolüne ve algılanış biçimine ilişki çeşitli ipuçları vermektedir. Aynı zamanda sinemada yansıtılan kadın figürleri içinde bulunduğu toplum hakkında *gösterilenleri* okuma aracılığıyla farklı bilgiler verebilmektedir. Öte yandan Neo-liberalizm dönüşüm çarkının önemli bir dişlisi olarak sinema sektörünün, toplumsal, iktisadi, siyasi ve ideolojik olarak yeniden yapılanmasında ve yeniden üretim sürecine katkıda bulunmasında zamanla daha da etkili bir hale geldiğinin altını çizmek gerekir.

YÖNTEM

Yukarıda ortaya konulan görüşlerden yola çıkarak geliştirilmiş olan bu Araştırmada ilk olarak son kırk yıla yakın bir süredir küresel olarak çepeçevreleyen bir ideoloji olarak Yeni Sağ ve özel olarak neo-liberalizm ile "kadınlık" ve "erkeklik"ler arasındaki ilişki ve sinema olgusu tartışılacaktır. Ardından, Cornell'in "hegemonik erkekliği" ile –zaman zaman bu kavramın yetersiz kalması sebebiyle Bourdieu'nun "eril tahakkümü" kavramları üzerinden Türkiye'de erkekliğin -ama özel olarak hegemonik olmaya çalışan "maço" erkekliğin- inşası üzerinde durulacaktır. Son aşamada ise, neo-liberalizmin atmosferinde erkeklik hegemonyası kurmaya çalışan Recep İvedik film serisinin kadınlığa yönelik perspektifi, hem film hem de seyirci açısından yapılan analizlerle değerlendirilecektir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı Neo-liberal tezahürler altında ve yerleşik eril tahakkümler doğrultusunda, Recep İvedik film serisinin, karakterin erkekliği üzerinden kadınlıkla ilgili kurgularını incelemektir. Bu hedefe ulaşmak üzere girilen çabayı kısıtlayan bir takım faktörler bulunmaktadır. Araştırmanın kısıtlılıkları diyebileceğimiz bu faktörlerin başında bu film serisinin toplamda 525 saat gibi gerçekten uzun bir süreye yayılıyor olmasıdır. Bu durum özellikle analiz aşamasında bazı ayrıntıların gözden kaçması şeklinde sonuçlar yaratıcı niteliktedir. Bir diğer kısıtlılık repliklerin yoruma son derece açık yan anlamlar içeriyor oluşudur. Bu, çalışmanın iş yükünü arttıran

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

bir olgudur. Ayrıca alan araştırmasına katılan deneklerin verdikleri cevaplarda ne kadar samimi olduklarını tespit edebilmenin imkansızlığı, alan araştırmasının en büyük kısıtını oluşturur.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Neo-Liberalizm ve Toplumsal Cinsiyet

Liberalizm ve Muhafazakârlık kaynaklı Neo-liberalizm ve Neo-muhafazakârlık düşünceleri bugün geldikleri noktada, orijinalleriyle karşılaştırıldığında çoğu açıdan farklı bir söyleme sahip oldukları görülür (Harvey, 2005: 72). neo-liberalizmi "*politik-ekonomik pratikler teorisi*" olarak tanımlarken, Özkazanç'ın anlatımıyla "*…liberal gelenek daha önceki süreçte eklemlendiği sosyal-demokrat öğelerden hızla sıyrılarak, yeni sağ söylem içinde giderek daha fazla muhafazakâr ve otoriter öğelerle eklemlendi. Sonuçta ortaya tüm toplumsal yaşamın piyasa terimleri üzerinden kurulduğu bir piyasa fetişizmi olarak neo-liberal bir tahakküm tarzı ortaya çıktı."* (Özkazanç, 2011: 14). Dolayısıyla bir tahakküm tarzı olarak neo-liberalizmin ataerkillikle doğrudan bir ilişkili ve emek sömürüsüne dayalı olması hiç şaşırtıcı olmamalıdır. Özkazanç liberalizmden neo-liberalizme dönüşüm sürecini, "'*eşitlik' ve 'özgürlük' gibi klasik devrimci umutlar değil, giderek daha 'barbarca' tavır ve önermeler eşlik ediyor*" (Özkazanç, 2011: 15). diyerek özetlemektedir.

Öte yandan 1970'li yıllarda kadın hareketlerinin talepleri artmaya başlamış, özellikle erkek egemen iş gücü piyasasının eşitlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin artması yönündeki talepler kadınların da ücretli emek piyasasında yer alma isteklerinin bir göstergesini oluşturmuştur (Stacey, 2006: 63). 1980'lerde bu taleplere yönelik olarak kazanılan zaferler kadınlarında iş gücü piyasasına dâhil olmasıyla sonuçlanmıştır (Eisenstein, 2013: 34). Böylece henüz emekleme aşamasındaki neo-liberalizm, kadın hareketlerinin direnç noktalarını kırmaya fırsat bulamadan göreceli bir zafer kazanmasına ortam hazırlamıştır. Ancak geçen kırk yıllık zaman içinde sürecin tersine dönmeye başladığının, kadınların kazanımlarının tek tek kayba dönüşmeye başladığının önemli göstergeleriyle karşılaşmaktayız.

Sosyalist Feminist perspektif, ataerkil yapı ile kapitalist sistem arasındaki girift bağıntı bağlamında ortaya çıkan kadınlar ve erkekler arasındaki ilişkilerin, kadının üzerine baskı oluşturucu bir etkide bulunduğunu iddia eder (Hartmann, 1981: 6-12-19). Bu bağlamda gittikçe kök salan neo-liberal düzen, neo-patriyarkal aile düzeninin yüceltilmesi ihtiyacı doğurarak kadının emeğinin daha çok sömürülmesine yönelik bir zemin hazırlamıştır. Neo-liberalizmin ayırt edici özelliği olarak

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ortaya çıkan devlet kapitalizmi, erkek merkeziyetçi yapıların genel kurala dönüştüğü; sosyal güvencenin budandığı, kimliğin tüketimle tanımlandığı; bireylerin tüketim kültürünün aşırılıklarına kaçmaya başladığı; esnek istihdam şartlarının kronik yapılara dönüşerek neo-liberal sistemin meşrulaşmasına katkıda bulunduğu bir süreçten geçmekteyiz

(Fraser, 2009: 109). Özkazanç neo-liberalizmin, nüfuz ettiği her yerde mevcut güç odaklarının ve tahakküm tekniklerinin biçimine bürünmekte olduğunu vurgular; amacının da her yerde mevcut güçlü piyasa aktörlerinin mağdur aktörlere ve kamusal aktörlere karşı dokunulmaz kılınması ve böylece keyfiliğin garanti altına alınmasıdır şeklinde tespit eder (Özkazanç, 2011: 32). Diğer yandan neoliberalizm bu bağlamda ekonomik bir alana özgü gibi görünse de aslında Yeni Sağ bağlamında, otoriter Neo- muhafazakârlık arasındaki çelişki ve örtüşme dinamikleri paylaşmaktadırlar. Bu noktayı Özkazanç şöyle açıklar: "*Neo-liberalizmi, piyasa ilkesi olarak daha çok toplumsal ve ekonomik alandaki dönüşümlere ilişkin, neo-muhafazakârlığı da otorite ilkesi olarak devlet ve siyasal alana ilişkin olarak kullanmayı tercih ederken, başkaları neo-liberalizmi her iki düzeyi kapsayan genel bir terim haline dönüştürüyorlar.*" Bu çalışmada da, -Özkazanç'ın uyarısını dikkate alarak- "iktidar fetişizmine" (Özkazanç, 2001: 111-113). Yakalanmadan, Neo-liberalizmin, hem siyasal hem de ekonomik dinamikleriyle çağın ruhunu en iyi yansıtan faktörlerden biri olarak ele alınmaktadır. Ama asıl önemlisi, neoliberal projenin cinsiyetle ilgili doğrudan bir söylemi olmamasına karşın bir diğer siyasal proje olan erkek hegemonyası olmaksızın işlemesi imkansızdır (Campbell, 2014). Böylece geleneksel patriyarkaldan farklı olarak nispeten töleranslı duran ancak yerleşik cinsiyet iş bölümü ve şiddet konularında erkek egemenliğinden yana tavır alan neo-patriyarkal (*neo-patriarchy*), neo-liberalizm için elzem haline gelir. Bu haliyle neo-patriyarkal, ne modern ne de gelenekseldir, geçiciliği ile karakterize edilen entropik bir sosyal oluşumdur (Sharabi, 1988: 4). ve neo-patriyarkalı üretip özellikle kadınlar tarafından içselleştirilmesi suretiyle sürekliliğini sağlayacak araçlara ihtiyacı vardır. Dahası, Sancar'ın (2008: 197). da belirttiği üzere "*hegemonik erkeklik değerlerini üretmenin yolu erkeklerin arasında mahremiyetin olmadığı cinsel performansa dayalı bir övünme*" ve "*erkekler arası hiyerarşiler*" varlığından geçmektedir. İşte Recep İvedik serisi bu ihtiyaçlara yönelik işlev görmektedir. Ancak bunun nasıl gerçekleştiği bir sonraki kısımda tartışılacaktır.

Sinema, Göstergebilim ve Toplumsal Cinsiyet

Sinemada simgesel olarak gösterilen olgular aslında gerçek hayatın bir tezahürü olarak ortaya çıkmakta ve olguları gösterenler ara-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

cılığıyla toplumdaki karşılığı olan gösterilenlere işaret etmektedir.[1] Sinema göstergebiliminin de temeli söze ve dile dayanmaktadır fakat Metz'e göre sinema dili gerçek dilden farklıdır. Çünkü sinemada görüntüler kullanılmaktadır ve görüntüler evrenseldir. Sinema böylece hem gösteren hem de gösterilen konumundadır (Büker, 1985: 4). Metz'in geliştirdiği sinema göstergebilimi, sinemada kullanılan dile bilimsel yöntemlerle yaklaşması sonucunda gerçekleştirilmektedir. Böylece sinemasal anlamda anlamın nasıl üretildiği ile ilişkili olmaktadır. "*Sinema göstergeleri diğer dil dizgelerinde de karşılaşabileceğimiz göstergeleri içerir: Görüntü, gürültü, müzik, sözler ve yazılar. Müzik, müzik dilinde, sözler doğal dilde ve tiyatroda bulunur. Bu nedenle, sinema dili sadece birçok düzgüden oluşan bir dil değil, birçok dilden oluşmuş karmaşık ya da heterojen bir dildir.*" (Bağder, 1999: 146). Bu nedenle sinemadaki göstergebilim söylem ile değil daha çok söylemin nasıl aktarıldığı ile ilgili olarak ortaya çıkmaktadır.

Göstergebilim[2] en çok katkıda bulunduğu konulardan biri toplumsal eşitsizliklerin sinema vb. medya ürünlerinde net bir şekilde ortaya konmasında olmuştur ve gerçekten de medya ürünlerinde hissedilen fakat adı konulamayan bu eşitsizliklerin gün yüzüne çıkmasıyla artık eleştirel bakış açısının sağlam bir aracı sağlanmış olur. Nitekim ders kitaplarından sinemaya, çevremiz toplumsal eşitsizlikler ve eril tahakkümün göstergeleriyle doludur. Feminizmin sinemaya ilgisi de bu noktadadır: toplumu simgesel olarak göstermek ve yeniden üretim süreci ile alakalı olarak incelemeye alır. Feminist film kuramı açısından incelendiğinde kadın filmin temel öznesi konumundan ziyade, görselliğin ve dolayısıyla anlatımın merkezinde olan bir konumda bulunmaktadır (Timisi, 2011: 157-159).

Sinema alanı ötekileştirilmenin rahatça yapılabildiği ve gözlenebildiği; dolayısıyla hedef kitle tarafından çoğu kez farkında olmadan içselleştirilebildiği bir alan olması bakımından önemlidir. Neo-patriyarkal yapının içine çekilen sinema filmleri çoğunlukla bu yapının korunmasına ve sürdürülmesine hizmet eden bir işlev görür. Bu noktadan hareketle genelde erkek bireyler olay ve durumlara yön veren veya olay ve durumların kurtarı-

1 Sinema ve göstergebilimi birleştiren öncüler Christian Metz, Peter Wollen ve Umberto Eco'dur. Metz'e göre filmleri izlerken dikkat ettiğimiz çeşitli bilgi kanalları oluşmaktadır. "*Devinimli görüntü, bütün yazılı materyalleri içeren grafik çizimler, kaydedilmiş konuşmalar, müzik, gürültü veya ses efektleri bu bilgi kanalları arasında sayılır. Sinema göstergebilimcisi, bu malzeme karışımından çıkan anlamla ilgilenir ve anlam, içinden çıktığı malzemeden bütünüyle farklıdır.*" (Sivas, 2012: 533).

2 Öte yandan gösterge:gösteren+gösterilen denklemi, çalışmanın yönteminin bir parçası değildir. Göstergebilim kavramına bu çalışmada daha çok sinemanın sadece bir seyredilip geçilen bir ürün olmadığını anlatmak amacıyla başvurulmuştur.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

cısı konumdayken kadın bireyler daha çok figüranlık rolü üstlenerek "olmasa da olur" bir temsille konumlandırılmaktadır. Öte yandan, neo-liberal dünyanın sürekliliğine katkı sağlayan, çelişki ve problemlerini kanıksatan sinema sektörü, Horkheimer ve Adorno'nun tabiriyle "Kültür Endüstrisi"nin güdümünde hareket etmektedir. Sinemanın sanatın yedi kolundan biri olma özelliğini kaybettiğini ileri süren Horkheimer ve Adorno'ya göre sinema sektörü ticari bir alana dönüşerek var olan değerlerin değersizleştirildiği ve bunun meşruluğunun sağlandığı ideolojik bir aygıt olarak değerlendirilmektedir (Horkheimer ve Adomo, 1996: 8). Böylece sinema endüstrisi kitlelere zerk etmek istenilen düşünceleri görselleştirerek popüler bir anlatı olarak aktarma işlevini sağlamaktadır. Popüler kültürü alımlayanların kendi kimlikleri hakkında düşünme potansiyeline sahip olduklarını belirten Işık, popüler kültürün aynı zamanda toplumsal olanın uzantısı olduğunun altını çizerek mikropratikleri şekillendirme ve toplumsal olanı kolayca meşrulaştırma kapasitesi nedeniyle zaman zaman politik bir silaha dönüşebileceğini iddia eder (Işık, 2004: 123). Sinemayı, toplumsal gerçekliklerin simgesel biçimde aktarılmış hali olarak gören Ryan ve Kellner, sinemanın, farklı söylemsel gerçeklikleri kullanarak düzlemler arasında bir geçiş sağlama rolünü üstlendiğini iddia ederler. Böylece sinema toplumsal gerçekliğin inşası sürecinde kültürel temsilleri sistemin içine koymaktadır. Bu inşa süreci ise kısmen tercihlerin içselleştirilmesiyle (Ryan ve Keller, 1997: 35). oluşurken, Bourdieu'nun habitus (içselleştirilmiş yatkınlıklar) kavramı önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar.

Abisel'e göre ise sinema sektörü, diğer sektörlerde olduğu gibi erkekler tarafından denetlenmektedir. Özellikle popüler filmlerdeki var olan kadın-erkek ilişkileri konusunda bir yandan var olan ataerkil düzen korunmaya çalışırken öte yandan cinsiyetçi yaşam tarzına yönelik kalıplar oluşturulmaya çalışılır (Abisel, 1994). Popüler sinemanın bu noktadan hareketle erkek bakış açısına göre oluşturulduğu ve neo-patriyarkal yapının korunmasına katkı da bulunacak şekilde hareket ettiğini anlarız ki böylece toplumlarda var olan kadın-erkek eşitsizliği arasındaki uçurumun daha da derinleştirilmesi söz konusudur. Türkiye'de 2001 yılında kurulan Filmmor Kadın Kooperatifi, tam da bu duruma karşı direnç göstermek üzere örgütlenen kadın sinemacıları bir araya getirmektedir. İnternet sayfalarında[3] kooperatifin amacı şu şekilde özetlenmektedir: "Filmmor; kadınların sinema ve medyaya katılımını, bu alanda kendilerini ifade edebilme, iletişim ve üretim alan, olanak ve güçlerini artırmayı ve kadınların cinsiyetçi olmayan temsil ve deneyimlerini yaygınlaştırmayı amaçlar." Ancak Türkiye'de

3 Filmmor ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz.: http://filmmor.org/hakkimizda/

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

sinema sektörü incelenip feminist eleştiri açısından bakıldığında kadınların, ağırlıklı olarak "evlilik" içeren bir "mutlu son"a sahip romantik komedi filmlerinde veya kadın bedeninin metalaştırıldığı ve seyircide yer eden herhangi özel bir karaktere sahip olmadan filmlerde yer aldığı görülmektedir ki bu ikisi de aslında küresel bir olgudur. Kadının evlilik temalı filmlerde kullanıldığı durumda, Bayram'a göre filmler her ne kadar eşitlikçi gibi görünse de detaylı olarak incelendiğinde var olan geleneksel toplumsal cinsiyet söyleminin yeniden kurgulanılarak seyirciye yani topluma tekrar aktarıldığı fark edilmektedir (Bayram, 2002: 29-30). Bu durumda kadına toplumda biçilen standart roller sinema üzerinden yeniden üretilerek topluma sunulup var olan neo-patriyarkal yapının ve kadına biçilen ikincil rolün sürekliliği sağlanmış olmaktadır. Yine Bayram'a göre bu türe ait olan filmlerde evlilik kadına verilen bir ödül olarak ortaya çıkmaktadır. Oysa "evlilik" günümüz pratiklerinde aslında en çok erkeklerin nemalandığı bir kurumdur. Sinemada çoğu kez özelikle bağımsızlığını, kariyerini elde etmek isteyen kadınlar aşk'ı, -yalnız evlilikle toplumsal meşruluk zemini kazandırılmış türden bir aşkı- tercih ederek toplumsal olarak "yola getirilmiş" olmaktadır (Bayram, 2002: 32-33). Böylece kadın algısı toplumsal yapıya uygun olacak şekilde sinema eliyle düzenli olarak "gözden geçirilmektedir" ve kadının "siyasal olmayan" ve "ev içiyle sınırlandırılmış" statüsü hatırlatılmaktadır. Yine de ne sinema ne de neo-liberal düzen kadının toplumsal yerini ve cinsiyet eşitsizlikleri olguları tek başına belirleyici etkenler değildir. Bu sebeple toplumsal anlamda kadınlık ve erkeklik olgularının nasıl şekillendiğine göz atmakta fayda var.

Erkek Olmaya Çalışmak

Toplumdaki cinsiyet algısı incelendiğinde her ne kadar daha çok kadına ve kadınlığa atıf yapılsa da aslında bu kavram, içinde erkeği ve erkekliği de barındırmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyet incelenirken bireylerin toplumdaki rolleri var olan zıtlıklarla tanımlanagelmiştir. Diğer yandan erkeklik aslında bir performans ürünü, bir *modus operanti* olarak ortaya çıkarken "cinsleştirilmiş habitus olarak 'cinsiyet" kavramına ulaşırız. Burada vurgulanan iki nokta vardır: Birincisi erkekliğin sürekli bir eylem olduğu ve ikincisi de bu eylemleri ortaya çıkartan yatkınlıkların –eril habitusların- temelde toplumdaki cinsiyetleştirilmiş bölünmelerin kişilerin benimsenmesiyle ortaya çıktığıdır (Bourdieu, 2014: 11-39). Tam da bu sebeple, –tıpkı yüzmenin yaşamsal bir zorunluluk olduğu durma noktasında ölümle yüzyüze gelen köpekbalığının durmaksızın devam eden hayati performansı gibi- erkek, "erkeklik" unvanının toplumsal gereklerini pratiğe dökmediği zaman, *ünvanın* kaybedilme riski taşır. Nitekim Kandiyoti'ye göre:

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Kadınlık bir başarı veya edinim değil, bir veridir. Aynı şey erkeğin erilliği için söylenemez…. Erkek üstünlüğüne dair iddialar ne kadar güçlüyse (Latin Amerikanın machismo'su gibi) erkekler bunlara uymakta o denli zorlanırlar. Erkeklik veri değil kazanılan, kaybedilme tehlikesi her an var olduğu için nihai olarak asla elde edilemeyen bir statüdür. Böylece bir erkeğin erkekliğini ispatlaması, erkekliğini kaybetmeyle ilgili sürekli bir kaygıyı beraberinde getirir. Bu kaygının varlığı Türkiye gibi bir yandan kadın cinselliğinin sıkıca denetlenip öte yandan da erkeklerin erkeklik becerilerini sürekli teşhir etmelerini gerektiren kültürlerde fazla şaşırtıcı değildir. Meselenin bu yönü kadın cinselliğinin tehlikeli addedilmesini kısmen izah edebilir (Kandiyoti, 1996: 81-82).

Diğer yandan "erkekliği" kazanmak yetmez, onu uzun süreli güvende tutmak için erkekliğin de üst formlarına ihtiyaç duyulur. R. W. Connell Toplumsal Cinsiyet ve İktidar adlı kitabında, "hegemonik erkeklik" ve "vurgulanmış kadınlık" kavramları üzerinde durmuştur. Connell'e göre işleyen küresel cinsiyet düzeninde erkekler kadınlardan daha güçlü konumdadır ve kadınları tahakkümleri altında tutmaktadır. Hegemonik erkeklik aynı zamanda evcimenliğe yönelik açılımları, şiddete yönelim açılımları, kadın düşmanlığına yönelik açılımları, heteroseksüel çekime yönelik açılımları içinde barındırabilir. Böylece farklı erkeklik biçimleri arasında geçiş yapılabilen hiyerarşik ve birbiriyle çatışan bir ilişkiler ağını da beraberinde getirmektedir (Connell, 2016: 271). Fakat bu tahakküm her ne şekilde olursa olsun muhakkak varlığını korumaktadır. Diğer yandan tüm toplumdaki tüm erkeklerin hegemonik olduğu iddiası yer almamakla beraber, temel iddia, birbirinden çok farklı erkeklik tarzlarının ve her tür kadınlık hallerinin, merkezinde erkeklerin olduğu bir iktidar olduğu ve öteki cinsiyet yani kadın üzerinde hegemonik bir şekilde örgütlendiği (Connell, 2016: 273). Connell'e göre her toplumda hegemonik erkekliğin oluşmasını sağlayan unsurlar değişiklik göstermekteyse de hegemonik erkeklik özellikleri şu şekilde özetlenmiştir: *Genç, kentli, beyaz, heteroseksüel, tam zamanlı bir iş sahibi, makul ölçülerde dindar, spor dallarının en azından birisini başarılı olarak yapabilecek düzeyde aktif bedensel performansa sahip erkeklerin temsil ettiği erkeklik* (Connell, 2016: 271-272). Bu noktada Neo-liberalizmin bu tarz erkeklik biçimini yakalayabilmiş erkeklere bunu güçlendirme şansı verirken, gittikçe artan işsizler ordusu, sağlıksız genç erkekler, üretmedeki üstün kapasitesiyle bu tür erkekliklere giriş şanslarını kısıtlamakta ve erkekler arası hiyerarşiyi beslemektedir.

Konuya Türkiye açısından baktığımızda iyice çetrefilleşmektedir. Nitekim Özbay'a göre Türkiye'de hegemonik erkekliği düşünsel

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

düzlemde bulmak mümkün değildir. Yani hegemonik erkekliğin tespit edebilmek oldukça zordur, fakat buna rağmen erkek bireylerin hegemonik erkeklik taşıyıcı olması muhtemeldir. Çünkü ona göre Türkiye'deki bu farklılıklar sadece kültürel ve coğrafi farklılıklardan kaynaklanmamaktadır. Böylece, hegemonik erkekliğin sahip olduğu ya da sahip olmadıkları ortak noktaların bulunması ve tanımlanması önemlidir. Yine Özbay'a göre hegemonik erkeklik toplum içinde farklı aktörlerin katılımıyla erkeklik krizi doğsa dahi yeniden üretilerek varlığını korumaktadır (Özbay, 2013: 187-188).

Selek'e göre Türkiye'deki geleneksel olarak "erkek olma" süreci dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlar: sünnet, askerlik, iş bulma ve evlilik –özel olarak baba olmaktır (Selek, 2011: 19). Bu aşamalardan sünnet ve askerlik kadınlara kapalıdır, iş bulma ve evlilik ise "ikincil rollerle" sınırlandırılmaya çalışılarak açık tutulmaktadır. Çoğu zaman ikincisi –evlilik ya da özel olarak annelik- gerçekleştiğinde, kadın için birincisi –çalışma hayatı- ortadan kaldırılmaktadır. Zaten asıl mesele "erkek çocuk babası" olmaktır. Tüm bu aşamalar böylece temelde sadece erkeklere açıktır ve böyle kalması için de hegemonik erkeklik her türlü araçları kullanmaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde kadının toplumdaki ve siyasetteki rolü erkeğin sahip olduğu özellikler tarafından belirlenmesi ile de bir tahakküm oluştuğu görülmektedir.

Sinemanın bir asırlık tarihi boyunca –Feminist sinemayı bir kenara bırakırsak- çoğu kez kanıksadığımız toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle her hangi bir cinsiyet ayrımcılığı algılamasak da eleştirel bir gözle izlendiğinde aslında odak noktalarının genelde erkek olduğu ürünlerle dolu olduğunu görürüz. Bu farkındalığı sistematik bir ele alış amacıyla da çeşitli testler geliştirilmiştir. Bu testlerin en bilineni "*Bechdel testi*"dir. Karikatürist Alison Bechdel tarafından 1985 yılında geliştirilen teste göre, bir filmin cinsiyetçi olmadığını anlayabilmek için şu üç soruya cevap verebilmesi beklenmektedir:

1. *Filmde iki ya da daha fazla kadın karakter var mı ve kim oldukları biliniyor mu?*
2. *Bu karakterler birbirleriyle konuşuyor mu?*
3. *Bu karakterler birbirleriyle erkekler harici bir konuda konuşuyor mu?* (Helvie, 2013)

Kısaca ifade etmek gerekirse, bir filmin cinsiyetçi olup olmadığının anlaşılabilmesi için ilk olarak filmde en az iki tane kadın karakter bulunması ve bu kadınların figüran değil de kim olduklarının izleyici tarafından biliniyor olması gerekmektedir. Örneğin Ahmet'in annesi, Arzu'nun ablası..vb olarak geçen karakterler başka biri ile birlikte kimliği tanımlandığı için kimliği bilinmemektedir. Bu şartı

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

sağlamayan filmler bu testin ilk aşamasından elenmektedir. İkinci olarak filmdeki kadın karakterlerin erkeklerin öyküsünü desteklemek amacıyla mı konulduğu kadınların birbiriyle konuşup konuşmamasından anlaşılmaktadır. Son olarak ise bahsi geçen bu konuşmanın erkekler dışında başka bir sohbet öğesini içermesi beklenmektedir. Eğer birbiriyle konuşan kadınlar filmdeki erkekler hakkında konuşuyorsa bu da sadece erkeklerin öyküsünü ve varlığını güçlendirmek amacıyla filme eklenen bir sahne olduğu düşünülmektedir.

Bu test filmlerdeki kadın temsilinin durumunu oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Fakat daha sonra bu testin yetersiz olduğu eleştirilerini almış, yeni bir dizi test geliştirilmiştir. Bunlardan biri, seksi lamba (*sexy lamp*) testidir. Kelly Sue Deconnick tarafından geliştirilen Seksi Lamba Testine göre; dişi karakter seksi bir lamba ile değiştirince eğer senaryoda hiçbir fark oluşturmuyorsa bu film cinsiyetçi bir filmdir (Helvie, 2013). Yani bu test, kadının sadece görsel amaçlı olarak mı yoksa gerçekten kadını temsil ettiği için mi filmde yer aldığını anlamak amaçlıdır. Bechdel testten geçse bile bazı filmlerin yine de cinsiyetçi olabileceğini ortaya koyabilen bir test özelliği taşır.

Popüler sinema ile kadının temsili konusu yukarıda bahsi geçen testlerle denenerek toplumdaki kadın algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak da birçok popüler filmin oldukça cinsiyetçi ve ayrımcı söylemlere ve öğelere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Popüler medyanın gelişmesiyle ortaya çıkan yani "*Şirine prensibi*"ne (*Smurfette Principle*) göre filmlerdeki kadının temsili standart erkeğe karşılık çeşitlilik ve görsel amaçlı olarak kadın kullanılmasından ileri gelmektedir. Bu durumda filmdeki erkek temel karakter olarak alınırken kadın ise filmin merkezine giremeyen çevrede temsil edilmekteyken, filmin akışını erkek karakterler belirler ve kadın karakterler sadece görsel olarak varlardır (Pollit, 1991).

Popüler sinema, değişen toplumsal, ekonomik ve siyasi koşullarla, kadınlığın ve sürekli olarak tekrar tekrar üretilen erkekliğin sahip olmasını istediği rollerin ve özelliklerin birbiriyle örtüşmesi için kullanılan bir araç olarak işlevsel hale getirilir. Toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiğinde, popüler sinemada kadına yüklenen görev ve rolün oldukça cinsiyetçi ve eşitsizliği arttırıcı öğelere vurgu yaptığı görülmektedir. Yine popüler sinema ile asıl özne olarak erkeğin varlığını tanımlandırmada araçsallaştırılan öteki durumundaki kadın, kendisine verilen repliklerle de bu rolü içselleştirmiş görünmektedir.

MEDYA ANALİZİ: RECEP İVEDİK ÖRNEĞİ

Recep İvedik Filmleri Üzerine

Recep İvedik; komedyen Şahan Gökbakar'ın canlandırdığı kurgusal bir karakterdir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

TV8'deki *Dikkat Şahan Çıkabilir* programında ortaya çıkan Recep İvedik ilk kez "*Pencere Önünde Bira İçen Adam*" olarak tanınmıştır. Fakat Recep İvedik karakterinin bu kadar popüler oluşunun esası çekilen filmlerinden ileri gelmektedir. Recep İvedik filmleri 2017 yılı itibarıyla toplam beş tane olarak çekilmiştir.

Bu çalışmada Recep İvedik filminin seçilmesinin en önemli nedeni, cinsiyetçi söylemlerinin yoğunluğuna rağmen Türkiye'de her biri ayrı ayrı en çok izlenen film olarak bir "kültür ekicisi" işlevinin feminist bir değerlendirme ihtiyacından ileri gelmektedir. Aşağıda Recep İvedik film serisine ait karşılaştırmalı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerde filmin hangi yıl çekildiği, hangi tarihte vizyona girdiği, dağıtım şirketi, Film süresi, Toplam seyirci ve hâsılat ve son olarak da vizyona girdiği ilk hafta sonu kaç kişi tarafından izlendiği yer almaktadır.

Tablo 1. İncelemeye Alınan Recep İvedik Film Serisinin Genel Görünümü

Filmin Adı	Recep İvedik 5	Recep İvedik 4	Recep İvedik 3	Recep İvedik 2	Recep İvedik 1
Yıl	2017	2014	2010	2009	2008
Vizyon Tarihi	16 Şubat 2017	21 Şubat 2014	12 Şubat 2010	13 Şubat 2009	22 Şubat 2008
Dağıtım	Çamaşırhane Film	Tiglon	Özen Film	Özen Film	Özen Film
Tür	Komedi	Komedi	Komedi	Komedi	Komedi
Film Süresi	114 dk.	117 dk.	97 dk.	107 dk.	90 dk.
Toplam Seyirci	7.383.903 seyirci	7.369.098 seyirci	3.326.084 seyirci	4.333.144 seyirci	4.301.693 seyirci
Toplam Hasılat	85.586.919,42 TL	72.103.217 TL	28.712.099 TL	33.493.327 TL	30.172.530 TL
İlk Haftasonu (Üç Gün) Seyirci	1.646.846 seyirci	1.641.474 seyirci	1.153.071 seyirci	1.209.453 seyirci	791.536 seyirci
İlk Hafta Sonu (Üç Gün) Hasılat	20.315.587,92 TL	17.530.954 TL	10.492.946 TL	10.055.489 TL	6.328.916 TL

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öncelikle Recep İvedik 5 Filminin serinin en yüksek hasılatlı film olduğu görülmektedir ki bu film, Türkiye'de yapılan en yüksek hasılat oranına sahip film olma özelliğine de sahiptir. Yine Türkiye'de en çok hasılat yapan filmler incelendiğinde Recep İvedik 4 filmi ikinci sırayı almıştır. Recep İvedik 5 filmi 2017 yılı verilerine göre yine Türkiye'de en çok izlenen filmdir. Hemen arkasından ise az bir farkla Recep İvedik 4 filmi gelmektedir. Bu filmler içinde değerlendirildiğinde en az izlenen Recep İve-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

dik filmi 3. Film olmuştur aynı şekilde en az toplam hasılat bu filmden elde edilmiştir.[4]

Sözde "halk kahramanlığı" söylemine dayanan bu karakterin, dönem itibariyle birçok reklam filminde de rol aldığı görülmektedir. Bu durum, halktan çok içinde bulunduğu kapitalist sisteme destek vermesi bakımından, "kahramanı" olduğu olgu da halk değil, eril kapitalist düzendir. Ancak "halk kahramanlığı" iddiası ileride ayrıca tartışılacaktır.

Diğer yandan, literatürde *Farce*[5] türü komedi olarak geçen bu tür bir filmin bir yandan aydın ve entelektüel kesimince son derece aşağılanmasına karşın, çokça tekrarlanması ve çekilen her filmden sonraki filmde daha da büyük ticari başarı göstermiştir ve bu başarı yapımcı Gökbakır'a kadınlık hakkında bu kişileri manipüle edebilecek bir güç kazandırmıştır. Diğer yandan, neoliberal düzende inşa edilmek istenen toplumsal eşitsizlikler bu filmlerde normalleştirilmiştir.

Serinin ilk filmindeki kayıp cüzdanı sahibine iletme çabası Recep İvedik için oluşturulmaya çalışan "Halk Kahramanı" gömleğine daha uygun düşmektedir ki diğer filmlerine göre "daha az" argo içermektedir. Bundan sonraki hemen hemen bütün filmlerinde, sinema sanatı ile alakası olmayan ufak skeçler boy göstermiştir. Özellikle 4. Filminde Türkiye'de en çok izlenen yarışmalardan biri olan "Survivor"ı kullanması popüler kültür öğelerinin sinema ile dağıtılmasına olanak sağlamıştır. Son filmin pazarlama sürecinde ise sanki bir "süper kahraman"mışçasına çeşitli Recep İvedik figürlerinin konuşan (!) bebeklerin, karakter çantaların satışa çıkarıldığına tanık olduk. Recep İvedik filmleri ile bir yandan popüler kültür öğeleri toplumun hemen hemen tüm kesimlerine dağıtılırken öte yandan toplumdaki hegemonik erkek öğeleri ve kadına "yerini bildirecek" söylemler sinema yoluyla servis edilmiştir. Üstelik filmler, yukarıda bahsedildiği gibi (çok kişinin mi izlediği yoksa bazı seyircilerin tekrar tekrar mı izlediği bilinememekle beraber) kendisini tekrar tekrar ifade etme şansı bulmuştur. Bunun birkaç tane nedeni olduğu düşünülmektedir. İlk olarak bireyler bu tiplemenin anlık "komedilerine" gülüp eğlenerek beynin minimum zamanda maksimum etki-tepki yoluyla doyumlandığı –uyuşturucu bağımlılığında da etkili olan- dopamin reseptörlerini tetiklerler. İkinci olarak, ilk tespitle bağlantılı bir şekilde, filmin bir *Farce comedy* türü olduğuna

4 Hasılat oranları Box Office Türkiye'den alınmıştır. Ayrıntılı bilgi için bknz:https://boxofficeturkiye.com/film/recep-ivedik-5-2013361

5 Farce comedy: Fiziksel mizah olarak da bilinen, anlaşılmak ve güldürmek için entelektüel bir altyapı ya da ince bir zeka gerektirmeyen, üstün körü oluşturulmuş karakter ve diyalogların geri plana itildiği, abartı ve saçmalıkların ön planda olduğu, çoğu zaman kaba, eşek şakası ve şapşallıklar, yanlış anlamalar ve müstehcenlik içeren komedinin ilkel bir türüdür. Dolayısıyla yüksek kültür bir komedinin barındırdığı, ironi, taşlama, zekice hazırlanmış diyaloglar ve ayrıntılandırılmış karakterlere ihtiyaç duymaz. Ayrıntılı bir karşılaştırma için bkz (Charney, 1978).

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

değinilmişti ve bu tür anlaşılmak için hemen hemen hiçbir entelektüel birikim ve zekâ, çözümleme becerisi gerektirmemekte ve böylece de hedef kitlesi yediden yetmişe, okuma yazma bilmeyenden her tür eğitim seviyesine yönelmektedir. Bu bağlamda filmlerinde gerçek bir sinema konusunun işlendiği görülmemektedir. Yani bu filmler toplumu ve bireyleri eğlendirme kisvesiyle çekilmiş uzun soluklu skeç kıvamındadır. Diğer yandan, çok kültürlü ve çok dinli toplumlara yönelik kaygı, şüpheci bir milliyetçilik, aile-din-millete dönüş, *zenofobi*, "benim ülkem önce gelir", mutlak hakikati bilme iddiası gibi Neo-muhafazakâr söylemin öğelerini açıkça içermesine karşın, sözde ideolojik olmayan bir dünya görüşü ile gişe kapılarını "herkese" açmaktadır. Ya da bu görüşlerin sorgusuz pazarlaması için *Farçe comedy* tarzını benimsemeyi tercih ettiğini mi sorgulamalı? Bu noktada neo-patriyarkal ve neo-liberal Ş. Gökbakar'ın iktidar partisiyle yakınlığı ve AKP'nin, -kendi söyleminde- birleştirici ve tektipleştirici antifeminist dünya görüşü ile R.İvedik'in çizdiği *ideal* dünya arasındaki paralellik değerlendirmeler süresince aklın bir köşesinde yer almalıdır.

Sosyolojik Bir Sorun olarak Recep İvedik Karakteri

İvedik karakteri kendini "*Agresifim kompleksliyim ama perdelerimi kaldırdığımda da kedi gibi bir insanım*" şeklinde tanımlar. Karakter inşa edilirken şark tipi erkeklik özelliklerinin karikatürize (caricare kelimesi abartarak anlatmak/göstermekten gelmektedir) edilerek sunulduğu görsel özelliklerinin yanında oldukça kaba saba konuşma tarzı, geğirme vb. fiziksel ihtiyaçları konusunda herhangi bir toplumsal kural tanımayan, son derece sınırlı kelime kapasitesiyle kendisini ifade edememesinden kaynaklı sürekli argo ve küfür kullanan bir tip oluşturulmuştur. Nitekim filmlerdeki kullandığı argo dil oldukça bariz olarak göze çarpmaktadır: "indiregandi yapmak", "orama koma burama ko" kendisine biri karşılık verdiği zaman "gonuşma lan" diyerek karşısındakini bastırmaya çalışması vb. Ancak İvedik karakterinin başlangıçta bir "halk kahramanı" gibi sunuluşu medyada oldukça dikkat çekerek olumlu ve olumsuz anlamda birçok tepki oluşmasına neden olmuştur. Her ne kadar bu karakter "bir halk kahramanı" olarak tanıtılsa da sonraki çekilen filmlerinde bu söylemden vazgeçildiği görülmektedir. Nitekim "halk kahramanı" daha üst bir kültürel form olarak, hakkında destanlar, türküler yakılmak suretiyle ortaya çıkan, bir folk kültür ürünüyken, Recep İvedik'in bir popüler kültür ürünü olduğunun altını çizmek gerekir. Öte yandan bu "halk kahramanlığı" özentiliğinin büyük kısmı, "delikanlılık", "dobralık" iddiaları üzerine kuruludur. Ne var ki "Kültürel Bir Kimlik olarak Delikanlılığın Yükselişi" adlı çalışmasında Işık, bu kavramın Osmanlı'daki anlamına inerken otoriter zihniyetten beslenerek kendi kimliğini ahlak

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve dürüstlük temelinde tanımlandığını belirtir ve "*Zengin, modern, kentli, beyefendi, aydın/ okumuş karşısında mazbut, yoksun, geleneksel, dürüst, cahil olarak…*" (Işık, 2004: 125). karşıtlıklar çerçevesinde kodlandığını ileri sürer. Kandiyoti de İstanbul üst sınıf erkeği ile sorumsuz ve lümpen Külhanbeyilerinden farklı olarak "Delikanlı"ların bir karşılaştırmasını Ulanay'dan alıntılar: "*Batılılaşmış üst sınıf erkekliklerinin betimlenişleri, aslında övgüden çok uzaktır. Tanzimat dönemi züppesi beceriksiz, kadınsı bir tip olarak ortaya çıkar. Bu tip hem güvenilir, ağırbaşlı Osmanlı erkekliğinden bir uzaklaşmadır…*" (Kandiyoti, 1996: 210). R.İvedik karakteriyle ortak özellikler çağrışım yapsa da karakterin tam olarak oturmadığını görürüz. Bunun büyük bir nedeni, "delikanlı" kavramında yaşanan dönüşüm kaynaklıdır. Işık, günümüz "delikanlı"sının , "*maganda/kıro tiplemeleri aracılığı ile "Arabesk-tip"* ile ilişkilendirildiğini ileri sürer:

Delikanlılık motifi hiçbir yere ait olamamış insanın bir varoluşu anlamlandırma şeklidir. Delikanlılık eril bir kurgu olmasına karşın yoğun bir duyarlılık da taşır… Delikanlı dürüsttür, doğru sözlüdür, mazlumdan yanadır, kanaat ehlidir, paraya önem vermez, paylaşımcıdır, insanlığa ve manevi olana değer verir, sevenleri sever, toplumsal hiyerarşileri kabullenir, erkekliği ile övünür, şiddet yanlısıdır, talimat vericidir, tartışmaya açık değildir, adeta ilahi bir varlığın temsilcisidir… kendisi adam döver, ama yanındaki adamı dövdürmez. Elindekini herkesle paylaşır. Devlete karşı çıkmaz. Gözü karadır. İspiyoncu değildir. Bir mesele olduğunda hukuk ve polise başvurmaz, kendisi halleder… . Karakolda şikayetçi olanı sevmez. Cinsiyetçi olmak ona göre doğaldır. Ev işi yapmaz. Kadına karşı terbiyesizlik yapmaz, ama gereğinde kadın döver. Renkli giyinmez, topsakal bırakmaz, saçını ortadan ayırmaz. Gözlük takmaz. Alışveriş yapmaz. Yaşlıya saygı duyar. Siyasetle ilgilenmez. Devlet, polis, okumuş kendi hayatının dışındadır. Ailesi varsa korur. Namusuna söz söyletmez… Dar bir sosyal çevre ile ilişkisi vardır, yaşamını bu çevre ile kurar. Aklı ile değil, duyguları ile düşünür; yürek adamıdır. Güçlü bir erkek imajını koruyabilmek önemlidir. Okumuş insanlara saygı duyar…" (Işık, 2004: 127-128).

Yukarıda çizilen günümüz "delikanlı" imajının bazı özelliklerini R.İvedik karakterinde görsek de saygı konusundaki tutarsız tavırları, görünüşü, kadınlara yönelik tutumlarıyla çoğu özellikleri delikanlılıktan kopuş içerir. Öyleyse, ne bir kahraman ne de delikanlı olan Recep İvedik nedir? Neden ısrarla bu ikisini de içeriyormuş gibi yorumlanmaktadır?

Recep İvedik karakterinin her aklına geleni söyleme durumu birkaç farklı şekilde değerlendirilebilir. Bu durum ilk bakışta bir dobralık dürüstlük durumuyla özleştirilebilir

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

gibi görünse de içeriğine bakıldığında Recep İvedik'in yine sahip olduğu iddia ettiği hegemonik erkeklik özelliklerini taklit etmesini ve karşısındakinin üzerinde tahakküm kurması isteminden ileri geldiği görülmektedir. Özellikle "*gonuşma lan*"cı tavrıyla "*ben ne dersem olacak*" şeklindeki duruşu birbirini tamamlar durumdadır.

Yapımcının sinema vasıtasıyla adeta kültür ekerek, bu karakteri popüler kültürden, daha üst bir kültür formu olan folk kültürüne aitliği konusunda ısrarlı davrandığına dikkati çekmek gerekir. Bunun arkasında pek çok sebep bulunabilir ancak en azından biri, izleyici ile ortak bir zemin arayışı ve karakterdeki tüm iticilikleri, onu halka ait kılarak kabullendirme çabasıdır. Nitekim, karakterin "halktan biri", "dobra konuşan biri" vb. olması ile anti-entelektüel ve mizojinist tavrı üzerinde de oldukça sıkı bağlar geliştirildiği görülmektedir ve filmi seyretmesi beklenen kesim de zaten entelektüel bir kesim değildir. Hatta serinin devamı filmlerinde tekrar tekrar üretilen "halkın kahramanlığı", anti-entelektüel duruş ile eş değer tutulmuştur. Catano'nun çalışmasına atıf yapan Sancar, bu konuyu şöyle açıklar: "yüksek eğitimliler "feminen"leştirilerek olumsuzlanır" ve bunun arkasında da "[alaylı] erkeklerin arzu ve korkularının" yer aldığını, "çünkü *eğitimsiz erkeğin* el emeğine dayalı olarak yaptığı iş, entelektüel erkek *emeği* karşısında ezilmeden erkek kalabileceği bir konumlanışa gereksinme duymaktadır" demektedir. Ne delikanlı, ne halkın kahramanı ne de hegemonik erkek olamayan R.İvedik karakteri mevcut eril tahakkümlerinden de olmak istememekte ve böylece kitap okuma vb. entelektüel faaliyetleri, kendisine göre aşağı cins olarak gördüğü kadınlık/eşcinsellik durumuna "düşürmektedir". Nitekim yukarıda değinildiği üzere, bu yöntem (entelektüelin feminenleştirilmesi), Osmanlı erkeğinin, Tanzimat sonrası modernleşen Osmanlı entelektüellerine karşı izlediği bir yoldur.

İvedik'in anti-entelektüel tutumuna ek olarak hegemonik erkek özelliklerini taklit ettiği açıkça görülmektedir. Buna göre İvedik karakteri sadece kadınları değil, aynı zamanda erkekleri de kendi hegemonyası altına almaya çalışır. Recep İvedik girdiği her ortamda kendini öne çıkarmaya çalışan ve kendi iktidarını çevresindeki bireylere kabul ettirmek için üzerlerinde hem psikolojik olarak hem de fiziksel olarak baskı kurar. Türk toplumunun modernleşme sürecini inceleyen çalışmasında Sancar, "ideal kadın" ve "erkeğin" farklı yargılamalara tabii tutulduğunu tespit etmiştir ve bu tespit halen geçerlidir. Sancar

"*Bütün dönem boyunca "aşırıya kaçma"nm kadınlara mahsus bir "cinsel ahlak ihlali" olarak kodlandığını gördüm. Bu durum cinsiyet rejiminin 'eril' niteliğini şekillendirmiştir. Çünkü erkeklerin 'modernlik aşırılıkları' cin-*

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

sel ahlak ile değil vatana sadakat gibi siyasal kriterlerle saptanıyordu. "Modern" kadınlar ve erkekler farklı ve asimetrik kriterlerle yargılandılar. Cinsiyet rejiminin eril karakterini belirleyen şey sadece bu farklı "ahlaki kriterler" değildi elbette, ilaveten erkeklerin yanlışını saptama erki devlette, kadınların yanlışını saptama erki ise erkeklerdeydi." (Sancar, 2008: 313) demektedir.

Gerçekten de film serisi boyunca erkek özne R.İvedik karakterinin her türlü ahlaksızlığına rağmen "iyi" olarak tanımlanmasını sağlayan belki de en önemli olgusu "vatana bağlılığı"dır. Yapılan anket çalışmasında da deneklere bu karakterin hangi özelliğini sevdikleri sorulduğunda "milliyetçi oluşu", "vatanını sevmesi" alınan en sık cevapların arasındadır. Diğer yandan kadınların hemen hepsi ahlaksızdır ve bu tespiti "doğal olarak" erkek egemen R.İvedik gerçekleştirmektedir. Burada yine Sancar'ı izleyerek, *"'Doğru kadınlıklığın ne olması gerektiği hakkında 'otorite' konumundan konuşabilme -yani özne olma- zaten bu 'eril iktidar' konumunun göstereni değil mi?"* sorusunu, biz de "*filmdeki kadınlarla ilgili mutlak yargısına hak oluşturan 'otorite' konumunun, R. İvedik karakterinin eril iktidarının bir göstereni değil mi?",* şeklinde uyarlayabiliriz ve şüphesiz ki her iki soru da aslında retorik amaçlıdır.

Recep İvedik karakteri film serileri boyunca, gerçek hayattakinin aksine, toplum tarafından elit kabul edilebilecek birçok yerde bulunmaktadır. Üniversitede derse, kütüphaneye, suşi restoranına, yoga salonuna, sosyetik kokteyllere, iş toplantılarına, tiyatroya vb. birçok ortama girdiği görülmektedir. Bu haliyle karakterin yerleşik üst kültür kalıplarına karşı isyankâr bir niteliğiyle karşılaşırız. Karakter girdiği ortamların düzenine uymadığı gibi aynı zamanda, içinde bulunduğu ortamdaki talepleri yerine getirilmezse o ortamın düzenini bozmakla tehdit etmektedir ve hatta çoğu durumlarda bozduğu da görülür. (Örneğin suşi restoranında çiğ balık yediğini öğrendikten sonra yemeğe çıkardığı kadının üzerine kusmuştur. Yoga salonunda insanların huzurunu kaçırarak çekip gitmiştir. Bu gibi örnekleri çoğaltabilmek mümkündür.)

Toparlarsak Recep İvedik karakterini domine eden iki olgu tespit etmek mümkündür. İlki Recep İvedik karakteri her ortamda –özellikle de sistemin kendisine kapıları kapattığı ve yabancılaştırdığı ortamlarda- sıklıkla fiziki kuvvetine başvurup kendini göstermeye çalışarak varlığını ortaya koyma çabasıyla ilişkilidir. İkincisi ise sadece varlığını ortaya koyma değil, bir adım daha öteye giderek İvedik aslında kendisinin dahi ikna olamadığı hegemonik erkek rol özelliklerini girdiği ortamlardaki yıkıcı etkisi ile inşa etmeye çalışmaktadır.

Neo-liberalizm sistematik bir parçası haline gelen *anomi* ve *yabancılaşma* kavramlarının

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

bu film üzerinden değerlendirmek bize filmin karakterinin sosyolojik çözümlemesi noktasında yeni bir perspektif sunacaktır. *Anomi* kavramı, Durkheim ve Merton'un çalışmalarında geçmektedir. Kuralların yokluğu ya da çokluğu veyahut çelişkisi nedeniyle kurallara uymama durumunu anlatmaktadır. *Yabancılaşma* kavramı ise Karl Marx'a ait bir kavramdır ve feodal düzenden kapitalist düzene geçiş sürecinde bireyin kendisine, emeğine ve içinde yaşadığı topluma yabancılaşması durumudur (Tolan, 1981). Küreselleşmenin etkileri bakımından incelendiğinde Türkiye de benzer bir süreç içinde bulunmaktadır. Yabancılaşma kavramı çerçevesinde düşünüldüğünde, neo-iberalizmin bireycilik anlayışı da baz alınarak, Recep İvedik'in toplumun dışına itilmiş bir birey olduğu görülmektedir. Bu his az veya çok herkeste bulunabilir ki film serisinin hedef kitlesinde olması çok daha muhtemeldir. Böylece karakterle izleyici arasında doğrudan bir bağ kurmak mümkündür. İvedik filmlerdeki tuhaf davranışlarını toplumda kendine bir yer edinmek mahiyetinde göstermiştir. Öte yandan, film serileri boyunca verilen iddianın aksine, bu karakter Türk toplum gelenek ve göreneklerine, sosyal unsurlara, modernleşmenin getirilerine oldukça yabancılaşmıştır. Diğer bireylere ve hatta eşyalara karşı saldırgan ve aşağılayıcıdır. Özellikle bu çerçevede düşünüldüğünde alttan alta "özümüze dönelim" mesajı verirken, Türk toplumunun sahip olduğu özün, kadını Beauvoir'un terimiyle *ikinci cinsiyet* olarak gören bir öz olduğuna vurgu yapmaktan geri kalmaz. Bu haliyle, karakter hegemon olabilmenin arzusuyla ve yüzyıllar boyunca gelen ve kanıksanmış ancak şu an entelektüel, yoga yapan Suşi yiyen kadınlarca tehdit altında olan ataerkil kazanımlarının nostaljik özlemini yaşayan bir mağara erkeğidir aslında.

Diğer yandan tüm olumsuz özelliklerine karşın seyirciyi yanında tutmanın tek çaresi Recep İvedik karakteri iyi, yardımsever bir kişilik olarak göstermeye çalışmaktır. Fakat karakter bu "iyilikleri ve yardımseverliği" gerçekleştirirken muhtemelen Kemal Sunal'ın "İnek Şaban" karakterinden ilhamla, nevi şahsına münhasır bir tavır sergilemektedir. [6]

Filmlerde kadınlara sözlü ve fiziksel olmak üzere çeşitli şekillerde şiddet[7] uygulayan ka-

6 Örneğin yaşlı bir adamı yolun karşısından diğer tarafına geçirmek için yardım etmektedir, fakat yaşlı adamı baş aşağı döndürmektedir. Bu durumun toplumsal yansıması olarak toplumdaki bazı bireyler de yardım etmek isterken daha da kötü bir hale dönüştürmektedir. Örneğin kaza mahallinde ilk yardım bilmeyen kişiler yardım etmek isterken, kişilerin sakat kalmasına veya vefat etmesine neden olabilmektedir. Ve bu "sorun" değildir (!) çünkü iyi nitele yapılmıştır…

7 Kadınları aşağılayan uç boyutta örnekler bulunmakla birlikte fikir vermesi açısından sadece birkaçına yer verilecektir: erkek egemenliği yüceltmek adına, "*Testesteronlarım*", "*sana kabaran bişey var*", "*memen koluma değdi biraz panik oldum*", "*acı macı bize işler mi bacı*", kibarca ismini soran kadına, "*ne o g.tme mi bakacaksın*" gibi ifadeleri bir yandan kendi erkekliğini yücelten diğer yandan kadını ve kadın olma hüviyetini aşağılayan çeşitli örneklerden sadece birkaçıdır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

rakter 2. Filminde "*ufff nerede kaldı bu kız ya? acaba 39 kere bıçaklayıp, gözlerini kaşıkla çıkarıp, suratına kızgın yağ döküp bi de tecavüz edip sonra çalılara gelinlik giydirip attılar mı acaba... insanın aklına her şey geliyo. kötü düşünceleri aklımdan çıkarmam lazım hiç iyi bi ebeveyn değilim ya...*" diyerek kadına uygulanan şiddeti normalleştirme yoluna gitmiştir. Bir komedi filminde yer almaması gereken böyle vahşi tanımlamalar, toplumu güldürmek amacıyla kullanılarak, kadına uygulanan şiddetin normalleşmesine ve toplumda sistematik duyarsızlaşma oluşmasına sebebiyet verir. Aynı zamanda erkeklerle olan birebir ilişkilerinde de "*kadın olsam ilk sana veririm*" –gibi ifadeler kullanarak kadının toplumdaki algısını da aşağılayıcı söylemlerde bulunmaktadır. "*Aşk dediğin kadınla erkek arasında olacak başka neyle neyin arasında olacak*" diyerek bir yandan kapitalizmin cinsiyet düzeni olarak heterojenliği tek kural olarak dikta ederken diğer yandan hem kadının hem de erkeğin toplumsal rolünün olması gerekeni konusunda çeşitli söylemler geliştirmiştir.

Neo-liberal dünyanın tipik bir parçası olan bu karakterin kendisinden farklı olanı anlamak yerine onu yok etmek ve kendi tahakkümünü kurma istenci oldukça açıktır. Aynı zamanda bu karakter kendisinden farklı olanı ezerek, aşağılayarak ve gerekirse şiddet kullanarak üzerlerinde bir yandan hegemonik erkekliği deneyimlerken öte yandan da bulunduğu ortamdaki tek otorite sahibinin kendisi olduğu hususunu perçinleyici baskı yapmaktadır. Farklı sesleri ve düşünceleri kendi düşüncelerini savunarak değil tamamen psikolojik ve fiziksel kaba kuvvetle susturmaya çalışmaktadır.

Özetle belirtmek gerekirse, R.İvedik karakteri hegemonik bir erkeklik örneğinden ziyade, iktidarı elinde tutan az sayıdaki "hegemonik erkek grubu"nun ihtiyaç duyduğu onayı sağlayıp karşılığında suç ortaklığına giren "geniş bir erkek kesiminin" bir parçasıdır.

"Çünkü hegemonik erkeklik pratiklerini onaylama, katılma ya da ses çıkarmama karşılığında farklı erkekliklere maddi kazançlar ve ayrıcalıklar sunulur. Eril fanteziler yoluyla zevk almayı odağına alan erkek eğlenceleri dünyasına katılma, kadınsı-eşcinsel erkeklere aşağılayıcı ve dışlayıcı davranma özgürlüğü, alt-sınıf erkeklerin kızgınlıklarını boşaltmak için barlarda, sokaklarda, futbol maçlarında taşkınlık yapmalarına hoşgörü gösterme, erkeklerin kadınlar üzerinde sağladığı iktidardan yararlanma gibi ayrıcalıklardır bunlar. (Sancar, 2008: 30).

Her ne kadar İvedik karakteri bir hegemon erkek değilse de, cinsiyetlendirilmiş habitusunda dikkate değer bir yer kaplayan eril tahakküm yoluyla düzenin bir parçasıdır ve hegemonik erkeklik pratiklerini taklit etmektedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Recep İvedik'e *Bechdel Test ve Sexy Lamp Test Sonuçları*

Recep İvedik'in ilk filminde toplam 32 adet oyuncu bulunmaktadır. Bu filmde oynayan oyuncuların sadece 9 tanesi kadın oyuncudur. Başrol oyuncusu dışında (Sibel- Fatma Toptaş) sadece bir kadının daha adı duyulmaktadır. Filmde bir diyalog hariç tüm diyologlar kadın başrol oyuncusuyla Recep İvedik arasında geçmektedir. İkinci kadın başrol oyuncusunun (Tuluğ Çizgen) ismi bilinmemektedir. İki kadın başrol oyuncusu arasındaki bütün diyaloglarda ya Recep İvedik ile ya da başrol oyuncunsun nişanlısı olduğu söylenen fakat filmde hiç görülmeyen Ahmet isimli şahısla ilgilidir. Beklenildiği üzere Recep İvedik 1 filmi *Bechdel* testten geçememiştir. Kadın başrol oyuncusu dışında kalan bütün oyuncular ya komedi unsuru olarak ya da cinsellik çağrıştıracak şekilde görsel olarak kullanılmıştır. Bu film Bechdel testten geçemediği gibi aynı zamanda *Sexy Lamp* testinden de kalmıştır.

Recep İvedik 2 filminde toplam 22 oyuncu rol almıştır. Bu filmdeki oyuncuların 15 tanesi kadın oyuncudur. Kadın başrol oyuncusu dâhil olmak üzere kadın oyuncuların hiç birinin ismi bilinmemektedir. Sadece bir sahnede bir kadının adı duyulmaktadır. Bir sahne haricinde kadın oyuncuların hiç birinin birbiriyle bir diyaloğu bulunmamaktadır. Hatta yine bir sahne dışında kadın oyuncuların hiç biri Recep İvedik karakteri dışında başka bir erkek karakterle de diyaloga girmemiştir. Bu filmindeki başrol oyuncusu dışındaki bütün oyuncular cinselliği çağrıştıracak bir meta olarak kullanılmıştır. Başrol oyuncusu olan kadın Recep İvedik karakterinin anneannesini canlandırmıştır. Bu oyuncu en az Recep İvedik kadar kaba saba ve argo konuşmaktadır. Bu noktada aslında güzelliğini ve gençliğini yitirmiş bir kadının, erkeksileştirildiğini görürüz. Recep İvedik 2 filmi de ilk filmde olduğu gibi hem Bechdel hem de *sexy lamp* testlerinden kalmıştır.

Recep İvedik 3 filminde 20 oyuncu bulunmaktadır. Bu oyuncuların sadece 6 tanesi kadın oyuncudur. Bu oyunculardan sadece kadın başrol oyuncusunun (Zeynep- Zeynep Çamcı) ismi bilinmektedir. Bunun dışında iki tane oyuncunun adı duyulmaktadır (Nezaket Abla-Emel). Film, tipik bir *Farce Comedy* stereotipi olarak yüzeysel karakterler ve diyaloglarıyla filmden çok ufak skeçlerin birleşimi olarak ortaya konduğundan kadınların karakterleri son derece semboliktir ve bunun bir göstergesi olarak oyuncuların hiç biri kendi aralarında konuşmamaktadır hatta kadın başrol oyuncusu dışında hiçbir oyuncunun Recep İvedik dışında bir karakterle diyaloğu bulunmamaktadır. Kadın başrol oyuncusunun Recep İvedik karakteri dışındaki diyologları yine Recep İvedik hakkındadır. Filmdeki başrol oyuncusu hariç kadın oyuncular yerine

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

herhangi bir nesne konduğunda filmin senaryo akışında çok fazla bir değişiklik olmayacağı göze çarpmaktadır. Kadın başrol oyuncusu yerine erkek oyuncu konulduğunda yine senaryoda hiçbir değişiklik olmayacağı önemli bir hususu oluşturmuştur. Yani filmdeki kadın oyuncuların tamamı ya görsel amaçlı ya da Recep İvedik karakterini tamamlayıcı bir rol üstlenmişlerdir. Recep İvedik kendini Kartezyen anlamda Öteki olan kadın ile karşıtlığında bulmaktadır. Bu karşıtlık, konuşma/az ya da hiç konuşmama; ezme/ ezilme; güçlü/ güçsüz-mağdur, aciz gibi örneklerde kendini ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan serinin bu filmi de ilk iki filmde olduğu gibi *Bechdel* ve sexy lamp testlerinden geçememişlerdir.

Recep İvedik 4 filminde 15 oyuncu bulunmaktadır. Bu 15 oyuncunun 3 tanesi kadın oyuncudur. Filmdeki kadın oyuncuların tamamının ismi bilinmektedir lakin bir sahne hariç, kadın oyuncuların hiç birinin birbiriyle bir diyaloğu bulunmamaktadır ve o tek sahnede de iki kadın oyuncu Recep İvedik hakkında konuşmuşlardır. Bunun dışında bütün diyaloglar Recep İvedik ile gerçekleşmektedir. Bu filmde herhangi bir kadın başrol oyuncusu bulunmamaktadır. Filmde en çok sahneye sahip 5 kadın oyuncunun 3'ü sadece görsel anlamda cinsellik içeren bir meta olarak, diğer iki oyuncu ise komedi unsuru bir meta olarak kullanılmıştır. En çok sahneye sahip 5 kadın oyuncunun 2 tanesinin hiç diyaloğu bulunmamaktadır. Bu filmde diğer filmler gibi hem *Bechdel* testi hem de *sexy lamp* testini geçememişlerdir.

Recep İvedik 5 filminde toplam 10 oyuncu bulunmaktadır. Bu 10 oyuncunun 2 tanesi kadın oyuncudur. Bu filmdeki kadın oyuncular oyuncu olmaktan çok adeta figüran olarak kullanılmıştır. Kendilerine neredeyse hiç replik verilmediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Figüranların var olan repliklerinin tamamı Recep İvedik ile kurgulanmıştır. Bahsi geçen bu figüranlardan diğerlerine göre fazla sahnesi bulunan kadın figüranlar diğer filmlerde olduğu gibi yine cinsel birer obje yerine kullanılmıştır. Bu film serisinin son filmi de diğer bütün filmlerinde olduğu gibi hem *Bechdel* hem de "sexy *lamp"* testlerinde başarısız olmuştur.

Fraser'i izleyerek katılımda eşitlik ilkesi (*the notion of parity of partipation*) bütün yetişkinlerin birbirleriyle dengi olarak interaktif etkileşimde bulunmasını sağlayan toplumsal düzenlemeler gerektirmektedir ve bu eşit katılımın gerçekleşebilmesi için de katılımcıların bağımsızlığını ve "sesini" garantilemek için materyal kaynakların dağılımın eşitliği gerekmektedir. (Fraser & Honneth, 2004:36) Yine Nancy Fraser'e göre Serpil Sancar'ın aktarımıyla, kadınların modern kamusallığa kabullerinin ilk basamağının genellikle sessiz görünürlük (presence) iken, "*daha sonra eğer başarılı bir kabul süreci gerçekleşmiş-*

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

se kamusal konumları olan kadınların konuşabilme ve görüşlerini dile getirilebilmelerinin (voice) meşrulaştığını görürüz. Aslında kadınların toplumsal/siyasal kararlara gerçekten katılımı (participation) ise bu sürecin en üst aşamasıdır." (Sancar, 2014: 178). Bu bağlamda R.İvedik film serisi boyunca kadının ne "sessiz" ne de "sesli" varlığına yer verilmeyişi, toplumsal katılımına ne gerek ne de ihtiyaç duyulduğu yolundaki kanıya destek vermektedir. Film serisinin ana teması da "katılımda eşitlik ilkesinin" ön şartlarının adeta "katılımda eşitsizlik ilkesi" olarak yorumlanmış bir tablosunu sunar.

Tüm film serisi boyunca çizilen kadın prototipi, çoğu zaman histerik; az konuşan; kendisiyle her türlü dalga geçilebilen; mağdur ve acizlik göstergeleri içermektedir. Diğer yandan Recep İvedik'e "layık" olabilecek kadın, İvedik'in sınırsız iticiliğine rağmen mankenlik standartlarında bir güzellik içermelidir. Recep İvedik'in karikatür boyutundaki çirkinliğine karşı son derece güzel kadınlarla çevrili oluşunun muhtemel bir sebebi, heteroseksüel bir erkeğin değil sadece kadın bedeninin erotik olabileceğine dair eril algıdır. Ayrıca bu tablo, film serisinin hedef kitlesi için de tercih edilebilir bir durumdur. Gerçekten de bunu kontrol eden bakış açısı, erkek özneninkidir (Barrett'ten aktaran Donovan, 2016: 261). Böylece film serisi boyunca ortaya çıkan homofobik söylemin de aslında R.İvedik'in cinsiyetleştirilmiş habitusunun, "onu –erkek bedenini- hiçbir seviyede erotik bulamayacak kadar –heteroseksüel- erkek olan" bir erkekliğin inşasına hizmet etmekte olduğunu görürüz. Diğer yandan kadın, "eğitimli", "özgür" bir *sapkınlık* içinde bile olsa, "doğru yol" olarak yerinin Recep İvedik'in yanı olduğunu anlayacak şekilde filmde terbiye edilir. Bu durum kadının metalaşmasının varabileceği son noktadır. Varoluşçu Feminizm perspektifinden bakıldığında burada –yapımcı eliyle- kadın karakterlerinin "Ötekiliğin İçselleştirilmesi"nin idealleştirildiğini görmekteyiz. Ötekinin içselleştirilmesi olgusu, "*kişinin kendini toplumdaki egemen grubun gözleriyle tanımlamaya hazır olması anlamına gelir. Kişi, egemen grup tarafından oluşturulan ve onun için varolan bir nesne düzeyine kendini sabitler."* (Donovan, 2016: 255). Böylece film serileri boyunca kadınlar, kendi perspektiflerinden değil, erkek egemen perspektiften kendisine bakıp anlamlandırmakta ve dolayısıyla kendisiyle ilgili her türlü aşağılamayı da "kabullenmektedir".

Alan Çalışması

Araştırmadaki temel amaç, cinsiyete ve eğitim durumuna bağlı olarak karakteri algılama şeklinin etkilenip etkilenmediği ya da ne şekilde ve ne kadar etkilenebildiğini, betimlemektir. Araştırmanın anketleri, Google Drive üzerinden internet ortamında yapılmıştır. Denekler rastlantısal örneklem

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

yöntemiyle seçilmiştir. Anket çalışması 350 denekle[8] sonuçlanmıştır. Son aşamada elde edilen veriler SPSS ve NVIVO programları kullanılarak değerlendirilmiştir.

Alan Çalışması Bulguları

Deneklere *Recep İvedik Gerçek Hayatta Tanıdığım Kişilere Benziyor* ifadesine ne kadar katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Buna göre aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere deneklerin çoğunluğunun katılıyorum ifadesini işaretledikleri görülmektedir.

Tablo 2. Recep İvedik Gerçek Hayatta Karşılaştığım Kişilere Benziyor

R.İvedik karakteri gerçek hayatta karşılaştığım insanlara benziyor	(n)
Hiç Katılmıyorum	69
Katılmıyorum	78
Kararsızım	70
Katılıyorum	98
Kesinlikle Katılıyorum	35

Deneklere *İleride Recep İvedik gibi biri olmaktan mutlu olurum* ifadesine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Bu deneklerin işaretlediği seçeneklerin dağılımı, aşağıda görülmektedir. Buna göre deneklerin çoğunluğunun hiç katılmıyorum ifadesini işaretledikleri görülmektedir.

8 Yapılan alan çalışmasına katılan 350 deneğin, demografik özellikleri şöyledir: 231 tanesi kadın deneklerden 122 tanesi ise erkek deneklerden oluşmaktadır. Her iki cinsiyette de 192 ile en yüksek durumunu lisans olarak işaretleyen denek bulunmaktadır. En az ise 3 kişiyle durumunu ön lisans işaretleyen denek bulunmaktadır. Kadın denekler incelendiğinde, kadın deneklerin %38'i lisansüstü, %58'i lisans, %2'si lise ve son olarak %1'ini ön lisans mezunu deneklerin oluşturduğu görülmektedir. Ön lisans mezunu deneklerin tamamı kadındır. Erkek denekler incelendiğinde ise, eğitim durumunu %41'i lisansüstü, %57'si lisans ve %10'u lise olarak işaretlemişlerdir. Erkek deneklerin içinde ön lisans mezunu bir denek bulunmamaktadır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. İleride Recep İvedik Gibi Biri Olmaktan Mutlu Olurum

İlerde R.İvedik gibi biri olmaktan mutlu olurum	(n)
Hiç Katılmıyorum	310
Katılmıyorum	22
Kararsızım	6
Katılıyorum	5
Kesinlikle Katılıyorum	7

Yukarıdaki iki tablo birlikte incelendiğinde, Recep İvedik'in neden bu kadar çok izlendiğine dair bir çıkarım yapabilmek söz konusudur. Deneklerin neredeyse tamamına denebilecek kadar büyük bir çoğunluğu Recep İvedik gibi biri olmaktan mutlu olmayacaklarını belirtmiştir. Fakat öte taraftan denklerin yine çoğunluğu gerçek hayatta Recep İvedik tiplemesine rastladıklarını söylemişlerdir. Recep İvedik karakteri hakkında toplumun tamamını değil ancak farklı kişilere dağılmış özelliklerini birleştirip yansıttığını görüyoruz. Deneklerin hemen hemen hepsi bu karaktere benzemek istemediğini belirtirken toplumda bu şekilde davranışlar sergileyen kişileri belirtmeleri açısından bir "biz ve öteki" oluşumunun var olduğu söylenebilmektedir. Bu durum, eğitimli izleyiciler açısından kendilerine üstünlük hissiyatı vererek tatmin duygusunu yaşatması sebebiyle de izlenmenin yüksek oluşuna dair bir açıklama getirmektedir.

Deneklere *Recep İvedik maço bir erkektir* ifadesine ne kadar katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Aşağıdaki tablodan anlaşılacağı üzere, ilginç bir şekilde hiç katılmıyorum diyen denekler çoğunluktadır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 4. Recep İvedik Maço Bir Erkektir

R.İvedik maço bir erkektir	(n)
Kesinlikle Katılıyorum	66
Katılıyorum	83
Kararsızım	43
Katılmıyorum	45
Hiç Katılmıyorum	113

Deneklere *Recep İvedik kaba saba küfürbaz ve cahildir* ifadesine ne kadar katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Buna göre aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, deneklerin çoğunluğunun kesinlikle katılıyorum ifadesini işaretledikleri görülmektedir.

Tablo 5. Recep İvedik Kaba Saba, Küfürbaz ve Cahildir

R.İvedik kaba saba küfürbaz ve cahildir	(n)
Hiç Katılmıyorum	13
Katılmıyorum	30
Kararsızım	15
Katılıyorum	80
Kesinlikle Katılıyorum	212

Yukarıdaki iki şekil yine bir arada incelendiğinde oldukça değişik sonuçlar elde edilebildiği görülmektedir. Buna göre Deneklerin büyük bir kısmı *Recep İvedik maço bir erkektir* ifadesine hiç katılmıyorum dedikleri görülürken, *Recep İvedik kaba saba, küfürbaz ve cahildir* ifadesine ise deneklerin büyük bir çoğunluğunun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Maço, Latince kökeni *masculus*/erkeklik olan ve "erkek hayvan" anlamına gelen İspanyolca "Macho"[9] kelimesinden gelmektedir. 1928 yılında İspanyolca'da "sert erkek" anlamını kazanırken İngilizce'de bu anlamda ilk kullanımı 1959'ye kadar gider. Oxford[10] ise Macho kelimesini "*erkekli-*

9 Online Etymology Dictionary, "Macho", http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=macho Erişim: 17/09/2017

10 Oxford Dictionaries, "Macho", https://en.oxforddictionaries.com/definition/macho, Erişim:17/09/2017

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ğinden agresif bir şekilde gurur duyan kişi" olarak tanımlamıştır. Ancak Türk kültüründe "erkekliğinden böyle gurur duymanın hiçbir problematik yanı görülemediğinden olsa gerek, toplumsal cinsiyetçi söyleminden sıyrılarak Türk Dil Kurumunda geçen tanımıyla[11] "Sert karakterli, kaba erkek" anlamında açıklanmıştır. Bu sonuçlardan toplumdaki maço erkek algısının neo-patriyarkal toplumlardaki erkek egemen kültürün bir sonucu olarak böyle bir imajın ortaya çıkması aslında şaşırtıcı değildir. Son dönemlerde Türkiye'de artan kadına şiddeti ortaya çıkaran düşüncelerden birini de bu oluşturmaktadır. Kadınların, *erkekler sever de döver de* anlayışına sahip bir toplumda çeşitli baskılara maruz kalmaları da bu bağlamda "normalleşmektedir".

Tablo 6. R. İvedik Kadın ve Erkeklere Eşit Şekilde Davranır

R.İvedik kadın ve erkeklere eşit şekilde davranır	Number of matching nodes
Hiç Katılmıyorum	147
Katılmıyorum	81
Kararsızım	40
Katılıyorum	56
Kesinlikle Katılıyorum	26

R. İvedik'in kadın ve erkeklere eşit davranır ifadesine katılıp katılmadıkları sorulduğunda, deneklerin büyük bir çoğunluğu R. İvedik karakterinin kadın ve erkeklere eşit şekilde ***davranmadığını*** düşündüklerini görürüz. Buna göre ankete katılan deneklerin büyük çoğunluğu bu önerme için hiç katılmıyorum ve katılmıyorum şıklarını işaretlemişlerdir. Ancak filmdeki bariz toplumsal eşitsizliklere rağmen, 82 kişinin (toplam deneklerin neredeyse dörtte birinin) R.İvedik'in kadın ve erkeklere eşit şekilde davrandığı görüşüne katılma eğilimi içermesi dehşet vericidir. Sinemanın gerçeğin temsilinin en etkin şekilde işlenmesi çerçevesinde düşünüldüğünde, toplumda var olan kadın erkek eşitsizliğinin kanıksanışının bir yansımasının da filmde görüldüğü söylenebilmektedir. Neo-patriyarkal toplum yapısı içindeki üstünlüğünü korumak ve devam ettirmek isteyen egemen görüş, sahip olduğu ideolojiyi biçimlendirmek ve diğerlerini baskılayarak ötekileştirmek için ortaya koyulan

11 Türk Dil Kurumu, "Maço", http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59bf9f20ddade0.55451744, Erişim: 17/09/2017

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

söylem ve davranışlar oldukça önemlidir. Recep İvedik özelinde küfür vb. yollarla kadına uygulanan sözlü ve fiziksel şiddet aşağılama bunun en bariz örneğini oluşturmaktadır. Toplumda yer edinemeyen bir karakter, kendini daha iyi ve tam bir erkek gibi hissetmek uğruna karşısındakini aşağılama yoluyla kendi iktidarını oluşturmak ve devam ettirmek çabası içinde bulunmaktadır.

Deneklerden filmleri beş en yüksek değer olmak üzere değerlendirmeleri istendiğinde filme verilen puanlarla eğitim[12] durumu ve cinsiyet[13] oldukça etkili olduğu görülmüştür. Özellikle lisansüstü eğitime sahip olan bireylerle lise eğitim durumuna sahip olan bireyler karşılaştırıldığında filme verdikleri puanlar arasında oldukça fark bulunduğu görülmektedir. Cinsiyet bazındaki dağılım incelendiğinde erkeklerin %51'i kadınların ise sadece %28'i filme geçerli not olarak üç ve üçün üstünde not vermişlerdir. Ortaya çıkan verilerden hareketle bu filmler kadın bireyleri erkek bireylerden daha fazla rahatsız ettiği ve filmi beğenmedikleri söylenebilmektedir. Benzer şekilde eğitim durumunda da buna benzer bir durum söz konusudur. Eğitim durumu arttıkça filme verilen puanların azalış gösterdiği görülmektedir. Bu da filmde gösterilen anti-entelektüel tavrın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Recep İvedik filmlerindeki küfürlerin rahatsız etmemesi hatta komik bulunması meselesi eğitim[14] ve cinsiyet[15] durumundan oldukça et-

12 R. İvedik filmlerine verilen puanların eğitim durumuna göre değerlendirilmesine göre: **Lisansüstü** eğitimlilerin %51'i 1 puan, %16'sı 2 puan yine % 16'sı 3 puan, %9'u 4 puan ve %6'sı 5 puan; **Lisans** eğitimlilerin %54'ü 1 puan, %12'si 2 puan %14'ü 3 puan, %13'ü 4 puan ve son olarak %5'i 5 puan; **Lise** eğitimlilerin %16'sı 1 puan %11'i 2 puan %5'i 3 puan %4'ü 33 puan %35'i ise 5 puan vermişlerdir. Eğitim düzeyi ve küfür içeriğini değerlendirme açısından bakıldığında da benzer sonuçlar elde edilmektedir:

13 R. İvedik filmlerine verilen puanların cinsiyet bazındaki dağılımına göre: **kadın** deneklerin %60'ı 1 puan %12'si 2 puan yine %12'si 3 puan %8'i 4 puan ve %4'ü 5 puan; **erkek** deneklerin %34'ü 1 puan %15'i 2 puan %17'si 3 puan %20 si 4 puan ve %12'si ise 5 puan vermişlerdir. Toplam olarak bakıldığında kadınların %72'si filme geçersiz not verirken bu oran erkelerde sadece %49'da kalmıştır. Keza içerik olarak bakıldığında da kadınlar örneğin küfürleri daha rahatsız edici bulmaktadır:

14 "*R. İvedik filmlerindeki küfürler beni rahatsız etmiyor hatta komik buluyorum*" ifadesinin eğitim durumuna göre:
Lisansütü eğitimli bireylerin %50'si hiç katılmıyorum, %16'sı katılmıyorum, %12'si kararsızım, %15'i katılıyorum v %5'i kesinlikle katılıyorum ;
Lisans eğitimlilerin %56'sı hiç katılmıyorum, %16'sı katılmıyorum, %10'u kararsızım, %9'u katılıyorum , % 6'sı kesinlikle katılıyorum;
Lise eğitimlilerin %16'sı hiç katılmıyorum, %11'i katılmıyorum, %16'sı kararsızım, %16'sı katılıyorum ve %38'i kesinlikle katılıyorum şıkkını işaretlemişlerdir. Toplamda liseli deneklerde bu ifadeye katılma oranı %54 olarak ortaya çıkmıştır Lisansüstü ve lisans eğitim durumuna sahip bireylerin oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Lise eğitim durumuna sahip olan deneklerde ise durum oldukça farklıdır.

15 "*R. İvedik filmlerindeki küfürler beni rahatsız etmiyor hatta komik buluyorum"* ifadesinin

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

kilenmiştir. Buna göre özellikle lisans öğrencileri ve lise eğitim durumuna sahip bireyler karşılaştırıldığında lisans eğitim durumuna sahip deneklerin bu ifadeye katılma oranı sadece %15 iken bu durum lise eğitim durumuna sahip deneklerde değerlendirildiğinde %54'lere çıkabilmektedir. Yani küfrü komik bulmanın eğitim durumu düşük bireylerde daha çok ortaya çıktığından bahsedilebilir. Diğer yandan kadınların, film serilerindeki temsillerine karşı aşağılayıcı tavırlara duyarsız kalmadıklarını söylemek mümkündür. Eğitim durumu yükseldikçe küfürleri komik bulma oranı oldukça farklı şekillerde bir azalma göstermiştir. Bu bulgular, film serisinin aslında bir *Farce comedy* türü olduğu yolundaki iddiamızı da desteklemektedir. Yine bu doğrultuda edinilen bir başka veri film serisinin anti-entelektüel yaklaşımına yönelik olarak deneklerin verdikleri cevaplardan edinilmiştir.

Recep İvedik filmlerinde var olan anti-entelektüel tavrın yansımalarını görebilmek bağlamında deneklere "*R. İvedik'in seçkinlere gerekli dersi verdiğini düşünüyorum*" ifadesine ne kadar katıldıkları sorulmuştur ve eğitim durumu[16] farklılığı konusunda oldukça tahmin edilebilir sonuçlar vermiştir. Buna göre Recep İvedik filmlerindeki anti-entelektüel tavırı onaylamanın eğitim seviyesinin düşüşüyle doğrudan ilişkisi olduğunu gösterir: gerçekten de eğitim durumu Lisans eğitim durumuna sahip bireylerin toplamda %12'si bu ifadeye katıldığını belirtirken lise eğitim durumuna sahip bireylerin ise bu ifadeye toplamda katılma oranı %44'lere çıkmıştır. Cinsiyet[17] bağlamında farklılaşmaya göre de kadınların %74'ü bu ifadeye katılmazken erkeklerin ise %63'ü bu ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Şimdiye kadar edindiğimiz veriler ışığında film serisinin kadını aşağılama kapasitesini değerlendirmelerini istediğimizde gerçekten de filmin hedef kitlesinin eğitimi ve –femininiteyle özdeşleştirdiği- entelektüelliği bir yana bırakmasını isterken diğer yandan

cinsiyete göre: **kadın** deneklerin %62'si hiç katılmıyorum, %15'i katılmıyorum, %7'si kararsızım, %10'u katılıyorum ve %3'ü kesinlikle katılıyorum derken;**erkek** deneklerin %32'si hiç katılmıyorum, %17'si katılmıyorum, %19'u kararsızım, %14'ü katılıyorum ve %15'i katılıyorum şıkkını işaretlemiştir.

16 **Lisansüstü eğitimlilerin** %47'si hiç katılmıyorum, %25'i katılmıyorum, %10'u kararsızım, %25'i katılıyorum ve %5'i kesinlikle katılıyorum;
Lisans eğitimlilerin % 48'i hiç katılmıyorum, %24'ü katılmıyorum, %13'ü kararsızım, %8'i katılıyorum ve %4'ü kesinlikle katılıyorum;
Lise eğitimlilerin %16'sı hiç katılmıyorum, %11'i katılmıyorum, %16'sı kararsızım, %22'si katılıyorum ve %33'ü kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıt vermişlerdir.

17 **Kadınların** %51'i hiç katılmıyorum, %23'ü katılmıyorum, %12'si kararsızım, %9'u katılıyorum ve %3'ü kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamışlardır. **Erkeklerin** % 39'u hiç katılmıyorum, %24'ü katılmıyorum, %13'ü kararsızım, %12'si katılıyorum ve %10'u kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

kadına yönelik aşağılamayı da kendi içinde meşrulaştıran bir mekanizma geliştirdiği görülmektedir. Böylece aslında Donovan'ın anlatımıyla, Varoluşçulardan ödünç alınma bir düşünce ile Atkinson eril kimliğin "metafizik yamyamlık" aracılığıyla elde edildiğini söylerken. R.İvedik karakterinin de kendisinin yüklendiği "son derece erkek(?) formunu performe edebilmesi için deyim yerindeyse *metafizik yamyamlığı* tekrar tekrar deneyimler hale gelmektedir. "*İnsanların kendilerini içten içe yetersiz ve kısırlaştırılmış hissettiklerini ve böylece ötekileri tam ve özerk gördüklerini (...) ileri sürerek, Atkinson erkeklerin kendi endişelerini hafifletmek üzere altlarındaki varlıkları, kadınları kullandıklarını söyler. Böylece, erkeklerin psişik güvenlikleri kadınlar pahasına kurulur... Ezen, kendini tamamlanmış hissedebilmek için psikolojik olarak, ezdiğini yamyamca yemek zorundadır."* (Donovan, 2016, s. 285)

"*R. İvedik'in kadınları aşağıladığını düşünmüyorum*" ifadesine ne kadar katıldıkları sorusuna verilen yanıtları eğitim durumu[18] ve cinsiyete[19] göre değerlendirdiğimizde, cevaplarının eğitim durumundan oldukça etkilendiği gözlemlenmektedir. Buna göre özellikle lisans öğrencileri ve lise eğitim durumuna sahip bireyler karşılaştırıldığında lisans eğitim durumuna sahip deneklerin bu ifadeye toplam katılma oranı sadece %21 iken bu durum lise eğitim durumuna sahip deneklerde değerlendirildiğinde %57'lere çıkabilmektedir. Diğer bir deyişle, eğitim seviyesi düştükçe kadının aşağılandığı halde böyle bir duruma sistematik duyarsızlaşmaya maruz kalma ihtimali artmaktadır. Bu durumu ifade edebilecek bir diğer kavram Edward Bradford Titchener tarafından neredeyse bir asır önce literatürüe kazandırılan *semantic satiation*'dır Bu kavram bize *kelime* ve *onun işaret ettiği nesne/olgu arasındaki anlam* kopukluğuna işaret eder ki bu kopukluk çoğu kez o kelimenin tekrar tekrar kullanılıp aşındırılmasıyla gerçekleşir. Gerçekten de film serisi boyunca kullanılan söylem kadının aşağılanmasını içeren ifadelerin –çoğu kez ifadeyle eşlik eden fiziki eylemlerin- tekrar tekrar kullanımını içerirken bir noktadan sonra bu ifadelerin kanıksanmasıyla karşı karşıya kalırız

18 **Lisansüstü eğitimlilerin** %42'si hiç katılmıyorum, %17'si katılmıyorum, %15'i kararsızım, %16'sı katılıyorum ve %8'i kesinlikle katılıyorum; **Lisans eğitimlilerin** % 41'i hiç katılmıyorum, %21'i katılmıyorum, %15'i kararsızım, %15'i katılıyorum ve %6'sı kesinlikle katılıyorum; **Lise eğitimlilerin** %22'si hiç katılmıyorum, %16'sı katılmıyorum, %5'i kararsızım, %16'sı katılıyorum ve %41'i kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıt vermişlerdir.

19 **Kadınların** %48'i hiç katılmıyorum, %16'sı katılmıyorum, %14'ü kararsızım, %13'ü katılıyorum ve %7'si kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamışlardır.
Erkeklerin % 26'sı hiç katılmıyorum, %27'si katılmıyorum, %15'i kararsızım, %21'si katılıyorum ve %10'u kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Her ne kadar kadın denekler ile erkek denekler arasındaki fark eğitim durumunda olduğu gibi olmasa da belirgin bir farkın cinsiyet ayrımında da ortaya çıktığı görülmektedir. Buna göre Kadınların %64'ü bu duruma katılmadıklarını belirtirken erkek bireylerin ise sadece %53'ü bu duruma katılmadıklarını belirtmiştir. Burada filmdeki yüksek dozda var olan cinsiyetçi tavrın bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda filmde var olan kadını aşağılama, sözlü şiddet gibi durumlarda kadınların bu durumunu etkileyebilmektedir.

Deneklere "*R.İvedik'in konuşma tarzı ses tonu, size ne anlatıyor*?" diye sorduğumuzda aldığımız cevaplar çoğu kez bir birine benzer bir şekildeydi ve şu şekilde özetlenebilirler: "Ayılığı", "Öküzlüğü", "Maymunluğu/ Evrimini tamamlayamamışlığı", "Kabalığı", "Mahallenin abisi", "Büyümüş Ergeni", "Maçoluğu", "Kıroluğu" gibi olumsuz ifadelerin yanında ilginç bir şekilde 17 yaşında bir Lise öğrencisi tarafından "Halkın dili" ve otuzlu yaşlarında erkek bir mimar tarafından "Türkiye" olarak da görülebilmektedir. Keza "*R.İvedik ile ilgili en sevdiğiniz şey…*" diye sorduğumuzda, deneklerin yarısından fazlası "Hiçbir şeyini" demişler, diğerleri ise "gülüşünü" ve "doğallığını" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu verilen cevaplarda R. İvedik'in "halktan biri" imajı ile ortaya çıkmış olmasının payının oldukça etkin olduğu düşülmektedir. Nitekim, benzer şekilde *R. İvedik karakterinin hangi özelliği ile empati kurabildiklerini* sorduğumuzda ise genel olarak herhangi bir özelliği ile empati kuramadıklarını söylemişlerdir. Fakat alınan cevaplar arasında "doğallığı", "yardımseverliği", "dürüst olması", "haksızlığa karşı çıkması" "duygusal olması" ve "halktan biri olması" şeklinde cevaplar da verilmiştir.

Deneklere *R. İvedik'te oynayan kadınların isimlerinden hangilerini hatırladıklarını* sorduğumuzda deneklerin oldukça büyük bir çoğunluğu hiçbir kadının adını hatırlayamamışlardır. Bunun dışında kalan çoğunluk ise sadece ilk filmde geçen "Sibel" ismini hatırlamışlardır. Benzer şekilde *R. İvedik filmlerinde rol alan kadınların mesleklerini* sorduğumuzda yine büyük bir çoğunluk kadınların mesleklerini hatırlamamışlardır. Hatırlananlardan aldığımız cevaplar ise şu şekildedir: "ev hanımı", "öğrenci", "hemşire", "garson", "masöz" "kasiyer" ve "plaza kızı" şeklindedir. Bu noktadan hareketle R. İvedik filmlerinde her anlamda "kadının adının olmadığı" ve "kadının toplumdaki statüsünün erkekten aşağıda olduğu" konularının oldukça vurgulandığı görülmektedir.

SONUÇ YERİNE

Bu çalışmada Recep İvedik karakteri ve film serisinin kadına yönelik tutumu ile bu filme yönelik izleyicilerin tutumları incelenmeye ve betimlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

öncelikle karakteri analiz ettiğimizde Recep İvedik, en temelde, eril toplum tarafından saptanagelmiş olan "erkekliğin" şartlarını yerine getirmek için erkeklere biçilmiş rollerinin radikalleştirilmesine dayanmaktadır. Diğer yandan film serileri boyunca çizilen kadın portreleri de yukarıda bahsi geçen *yamyamlığı* kolaylaştırmak adına, Erich Fromm'un "özgürlükten kaçış" olarak karakterize ettiği "kötü yazgı"ya teslim olmuş bir haldedir.

Araştırmadaki analizler çerçevesinde değerlendirildiğinde, Recep İvedik karakterinin "halk kahramanlığı" iddiası değilse de anti-entelektüel çerçevede oluşturduğu halktan biri imajının toplum tarafından kabul gördüğü söylenebilmektedir. Buna göre bu filmin anti-entelektüel tavrı eğitim durumu arttıkça, eğitim durumu yüksek olan kesimi daha da rahatsız eder bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca, filmdeki sözlü ve fiziksel şiddet uygulamaları, aşağılamalar ve bağrışmalar erkeklerden ziyade kadın bireyleri daha çok rahatsız ettiği görülmektedir.

Karakterin sosyolojik analizinin yapıldığı bölümde görüldüğü üzere, Recep İvedik film serisi Türk toplum yapısının içinde bulunduğu durumu tahlil edebilme imkânı vermektedir. Buna göre film serisindeki kadına yönelik ortak bakış açısı, hem karakterin taklitçi hegemonik erkeklik özelliklerini öne çıkarırken hem de kadınlar konusundaki *popüler* algıları ortaya koymuştur. Örneğin Recep İvedik 5 filminde sporcu kızlar yemek yapmayı bilmediklerini söyledikleri zaman "*Türk kızı dediğin yemek yapacak. Evlenince napacaksın*?" diyerek Türk kadını hakkındaki algıyı ortaya koymuştur. Hegemonik erkekliği tamamlayan *vurgulanmış kadınlık* kişiler arasındaki ilişkilerin nasıl şekillendiği konusuna vurgu yapmaktadır. Bu türden bir vurgulanmış kadınlıkla film serisinde de olduğu gibi sadece erkeği tamamlayıcı bir rol oynamaktadır ve böylece kadınlar sadece erkekler için bu filmlerde rol almaktadır. Özellikle boyun eğme ve söz dinleme çerçevesinde düşünüldüğünde *vurgulanmış kadınlık* bu filmlerde dikkat çekici biçimde ortaya konulmuştur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde "vurgulanmış kadınlık" hegemonik erkekliği inşa eden ve onun tespitini mümkün kılan bir araç olarak kullanılmıştır.

Film serisi bir bütün olarak değerlendirildiğinde baştan sona bir *hegemonik erkek* olma çabası gözlemlenir. Bu çabanın önemli göstergelerinden biri filmlerde cinsel bir obje olarak kadınların temsili ve haklarındaki yorumlar yer alır. Filmin hedef kitlesi izleyicilerine de vaadi burada yatmaktadır: "*Hegemonik erkek olamayabilirsiniz, ancak bu erkeklik düzenine onay ve suç ortaklığı ile katılımınız karşılığında bastırılmış karşı cins ve ara cinslere karşı üstünlük ile bir ölçüye kadar şiddet kullanma gibi imtiyazlara sahip olabilirsiniz*". Böylece bu çalışmanın da temel

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

çıkarımı, R.İvedik film serilerinin toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri açısından politik bir silah niteliği taşıdığı şeklinde belirmektedir.

Kulağa abartılı gelse de alan çalışması sonuçları iddiamızı destekler niteliktedir. Bakıldığında özellikle eğitimi düşük bireyler bu filmlerin cinsiyetçi söylemlerinin ayrımında bile değildirler. Öyle ki deneklerin ciddi bir kesimi için kadın ve kadınlıkla ilgili çizdiği ikinci sınıf tablo gayet normaldir. Konuyla ilgili iç karartıcı bir başka çıktı bu sürecin bizzat kadınlar tarafından benimsenip içselleştirilmesidir.

Sonuç olarak sinema elbette her şeyi tek başına değiştirecek güce sahip değildir, bu çalışmanın böyle bir iddiası da bulunmamaktadır. Ancak kendini tekrarlayan imajlar ve söylemler neoliberal düzenin varoluş şartlarını cinsiyetler arası hiyerarşik ilişkiler yaratarak ya da var olan hiyerarşileri besleyerek neo-patriyarki şeklinde geniş kitlelere dört bir yandan farklı kanallarla tekrar tekrar iletildiğinde "normal", "gerçek", "doğru" gibi olguların altı oyulup yenileriyle doldurulmanın önü açılmış olur. İşte bu noktada İvedik serisi türden filmler devlet ve aile katında üretilen neo-patriyarkallığın benimsenmesi ve içselleştirilmesi için son derece kullanışlı bir araçtır.

KAYNAKÇA

ABİSEL, N., (1994). Türk Sineması Üzerine Yazılar. Ankara: İmge Kitapevi

AKBULUT, H., (2008). Kadına Melodram Yakışır: Türk Melodram Sinemasında Kadın İmgeleri. İstanbul: Bağlam Yayınları

BAĞDER, D.Ö., (1999). Sinema Göstergebilimi. Kolektif içinde, Dil Bilim Araştırmaları (s. 142-152). İstanbul: Simurg Yayınları

BAYRAM, N., (2002). Yeşilçam Romantik Güldürüleri ve Kültürel Temsiller. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

BOURDİEU, P., (2014). Eril Tahakküm. İstanbul: Bağlam Yayıncılık

BÜKER, S., (1985). Sinema Dili Üzerine Yazılar. Ankara: Dost Kitapevi

CAMPBELL, B., (2014, Aralık 6). Neoliberal neopatriarchy: the case for gender revolution. 08 27, 2018 tarihinde Open Democracy: https://www.opendemocracy.net/5050/beatrix-campbell/neoliberal-neopatriarchy-case-for-gender-revolution adresinden alındı

CHARNEY, M., (1978). Comedy high and low: An introduction to the experience

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

of comedy. Oxford: Oxford University Press.

CONNELL, R.W., (2016). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar. İstanbul: Ayrıntı Yay

DONOVAN, J., (2016). Feminist Teori, Entelektüel Gelenekler (11.b. b.). (M. A. Aksu Bora, Çev.) İstanbul: İletişim

EİSENSTEİN, H., (2013). Feminizm ve Neoliberal Küreselleşme Arasında Gizli ve Tehlikeli Bir İlişki Mi Mevcut? A. Özuğurlu içinde, 21. Yüzyıl Feminizmine Doğru: Neoliberalizmin Ötesinde Bir Kaın Hareketi İçin Tartışmalar (s. 29-67). Ankara: Notabene

FRASER, N., (2009). Feminism Kapitalism And The Cunning Of History. New Left Review, 97-117

HARTMANN, H., (1981). The Unhappy Marriage of Marxism and Feminism: Towards A More Progressive Union. L. Sargent içinde, Women Revolution (s. 1-42). Montreal: Black Rose Books Ltd.

HARVEY, D., (2005). Neoliberalizmin Kısa Tarihi. İstanbul: Sel Yayıncılık

HELVİE, F., (2013.11.21). The Bechdel Test and a Sexy Lamp: Detecting Gender Bias and Stereotypes in Mainstream Comics. 03 03, 2017 tarihinde Sequart Organization: http://sequart.org/magazine/34150/the-bechdel-test-and-a-sexy-lamp-detecting-gender-bias-and-stereotypes-in-mainstream-comics/ adresinden alındı

HORKHEİMER, M., ADORNO, T., (1996). Aydınlanmanın Diyalektiği: Felsefi Fragmanları 2. İstanbul: Kabalcı Yayınları

IŞIK, N.E., (2004). Kültürel Bir Kimlik Olarak Delikanlılığın Yükselişi. Doğu Batı, 4(15): 121-133

KANDİYOTİ, D., (1996). Cariyeler, Bacılar ve Yurıaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler. İstanbul: Metis

ÖZBAY, C., (2013). Türkiye'de Hegemonik Erkekliği Aramak. Doğu Batı (Toplumsal Cinsiyet), 185-204

ÖZKAZANÇ, A., (2011). Neo-Liberal Tezahürler, Vatandaşlık, Suç, Eğitim. Ankara: Dipnot Yayınları

POLLİTIK. (1991.04.07). Hers; The Smurfette Principle. 03 08, 2017 tarihinde The New York Times: http://www.nytimes.com/1991/04/07/magazine/hers-the-smurfette-principle.html adresinden alındı

RYAN, M., KELLNER, D., (1997). Politik Kamera. İstanbul: Ayrıntı Yayınları

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

SANCAR, S., (2008). İdeolojinin Serüveni: Yanlış Bilinç ve Hegemonyadan Söyleme. Ankara: İmge

SANCAR, S., (2008). Erkeklik: İmkânsız iktidar, Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler . İstanbul: Metis Yayınları

SANCAR, S., (2014). Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti (Erkekler Devlet Kadınlar Aile Kurar). İstanbul: İletişim Yayınları

SELEK, P. (2011). Sürüne Sürüne Erkek Olmak. İstanbul: İletişim Yayınları.

SHARABİ, H., (1988). Neopatriarchy A Theory of Distorted Change in Arab Society. Oxford: Oxford University Press

SİVAS, Â., (2012). Göstergebilim ve Sinema İlişkisi Üzerine Bir Deneme. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 527-538

STACEY, J., (2006). Not Acquiescence, but Multilingual Resistance. Womens Studies Quarterly, 63-68

TİMİSİ, N., (2011). Sinemaya Feminist Müdahale: Laura Mulvey'de Psikanalitik Seyirciden Teknolojik Seyirciye. M. İri içinde, Sinema Araştırmaları (s. 157-182). İstanbul: Derin Yayınları

TOLAN, B., (1981). Çağdaş Toplumun Bunalımı (Anomi ve Yabancılaşma) . Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler

Yazar notu: Bu çalışma, 29 Kasım- 1 Aralık 2017 tarihleri arasında ODTÜ Ankara'da 15. TSBD Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Definition and Importance: As Turkey has been drawn into the ideological atmosphere of ongoing Neo-liberalism since the 1980s, there has also been a backward transformation in the social status of women. In an environment where a patriarchal discourse grows strongly, a very conservative perceptual transformation take place in individuals regarding the place and position of women in society. Neo-patriarchy, the new gender settlement through which patriarchy is entangled with neoliberalism, is one of the most powerful elements in the society today. As Campbell claims what we have is a symbiotic convergence of neoliberal capitalism and neopatriarchal gender order. This order is an attack on democratising gender relations (Campbell, 2014) On the other hand, the media that Althusser sees it as a part of the State Ideological Means, and in particular cinema in them, offer a very favourable resource for observing the point of neo-patriarchal Turkey. The cinema can accommodate the feelings, ideas, structure, culture, economy and even politics of the society it is. Given that cinema plays a central role in creating perceptions of popular culture, one of the most effective methods of understanding women's perception in the neo-liberal world is to investigate the impact of cinema on women's perception of society. **Aim**: Recep İvedik film series chosen in this study to explain the representation of women in the cinema in the frame of Neo-liberalism and neo-patriarchy. Recep İvedik is an anti-intellectual and apolitical character. He also has the motto of "*might is right*" and he is very rude and not civilized, yet he is still proud of all this. Thus, with these features of the character, the film series of Ivedik is an abundant resource for describing the place of woman in a neo-patriarchal society. **Method**: The application of this research consists of two parts. In the first part of the research, the analysis of Recep İvedik films will be done. In the second part of the study, the audience of these films will be evaluated as a "culture-carrier" - as Erwin Panofsky calls it - and the questionnaire survey conducted to measure perceptions of women and the film series. These data will be focused on women's presentation and perception in the İvedik films, as a popular cultural product cinema in the context of Neo-liberalism. As a result of the survey, 353 questionnaires were obtained. Obtained questionnaires were subjected to analysis via the NVIVO software. In the first part of the research, the literature review will be made and then why Recep İvedik film series is selected will be emphasised. The R. Ivedik character and film series will be examined in the context of a critical and feminist point of view. Then, the data given by field work will be evaluated. **Findings,** Throughout the film series, it is possible to encounter a perspective that sees the antagonism of women as normal. According to

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:505 K:555
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

field study findings, higher educated women and women are approaching this film more critically. As the education level drops, the film series catches the target mass of the farce comedy route. As a kind of farce comedy, the film series does not require virtually any intellectual accumulation and intelligence-resolving skills, presents the "we versus them" distinction of the neo-liberal perspective. The times when this distinction becomes most obvious are the times when women are confronted. All of the series are left from both *Bechdel* tests and *Sexy Lamb* tests. **Results and Conclusion:** Since the 1980s, neoliberalism has realised and is still realising a radical political, socio-economic and cultural transformation in all the territories it infiltrates. Recep İvedik is a character who is out of the social order that emerged in such an environment. When the film series is judged as a whole, it is observed that from the beginning to the end there is an effort to be a hegemonic male. One of the important signs of this effort is the interpretation of the films in which women are represented only as sexual objects. Even though there is an effort to be a hegemonic male, the character of R Ivedik is far distant the example of a hegemonic masculinity, rather a part of a "large male section" that participates in a crime syndicate by providing the approval required by a small number of "hegemonic male groups" holding the power. On the other hand, each film in the series reinforces neo-patriarchy by repeating the rhetoric of the sexist division of labour, normalised violence and the woman's place in society. Consequently, like R.İvedik series, movies are an extremely useful tool for internalising neo-patriarchy produced in the state and the family.

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

YENİ MEDYADA YENİ NESİL PAZARLAMA: KİLO KONTROL ÜRÜNLERİ ÖRNEĞİ (1)

NEW GENERATION NEW MEDIA MARKETING: SAMPLE OF WEIGHT CONTROL PRODUCTS

Selami ÖZSOY[1], Rengim SİNE[2]

[1]Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İletişim Fakültesi Bolu / Türkiye

[2]Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İletişim Fakültesi Bolu / Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-9784-766X[1], 0000-0002-8776-8922[2]

Öz: Amaç: Günümüzde yeni medya, ürün pazarlama stratejileri kapsamında vazgeçilmez etkileşim ortamlarından biri olmuştur. Hız, maliyet düşüklüğü, kolay erişilebilirlik gibi avantajlarından dolayı içeriğinde görsel öğeleri ön planda bulunduran araçların kullanımı gün geçtikte artmaktadır. Birçok ürününün pazarlamasında kullanılan yeni medya, yeni nesil beslenme ürünlerinden kilo kontrol ürünlerinin pazarlanması amacıyla da kitleye ulaşma aracı olarak kullanmaktadır. Bu çalışmada, kilo kontrolüne yönelik diyet gıda ürünlerinin pazarlamasında yeni medyanın kullanımı incelenmiştir. **Yöntem:** Nitel yöntemle yapılan bu çalışmada kilo kontrolü ürünlerini kullanan 14 katılımcıyla odak grup görüşmesi yapılarak bu ürünleri kullanma motivasyonları ve sosyal medyanın bu süreçteki etkileri incelenmiştir. **Bulgular:** Araştırmaya katılan 14 katılımcının görüşlerine göre, kilo kontrolü amacıyla üretilen ürünleri yeni medyadan duyma düzeyi düşük, ancak etkilenme düzeyleri yüksektir. Kullanıcıların çoğunluğu, sosyal medyayı takip ettiklerini ve paylaşım yapan kişilerin deneyimlerini aktarmasının kendilerini ürün kullanma yönünde olumlu etkilediği cevabını vermiştir. Elde edilen verilere göre, yeni medyada yapılan paylaşımların kilo kontrolü amaçlı ürün kullanıcıları üzerinde etkili olduğu, sosyal medya vasıtasıyla aktarılan deneyimlerin kilo kontrolü amaçlı ürün kullanıcılarını motive ettiği söylenebilir. **Sonuç:** Yeni medya kilo kontrolü ürünlerinin pazarlamasında etkili bir araçtır. Kullanıcılar, diğer kullanıcıların paylaştığı deneyimlerden etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Kilo Kontrolü, Pazarlama

Abstract: Aim: Today, new media has becomeA one of the indispensable interaction environments within product marketing strategies. Due to its advantages such as speed, low cost, and easy accessibility, the use of vehicles with visual element in the content is increasing day by day. The new media used in the marketing of many products is also used as a means of reaching out to the masses for the marketing of weight control products from the new generation nutritional products. In this study, the place of new mediausage in diet nutrition's marketing for weight control is examined. **Methods:** The focus group interview was conducted with 14 participants using weight control products in this qualitative study and the motives of using these products and the effects of social media on this process were examined. **Results:** According to the opinions of 14 participants who participated in there search, the level of hearing from the new media for the products produced for weight control is low, but the level of the effects is high. Most users have said that they follow social media and that sharing their experiences has a positive effect on their use of the product. According to the obtained data, it can be said that the sharing made in the new media influences the users of weight control products, and the experiences transferred through social media motivate the users of weight control products. **Conclusion:** New media is an effective tool in the marketing of weight control products. Users are affected by the experiences shared by other users.

Key Words: New Media, Weightcontrol, Marketing

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.4

(1) *Sorumlu Yazar: Rengin SİNE, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İletişim Fakültesi Bolu / Türkiye, rengimsine@gmail.com,* *Geliş Tarihi / Received: 11.07.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 24.12.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Yok – None*

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Sosyal ağ siteleri, kullanıcılara kişisel enformasyon profilleri oluşturarak birbirleri arasında içerik alışverişi yapmalarına imkân veren uygulamalardır. Sosyal medya, firmaların geleneksel iletişim araçlarıyla kurulabilecek olanlardan daha düşük fiyatla ve daha yüksek yararlılık düzeyinde, tam zamanında ve direkt olarak son tüketici teması kurmalarını sağlar. Kaplan ve diğ., 2016: 362-370). Sosyal ağ siteleri;bilgi paylaşımı, eğlence ve haberleşme amaçlarının dışında yoğun olarak ürün pazarlama amacıyla da kullanılmaktadır. Bu bağlamda internet teknolojisiyle birlikte sosyal yapının neredeyse her alanında önemli değişimler yaşandığını söylemek mümkündür (Arvas, 2016: 46).

Tüketiciler artık radyo, televizyon, dergi ve gazete gibi geleneksel reklam mecralarının yanı sıra sosyal medya üzerinden de ürünlerle ilgili bilgi ve reklamların hedefi olmaktadır. Tüketiciler enformasyon edinmek ve satın alma kararlarını verebilmek için önemli ölçüde sosyal medyaya yönelmeye başlamıştır. Sosyal medya, geleneksel medyadan daha güvenilir bir enformasyon kaynağı olarak algılanmaktadır (Tosun ve diğ., 2010: 99).

İletişim yöntemi olarak sosyal ağlar ve internet kullanan firmaların diğer yöntemlerle iletişim kuran firmalara nazaran daha avantajlı oldukları unsurların başında etkileşim gelmektedir. Etkileşim sayesinde firmalar ulaşılabilir olarak kurumsal kimliklerini de doğru bir şekilde yansıtabilmektedirler (Genç, 2010). Bu bağlamda sosyal medya; kullanıcılara fikir, yorum, istek ve beklentilerini sınırsız bir şekilde ifade etme fırsatı sunarken, tüm sektördeki firmalar için de aracısız bir şekilde kullanıcılara ulaşabilmelerini sağlayan bir pazar yeri ortamına benzemektedir. Bahsi geçen hususlara dikkat edildiğinde sosyal ağların bireysel kullanıma yönelik ürün/hizmet sunan firmalar tarafından daha etkin ve verimli kullanıldığı saptanmıştır (Kara, 2012).

Sosyal ağların bireysel kullanıma yönelik kapitalist sistem birçok kavram gibi sağlık kavramını da kendi çıkarları doğrultusunda bir meta haline getirmiştir. Baudrillard'a göre sağlık, günümüzde hayatta kalmaya bağlı biyolojik bir kavram olmaktan çok artık statüye bağlı toplumsal bir anlam içermektedir (2017: 178). Bu "statüye bağlı toplumsal anlam" büyük oranda medya aracılığıyla dolaşıma sokulmakta ve kitlelerin gözünde sağlık bir tüketim nesnesi olarak algılanmaktadır. Medyanın etkisiyle sağlığı korumak ve yeniden kazanmak için uygulanan iyileştirici tedbirler, kapitalizmin pazarlanabilir yeni nesneleri haline dönüşmüştür.

Yine Baudrillard'a göre hangi toplumda olursa olsun beden de bir kültür olgusudur. Kapitalist toplumda beden statüyü yansıtır. Bedene ileride kâr getireceği düşünülerek yatırım ya-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

pılır. Güzel olmak, seçilmiş bir bedene sahip olmak, iş yaşamında başarılı olmak demektir (2017: 163-168).

Bedenimizi koruma sorumluluğumuzda bize yardım etmeye adanmış dünya çapında, büyük bir endüstri gelişmektedir. Beden sağlığı, görünümüyle ilişkilendirilmektedir. Gençlik ve güzelliğin kültürel değerlerinin önemini sömüren şaşırtıcı bir ürünler ve hizmetler düzenine kanmak mümkündür. Bu bağlamda gençlik ve güzellik; zayıflık, kaslılık ve fiziksel zindelik ile bir tutulur. Bunun aşırılığı hem erkekler, hem kadınlar için giderek artan biçimde beden geliştirmenin yaygınlığı ile temsil edilir. Bunun doğan sonucu, yaşlanan bedenin bir kaygı kaynağı ve egzersiz yapmayan ve aşırı kilolu bedenin utanç ve alay kaynağı haline gelmesidir. Bizi egzersiz yapmaya, doğru besinler almaya teşvik eden, sağlığı koruma mesajlarıyla kuşatılmış olmamıza rağmen, zindelik kazanma dürtümüz sağlığı korumayla ilişkili olduğu kadar, dış görünüş çekiciliği arzusuyla da ilişkilidir (Nigel, 2006: 186). Yine bedenin görüntüsü üzerinde duran Baudrillard'a göre güzellik ve incelik arasında doğal bir bağlantı bulunmamaktadır. Yağ ve şişmanlık kimi çağlarda "güzellik" belirtisi olarak sayılırken yaşadığımız çağda güzellik göstergesi olarak "ince" ve "narin" olmanın gerekli olduğu görülmektedir. Hatta model ve mankenlerin aşırı zayıf ve bedeninde hiç yağ olmayanlar tercih edilmektedir (Baudrillard, 2017: 180).

Bu anlamda medya, ideal beden imajını oluşturan, yayan, yayınlarıyla yeniden üreten en büyük etkenlerden biridir. Özellikle ideal kadın bedeni meta haline getirilerek basılı ve görsel medyada en çok kullanılan görsellerden biridir.Günlük gazetelerde kadın bedeni sunumu üzerine yapılan bir çalışmada fotoğrafı kullanılan kadınların bedenleri ince, pürüzsüz bir cilt ve düzgün bacaklara sahip olduğu görülmüştür. Kilolu kadın fotoğrafı kullanılmak gerektiğinde de bunlar gerçek hayattan seçilmeyip, yerine karikatürize edilmiş görseller şekilde gazete sayfasında yer bulmuştur (Birsen ve diğ., 2011).

Günümüzde tüketim kültürü ekseninde metalaşan ve tek tipliğe doğru evirilen bedenlere kavuşmak isteyen bireyler, kapitalist pazarın bu uğurda hazırladığı yöntemleri deneyimlemektedir. Güzellikle eş anlamı olarak algılanan zayıflık, özellikle kadınlarda hedeflenen bir ihtiyaç haline getirilmekte ve bu ihtiyacı karşılayan bir sektör oluşturulmaktadır. Modernitenin getirdiği kentli yaşam tarzında dengesiz beslenme ve hareketsizliğe mahkûm edilen bedenler için çözüm olarak yine kapitalizmin içinden, spor salonu ve fitness merkezi olarak adlandırılan işletmeler önerilmektedir. Böyle bir sistem içinde standartlaştırılan ölçülere ulaşmak isteyen birçok kimse; yaşam koçu, beslenme koçu gibi sistemin oluşturdu-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

ğu yeni meslek grupları önderliğinde hayatına yön vermektedir.

Bireylere dayatılan bu yaşam tarzlarında yiyecek ve yeme alışkanlıkları da değiştirilmek istenmektedir. Yaşadığımız çağda hızın ön planda olduğu düşünüldüğünde, güzel bir vücuda sahip olurken aynı zamanda kısa sürede ve pratik bir şekilde beslenmek insanlara cazip gelmektedir. Bu amaçla çeşitli markalar hem ideal bir beden hem de sağlık vaat ederek yeni nesil bir yemek alışkanlığı pazarlamaktadır. Kilo kontrol ürünleri ismi verilen bu ürünleri pazarlayan firmalar, sosyal medya aracılığıyla daha çok insana ulaşabilmektedir. Dahası sosyal medyayı aktif kullanan satış temsilcileri her an, her saatte tüketicilerle iletişim kurarak daha çok insanı bu ürünlerin tüketimine teşvik etmektedir. Karşılıklı etkileşimi mümkün kılan böylesi bir pazarlama yöntemini aktif kullanan söz konusu markalar, sosyal medyanın içeriğine göre filtre, etiket gibi özelliklerle yeni kullanıcılara ulaşmaktadırlar. Ağ pazarlama sistemiyle çalışan bu firmalar küresel ağların yerel uzantıları olarak, kullanıcılara bireysel iş fırsatı da sunmaktadır.

Sosyal medya aracılığıyla dolaşıma sokulan içeriklerde, genellikle çağın hastalığı olarak lanse edilen obeziteye karşı etkili bir formül olarak sunulmaktadır. Kilo vermek isteyen kişilere yönelik içeriklerde, ürünler sayesinde kilo verdiği öne sürülen kişinin ürünü kullanmadan önceki ve ürünü kullandıktan sonraki görselleri kullanılarak, herkesin bu yöntemle kilo verebileceği algısı oluşturulmaktadır. Sosyal medyada paylaşılan bu içeriklerde yine çağımızda satılan gıda ürünlerinin yapısının bozulduğu, hatta sağlığa zarar verici olduğu belirtilerek, kilo kontrolü amacıyla kutu içinde veya tablet formunda satılan ürünlerin ise doğal olduğu vurgulanmaktadır. Sosyal medya hesaplarındaki görsellerde açık havada veya spor aletlerinin bulunduğu salonlarında zayıf kadın ve erkek modeller kullanılmaktadır.

Yaşadığımız çağda 50'den fazla tek madde\ ekstre içeren ürün ve 125'den fazla patentli kombinasyon eczanelerde ve eczane dışında (aktarlarda ve internet üzerinden) satılmaktadır. Tüm bu ürünler kilo vermeye çalışan obezite hastalarına sihirli bir ürün gibi sunulmaktadır. Ancak hastalar tarafından kullanılan bu ürünlerin çoğunun güvenilirlik ve kaliteleri hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Obezite tedavisine destek olarak başvurulan bu tür ürünlerin büyük bir kısmının etkinlikleri hakkında yeterli klinik çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca Tarım Bakanlığı tarafından ruhsat verilen bu ürünlerin güvenilirlik ve kaliteleri hakkında fikir sunulamamaktadır (Aslan ve diğ., 2010: 91-104).

Bu çalışmada kilo kontrolüne yönelik yapay besin kullananların yeni medya üzerinden etkileşimi ele alınmıştır.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

YÖNTEM

Bu çalışmada bahsedilen etkenler göz önünde bulundurularak kilo kontrolü ürünleri kullanan ya da geçmişte bir dönem kullanmış 14 kişiyle derinlemesine görüşülmüştür. Odak grup yöntemiyle görüşülen kullanıcıların söz konusu ürünleri nereden öğrendiği ve hangi motivasyonla kullandığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Nitel veri toplamada önemli bir işleve sahip olan grup görüşmelerinde verilen cevaplar, grupta yer alan kişilerin birbirleriyle etkileşimi sonucu oluşur. Gruptan bir kişinin sorulan sorulara verdiği bir cevabın diğer kişiler tarafından duyulması onlara kendi düşüncelerini duydukları bu cevap çerçevesinde oluşturma fırsatı vermektedir. Bireysel görüşmelerde akla gelmeyen bazı konular, grup görüşmelerinde görüşülen diğer kişilerin açıklamaları çerçevesinde şekillenip akla gelebilir. Bu durumda ek yorumda bulunmak da mümkün olabilmektedir (Yıldırım ve diğ., 2004: 131).

BULGULAR

Çalışmanın uygulama kısmında cevaplar değerlendirilirken katılımcılar K1, K2,… K14 şeklinde kodlanmıştır. Katılımcılardan 3'ü erkek 11'i kadındır. Erkek katılımcıların hepsi evli iken kadın katılımcılardan 6'sı evlidir. Yine katılımcıların 1'i lise, 5'i önlisans, 7'si lisans ve 1'i yüksek lisans mezunudur (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Nitelikleri

Katılımcı	Yaş	Medeni Durum	Eğitim	Meslek
K1	33	Bekar	Yüksek Lisans	Mühendis
K2	44	Evli	Ön lisans	Memur
K3	49	Bekar	Lisans	Ev kadını
K4	53	Evli	Lise	Memur
K5	42	Evli	Lisans	Ev kadını
K6	27	Bekar	Lisans	Mühendis
K7	34	Bekar	Lisans	Ev kadını
K8	42	Evli	Lisans	Subay
K9	52	Evli	Lisans	Hemşire
K10	33	Evli	Lisans	Astsubay
K11	37	Evli	Lisans	Astsubay
K12	50	Evli	Lisans	Hemşire
K13	42	Bekar	Ön lisans	Muhasebeci
K14	29	Evli	Lisans	Satış elemanı

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Başlangıçta katılımcıların hangi amaçla kilo kontrol ürünü kullandığını öğrenmek amacıyla "Zayıflamak ya da beslenmek için kilo kontrol ürünü kullanıyor musunuz/ kullandınız mı?" şeklinde bir soru sorulmuştur. Katılımcıların 10'u kilo vermek, 2'si beslenmek, 1'i kilo almak ve 1'i de sağlıklı olmak için kilo kontrol ürünü kullandığını belirtmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplardan örnekler şöyledir:

K2: Daha önce kullandım ve 10 kilo vermiştim.

K3: Sağlıklı olmak için kilo kontrol ürünü kullanıyorum.

K5: Beslenmek için kilo kontrol ürünü kullandım.

K6: Kilo almak için kullandım.

K8: Kullanıyorum. 4 yıl önce bedensel inceleme sorunum vardı. Özellikle bel ve göbek bölgem beni rahatsız ediyordu. Aldığım kıyafetler üzerime istediğim gibi olmuyordu. Ayrıca reflü şikâyetim vardı. Ek gıdaları kullanmaya başlayınca bu şikâyetim tarihe karıştı.

K9: Beslenmek için kullanıyorum.

K10: Zayıflamak ve obeziteden kurtulmak için kullanıyorum, 50 kilo verdim.

K11: İlk başlarken kilo verme maksadı ile kullandım. İdeal kiloma ulaştıktan sonra da sporcu beslenmesi olarak kullanmaya devam ettim.

K12: Zayıflamak için kullandım hala arada destek amaçlı kullanıyorum.

Kilo kontrolü amaçlı ürünlerinin kullanıcılarıyla yapılan görüşmede katılımcıların ürünlerden nasıl haberdar olduğunu öğrenmek için sorulan soruya, kullanıcıların çoğunluğu arkadaş ve iş çevresi sayesinde ürünlerle tanıştıklarını belirtmişlerdir. 2 katılımcı internet, 1'i sosyal medya ve 1 katılımcı da Instagram aracılığıyla haberdar olduğunu söylemiştir. 1 kullanıcı ise ürün tanımı için yapılan bir seminere giderek ürünle ilgili bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında kilo kontrol ürünü kullanmaya başlamada sosyal çevrenin etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Tüm sektörlerin sosyal medya pazarlamasını aktif kullandığı göz önünde bulundurularak katılımcılara "*Sosyal medyada (Instagram, v.b.) kullandığınız ya da kullanmayı düşündüğünüz ürünle ilgili kişileri takip ediyor musunuz?"* şeklinde bir soru sorulmuştur. Katılımcılardan 3'ü takip etmediklerini belirtmiştir. Derinlemesine mülakat şeklinde yapılan odak görüşmede takip etmediğini belirten bu 4 kullanıcıya takip etmeme nedenleri sorulmuştur. Katılımcılar yapılan paylaşımların "inandırıcı ve güvenilir olmadığı" yönünde cevaplar vermiştir. Katılımcıların 11'i ise sosyal med-

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

yadan bu ürünleri ve ürünleri kullanan kişileri takip ettiklerini belirtmiştir. Kilo kontrol ürününü ek iş edinmiş 2 katılımcı, danışmanlık yaptıkları kullanıcıları takip etmek için de sosyal medyayı aktif kullandıklarını belirtmişlerdir. Kullanıcıların cevapları şöyledir:

K8: Şu an sosyal medyada ürün kullanan kişileri takip ediyorum. Takip etmemin diğer sebebi de beslenme ile ilgili ve ürünlerle ilgili alınan sonuçlar bilgi anlamında katkı sağlıyor. Diğer sebebi ise ürün tek başına bir anlam ifade etmiyor. Ürünlerin işe yaraması için çok etkili bir beslenme ve yaşam koçluğu yapmamız gerekiyor. Kişileri takip etmede Whatsapp, Instagram, Facebook ve Telegram çok yardımcı olan sosyal medya alternatifleri olarak yardımcı oluyor.

K9: Takip ediyorum. Kişilerin tecrübelerine sosyal medyadan erişebilmek hem kolay hem de maliyet açısından ucuz oluyor. Hikâyeler bilgi aktarımı açısında işimiz için önemli bir yer kaplamaktadır. Danışmanlık yaptığım kişileri takip etmede sosyal medyayı etkin kullanıyorum.

Ürünü sosyal medyadan takip eden 11 katılımcıya, yapılan paylaşımların düşüncelerini etkileyip etkilemedikleri sorulmuştur. Kullanıcıların neredeyse hepsi *"paylaşım yapan kişilerin deneyimlerini aktarmasının kendilerini olumlu etkilediği"* cevabını vermiştir. Bu bağlamda sosyal medya vasıtasıyla aktarılan deneyimlerin kilo kontrol ürünü kullanıcılarını motive ettiğini söylemek mümkündür:

K1: Paylaşımlardan çok ürünü kullanıp memnun kalanlar ile ürün hakkında yaptığım araştırmalar fikirlerim üzerinde etkili oluyor.

K10: Yapılan paylaşımlarda başka insanların aldığı sonuçlar kesinlikle heyecanlandırıyor.

K11: Yapılan paylaşımlar düşüncemde etki ediyor. Neden olduğu sonuçlar da ciddi anlamda güven sağlıyor ve inancımı artırıyor.

Kullanıcılardan biri yapılan paylaşımlardan yalnızca olumlu olanların kendisini etkilediğini belirtmiştir. Bu durum zayıflamak amacıyla ürünü kullanan söz konusu katılımcının, kullandığı ürüne inancının yüksek olduğunu göstermektedir:

K14: Evet kesinlikle etkili oluyor fakat olumsuz paylaşımları dikkate almıyorum.

Kilo kontrolü ürünü pazarlamasını meslek edinmiş bir katılımcı ise sosyal medyada yapılan paylaşımların ürünlere güven artırdığını ve işlerini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir:

K8: Artık günümüzde insanlar sosyal paylaşım sitelerinde çok fazla vakit geçirmektedirler. Bu yüzden yapılan paylaşımlar ürünlere güven anlamında çok katkı sağlıyor. Ne kadar çok beğeni ya da yorum yapılıyorsa yabancı kişileri etkileme anlamında daha etkin

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

oluyor. Değişken ve çok hızlı bilginin değiştiği günümüzde yapılan paylaşımlar etkili şekilde işimize de büyük oranda etkiliyor.

Katılımcılara ürünleri sosyal medya dışında diğer iletişim araçlarından takip edip etmedikleri sorulmuştur. 2 katılımcı takip etmediğini belirtirken diğer kullanıcılar özellikle YouTube'dan video izlemek suretiyle ürün kullanımlarını ve kullanıcıların yorumlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise Facebook sayfasından verilen linkler vasıtasıyla bu ürünler hakkında bilgi edindiğini söylemiştir. Kilo kontrol ürünlerini ticari anlamda kazanç sağlayan katılımcılar ise bu ürünlerin toplantılarında bilgi edindiklerini belirtmişlerdir.

K10: Ürüne başlamadan önce bu tür iletişim araçları kullandım. Artık kullandığım kilo kontrol ürünü firmasının haftalık, aylık ve yıl içinde yapılan eğitim ve toplantılarından yeterli bilgileri alıyorum.

K11: Özellikle kullandığım ürüne ait haftalık, aylık toplantılar ve firmanın etkinliklerini kullanarak bilgimizi artıyoruz. İşimizin büyük kısmını oluşturan etkileyici hikâyeleri işimizde kullanmamıza çok etkin fayda sağlıyor.

K11'in ifadelerine bakıldığında kilo kontrolü danışmanlığını bir iş sektörü olarak tanımladığı görülmektedir.Aynı katılımcı *"işimizin büyük kısmını oluşturan etkileyici hikâyeler"* şeklinde bir cümle kurmuştur. Bu bağlamda *"alternatif beslenme" sektöründe kullanıcıların hikâyelerinin önemine yapılan vurgu dikkat çekmektedir.* İletişim araçları bu kapsamda söz konusu ürünlerin pazarlamasını yapan kişilerce etkin kullanıldığı söylenebilir.

Bir önceki soruda sorulan sorunun hemen ardından katılımcıların söz konusu araçlardan edindikleri bilgileri önemseyip önemsemedikleri sorulmuştur. 14 kullanıcıdan yalnızca ikisi bilgileri önemsemediğini belirtmiştir. Zira bu kullanıcılar sosyal medya ve diğer iletişim araçlarının etkisiyle söz konusu ürünleri kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu anlamda verdikleri cevap diğer cevaplarını da desteklemektedir.

K:4 Önemsemiyorum, bu iletişim araçlarında çok bilgi kirliliği olduğuna inanıyorum

K5: Bilgiler çok değişik ve fazla. Bu yüzden önemsemiyorum.

Çalışmanın devamında kilo kontrol ürünü kullanan 14 katılımcıya konuyla ilgili uzman görüşlerinin kanaatlerinde etkili olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların hepsi uzman görüşlerinin kendilerini olumlu anlamda etkilediğini belirtmiştir. Ancak katılımcıların çoğunluğu uzmanların sadece ürünler hakkında bilgi sahibi olmasından çok sağlık alanında yetkin kişiler olması gerektiğini belirtmiştir:

K9: Her zaman değil. Uzman görüşte olan kişinin sadece benim kullandığım üründe değil,

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

genel sağlık bilgileri de çok üst düzeyde ise dikkate alırım.

K10: Halk dilinde mürekkep yalamış insan olarak bilinen okumuş ve konusunda uzman olan kişilerin söylediklerine daha fazla dikkate alıyorum.

K14: Kesinlikle etkili oluyor. Bu anlamda sağlık sektöründe çalışanlardan ve yakınlarımdan da görüş aldım.

Hem kilo kontrol ürünü kullanıp hem de bu sektörden ticari kazanç sağlayan katılımcıların; bu ürünlerin arkasındaki gücün, ürünü hazırlayan bilim insanları olduğu yönünde söylem ürettikleri tespit edilmiştir:

K8: Uzman görüşleri etkili oluyor. Kullandığım ürünlerde zaten bilim ordusu çok kuvvetlidir. Nobel tıp ödülü almış bilim insanlarının bu ürünleri tavsiye etmesi çok etkili oluyor. Sonuçta bu isimler alanlarında ün ve isim yapmış kişilerdir. Türkiye'deki önemli kişilerden eğitim almak da çok büyük katkı sağlıyor.

K11: Ürünlerin üretiminin arkasındaki bilim kadrosu ciddi anlamda etkili oluyor ve bu bilim insanlarından eğitim almak daha etkili hale getiriyor.

Bir başka soruda katılımcılara kullandıkları ürünleri tavsiye edip etmedikleri sorulmuştur. Sadece ürünü kullanan katılımcılardan 2'si tavsiye etmediğini diğer 8'i ise tavsiye ettiklerini belirtmişlerdir. Kullandıkları ürünlerin pazarlamasını da yapan kullanıcılar "*insanların zayıf ve mutlu olması"* için bu ürünleri tavsiye ettiklerini vurgulamışlardır. Sadece kullanıcı olan bir katılımcı ise sosyal medyadan olumlu tavsiyeler sonucunda kullanmaya başlayarak kendisinin çevresine tavsiye ettiğini belirtmiştir.

K9: Yakın çevrem başta olmak üzere birçok kişiye tavsiye ettim. Çok ciddi sonuçlar aldırdım. İnsanların beslenme alışkanlıklarını ve yaşam kalitelerini üst seviyeye çıkartarak mutlu olmaların katkıda bulundum.

K14: Evet ben de sosyal medyada olumlu içerikleri gördükten sonra kullanan arkadaşlarımdan ve yakınlarımdan da bilgi aldım ve kullanmaya başlayınca başkalarına da tavsiye ettim onlar da kullandı.

Katılımcılara kullandıkları ürünlerden kazanç sağlayıp sağlamadıkları sorulduğunda ise sadece kullanıcı olan katılımcıların sadece bir tanesi kazanç sağlamadığını ancak sağlamak istediğini belirtmiştir. Diğer katılımcılar ise başlangıçta sadece kullanıcı olduklarını ancak kilo verdikçe bu durumu kazanca çevirdiklerini belirtmişlerdir.

K10: Fırsatlar değerlendirilmelidir diye düşünüyorum 160 santimetrelik göbeğimin bir gün bana maddi anlamda kazanç sağlayacağını hiç düşünmemiştim. Şu an için kullandığım takviyeleri başka insanlara da öneriyorum.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

K11: Ticari anlamda kazanç sağlıyorum. Şu aşamada hedeflediğim kazanç seviyesinde değilim. Ulaşmak için azimli ve istikrarlı bir şekilde çalışıyorum.

K12: Çok sağlamadım Ama sağlamak isterdim.

K14: Kazanç elde etmedim, ama bir ara satış yapmayı düşünsem de iş yoğunluğumdan yapamadım.

Son olarak tüm katılımcıların söz konusu ürünleri kullanım motivasyonlarının tespit edilmesi amacıyla *"sağlıklı olmak, güzel görünmek, pratik ve sağlıklı beslenmek, yeni çevre edinmek, iş imkânı"* faktörlerinden hangisi ya da hangileri sebebiyle bu ürünleri kullandıkları sorulmuştur.

Çalışmanın başındaki *"zayıflamak ya da beslenmek için kilo kontrol ürünü kullanıyor musunuz?"* şeklindeki soruya verilen cevaplara bakıldığında 10 katılımcının zayıflamak için, 2 katılımcının da beslenmek için bu ürünleri kullandığı şeklindeki açıklamaları; son soruda verilen cevaplar ekseninde incelendiğinde önemli bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Aynı 10 katılımcı son soruda sağlıklı olmak için bu ürünleri kullandığını belirtmiştir. Bu cevaplar doğrultusunda söz konusu kişilerin zayıf olmayı sağlıklı olmakla eşdeğer olarak yorumladığı görülmektedir.

Son soruya 2 katılımcı güzel görünmek için kilo kontrol ürünü kullandığı yönünde cevap verirken diğer 2 katılımcı hem güzel görünmek hem de pratik beslenmek için bu ürünleri kullandığını belirtmiştir. Sağlıklı olmak cevabını veren katılımcılardan bazıları; güzel görünmek ve pratik beslenmek seçeneklerini de doğrulamışlardır. Bu bağlamda katılımcıların bir kısmının zayıflık, sağlık ve güzelliği aynı potada erittiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Zira tüketim kültürü bağlamında empoze edilen yeni yaşam tarzları bedeni metalaştırarak, metalaşan bedenleri ticari bir rant haline getirmiştir. Bu sistemde büyük bir pay sahibi olan kilo kontrol ürünü de güzellik dayatmasından beslenmektedir. Çalışmada görüşülen katılımcıların açıklamalarının da bu düşünce ekseninde şekillendiği gözlenmiştir: *"Güzel görünmek zayıf olmayı gerektirir, zayıf bir vücut ise otomatik olarak sağlıklıdır."* Bu işin ticaretini yapan K8'incevabı bu noktada önemlidir.

"Ufak dokunuşlarla insanların yaşamlarını değiştirmek farklı bir haz veriyor. Kilo verdirdiğim bir genç kız evlendi ve beni de nikâh şahidi yaptı."

"Önce kendim 3 beden inceldim. Sonrasında annem 17 kilo verdi. Artı reflü ve uykusuzluk sorunu vardı. Kötü beslenmeden dolayı ve kilolarından dolayı namazı otururak kılıyordu. Şu an bütün bu rahatsızlıkları sona erdi. Sonra babam göbek bölgesinden 40 santimetre

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

inceldi. Sonrasında Türkiye'nin birçok ilinde tanımadığım yüzlerce kişiye sonuç aldırdım."

K8'in bu ifadelerinden kilo kontrolü amacıyla satılan ürünlerin tanıtımı yapılırken, kilo düşmenin yanı sıra zayıflamak için kullanılan ürünlerin birçok hastalığa iyi geldiğiyle ilgili söylemler de geliştirildiği ortaya çıkmaktadır. Ürün pazarlamacıları, K8'in ifade ettiği gibi örnekleri öncelikle kendi deneyimleri üzerinden vermekte, kendilerinin ürünler sayesinde kilo verdiğini, bunun sonrasında da yüksek bir gelire sahip olduklarını ifade etmektedirler.

Kilo kontrolü ürünleri pazarında pazarlamacı olarak çalışan katılımcıların verdiği cevapların geneline bakıldığında yaptıkları işte sosyal medya kullanımının önemini vurguladıkları görülmektedir. Bu bağlamda özellikle kullanıcılar başlangıçta kilo problemleri olduğunu ve söz konusu ürünler sayesinde kilo verdiklerini; sonraki süreçte ise bu işin ticaretini yapmaya başladıklarını belirtmişlerdir.

SONUÇ

Araştırmada yer alan 14 katılımcının görüşlerine göre, kilo kontrolü amacıyla üretilen ürünlerin kullanımıyla ilgili olarak, ürünlerin yeni medyadan öğrenme düzeyinin düşük olmasına karşın ürün kullanımına karar verme noktasında etkilenme düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcılar kilo kontrolü amaçlı ürünlerden daha çok çevrelerindeki arkadaşları aracılığıyla haberdar olmaktadır. 14 katılımcıdan 11'i yeni medyadan bu ürünleri ve ürünleri kullanan kişileri takip ettiklerini ve paylaşımların düşüncelerini etkilediğini söylemiştir. 14 kullanıcının 12'si yeni medyada yapılan paylaşımları önemsediğini ifade etmiştir. Bu bulgularla yeni medyada yapılan paylaşımların kilo kontrolü amaçlı ürün kullanıcıları üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan görüşmelerde katılımcılardan bu işi yapanların ürün kullanımı ve kilo verme sürecini takip için müşterileriyle uzun vadeli bir diyaloğa girmek için sosyal medyayı etkin bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Bu anlamda zayıflama ürünlerinin pazarlamasıyla ilgili çalışan kişilerin sosyal medyayı ürün reklamının yanı sıra "kendi reklamlarını yaptıkları" bir alan olarak kullandıkları gözlenmiştir.

Ürün pazarlamasını yapanların kullandığı argümanlardan biri de güzelliğin zayıflıkla, zayıflığın da sağlıklılıkla eşdeğer tutulduğu yargısıdır. Kapitalizmin topluma medya yoluyla dayattığı değer yargılarından biri olarak güzel ve zayıf beden algısı kâr getirici bir sektöre zemin hazırlarken, yeni medyanın bu süreçte önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir.

Tüm bunların yanı sıra uluslararası pazarlamacılık yapan bazı şirketler, kazanç piramidi şeklindeki yapılanmalarıyla çok kazanan girişimcileri örnek göstererek herkesin bu

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

kazanca sahip olabileceği yanılgısını pazarlamakta ve kendilerine iş ortakları bulmaktadır. Bu alanda çalışarak çok kazanan kişilerin hayat tarzları sosyal medyada paylaşılmakta ve özendirme yöntemiyle tüketiciler girişimci yapmaya çalışılmaktadır. Sosyal medya paylaşımlarının yanı sıra, lüks mekânlarda düzenlenen gösterişli toplantılarla yüz yüze iletişim unsurları kullanılmakta ve işsiz olan veya ek iş yapmak isteyen kişilerin bu kazanç piramidine dâhil olmaları teşvik edilmektedir. Çalışmada da görüldüğü gibi bazı kullanıcılar bir süre sonra bu pazarlama piramidine dahil olarak sosyal medya üzerinden sağlıklı ve zayıf bedenlerin gerekliliğini takipçilerine göstermektedir.

KAYNAKÇA

ARVAS, İ.S., (2016). Sosyal medyaya hukuksal bakış, içinde Büyükaslan, A., Kırık, A. M., (Ed.), Sosyal Medya Araştırmaları III, Türkiye, Konya: Çizgi Kitabevi, ss.145-188

ASLAN, M., ORHAN, N., (2010). Obezite tedavisine yardımcı olarak kullanılan doğal ürünler, MİSED Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi, 23:27-39

ATTİLA, G, BÜYÜKER İŞLER, D., (2012). Tüketim nesnesi olarak sağlıklı olma kültürü (healthism) üzerine nitel bir ön çalışma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 34:221-230

BAUDRİLLARD, J., (2017). Tüketim Toplumu, İstanbul, Türkiye: Ayrıntı Yayınları.

BİRSEN, Ö., ÖZTÜRK, Ş.Y., (2011). Tüketim kültürü çerçevesinden sağlık haberleri, Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, 26: 1-21

GENÇ, H., (2010). İnternetteki etkileşim merkezi sosyal ağlar ve e-iş 2.0 uygulamaları. Akademik Bilişim, ss.481-487

KAPLAN, M.A., HAENLEİN, M., (2016). Dünyanın bütün kullanıcıları birleşin. Sosyal medyanın zorlukları ve sağladığı fırsatlar, içinde Hülür H., Yaşın Cem (Ed.), Yeni Medya, Kullanıcının Yükselişi, Ankara, Türkiye: Ütopya Yayınları, ss.352-372

KARA, T., (2012). Sosyal medya üzerinde yeni nesil pazarlama ve türkiye bilgi & iletişim hizmetleri endüstrisinde sosyal ağların kullanımına yönelik bir araştırma. Global Media Journal: Turkish Edition, 2(4):102-117

NİGEL, W., (2006). Postmodernizm ve yaşam tarzları, içindeStuart S. (Ed.), Mukadder E., Erkan A. U. (Çev.), Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü, Ankara, Türkiye: Ebabil Yayınları

TOSUN, N. B., LEVİ, E., (2010). Marka topluluğu yaklaşımında sosyal medyanın

kullanımı, içinde Aydoğan F., Akyüz A. (Der.), İkinci Medya Çağında İnternet, Türkiye, İstanbul: Alfa Yayınları

TÜRKMEN Z., TÜRKDOĞRU S., MERCAN S., AÇIKKOL M., (2014).Bitkisel ürünlerin ve gıda destek ürünlerinin içeriklerinin adli ve hukuki boyutu, Adli Tıp Bülteni. 19(1):38-48.

YILDIRIM A., ŞİMŞEK, H., (2004). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,Türkiye, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Intruduction: Today, new media has become one of the in dispensable interaction environments within product marketing strategies. Due to its advantages such as speed, low cost, and easy accessibility, the use of vehicles with visual content in the content is increasing day by day. The new media used in the marketing of many products is also used as a means of reaching out to the masses for the marketing of weight control products from the new generation nutritional products. The focus group interview was conducted with 14 participants using weight control products in this qualitative study and the motives of using these products and the effects of social media on this process were examined. According to the opinions of 14 participants who participated in the research, the level of hearing from the new media for the products produced for weight control is low, but the level of the effects is high. The majority of users have said that they follow social media and that sharing their experiences has a positive effect on their use of the product. According to the obtained data, it can be said that the sharing made in the new media has an effect on the users of weight control products, and the experiences transferred through social media motivate the users of weight control products. As a result, the individuals who are driven to consumption in order to shape the bodies with capitalist pressures are aware of these products in the new media environment and are influenced by the experiences shared by the users. It is to say that more than 50 single substances/extracts and more than 125 patented combinations are sold in both pharmacies and out of pharmacies via Internet. Moreover, they are sold in herbalists as well. It can be said that it will be beneficial for obesity people who try to lose weight. However, for this purpose, most of the products used by patients have insufficient information about their effectiveness, reliability and quality. There is insufficient scientific clinical trial and evidence of the efficacy of most of the natural products that are used as support in the treatment of obesity. There is no idea about the reliability and quality of those who have been licensed by the Ministry of Agriculture (Aslan et all., 2010: 91-104). In this study, the interaction of the users of artificial nutrients for weight control with the new media was discussed. **Aim:** Today, new media has become one of the indispensable interaction environments with in product marketing strategies. Due to its advantages such as speed, low cost, and easy accessibility, the use of vehicles with visual content in the content is increasing day by day. The new media used in the marketing of many products is also used as a means of reaching out to the masses for the marketing of weight control products from the new generation nutritional products. In this study, the place of new media usage in diet nutrition's marketing for weight

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

control is examined. **Method:** Considering the factors mentioned in this study, in-depth interviews were conducted with 14 people who used weight control products or who had used a period in the past. This study was conducted to determine where the users who were interviewed with the focus group learned these products and to determine which motivation they used. The answers given in group interviews, which have an important function in qualitative data collection, are the result of the interaction of individuals in the group. An individual's response to the questions asked by the group will be heard by other individuals and give them the opportunity to create their own thoughts within the framework of this responses. Some issues that do not come to mind in individual interviews may come to mind in Group interviews in the framework of the explanations of other individuals and in this way, it is possible to make additional comments (Yıldırım, et all., 2004: 131). Participants were coded as K1, K2,…… K14 while the answers were evaluated in the application part of the study. There were 14 participants (3 male, 11 female) within the scope of this study. All of the male participants are married and 6 of female participants are married as well. Furthermore, 1 of the participants graduated from high school, 5 associate degree, 7 undergraduate and 1 master's degree (Table 1). Participants were asked the following 16 questions: *"Age", "Gender", "Marital status", "Education level", "Job", "Monthly income level", "Do you use food supplements for losing weight? Or Did you use any of them?", "How did you know about the product you were using?", "Are you following people about the sellers of the products you use or intend to use in social media? (Instagram, etc.)", "Is the sharing effective in changing your thoughts?", "Are you getting information about the products by using different communication tools (Television, YouTube, etc.)?", "Do you care for information in these tools?", "Does your expert opinion (physician, academician, professor, etc.) be effective in your opinion?", "Have you recommended the products you use to others?", "Have you considered to make a profit in the commercial sense of the products you use?", "What do you think is the factor that drives you to use these products?".* **Finding and Results:** According to the 14 participants in the study, it was determined that the level of learning from the new media of the participants about the use of the products produced for weight control was low, but the level of influence in decision making on the use of the products was high. Participants are more informed about products for weight control through their friends around them. 11 of the 14 participants stated that they were following people who used these products from the new media and they said that sharing affects their thoughts. 12 of 14 participants stated that they care about new media sharing. These findings suggest that the shares in the new media are effective on the product users for weight control purposes. In addition, the result showed that

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:509 K:560
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

social media is an effective tool because participants engage in a long-term dialogue with their customers to monitor the use of products and the weight reduction process of those who do this work. One of the arguments used by those who make product marketing is that beauty is equivalent to weakness. At the same time, weakness is the equivalent of health. As one of the value judgments that capitalism imposes on society through media, while the perception of good and weak body sets the stage for a profit-generating sector, it is seen that the new media plays an important role in this process. Moreover, by showing examples of the highly winning entrepreneurs in the form of a profit pyramid, some international marketing companies try to make an illusion that everyone can have this gain and find their business partners. It can be said that the lifestyles of the people who have good income by working in this area are shared in social media. In this way, they are encouraging consumers to enter into entrepreneurship. In addition to social media sharing, face-to-face communication elements are used in fancy meetings held in luxury venues, and people who are unemployed or want to do additional work are encouraged to participate in this pyramid. Lastly, the results showed that users show their followers the necessity of healthy and weak bodies through social media as a part of this marketing pyramid.

UHİVE
ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

PARKİNSON HASTALIĞINDA RİTMİK İŞİTSEL STİMÜLASYON UYGULAMASININ YÜRÜYÜŞ ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU (1)

EFFECTS OF RHYTHMIC AUDITORY STIMULATION IMPLEMENTATION ON THE GAIT IN PARKINSON'S DISEASE: A CASE REPORT

Sena ÇARIKCI[1], Nezehat Özgül ÜNLÜER[2], Şükrü TORUN[3]

[1]Gönül Yolu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Ankara / Türkiye
[2]Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara / Türkiye
[3]Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, TÜDAM Nörokreatif Müzik Terapi Ünitesi Eskişehir / Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-0660-377X[1], 0000-0003-2314-0738[2], 0000-0002-4351-578X[3]

Öz: Amaç: Parkinson hastalığında yürüyüş bozukluğunun tedavisinde Ritmik İşitsel Stimulasyon (RİS) kullanımının yararlı olduğu belirtilmektedir. Bu yazıda Parkinson hastalığı (PH) tanısı almış bir olguda, nörolojik müzik terapi tekniği olan RİS'in, yürüyüşün zaman mesafe karakteristikleri üzerine anlık etkisi sunuldu. **Yöntem:** Olgu, 5 yıl önce Parkinson tanısı almış 49 yaşında erkek hastadır. RİS uygulaması öncesi hastanın yürüyüşünün zaman-mesafe karakteristikleri 10 metrelik alanda yürütülerek incelenirken, fonksiyonel durumu Tinetti Performansa Dayalı Yürüyüş Testi (TPDYT) ve Süreli Kalk Yürü Testi (SKYT) ile değerlendirildi. Olgunun normal kadansına ve kadansının %110'una ayarlanan metronom ritmi, hem melodili hem de melodisiz şekilde kulaklık yardımıyla hastaya dinletilerek, 10 metrelik alanda dört farklı RİS koşulu altında yürümesi istendi. **Bulgular:** Uygulamaların sonucunda olgunun yürüyüş hızının %27.18, çift adım uzunluğunun %4.27, kadansının ise %21.95 oranında arttığı, yürüyüş karakteristiklerindeki en olumlu artışın olgunun kadansının %110'una ayarlanan metronom ritminde olduğu, TPDYT ve SKYT sonucunda ise herhangi bir değişiklik olmadığı görüldü. **Sonuç:** Olgunun sonuçları, RİS'in Parkinsonlu bireyde, yürüyüşün zaman-mesafe karakteristikleri üzerinde pozitif yönde etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Parkinson Hastalığı, Ritmik İşitsel Stimülasyon, Yürüyüş, Nörolojik Müzik Terapi

Abstract: Aim: Rhythmic auditory stimulation (RAS) is indicated to be useful for gait disorder in the treatment of Parkinson's disease. The aim of this report is to investigate the immediate effects of RAS, that is neurological music therapy technique, on the case with Parkinson's disease (PD) diagnosis. **Method:** A 49-year-old man who was diagnosed with Parkinson disease (PD) five years ago presented in this report. The time-distance characteristics of the patient's gait before the RAS implementation were examined on a 10 meter field, the functional status was assessed using the Tinetti Performance Oriented Mobility Assessment test (POMA) and the Time Up Go test (TUG). The metronome rhythm, both melodic and non-melodic, adjusted to the case's normal cadence and 10% of case's cadence. The case was asked to walk under the four different RAS conditions in a 10-meter area. **Results:** As a result of the implementations, it was observed that the gait speed of the patient increased by 27.18%, the stride length increased by 4.27%, the cadence increased by 21.95%, and there was no change in POMA and TUG results. **Conclusion:** RAS has been found to be effective in positively on time-distance characteristics of gait person with Parkinson Disease.

Key Words: Parkinson Disease, Rhythmic Auditory Stimulation, Gait, Neurologic Music Therapy

Doi: 10.17361/UHIVE.2018.21.5

(1) ***Sorumlu Yazar: Sena ÇARIKÇI, Gönül Yolu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Ankara / Türkiye, senacrkc@gmail.com,*** ***Geliş Tarihi / Received: 13.06.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 14.11.2018, Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research and Review) Etik Kurul Raporu: Var – Yes "Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 25.10.2017 Tarih ve 671 Sıra numarası ile izin alınmıştır.***

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Parkinson hastalığı (PH), etiyolojisi tam olarak bilinemeyen, bazal ganglialardaki dopaminerjik yolların etkilenimi ile ortaya çıkan ilerleyici nörodejeneratif bir hareket bozukluğudur (Dauer, et al., 2003: 889,892). PH hipokinezi, bradikinezi, postural instabilite, rijidite ve tremor gibi klinik semptomlara yol açmaktadır (Marsden, 1989: 26). Parkinson hastaları, dopaminerjik fonksiyonlarla ilişkili olan yürüme gibi otomatikleşmiş hareketleri yürütmede zorluk yaşamaktadırlar (Rochester, et al., 2004:1583). Parkinsonlu hastalar motor performansla ilgili olarak genellikle yavaşlık ve hipometri gösterseler de, ritmik hareket gibi zamanlamaya bağlı işlevlerde de bozulmuş davranışlar sergileyebilmektedir.

PH ile ilişkili yürüme problemleri genellikle azalmış adım uzunluğu ve yürüme hızı, artmış kadans (Rochester, et al., 2004:1583), ayakları sürüyerek yürüme, istemsiz hızlanma ve donma (Nieuwboer, et al., 2001: 1069) gibi farklı uzamsal-temporal parametrelerin değişimi ile karakterizedir. PH'de sabit bir yürüyüşü sürdürme becerisinin azaldığı ve hastalık şiddeti ile yürüyüş değişkenliğinin derecesi arasında bir ilişki olduğu gösterilmiştir (Hausdorff, et al., 1998: 432).

Normal yürüyüş paterninde, suplementer motor alan (SMA), harekete geçmeye hazırlar. Hareket başladıktan sonra SMA'nın etkinliği durur ve sonrasında otomatik olarak bazal ganglia deşarjları gerçekleşir (Mushiake, et al., 1990: 209). Bu döngüyü koordine etmek için içsel bir uyaran gerekir. Ancak PH'de bu içsel uyarı sistemi bozulmuş, gecikmiş ya da kaybolmuştur (Nombela, et al., 2013: 2566).

PH'deki yürüme bozukluğunun başlangıç kaynağı olan eksik içsel zamanlama (Jones, et al., 2008:31), yürüme hızının düzensizleşen zamanlamasına ve koordineli ritmik hareketin bozulmasına neden olmaktadır (Skodda, et al., 2010: 610). Eksternal ritmik uyaranlar, PH'deki eksik iç zamanlama ve ritim oluşum süreçlerini düzenlemeye yardımcı olan bir iç saat olarak işlev görmektedir (Pastor, et al., 1992: 219).

PH'de eksternal ritmik uyaranların kullanımına ilişkin bir sistematik derlemede görsel, somatosensoriyel (bedensel-dokunsal) veya kombine işitsel ve görsel ipuçları gibi uyarım türlerine kıyasla, işitsel uyarının tek başına daha etkili olduğu belirtilmektedir (Lim, et al., 2005: 709).

Ritmik seslerin hareketin duyusal zamanlayıcısı olarak kullanılmasının, zamanlamanın kontrolü, hareketin koordinasyonu ve dizilimi gibi beyin mekanizmaları üzerinde güçlü fizyolojik etkilere sahip olduğu gösterilmiştir. Ritmik sesler, retikülospinal bağlantılar yoluyla spinal motor nöronların uyarılabilirliğini doğrudan arttırarak kasın belirli bir motor

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

komuta yanıt vermesi için gereken süreyi kısaltabilmektedir (Thaut, 2005: 305).

Nörogörüntüleme çalışmaları, ritim işlemi sırasında işitsel ve premotor korteks arasındaki nöral aktivitenin artan bağlantısını ortaya çıkarmıştır (Grahn, et al., 2009:7546). Sağlıklı kişilerde tanımlanan bu işitsel motor bağlantı, PH gibi nörodejeneretif hastalıklarda da geçerliliğini korumaktadır (Grahn, et al., 2009:7547). Dolayısıyla ritmik işitsel yapı, kas aktivasyon zamanlamasının eksternal uyaranın temporal yapısına senkronize olmasını sağlayarak hareketi kolaylaştırabilmektedir.

Çalışmalar, müzik ritminin yürüyüşü geliştirdiği ve PH'de müzik terapinin etkinliği konusunda genel bir yargının varlığını göstermektedir (Raglio, 2015: 1). En eski ve en popüler nörolojik müzik terapi (NMT) tekniklerinden biri olan ritmik işitsel stimülasyon (RİS), tipik olarak hastanın kadansıyla (dakikadaki adım sayısı) uyumlu basit metronom ritimlerini kullanan (Nombela, et al., 2013: 2567) ve böylece motor cevabın zamanını dışarıdan düzenleyen bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Basal ganglianın algılanan her ritme özel bir cevap oluşturması (Grahn, 2009: 43), PH'de RİS kullanımına temel oluşturmuştur. Yapılan çalışmalar RİS'in Parkinson hastalarının yürüyüş kinematiklerini geliştirdiğini göstermiş olup, Parkinsonlu hastaların yürüyüş hızını artırdığına ilişkin güçlü kanıtlar da bulunmaktadır (Lim, et al., 2005: 709; Ghai, et al., 2018: 11).

RİS'in bir kalp pili gibi davranarak bazal ganglianın hatalı ya da eksik iç ritmini düzenleyen bir dış ritim sağlaması (Pastor, et al., 1992: 219; McIntosh, et al., 1997: 25) ve Parkinson hastalarında eksternal uyarı sırasında lateral premotor korteksin artan aktivasyonu (Hanakawa, et al., 1999: 1280), RİS'in yürüyüşe sağladığı etkilerin altında yatan mekanizmalar olarak gösterilmektedir.

Dünya literatüründeki varlığını 1967'den bu yana, önce basit eksternal uyaranlar şeklinde, sonrasında ise bir nörolojik müzik terapi tekniği olarak sürdüren RİS'in, henüz ülkemizde yapılmış bir çalışma örneğine rastlanmamıştır. Bu çalışma, iki farklı metronom ritminin Klasik Türk Müziği formundaki farklı eserlerle melodili olarak da uygulanması yönüyle diğer çalışmalardan farklı olarak, RİS'in modülasyonunu içermektedir. Çalışmanın amacı PH tanısı almış bir olguda, nörolojik müzik terapi tekniği olan RİS'in, yürüyüşün zaman mesafe karakteristikleri üzerine anlık etkisini araştırmaktır.

OLGU SUNUMU

Bu yazıda 5 yıl önce PH tanısı almış 49 yaşında erkek hasta sunulmaktadır. Hastanın Hoehn & Yahr Evreleme Testi'ne göre hastalık evresi 1,5 olarak belirlenmiş olup Birleşik

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Parkinson Hastalığı Derecelendirme Ölçeği değeri 36'dır. PH'ye eşlik eden herhangi bir nörolojik ve ortopedik rahatsızlığı olmayan hastanın Mini Mental Durum Değerlendirme skoru ise 26'dır.

Hastanın RİS uygulaması öncesi ve sonrası yürüyüşünün zaman mesafe karakteristikleri 10 metrelik alanda yürütülerek, "çift adım uzunluğu = 120 x yürüyüş hızı / kadans" formülü kullanılarak değerlendirilirken (Kirtley, 2006: 20) fonksiyonel durumu, Tinetti Performansa Dayalı Denge ve Yürüyüş Testinin yürüyüş bölümü (TPDYT) ve Süreli Kalk Yürü Testi (SKYT) ile değerlendirilmiştir.

TPDYT'de, düşük puanlar yetersiz yürüme performansını gösterir. Ölçeğin en yüksek puanı 12 puandır (Steffen, et al., 2008: 738). SKYT ise oturma pozisyonundan ayağa kalkışı, 3m yürüyüp dönerek tekrar oturmayı içeren bir test olup, performansı zamana göre değerlendirir. Testi 20 sn ve daha az sürede tamamlamak bağımsız fonksiyonel hareketi gösterirken, 30 sn ve daha fazla sürede tamamlamak, eksternal yardıma ihtiyacı göstermektedir (Podsiadlo, et al., 1991: 142,146).

Uygulama aşamasında; hastanın normal kadansına ve kadansının %110'una ayarlanan metronom ritmi, hem melodili hem de melodisiz şekilde, kulaklık yardımıyla hastaya dinletilerek, hastadan 10 metrelik alanda bu dört farklı RİS koşulu altında yürümesi istenmiştir. Uygulamadaki %110'luk metronom ritmi, literatürdeki olumlu sonuçlar (Ghai, et al., 2018: 12) göz önüne alınarak tercih edilmiştir. RİS'in genel prosedüründe kullanılan 2/4'lük ve 4/4'lük ritimler doğrultusunda melodili RİS uygulaması için Klasik Türk Müziği Longa ve Sirto formlarından[1] bu ölçülere uyan 3 farklı eser kullanılmış ve eser seçimi hastanın müzikal beğenileri doğrultusunda yapılmıştır. Dört farklı RİS uygulamasının peş peşe uygulandığı olguda, uygulama sıralaması randomize olarak gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar müzik terapist ve fizyoterapist tarafından yapılmıştır.

Uygulamaların sonucunda hastanın yürüyüş hızının %27.18, çift adım uzunluğunun %4.27, kadansının ise %21.95'e kadar arttığı, yürüyüş karakteristiklerindeki en olumlu artışın hastanın kadansının %10'una ayarlanan metronom ritminde olduğu, TPDYT ve SKYT sonucunda ise herhangi bir değişim olmadığı görülmüştür (Tablo 1; Tablo 2).

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 1. RİS Uygulamasına Göre Yürüyüşün Zaman Mesafe Karakteristiklerindeki Değişimler

RİS Uygulama yöntemi	Yürüyüşün zaman-mesafe karakteristikleri		
	Hız (m/sn)	Kadans (adım/dk)	Çift adım uzunluğu (cm)
Uygulama öncesi değerlendirme ölçümü	1.512	123.44	147.5
1.RİS Uygulaması: Normal kadansta melodisiz metronom ritmi	1.594	124.40	153.7
2.RİS Uygulaması: Normal kadansta melodili metronom ritmi	1.694	132.20	153.7
3.RİS Uygulaması: %110 kadansta melodisiz metronom ritmi	1.923	138.46	166.6
4.RİS Uygulaması: %110 kadansta melodili metronom ritmi	1.785	139.28	153.7

Tablo 2. RİS Uygulamasına Göre Yürüyüş Fonksiyonelliği Üzerindeki Değişimler

	RİS uygulaması öncesi	Tüm RİS uygulamaları sonrası
Tinetti Performansa Dayalı Yürüyüş Testi (TPDYT)	10 puan	10 puan
Süreli Kalk Yürü Testi (SKYT)	4,32 sn	4,83 sn

TARTIŞMA

Olguda RİS uygulamasının yürüyüşün zaman-mesafe karakteristikleri üzerinde olumlu yönde etkili olduğu bulunmuştur. Literatürde de RİS'in özellikle yürüyüş için kullanılan nörolojik müzik terapi tekniği olduğu vurgulanmış ve yürüyüşü geliştirdiği belirtilmiştir (Cowen, 2014: 8).

RİS'in bu olguda meydana getirdiği değişimler, uygulamanın anlık etkisidir. RİS'in yürüyüş karakteristiklerine yansıyan bu olumlu etkisi McIntosh ve ark.'nın (1997: 25) ve Arias ve ark.'nın (2010: 7) yapmış olduğu tek seanslık uygulamaların artan adım uzunluğu ve yürüyüş hızı gibi olumlu sonuçlarıyla aynı doğrultudadır.

Yürüyüş karakteristiklerindeki en belirgin gelişmenin hastanın kadansının %110'una ayarlanan metronom ritminde görüldüğü olgunun sonuçları, metronom ritminin %10'luk ritim artışıyla uygulanışının olumlu etkilerini bildiren çalışmaları destekler niteliktedir (Ghai, et al., 2018: 12).

RİS'in yürüyüş karakteristikleri üzerindeki olumlu etkisinin yanında, olgunun fonksiyonelliği üzerine herhangi bir etkisinin olmaması, Ghai ve ark.'nın (2018: 12) 20 ila 45 dk arası uygulama süresiyle, haftada en az 3–5

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

seanslık müzik terapi uygulamalarının etkin olacağını bildirdiği sistematik derlemesinin sonuçları göz önüne alındığında, daha uzun süreli ve tekrarlanan uygulamalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

İlaç tedavisi altındaki Parkinson hastalarında, hareket yeteneği açısından iyi/açık olma durumunu tanımlayan "on" ve kötü/kapalı duruma karşılık gelen "off" periyodları görülmektedir. Bu olguda RİS uygulaması hastalığın "on" döneminde gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte literatürde hem "off" hem de "on" döneminde Parkinson hastalarında, RİS kullanıldığında yürüme hızı ve çift adım uzunluğunun geliştiği yönünde çalışmalar da bulunmaktadır (McIntosh, et al., 1997: 25).

RİS uygulamasının alternatif versiyonlarında, metronom seslerinin hasta ya da bir uzman tarafından seçilen müziğin içine entegre edilerek kullanılabileceği belirtilmektedir (Thaut, et al., 1996: 194). Buna bağlı olarak olguda, Klasik Türk Müziği Longa ve Sirto Formlarından 2/4'lük ya da 4/4'lük ritimlere uygun olarak belirlenen 3 eserden hastanın müzikal beğenileri doğrultusunda, müzik seçimi müzik terapist ve hasta tarafından yapılmıştır.

Melodi eşlikli RİS, serebellum, dentat nükleus ve temporoparietal kavşağı kapsayan nöral şebekeleri uyararak motor düzenleme sürecine entegre etmeyi amaçlar. Bu uygulamanın sonucu, melodi eşlikli RİS'in reseptif müzik terapi metodolojisinden farklı olarak, hastanın terapist ile terapötik bir ilişki içinde aktif katılım göstereceği kreatif müzik terapi süreçleri ile entegre edilerek daha eklektik bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini düşündürmektedir. Güncel çalışmalarda da, metronomla sağlanan ritim ile müzikal bir örüntü ile sunulan ritmik işitsel uyarının etkinliğine ilişkin farklı görüşlerden söz edilmektedir. Çalışmalarda sensorimotor görevlerin zamansal senkronizasyon açısından, ritmik olarak vurgulanan müzikal uyarana daha duyarlı olduğunu savunanlara karşılık PH'de yürüme kalitesini iyileştirmede klik sesi olarak verilen metronom uyarımının daha üstün olduğunu bildiren araştırmaların da bulunduğu, PH'de striatal disfonksiyon nedeniyle ortaya çıkan ritim algısı bozukluğunun sadece metronom sesi ile yapılacak ritmik uyarımın etkinliğini azaltabileceği, ton algısının (ses perdesi algısı, pes-tiz ayrımı becerisi) göreceli olarak korunmuş olması nedeniyle RİS uygulamalarında tonal-melodik-müzikal ritimlerin daha etkili olabileceği öngörülmektedir (Torun, 2015: 66, Torun, 2018: 76).

Sonuç olarak Parkinson hastalarında geleneksel tedavilerin yanı sıra RİS yönteminin de rehabilitasyon sürecine eklenmesi akılda bulundurulmalıdır. Ancak PH evresine göre, RİS uygulamasının sonuçları değişkenlik gösterebilmektedir. Arias ve ark.'nın (2008:

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

593) RİS uygulamasının Parkinson hastalarında, Hoehn & Yahr Evreleme Testi'ne göre evre 3-4, evre 1-2 den daha çok etkin olduğunu gösteren çalışması göz önüne alındığında, evre 1,5 olan olgudaki değişimlerin genellenebilir olması için, geniş örneklem büyüklüğüne ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

ARIAS, P., CUDEIRO, J., (2008). Effects of rhythmic sensory stimulation (auditory, visual) on gait in Parkinson's disease patients. Experimental brain research, 186(4): 589-601. Doi: 10.1007/s00221-007-1263-y

ARIAS, P., CUDEIRO, J., (2010). Effect of rhythmic auditory stimulation on gait in Parkinsonian patients with and without freezing of gait. PloS one, 5(3): e9675. Doi: 10.1371/journal.pone.0009675

COWEN, B., (2014). Neurologic music therapy techniques: a systematic review of current research

DAUER, W., PRZEDBORSKI, S., (2003). Parkinson's disease: mechanisms and models. Neuron, 39(6): 889-909

GHAI, S., GHAI, I., SCHMITZ, G., EFFENBERG, A.O., (2018). Effect of rhythmic auditory cueing on parkinsonian gait: A systematic review and meta-analysis. Scientific reports, 8(1): 506. Doi: 10.1038/s41598-017-16232-5

GRAHN, J.A., (2009A). The role of the basal ganglia in beat perception: neuroimaging and neuropsychological investigations. Annals of the New York Academy of Sciences, 1169(1): 35-45. Doi: 10.1111/j.1749-6632.2009.04553.x

GRAHN, J.A., ROWE, J.B., (2009B). Feeling the beat: premotor and striatal interactions in musicians and nonmusicians during beat perception. Journal of Neuroscience, 29(23): 7540-7548. Doi: 10.1523/JNEUROSCI.2018-08.2009

HANAKAWA, T., KATSUMI, Y., FUKUYAMA, H., HONDA, M., HAYASHI, T., KIMURA, J., et al. (1999). Mechanisms underlying gait disturbance in Parkinson's disease: a single photon emission computed tomography study. Brain, 122(7): 1271-1282

HAUSDORFF, J.M., CUDKOWICZ, M.E., FIRTION, R., WEI, J.Y., GOLDBERGER, A.L., (1998). Gait variability and basal ganglia disorders: stride-to-stride variations of gait cycle timing in Parkinson's disease and Huntington's disease. Movement disorders, 13(3): 428-437

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

JONES, C.R.G, MALONE, T.J.L., DIRNBERGER, G., EDWARDS, M., JAHANSHAHI, M., (2008). Basal ganglia, dopamine and temporal processing: performance on three timing tasks on and off medication in Parkinson's disease. Brain and cognition, 68(1): 30-41. Doi: 10.1016/j.bandc.2008.02.121

KIRTLEY, C., (2006). Clinical gait analysis: theory and practice: Elsevier Health Sciences

LIM, I., WEGEN, E., GOEDE, C., DEUTEKOM, M., NIEUWBOER, A., WILLEMS, A., et al. (2005). Effects of external rhythmical cueing on gait in patients with Parkinson's disease: a systematic review. Clinical rehabilitation, 19(7): 695-713. Doi: 10.1 19I/0269215505ci-906oa

MARSDEN, CD., (1989). Slowness of movement in Parkinson's disease. Movement disorders: official journal of the Movement Disorder Society, 4(1); 26-S37

MCINTOSH, G.C., BROWN, S.H., RICE, R.R., THAUT, M.H., (1997). Rhythmic auditory-motor facilitation of gait patterns in patients with Parkinson's disease. Journal of Neurology, Neurosurgery & Psychiatry, 62(1): 22-26

MUSHIAKE, H., INASE, M., TANJI, J., (1990). Selective coding of motor sequence in the supplementary motor area of the monkey cerebral cortex. Experimental brain research, 82(1): 208-210

NIEUWBOER, A., DOM, R., WEERDT, W.D., DESLOOVERE, K., FIEUWS, S., KAUCSIK, E.B., (2001). Abnormalities of the spatiotemporal characteristics of gait at the onset of freezing in Parkinson's disease. Movement disorders: official journal of the Movement Disorder Society, 16(6): 1066-1075. Doi: 10.1002/mds.1206

NOMBELA, C., HUGHES, L.E., OWEN, A.M., GRAHN, J.A., (2013). Into the groove: can rhythm influence Parkinson's disease? Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 37(10): 2564-2570. Doi: 10.1016/j.neubiorev.2013.08.003

PASTOR, M.A., ARTIEDA, J., JAHANSHAHI, M., OBESO, J.A., (1992). Time estimation and reproduction is abnormal in Parkinson's disease. Brain, 115(1): 211-225

PODSIADLO, D., RICHARDSON, S., (1991). The timed "Up & Go": a test of basic functional mobility for frail elderly persons. Journal of the American geriatrics Society, 39(2): 142-148

RAGLIO, A., (2015). Music therapy interventions in Parkinson's disease: the state-

of-the-art. Frontiers in neurology, 6, 185. Doi: 10.3389/fneur.2015.00185

ROCHESTER, L., HETHERINGTON, V., JONES, D., NIEUWBOER, A., WILLEMS, A.M., KWAKKEL, G., et al. (2004). Attending to the task: Interference effects of functional tasks on walking in Parkinson's disease and the roles of cognition, depression, fatigue, and balance1. Archives of physical medicine and rehabilitation, 85(10): 1578-1585. Doi: 10.1016/j.apmr.2004.01.025

SKODDA, S., FLASSKAMP, A., SCHLEGEL, U., (2010). Instability of syllable repetition as a model for impaired motor processing: is Parkinson's disease a "rhythm disorder"? Journal of neural transmission, 117(5): 605-612. Doi: 10.1007/s00702-010-0390-y

STEFFEN, T., SENEY, M., (2008). Test-retest reliability and minimal detectable change on balance and ambulation tests, the 36-item short-form health survey, and the unified Parkinson disease rating scale in people with parkinsonism. Physical therapy, 88(6): 733-746

THAUT, M.H., MCINTOSH, G.C., RICE, R.R., MILLER, R.A., RATHBUN, J., BRAULT, J.M., (1996). Rhythmic auditory stimulation in gait training for Parkinson's disease patients. Movement disorders: official journal of the Movement Disorder Society, 11(2): 193-200

THAUT, M.H., (2005). The future of music in therapy and medicine. Annals of the New York Academy of Sciences, 1060(1): 303-308. Doi: 10.1196/annals.1360.023

TORUN, Ş., (2015). Rhythm and Pitch Perception in Parkinson's Disease. International Congress of Cognitive Neuroscience Abs Book, 65(8)

TORUN, Ş., (2018). Nörolojik Hastalıklarda Müzik Terapi ve Müzik Uygulamaları. Turkiye Klinikleri Physiotherapy and Rehabilitation-Special Topics, 4(2): 71-78

Yazar notu: Bu çalışma, 1.Uluslararası Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Kongresi, 19-22 Nisan 2018, İstanbul'da poster bildirisi olarak sunulmuştur.

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Definition and Importance: Parkinson's disease (PD) is a progressive neurodegenerative movement disorder characterized by the loss of neurons in dopaminergic pathways in the basal ganglia, the etiology of which is unknown (Dauer, et al., 2003: 889,892). PD causes clinical symptoms such as hypokinesia, bradykinesia, postural instability, rigidity and tremor (Marsden, 1989: 26). Gait disorders associated with PD are usually characterized with reduced step length and gait speed, increased cadence (Rochester, et al., 2004:1583), gait with feet, festination and freezing (Nieuwboer, et al., 2001: 1069) with different spatial-temporal parameters. Incomplete internal timing which is the initial source of gait impairment in PD (Jones, et al., 2008:31) causes irregular timing of gait speed and impaired coordinated rhythmic motion (Skodda, et al., 2010: 610). The external rhythmic stimulations function as an internal clock that helps to regulate the incomplete internal timing and rhythm formation processes in the PD (Pastor, et al., 1992: 219). Rhythmic sounds can shorten the time required for the muscle to respond to a specific motor command by directly increasing the excitability of spinal motor neurons via reticulospinal connections (Thaut, 2005: 305). Studies have shown that rhythmic auditory stimulation (RAS) improves gait kinematics of Parkinson's patients, and there is strong evidence that Parkinson's patients have improved gait speed (Lim, et al., 2005: 709; Ghai, et al., 2018: 11). An external rhythm that regulates the internal rhythm of the basal ganglia by acting as a pacemaker of the RAS (Pastor, et al., 1992: 219; McIntosh, et al., 1997: 25), and increased activation of the lateral premotor cortex during external stimulation in Parkinson's patients (Hanakawa, et al., 1999: 1280) can be shown as the mechanisms underlying the effects that RAS provides for gait. This study included the modulation of RAS different from other studies in the way that two different metronomic rhythms are implemented melodiously with different works from Classical Turkish Music forms. **Aim:** The aim of this report is to investigate the immediate effect of RAS on gait in a case with PD. **Method:** The case is a 49-year-old male patient who was diagnosed with PD 5 years ago. According to the Hoehn & Yahr Staging Test of the patient, the disease duration was determined as 1.5 and the Unified Parkinson's Disease Rating Scale was 36. The Mini Mental Status Assessment score of the patient without any neurological and orthopedic disturbances accompanying PD is 26. The time-distance characteristics of the gait before and after the RAS implementation of the patient were evaluated in a 10-meter area and calculated using the formula that is "stride length = 120 x gait speed / cadence". The functional status of the patient was assessed using the Tinetti Performance Oriented Mobility Assessment

UHİVE
www.uhedergisi.com
Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık – Güz Kış Dönemi Sayı: 21 Yıl: 2018
International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Winter Semester Issue: 21 Year: 2018
ID:498 K:549
(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)
(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

test (POMA) and the Time Up Go test (TUG). The metronome rhythm, both melodic and non-melodic, adjusted to the case's normal cadence and 110% of case's cadence. The case was asked to walk under the four different RAS conditions in a 10-meter area. For melodic RAS implementation was based on the 2/4 and 4/4 rhythms used in the general procedure of RAS, so 3 different works were used in Longa and Sirto forms Classical Turkish Music and these selections were made in line with the musical favorities of the patient. Four different RAS implementations were performed in succession, and the implementations sequence was performed randomly. **Findings and Results :** As a result of the implementations, it was observed that the gait speed of the patient increased by 27.18%, the stride length increased by 4.27%, the cadence increased by 21.95%, and there was no change in POMA and TUG results. **Conclusion:** The changes that RAS makes to this case are the immediate effect of the implementation. This positive effect of RAS reflected in the gait characteristics is in line with the positive outcomes such as increased step length and gait speed of single-session implementation of previous studies. In addition to the positive effect of RAS on gait characteristics, the absence of any influence on the functioning of the case suggests the need for longer and more session implementations. The most obvious improvement in gait characteristics was seen in the metronome rhythm, which was set at 110% of the cadence of the patient. This result supports studies reporting the positive effects of metronomic rhythm implementation with a 10% increase in rhythm. Alternative versions of RAS indicate that metronome sounds can be integrated into the music selected by the patient or an expert. In this respect, we have chosen 3 samples from Longa and Sirto Forms of Classical Turkish Music in accordance with 2/4 and 4/4 rhythm, in accordance with the musical favorities of the patient. Current studies also mention different views on the effectiveness of RAS presented with a metronome-provided rhythm and a musical pattern. Rhythm impairment due to striatal dysfunction in PD can reduce the effectiveness of rhythmic stimulation by only metronomic tone, and tonal-melodic-musical rhythms may be more effective in RAS implementation due to the relative preservation of tone perception it is envisaged. In conclusion consideration should be given to adding RAS to the rehabilitation process as well as traditional therapies in Parkinson's patients. Given the studies showing that RAS is more effective in stage 3-4 and 1-2 stages in Parkinson's disease according to the Hoehn & Yahr Stage Test, a larger sample size is needed to make the changes in our case with stage 1.5 are generalizable.

DERGİ HAKKINDA

UHİVE "Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi"; 2013 yılı itibariyle yayın hayatına başlamıştır. Dergimizde literatüre kaynak sağlayacak nitelik ve değerde olan yayınlara yer verilmektedir. Dergimiz uluslararası hakemli bir dergi olup, yılda dört sayıçıkarmaktadır. Dergimizin sayıları mart, haziran, eylül ve aralık aylarında sistem üzerinden yayınlanmaktadır. Dergimiz gerek basılı, gerekse de internet üzerinden ulaşılabilen bir dergidir. Dergimizde iletişim ve edebiyat alınıiçerisinde değerlendirilebilecek her türlü yayına yer verilebilmektedir. Dergimiz uluslararası nitelikte olup farklı indeksler tarafından taranmaktadır. Dergimiz bünyesinde çok değerli iletişim ve edebiyat akademisyenleri Dergimiz hakem, bilim ve danışma kurulu üyeleri arasında alanlarında iletişim ve edebiyat alanıyla ilgili konusunda uzman çok değerli akademisyenler yer almaktadır. Dergimizin baş editörleri ***Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN ve Doç. Dr. Kasım KARAMAN*** olup, dergi yönetim kurulunun aldığı kararlar doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirilmektedir. Yönetim kurulu başkanı derginin o anki baş editörü olup yönetim kurulunun %51'inin aldığı kararlar uygulanmaktadır. Gönderilen her yayın kendi alanında uzman iki hakemin onayından geçmeli ve hakemler tarafından yayınlanabilir görüşüne sahip olmalıdır. Aynı sayı içerisinde yazarın bir yayınına yer verilir. Birden fazla hakem ve yönetim kurulu onayından geçen çalışmalar sıraya alınarak ilerleyen sayılarda yayınlanır. Hiçbir yazar hakem ve yönetim kurulu üyeleri üzerinde etkili değildir. Dergimizde yayınlanmak üzere sisteme yüklenen çalışmalar için yayın telif hakkı sözleşmesi istenmez. Sisteme yüklenen çalışmalar dergiye devredilmiş olarak kabul edilir. Yazar ya da yazarlar bu durumu kabul etmiş ve derginin yayın kabul şartlarına uygun hareket etmeyi teyit ederek bu sisteme dahil olmuştur.

Dergimiz hakem ve bilim kurullarında yer almak isteyen akademisyen ve bilim araştırmacılarının mutlaka Dr. unvanı almış ve alanında bilimsel çalışmalar yapmış olması şartıaranır. Dr. Unvanına sahip olmayan ve alanında yayın yapmayan hiç kimse bilim, danışma ve hakem kurullarında yer alamaz. Dergi yönetim kurulu derginin en üst karar ve yürütme mekanizmasını oluşturur. Yönetim kurulunun aldığı her türlü karar kesin ve değiştirilemez niteliktedir. Yönetim kurulu kararı olmaksızın hiçbir koşul ve şartta dergi üzerinde işlem gerçekleştirilemez ve uygulamaya gidilmez. Dergi baş editörü hakem onayına gönderilmeyen çalışmaların dergide kabul edilip edilmeyeceğine, hakem sürecine gönderilip gönderilmeyeceğine karar verebilir. Bu karar sürecinde yönetim kuruluna bilgi vermek zorunda değildir. Dergimiz bünyesinde ha-

kem, bilim ve danışma kurulunda yer almak isteyen bilim insanlarının katılımına ancak yönetim kurulu karar verebilir.

Dergimizde bazı ulusal ya da uluslararası kongrelerde yayınlanmış sözlü ve hakem onayından geçmişçalışmalar için özel sayılar şeklinde çalışmalar da gerçekleştirilmektedir. Bu tip özel sayılar ancak anlaşma yapılan kongrelerde sunulmuş sözlü bildiriler için geçerlidir. Bu bildirilerin mutlaka kongre bilim kurulundan onay almış hakem değerlendirmesi yapılmış olmalıdır. Ayrıca sözlü sunulan bildirilerin mutlaka basılı materyali ile hakem onay raporları dergimiz yönetim kuruluna ve başeditörüne sunulmuş olmalıdır. Bu bilgi ve materyallere sahip olmayan bildirilere dergimizde yer verilmez. Dergimizde işlem sürecine dair bilgiler yazar ve yazarlara yazılı olarak dergi internet adresinden bildirilir. Ayrıca dergimize üye olup sisteme giriş yapan her bir yazar süreç ile ilgili bilgileri derginin web sayfasından kendisi izleyip gelişmeleri takip edebilir. Dergimizde uluslararası APA 5 sistemi uygulanır. Bu sistem dışında hazırlanan hiçbir yayına yer verilmez yer verilmesi de talep edilemez. Dergimizdeki koşul ve şartlar her bir yazar ve yazarlar için aynıdır. Hiçbir kimse için bu kurallar ve koşullar değiştirilmez. Farklılık sağlanması istenemez talep edilemez. Dergimiz bünyesinde yayınlanması istenen eserlerin mutlaka iletişim ve edebiyat alanından olması şartı aranır. Bu özellikleri taşımayan hiçbir yayına dergimizde yer verilemez. İletişim ve edebiyat alanına giren bütün çalışmalar dergimiz bünyesinde değerlendirmeye alınır. Hakem sürecine dair işleyiş başeditör kontrolünde gerçekleştirilir. Baş editör yayının dergide hakem sürecine dair işleyişine yönelik bilgi ve karar verme yetkisine sahip bulunur. Başeditörün uygun bulmadığı ya da kabul etmediği bir yayın dergide sürece dahil edilmez. Bu konuda yazar ya da yazarlar dergi ile diğer organlar üzerinde bir yükümlülük oluşturamaz.

Dergimiz T.C. hukuk kuralları çerçevesinde “5846” sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanun ve Hükümleri’ne tabi hareket eder. Bu kanunun gerekliliklerini yerine getirmeyen yazar ya da yazarlar hakkında dergimiz tek taraflı olarak hukuki haklarını korumaya sahiptir. Dergimizde yayınlanması amacıyla gönderilen çalışmalarda yapılan ilgili kanunlara uygun olarak gerçekleştirilmeyen alıntılar, intihal gibi konularda yazar ya da yazarlar tek taraflı olarak sorumludur. Bu konuda dergimiz üzerinde hiçbir kurum, kişi ya da diğer yetkili olanlar yaptırım uygulayamaz. Dergimiz basılı ve online olarak hareket eden bir yayın organıdır. Akademik alanda hazırlanan çalışmaların yer aldığı bir materyal olarak bilimsel araştırma yapan kurum ve kişilere fayda sağlamak amacıyla toplumsal hizmet sunan sosyal bir organdır. Dergimiz paralı bir dergi olmayıp, hiçbir yazara ya da yazarlara basılı materyal göndermek zorunda değildir. Dergimizde kabul edilen ve basıma hak kazanan çalışmalar dergi yayın kabul şartları ve yazım kurallarına uygun olarak mizanpajı yapılır ve sisteme yüklenir. İhtiyacı olan yazar ya da yazarlar ile okuyucular sistemden bu sayıyı indirerek ihtiyacını giderebilir. Mizanpaj yazar tarafından örnek makale baz alınarak yapılmaktadır.

ABOUT

UHİVE "International peer-reviewed Journal of Communication and Humanities Research" was started to be published in 2013. The journal publishes scholarly papers to contribute to communication and literature. It is a refereed international journal which publishes four times a year. The volumes of our journal are published over the system in January, April, July and October. The journal is published in hard copy and online. The journal covers all sorts of papers in the field of communication and literature. The journal is an international journal which is indexed by many indexes. The referee, and science and advisory board of the journal are composed of qualified and prolific researchers and academicians, experts in the field of literature. The editor-in-chief of the journal is ***Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN and Assoc. Prof. Kasım KARAMAN*** and the journal acts in accordance with the decisions of the executive board. The chairman of the executive board is the current editor-in-chief, and the decisions taken by 51% of the executive board are implemented. Each paper should be evaluated by the two field referees and receive a favorable report to be published. In each issue, only one manuscript of the same author is included. The papers approved by the two referees and the editorial board are saved to be published in the following issues. None of the authors can exercise power over the referees or the editorial board. In the journal, a copyright agreement for the uploaded articles is not requested. The journal holds the copyright of the uploaded articles. The author(s) accept(s) this and confirm that they will act in accordance with it. It is prerequisite for the academicians and researchers to have received a PhD degree and published several studies and articles in their fields so as to be a member of the referee and the science board. The academicians or researchers without a (Ph.D) degree and any publications in the field cannot be a member of the referee or science and advisory board. The executive board is the competent authority. The decisions of the executive board are final and cannot be changed. Without the approval of the executive board, none of the decisions can be implemented. The editor-in-chief gives the final decision whether to accept or reject the articles not sent for referee evaluation or to send the articles for evaluation. The editor-in-chief does not have to inform the executive board of this process. The executive board is the sole authority to accept the researchers to be involved in the referee, science and advisory board.

The journal also publishes special editions, including the presented papers, approved by the referees, in the national and international conferences, these issues include only the oral papers presented in the conferences that the journal has an agreement. These papers should be evaluated and approved by the conference science board and the referees. Printed texts of the presented papers and the referee approval reports should be submitted to the editor-in-chief and the administrative board. The journal will not publish the papers without these documents. The authors are informed of each process in the journal through the system. Every author can follow this process on website of the journal by being a member to the system. In the journal, international APA system is used. Papers which are not prepared in line with this system will not be accepted. In the journal, no one is privileged. The terms and conditions are the same for everybody; it is out of question to change them. Nobody can demand any privilege. The journal publishes studies and researches in communication and literature, and the journal will not publish the studies out of those fields. The editor-in-chief is the one who manages the referee evaluation process. The editor-in-chief has the right to decide and inform in the evaluation process. The inappropriate and disapproved papers by the editor-in-chief will not be published in the journal. In this case, the author/authors cannot impose any sanctions on the journal or any organs.

The journal complies with the requirements of Law no. 5846 on Intellectual and Artistic Works. The journal reserves its rights unilaterally against the authors who do not comply with the requirements of Law no. 5846. In case of any problems related to incorrect citation and plagiarism, the author/authors are responsible unilaterally. The journal cannot be held responsible for this, and no one can impose sanctions on the journal. The journal is published in hard copy and online version. The main objective of the journal is to provide an intellectual platform for the authors, referees, and the members of science and advisory board who are all welcome to contribute to the development of science within the rules of ethics. The journal does not demand any charge from the authors and is not supposed to send a printed issue to the author(s). Approved papers are uploaded to the system after layout in line with the publication principles. Author(s) and readers can download any volume over the system. Layout is performed by the author according to the sample article.

YAZARLARA BİLGİ

1 Dergimizin yazım dili Türkçe ve İngilizce'dir. Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı "makale formatında olmak zorundadır" türünde yayınlara yer verilmektedir.

2 Farklı dillerde hazırlanan yayınlar ve çalışmalar editör başta olmak üzere derginin yönetimi onay vermesi durumunda kabul edilir. Bu durum tek taraflı olarak dergimize aittir.

3 Dergimiz e dergi ve basılı dergi olarak yayınlanmaktadır. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser "makale" ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz dergi web sitesi üzerinden ulaşmaktadır.

4 Dergimiz sistemine üye olmadan yayın kabul edilmez.

5 Hiçbir yazar dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz.

6 Yapılan her bir çalışmanın etik ve biyoistatistiksel sorumluluğu tek taraflı olarak yazara/yazarlara aittir. Dergimiz bu konuda bir yükümlülük altına alınamaz, sokulamaz. Etik kurul veya kurum onayı gerektiren çalışmalar için mutlaka yazar(lar) ilgili izinleri alarak dergi yönetimine bildirmek zorundadır. Ve etik kurul ve kurum izni olması gereken çalışmalara ilişkin bilgiler ilgili sorumlu yazar tarafından makale sisteme yüklenirken bu bilgiler sisteme sorumlu üye yazar tarafından girilmelidir. Olası bir sorunda tek yönlü olarak yazar(lar) sorumlu tutulur. Dergimiz hiçbir konuda yükümlülük kabul etmez.

7 Dergimiz bünyesinde değerlendirilmek koşulu ile gönderilen çalışmaların, her hangi bir nedenle bir başka yerde kullanılmamış veya değerlendirmeye gönderilmemiş olması gerekir. Ayrıca dergimize gönderilmiş ve işleme alınmış bir çalışmanın farklı bir dergide de paralel olarak yayın sürecine alınmış olduğu tespit edildiği anda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz tek taraf olarak hukuki haklarını saklı tutar. Böyle bir olumsuzluk ile karşılaşılması durumunda tekzip yayınlanması koşulu ile çalışma reddedilir ve yazar hakkında hukuki işlem başlatılır.

8 Her bir çalışma, alanında uzman iki hakem tarafından değerlendirilip, iki hakemden olumlu görüş alan çalışmalar sıraya alınmak koşulu ile yayına alınır. Dergimizin yayınları değerlendirme süresi hakemlerden gelen dönüşlere göre üç aydır. Üç ay içerisinde dönüş alınamayan çalışmalar bir başka hakeme yönlendirilir. Bu durumda süre uzayabilir ve bir talep oluşturulamaz. Yazar bu durumda hiçbir hak iddiasında bulunamaz, makaleyi sistemden çekemez. Hakem sürecine alınan çalışmalar mutlaka intihal taramasından geçirilmiş olması ve bilimsel etik kurallara uygun olarak dergimize gönderilmiş ya da yüklenmiş olmalıdır. Dergimizde yayınlanan çalışmalar üzerinde bilimsel etik kurallarına uygun olmayan bir durum ile karşılaşıldığında ilgili yazar(lar) hakkında hukuki haklarımızı saklı tutarız.

9 Hiçbir çalışmanın bir başka çalışmadan farklılığı veya üstünlüğü yoktur. Her bir yazar ve çalışma aynı hak ve eşitliğe sahiptir. Her hangi bir ayrıcalık tanınmaz.

10 Yazarlar çalışmalarının hangi hakemler tarafından değerlendirildiğini bilemez ve bilmeyi isteme hakkına sahip olamaz. Bu durum sadece sistem yöneticisi ve editörler tarafından bilinir ve gizli tutulur.

11 Sisteme yüklenen yayınlar öncelikle editör tarafından değerlendirilir. Yazım kurallarına uymayan yayınlar için editörlüğümüzce düzeltme talebinde bulunulmaktadır. Yazım kurallarına uygun düzenlenen makaleler hakem değerlendirmesine gönderilmektedir. Hakem tarafından istenen düzeltmeler sistemden ilgili sorumlu yazar tarafından üyelik bilgilerini kullanarak görülebilmekte ve iletişimden sorumlu yazara sistem tarafından mail yolu ile bilgi verilmektedir. Her bir hakem, yayın için üç kez düzeltme isteme hakkına sahiptir. Her üç talep doğrultusunda istenen düzeltmenin yapılmaması durumunda çalışma otomatik olarak "RED" alır. Hakem önerileri doğrultusunda düzenlenen yayınlar tekrar editör tarafından değerlendirildikten sonra "KABUL" ya da "RED" kararı verilir. Bu durum sistemden ve mail yolu ile iletişimden sorumlu yazara iletilir. Hakem onayından geçmiş olsa dahi baş editör kararı ile ilgili çalışma RED edilebilir. Bu konuda tüm haklar baş editöre aittir. Baş editör kararlarına hiçbir yazar(lar) bir yaptırım uygulayamaz her hangi bir talepte bulunamaz.

12 Tez, sunum ve bildiri şeklinde daha önce kullanılmış çalışmalar makaleye dönüştürülüyor ise mutlaka daha önceki kullanımına yönelik bilgi makalenin kaynakça sonunda dipnot şeklinde bulundurulmalı ve açıklanmalıdır. Aksi durumda intihal olarak kabul edilir ve dergimiz bu yükümlülüğü kabul etmez.

13 Dergimizin yayın kabul ettiği alanları dışında yapılan çalışmalar ilgili yönetim veya editör tarafından tek taraflı olarak kabul edilir veya red edilir. Bu durumda yazar(lar) bir hak iddiasında bulunamaz.

14 Dergimize yüklenen çalışmaların her türlü hakkı yazar(lar) tarafından dergiye devredilmiştir. Bu işlem için yazardan bir imza ve onay bilgisi istenmez. Sisteme yüklenen çalışmalar her hakkı ile dergimize devredilmiş olur. Gerekli durumlarda yazar(lar) dan ıslak imzalı devir sözleşmesi talep edilebilir.

15 Dergimiz bünyesinde değerlendirmeye alınan çalışmalarda, iletişimden sorumlu yazar muhatap alınır, diğer yazarlarla bir ilişki içerisinde bulunulmaz ve bilgi verilmez, bilgi verme zorunluluğu yoktur.

16 Çalışmaları değerlendiren hakemler tamamen bağımsız hareket ederler. Bu konuda dergimizin hakemler üzerinde bir yaptırımı ve özel talebi oluşmaz, oluşturulamaz.

17 Dergimizin yayın süresi yılda üç defa olmak üzere; Nisan, Ağustos ve Aralık aylarına gelen süredir. Bu süreler derginin yayın sistemine bağlı olarak kaymalar oluşturabilir. Bu nedenle dergimiz hiçbir talep ve sorumluluk altında bulunmaz.

18 Yayın değerlendirmesine ilişkin hakem görüş raporu, sistem üzerinden görülebilir ve iletişimden sorumlu yazara sistemden mail yolu ile bildirilir. Her iki hakem değerlendirmesi tamamlandıktan sonra, sistem üzerinden ve mail yolu ile düzeltme talebinde bulunulur. Bundan önce yapılacak düzeltmelerin sisteme yüklenmesine izin verilmez. Düzeltilmiş makalenin kayıtlı olduğu ID numarası üzerinden tekrar yüklenmesi gerekmektedir. Düzeltme istenen çalışmaların düzeltme süresi 15 gündür. Bu süre içerisinde düzeltmesi yapılmayan çalışmalar sistemden çıkarılıp reddedilir. Bu durumda yazar dergimiz hakkında bir yaptırım hakkına sahip olamaz.

DERGİMİZİN YAZIM KURALLARI

- Kaynakça, Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Makalelerin yazım kuralları ve hazırlanma şekline ilişkin örnek makale Word formatı dergimizin web sitesinde bulunmaktadır. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.
- Dergiye gönderilecek yazılar, MS Word Programı kullanılarak, Times New Roman karakterinde, ana metin 12 Punto, özet, abstract, tablolar, dipnotlar 12 punto olmalı ve tüm içerik 1 satır aralığında yazılmalıdır.
- Sayfanın üst, alt, sol ve sağ taraflarında 3'er cm'lik boşluklar olmalıdır.
- Yazılar 15-20 sayfa aralığında olmalı, toplam 20 sayfayı geçmemeli ve alt ortada sayfa numarası verilmiş olmalıdır. Sayfa sayısına ekler, tablo, şekil, grafik ve buna benzer materyaller dahil değildir.
- Sayfa yapısı, başlıklar, özet, abstract ve tablolar tek sütun, ana metin ve kaynaklar iki sütun halinde, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak, Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) kaynaklardan sonra 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır.
- İlk sayfada, Türkçe başlık altında yapılandırılmış Özet ve Anahtar Kelimeler, İngilizce başlık altında yapılandırılmış Abstract ve Key Words bölümleri bulunmalıdır. Özet ve Abstract, 150-200 kelimeyi geçmeyecek şekilde ve 12 punto olarak hazırlanmalıdır. Özet, Amaç, Yöntem, Bulgular, Sonuç ve Anahtar Kelimeler şeklinde yapılandırılmalıdır. Abstract, Aim, Method, Results, Conclusion ve Key Words alt başlıklarından oluşmalıdır. Özetlerin altında 3-7 arasında Anahtar Sözcük(Ler)/Key Words ilk harfleri büyük olacak şekilde yer almalıdır. Ayrıca, anahtar kelimelerin sistemdeki ilgili bölüme, ilk harfleri büyük ve aralarında virgül olacak şekilde girilmesi gerekir. Türkçe Anahtar kelimelerin "Türkiye Bilim Terimleri"ne, İngilizce anahtar kelimelerin "Index Medicus Medikal Subject Heading (MeSH)" standartlarına (http://www.bilimterimleri.com) uygun olarak seçilmesi gerekmektedir.
- Makale bir kongrede bildiri olarak sunulmuş ise, kaynakçadan sonra "Yazar Notu" başlığı altında sunum yapılan kongre, tarihi, yeri ve bildiri türü belirtilmelidir. Örnek: Yazar Notu:

Bu çalışma, 1.Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, 19-20 Aralık 2014, İzmir'de sözel bildiri olarak sunulmuştur.

- Metin üzerinde başlıktan sonra yazar adları ve kurumları belirtilmemeli, bu bilgiler web üzerinden kayıtlı olunan sisteme girilmelidir.
- Araştırma makaleleri için bilimsel etik ilkelere uyulduğu belirtilmiş olmalı ve etik kurul rapor bilgisi (Rapor alınan kurum adı, tarihi ve rapor sayı numarası) sisteme eklenmelidir. Ayrıca etik kurul raporu ve kurum izni belgesinin taranıp mail yolu ile editörlüğümüze iletilmesi gerekmektedir. Etik kurul izni olmayan yayınlar için etik kurul izni olmadığına dair imzalı belgenin mail yolu ile editörlüğümüze iletilmesi gerekmektedir.
- Ana Metin kısmı, Giriş, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuç, Kaynaklar, Teşekkür (eğer var ise araştırmaya katılmamış, ancak destek sağlamış olan kişi ve kuruluşlara burada teşekkür edilebilir) ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) bölümlerinden oluşmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended Abstract), 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde, Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract) büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition and Importance (sadece bu bölümde kaynakça yer alabilir), Aim, Method, Findings, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.
- Tablo ve figürler metin içinde olması gereken yere yerleştirilmelidir. Tablo/figür numara ve başlıkları tablonun üstünde, kelimelerin ilk harfleri büyük olacak şekilde, 12 punto, kalın (bold), iki yana yaslı hazırlanmalıdır. Tablo numarası ve başlık arasına nokta konmalıdır. Tablolar sadece yatay çizgi içermelidir. Metin içinde her bir tabloya atıf yapılmış olmalıdır. Tablo içi 1 satır aralığında ve 12 punto olmalıdır. Tabloya ait açıklamalar ve kaynak gösterimi, tablonun altında 10 punto ve başına * işareti konularak belirtilmelidir. Örnek: *Saraçoğlu, 2004:416-21. Kısaltmalar ile ilgili açıklamalar tablo ve figür altında "*,**" ya da "a, b" kullanılarak 12 punto ile açıklanmalıdır. Tablo ve figür sayısı 6'yı geçmemelidir.
- Derleme yazıları Türkçe ve İngilizce Başlıklar, Özet, Abstract, Metin, Kaynaklar ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) bölümlerini içermelidir. Sayfa yapısı Başlıklar, Özet ve Abstract bölümleri 12 punto ve tek sütun; Metin, Kaynaklar 12 punto ve iki sütun, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak hazırlanmalıdır. Metin amaç çerçevesinde bir yapı içermeli, Sonuç bölümü ile tamamlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde yazılmalıdır. Genişletilmiş özet, Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract)

büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition and Importance, Aim, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir. İngilizce hazırlanan çalışma ve dergi dilinin İngilizce olması durumunda genişletilmiş İngilizce özete gerek bulunmamaktadır. İngilizce genişletilmiş özetler sadece Türkçe hazırlanan çalışmalar için zorunluluktur.

- Olgu sunumları Türkçe ve İngilizce Başlıklar, Özet, Abstract, Giriş, Olgu Sunumu, Tartışma, Kaynaklar ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) verilerek yazılmalıdır. Sayfa yapısı Başlıklar, Özet ve Abstract bölümleri 12 punto ve tek sütun; Giriş, Olgu Sunumu, Tartışma, Kaynaklar 12 punto ve iki sütun halinde, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract), 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract) büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition and Importance, Aim, Method, Findings, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir. Olgu sunumu fotoğraf ve akış şemaları ile desteklenebilir. Fotoğraf ve akış şemaları için gerekli izinler alınmalı ve altında "*" simgesi eklenerek 10 punto olacak şekilde kaynak belirtilmelidir. Örnek: *Saraçoğlu, 2004:416-21.

MAKALE İÇİ REFERANSLAR

- Yazılarda referans gösterim yöntemi olarak yalnızca dergi sistemimizde yer alan örnek makale kullanılır. Yani kullanılan kaynakçalar ana metinin yanında, parantez içinde, yazarın adı, basım yılı ve sayfa numarası ile belirtilir. (Soyad, Yayın Yılı: Alıntı Yapılan Sayfa Numarası)
- İçeriğe ilişkin ekstra açıklamaların dipnotları ve diğer açıklamalar sayfa altında verilmelidir. Metnin içinde numaralandırılan notlar, sayfa altında numara sırası ile ve yanında açıklaması ile yerini alır.
- Bir kaynaktan yapılan alıntılar metin içinde çift tırnak içinde gösterilir.
- Alıntılar 30-40 kelimeden uzun olduğunda, tırnak kullanılmadan girintili (indent) paragraf olarak verilir.
- Referans gösterirken, yazar ismi metin içinde geçmiyorsa paragraf sonunda parantez içinde yazarın soyadı, yayın tarihi ve alıntı yapılan sayfa numarası belirtilir: (Korkmaz, 2007: 23-45)
- Yazar ismi metin içinde geçiyorsa, parantez içinde yalnızca kaynağın yayın tarihi ve alıntı yapılan sayfa numarası yazılır: Oskay ve ark.'nın (2005: 36) çalışmasında …….
- İki yazarlı kaynaklarda, her iki yazarın soyadı da kullanılır. Türkçe yayınlarda "ve", İngilizce yayın ise "and" ile ayrılır (Morley and Robins, 2007: 20)
- İkiden fazla yazarlı kaynaklarda Türkçe ise "vd." ibaresi yer alır: (Yücel vd., 2012: 236).
- İkiden fazla yazarlı kaynaklarda İngilizce ise "et al., " ibaresi yer alır: (Hossain et al., 2007:156).
- Aynı yazarın, aynı yıl yayınlanmış birden fazla eseri kullanılıyorsa, basım yılına a, b, c, gibi harfler eklenerek birbirinden ayrılır: (Ortaylı, 1999a:25) (Ortaylı, 1999b:43) gibi.
- Metin içinde aynı konuda birden çok kaynağa referans verilecekse kaynaklar birbirinden noktalı virgül ile ayrılır: (Geray, 2005: 33; Moran, 2006:36)

KAYNAKÇA YAZIM METODU

- Kaynaklar listesinde sadece yazıda göndermede bulunulan kaynaklara yer verilmeli ve bu kaynaklar yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralanmalıdır. Bir yazarın birkaç çalışması kaynakçada yer alacaksa, yayın tarihine göre (eskiden yeniye doğru) bir sıralama yapılmalıdır.
- Makalede bulunan yazar sayısı 6 ve daha az ise tüm yazarlar belirtilmeli, 7 veya daha fazla ise ilk 6 isim yazılıp yayın Türkçe ise “vd.”, İngilizce ise “et al.,” İbaresi yer almalıdır. Son yazardan sonra,”vd.” veya “et al.,” şeklinde hazırlanmalıdır.
- İnternette yazarı belli olmayan yazılar kaynak olarak gösterilmemelidir.

*** KİTAP KAYNAKLARDA**

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2006). Kadına yönelik aile içi şiddet. İzmir, Türkiye: İzmir Güven Kitabevi, ss.36-66

***KİTAP BÖLÜMÜ**

TAŞKIN, L., YANIKKEREM, E., (2014). Aile planlaması. İçinde Kadın Sağlığı Hemşireliği, 12. Baskı, Ankara, Türkiye: Özyurt Matbaacılık, ss.527-545

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2008). Adölesan dönemi. İçinde A. Şirin (Ed.), Kadın Sağlığı, İstanbul, Türkiye: Bedray Basın Yayıncılık, ss.57-90

BAYIK, A., SEVİL, Ü., (2004). Hemşirelik disiplini ve araştırma. İçinde İ. Erefe (Ed.), Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, 3. Baskı, İstanbul, Türkiye: Odak Baskı Ofset, ss.13-26

*** MAKALE KAYNAKLARDA**

EGELİOĞLU, N., MUSLU, G.K., ŞEN, S., GÜNERİ, S.E., BOLIŞIK, B., SARUHAN, A., (2014). Ege Bölgesinde doğum sonu dönemde uygulanan geleneksel uygulamalar. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi (UHD), 1(1):22-35. Doi: 10.17371/UHD.2014018935

ÖZCAN, B., KOCAMAN, H., (2016). Eşler Arasındaki Yaş Farkının Boşanmalar Üzerindeki Etkisi, ACED Dergisi, 10:1-17 Doi: 10.17359/ACED.20161024262

ŞEN, E., GÜNERİ, S.E., YANIKKEREM, E., HADIMLI, A., KAVLAK, O., ŞİRİN, A., et, al., (2012). Determination of knowledge requirements and health practices of adolescent pregnant women. International Journal of Caring Sciences, 5(2):171-178

GUIDELINES FOR THE AUTHORS

1 The language of the journal is Turkish and English. Original researches, analyses, compilations, case studies, projects and book launches are accepted (they must be in an article format).

2 If the editorial board and the administrative board approve the papers prepared in different languages, it is accepted. The journal acts unilaterally.

3 The journal has a printed and electronic version. The articles are downloaded from the website and the relevant manuscript can be used on condition that it is referred to our journal and "article". The readers can have an access to all volumes of the journal for free on the website.

4 Papers are accepted on condition that the author is registered to be a member of the journal.

5 None of the authors can assert legal rights on the journal.

6 The journal cannot be held ethically and biostatistically responsible for the papers; however, the author himself/herself is unilaterally responsible for the articles. Our journal cannot be put under an obligation. Author(s) must get the relevant approvals and inform the journal management for the articles requiring ethics board or institutional approval. The information of the papers requiring ethics board and institutional approval should be entered into the system by the responsible member author while uploading the article. In case of a problem, author(s) are unilaterally held responsible. Our journal never accepts liability in any matters.

7 The papers, submitted to the journal, should not have been sent to another journal previously and under consideration of another journal for publication simultaneously. Also, if it is determined that an article sent and processed in our journal has been in the publication process at the same time, our journal unilaterally reserves its legal rights against the relevant author(s). If such cases occur, the article is rejected on condition that refutation is published and the journal imposes the required sanctions on the author(s).

8 Each study is evaluated by the two referees, and the approved papers by the two referees are saved to be published in the following issues. Evaluation period of papers is three months according to the responses of referees. The papers that don't yield any response regarding the evaluation within three months are directed to another referee. In this case, a time extension is in question and a demand cannot be raised. The author cannot claim any right or withdraw the article from the system. The manuscripts in the referee evaluation process must be analyzed in terms of plagiarism and they should be sent to us and uploaded to the system in line with the scientific ethical rules. In case it has been determined that the articles published in our journal don't comply with the scientific ethical rules, we reserve our legal rights against the relevant author(s).

9 None of the studies and authors has privileges in the journal. Each author and study has the same rights and they're equal. No privilege is granted.

10 The names of the referees-experts in their fields will not be revealed to the authors. Information concerning the authors is known only by the system manager and the editor. It is kept confidential.

11 The papers uploaded to the system are first evaluated by the editor. A correction demand can be raised by our editorial board for the manuscripts not complying with the spelling rules. The articles edited in line with the spelling rules are sent to referee evaluation. The corrections demanded by the referee can be seen on the system by the relevant responsible author with the membership information and the correspondent author is informed via the system by e-mail. Every referee has the right to claim correction three times for a paper. If the correction isn't still made after three demands, the paper is automatically "REJECTED". The papers corrected in accordance with the referee suggestions are "ACCEPTED" or "REJECTED" after being evaluated by the editor again. The correspondent author is informed via the system by e-mail. The paper can be REJECTED with the decision of chief editor even though it has gone through the referee approval. All rights belong to the chief editor in this matter. None of the author(s) can impose a sanction on the decisions of chief editor or raise any demand.

12 If the article is produced from the thesis, presentation, and so on, it should be stated and explained in the footnote. Otherwise the author is accused of plagiarism. In that case, the journal cannot be held responsible for this situation.

13 If the paper is not within the scope of the journal, it is the editors and the administrators who will accept or reject the paper unilaterally. The author cannot assert any legal rights.

14 The uploaded study belongs to the journal with its exclusive rights by author(s). For this reason, it is not necessary for the author(s) to sign any other documents. The studies uploaded to the system are regarded as being transferred to our journal with all rights. If necessary, author(s) can be demanded a transfer contract with wet signature.

15 In the articles evaluated in our journal, the correspondent author is regarded as the addressee; other authors are not communicated and informed. The journal is not supposed to give information to other authors.

16 The referees act independently in the journal. Authors cannot exercise power over the referees or cannot demand anything from the referees.

17 The journal publishes three times a year as April, August and December. However, there might be changes in the periods depending on the publication process. The journal cannot be held responsible for this.

18 Following the evaluation process of the papers, the referee report can be seen on the system and sent to the correspondent author by e-mail. After completing the two-referee evaluation process, correction demand can be made via the system by e-mail. The corrections made before that cannot be allowed in the system. The edited paper should be uploaded again with the registered ID number. The authors should make the required corrections in 15 days. If the corrections are not made within 15 days, the article is rejected by the system automatically. None of the authors can impose sanctions on the journal in this case.

WRITING RULES OF THE JOURNAL

- The bibliography is arranged according to the Turkish alphabet order. The sample article for the writing rules and preparation of papers can be found on our website in Word format. All authors are required to take into account the writing format in the last volume of the journal.
- The main text of papers, abstract, tables and footnotes that will be sent to the journal must be written in MS Word Program, with Times New Roman in 12 pt. and single spaced.
- Page layout must be with 3 cm margin in the top, bottom, left and right.
- Texts must be between 15-20 pages, they must be no longer than 20 pages and page number must be indicated at the bottom of the page. Annex documents, tables, figures, charts and similar materials aren't included in the number of pages.
- Page layout must include the titles, abstract and tables written in one column, the main text and the references should be given in two columns, justified and without indentation, spacing 12nk below the titles and paragraphs. Extended English Abstract must be provided after the references in 12 pt. and one column.
- On the first page, Özet and Anahtar Kelimeler in Turkish must be below the Turkish heading, Abstract and Key Words must be below the English heading. Abstract in Turkish and English must be no longer than 150-200 words in 12 pt. Sub-headings must include Abstract, Aim, Method, Findings, Conclusion and Key Words. Anahtar Sözcük(Ler)/Key Words must be given in 3-7 words below the Abstracts by capitalizing the first letters of each word. In addition to this, key words must be written in the space provided by the system by capitalizing the first letters of each word and by separating each word by comma.
- If the article has been presented in a conference, the title of the conference, the date and the place of the conference and the type of the presentation must be provided below the "Author's note," after the References part. For example, Author's Note: This study has been presented at "1.Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi," on 19-20 December 2014, in İzmir as an oral presentation.

- The names and the affiliations of the authors must not be given on the text below the title; this information must be uploaded to the system on the website.
- It should be stated that research articles have been prepared according to the scientific ethical principles and ethical board report information (Name of the institution from which report is received, its date and the serial number of report) must be added to the system. It is also necessary to scan the ethical board's report and the institution's permit document and to send to our editorial office via e-mail. For the papers without ethical board report, a signed document indicating that it doesn't have the ethical board report must be sent to the editorial board via e-mail.
- The main text must include such parts as Introduction, Method, Findings, Discussion, Conclusion, References, Acknowledgement (persons and institutions not participated in the study but contributed to the development of the study should be acknowledged here) and Extended Abstract. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, and the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance (references can be given only in this part), Aim, Method, Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided.
- Tables and figures must be placed in the text appropriately. Numbers and headings of tables/figures must be above the table; sentence case must be used in 12 pt., bold and justified. There must be a full stop between the table number and heading. Tables must only contain horizontal line. Each table must be referred to within the text. Items in the table must be in 1 line spacing and 12 pt. Explanations of the tables must be indicated below the table in 10 pt. and by putting * before it. E.g.: *Saraçoğlu, 2004:416-21.. Explanations about the abbreviations must be stated below the table and figure by using "*,**" or "a, b" in 12 pt. The number of tables and figures must be no longer than 6.
- Reviews must incorporate Turkish and English Headings, Abstract, Text, References and Extended English Abstract. Text should include a structure within a purpose, Conclusion parts must be completed. Headings, Abstract must be in one column; Text, References and Extended English Abstract must be in two columns, justified without indent and with 12 nk spacing in heading and at the end of the paragraph. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, and the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance, Aim, Method,

Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided within the Extended English Abstract.

- Case reports must include Turkish and English headings, Abstract, Introduction, Case Report, Discussion, References and Extended English Abstract. Headings and Abstracts must be 12 pt. and in one column; Introduction, Case Report, Discussion, References must be 12 pt. and in two columns justified without indent and with 12 nk spacing in heading and at the end of the paragraph. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance, Aim, Method, Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided. Reports can be supported with photos and flow charts. Necessary permissions must be taken for photos and flow charts and references must be indicated in 10 pt. with "*". E.g.: *Saraçoğlu, 2004:416-21.

REFERENCES WITHIN PAPER

- The sample article in the system must be used for citation rules. In other words, references are indicated with the name of author, the year of publication and page numbers in parentheses beside the main text (Surname, Year of Publication: Cited Page Number).
- Footnotes of extra explanations about the content and other explanations must be given below the page. Notes numbered in the text are located below the page by numbers with the explanations.
- Citations made from a source are indicated between double quotes in the text.
- Citations longer than 30-40 words are given as an indented paragraph without using quotes.
- While providing references, if the name of the author isn't within the text, the surname of the author and date of publication and the cited page are indicated in parenthesis: (Korkmaz, 2007: 23-45).
- If the name of the author is in the text, only the publication date of source and page number is given in parenthesis: Oskay et al.. (2005:36) in his/her study…….
- In sources with two authors, the surnames of both authors are indicated. If it is an English publication, it is separated with "and" (Morley and Robins, 2007:20).
- If it is Turkish, in sources with more than two authors, "vd." is indicated: (Yücel vd., 2012:236).
- If it is English, in sources with more than two authors, "et al." is indicated: (Hossain et al., 2007:156).
- If more than one study from the same author published in the same year must be used, the sources are separated by adding the letters like a, b, c: Such as (Ortaylı, 1999a:25) (Ortaylı, 1999b:43).
- If more than one source about the same subject is cited within the text, sources are separated with a semicolon: (Geray, 2005:33; Moran, 2006:36).

WRITING REFERENCES

- Only the sources cited in the text must be included in the references and those sources must be put in order alphabetically by the surnames of authors. If more than one study belonging to the same author is included in the references, it must be sorted by the date of publication (from old to new).
- If the number of the authors is 6 or less, all the authors must be listed, if it is 7 or more, the first 6 authors must be listed and "vd.", for Turkish articles and "et, al." for English articles must be used. After the last author, "&" must be used before "vd." or "et al."
- Anonymous writers from Internet sources must not be cited.

*** BOOKS**

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2006). Kadına yönelik aile içi şiddet. İzmir, Türkiye: İzmir Güven Kitabevi, ss.36-66

***CHAPTERS IN A BOOK**

EGELİOĞLU, N., MUSLU, G.K., ŞEN, S., GÜNERİ, S.E., BOLIŞIK, B., SARUHAN, A., (2014). Ege Bölgesinde doğum sonu dönemde uygulanan geleneksel uygulamalar. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi (UHD), 1(1):22-35. Doi: 10.17371/UHD.2014018935

ÖZCAN, B., KOCAMAN, H., (2016). Eşler Arasındaki Yaş Farkının Boşanmalar Üzerindeki Etkisi, ACED Dergisi, 10:1-17 Doi: 10.17359/ACED.20161024262

ŞEN, E., GÜNERİ, S.E., YANIKKEREM, E., HADIMLI, A., KAVLAK, O., ŞİRİN, A., et, al., (2012). Determination of knowledge requirements and health practices of adolescent pregnant women. International Journal of Caring Sciences, 5(2):171-178

YAYIN İLKELERİ

1 Dergimizde yayınlanması istenilen çalışmalar daha önce bir yerde yayınlanmamış ve değerlendirilmesi amacıyla dahi olsa farklı bir dergiye gönderilmemiş olması gerekir. İlgili yazar(lar)ın dergimize yüklemiş olduğu makale farklı bir dergiden RED olmuş veya değerlendirilmesi amacıyla gönderilmiş olduğunun tespit edilmesi durumunda ilgili yazar(lar) hakkında her türlü hukuki haklarımızı saklı tutarız.

2 Dergimizin yayın kabul ettiği disiplin ve alanlar dışındaki çalışmalar kabul edilmemektedir. Bu bilgiler dergimizin "BİLİM DALLARI" başlığı altında yayın kabul ettiği alanlar belirtilmiştir. Bu alanların dışındaki hiçbir yayın dergimizde yayınlanamaz yayınlanması talep edilemez.

3 Hiçbir koşul ve şart altında dergimiz yapılan çalışmaların içerik ve bilimsel sorumluluğunu yüklenmemektedir. Yapılan ve yayımlanan çalışmaların her türlü sorumluluğu ilgili yazar(lar) a aittir.

4 Birden fazla yazarın bulunduğu çalışmalarda ilk sırada yer alan 1. yazar muhatap kabul edilir. Ya da makalenin dergimize yükleyen ilgili üye bu sorumlulukları kabul eder ve etmek zorundadır.

5 Çalışmalarda özet hem İngilizce hem Türkçe olarak düzenlenmeli, 150 ile 250 kelime arasında olmalıdır. Konu başlığı hem Türkçe hem de İngilizce olarak hazırlanmalıdır. Türkçe ve İngilizce çalışmalar içerisinde çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi, araştırmanın kısıtları, bulguları ve sonucu yer almalıdır.

6 Hazırlanan çalışma tez, kitap v.b. organlardan hazırlanmış ise mutlaka ilk konu başlığına başvuru yapılarak kaynakça kısmının son sırasında "Yazar Notu" şeklinde bu çalışmanın nereden türetildiği belirtilmelidir. Ayrıca eğer bu çalışma yüksek lisans veya doktora tezinden türetilmiş ise mutlaka çalışmada danışmanın ismi ikinci sırada yer almak zorundadır. Tez danışmanı ilgili çalışmada isminin olmasın istemiyor ise bu durum belge ile dergimiz yönetimine bildirilmelidir. Belge mutlaka ıslak imzalı olmalıdır. Tez ya da farklı bir çalışmadan türetilen makalelerde dergimiz ve yönetimi asla yazar(lar) dan bu çalışmanın nereden türetildiğini sorgulamak gibi bir yükümlülüğe sahip değildir. Sorumluluk tamamen yazar(lar) a aittir. Bu koşulları yazar(lar) kabul etmiştir.

7 Kullanılan kaynaklar dergimiz yayın kurallarına uygun şablona göre hazırlanmalıdır. Bu şablon dergimizin web sayfasında Word dosyası olarak tüm yazar(lar) a sunulmuştur. Ayrıca dergimizin her zaman son sayısı dikkate alınmalıdır. Dergimiz ve yönetimi kendi talepleri doğrultusunda bu kriterleri tek taraflı olarak değiştirme hakkına her zaman sahiptir.

8 Değerlendirilmeye alınan her bir çalışma mutlaka iki alan hakeminin onayını almış olmalıdır. Hakemlerden birisi red birisi kabul vermiş ise dergi editörü bunun üçüncü bir hakeme yönlendirilmesini sağlar. Üçüncü hakemden gelen görüş ve öneriler doğrultusunda editör kendi yetkisi doğrultusunda hareket eder. Dergimiz baş editör(ler) i tek taraflı olarak ilgili çalışma hakem onayından geçmiş bile olsa RED etme hakkına sahiptir. Bu durumda hiçbir yazar(lar) bir hak iddiasında ve talepte bulunamaz. Her türlü yönetim, uygulama ve işleyiş dergimiz baş editörüne aittir. İngilizce hazırlanan çalışmalarda ilgili çalışma dergimizin İngilizce dil editörü tarafından değerlendirilir. Ayrıca her çalışma dergimizin teknik editörü tarafından dergimizin yazım kurallarına uygun olup olmadığı yönünde değerlendirilir. İngilizce dil editörü çalışmanın dergimiz açısından uygun olmadığı yönünde bir karar verir ise bu kararın RED ya da düzeltilmesi konusundaki yetkili baş editördür. Dil editörü ve teknik editörün RED etme hakkı bulunmamaktadır. Önerilerini dergi baş editörüne iletir, talep ve öneriler doğrultusunda baş editör ilgili kararı tek taraflı olarak işletir. Dergimizde alan editörleri ilgili sisteme yüklenen çalışmaları alan açısından dergimizde değerlendirilmesi ya da yayınlanması konusunda görüşlerini ilgili baş editöre iletir. Baş editör alan editörlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda kendi yetkisi ile hareket eder.

9 Gelen çalışmaların incelenmesi sonucunda majör ya da minör düzeltme yapılabilir. Yazar(lar) dan makale ile ilgili sadece ÜÇ defa düzeltilmesi istenir. Her ÜÇ düzeltmede de istenilen düzeltmeler gerçekleştirilmemiş ise yayın sistem editörü tarafından baş editöre bilgi verilerek makale reddedilir. Dergimiz web sitesine yüklenen çalışmalar öncelikli olarak sistem editörü ya da teknik editör tarafından hakeme gönderilmeden önce incelenir. Bu inceleme yazım kuralları çerçevesinde yapılır. Sistem ya da teknik editör ilgili yazar(lar) a gerekli taleplerini iletir. Bu talepler yerine getirilmez ise sonuç baş editöre iletilir. İletilen bilgiye göre dergimizin baş editör(ler) i nihai kararı verir. Bu karar tek taraflı olarak olumlu ya da olumsuz yönde dergimiz baş editörüne aittir. Çıkan karar üzerinde hiçbir kurum ve kişi yaptırım hakkına sahip değildir.

10 İngilizce ve Türkçe özet yazı karakteri 12 punto Times New Roman karakterli olmalıdır. Tüm yazar(lar) dergimizin web sayfasındaki örnek makale formatına göre hareket etmek ve çalışmalarını düzenlemek zorundadır.

11 Yazar ve yazarların kurum isimleri 12 punto hazırlanmalı ve sağa doğru italik şekilde Times New Roman yazı karakteri ile hazırlanmalıdır. Örnek makale formatında bu durum belirtilmiştir.

12 Çalışmanın tamamı olmak üzere satır aralığı 1 olarak belirlenmelidir.

13 Kaynakçada kaynak gösterimi sağa italık olmak üzere ilgili kaynak ismini veya yazarının soyadı başta olmak koşulu ile yine örnek makalede belirtildiği şekilde düzenlenmelidir. Örnek; ***YILMAZ, A., GÜVEN, M., (2017).*** İşletmelerde Sağlık Yönetiminin Önemi, …… Dergisi, Sayı: 53(2):1-2 Doi: 10.17371/UHD.2016823286 şeklinde olmalıdır. Metin içi kaynak gösterimi (Yılmaz, 2017: 1-2) veya (Yılmaz, ve diğ., 2017: 1-2) şeklinde olmalıdır. Metin içinde asla internet kaynakları kullanılamaz. Kullanılan internet kaynakları numaralandırılarak sayfa altında gösterilmelidir. Bilimsel geçerliliği olmayan wikipedia gibi internet kaynaklarından yapılan alıntılar asla kullanılmamalıdır. Bu tip kaynak kullanımı tespit edildiğinde ilgili çalışma tek taraflı olarak RED edilir. Hiçbir yazar(lar) bu konuda dergimiz üzerinde yaptırım uygulayamaz ve talepte bulunamaz.

14 Çalışmalarda kullanılan internet kaynakları kaynakçada "İNTERNET KAYNAKLARI" başlığı altında verilmelidir. İnternet kaynaklarında mutlaka internet linki yer almalı ve erişim tarihi "E.T. 01.01.2017) şeklinde link sonunda verilmelidir.

15 Düzenleme ve çalışmanın dizgisi dergimizin web sitesindeki örnek makale formatına uygun olarak hazırlanmalı, çalışma içerisinde kaynak gösterimi de örnek formata göre düzenlenmelidir.

16 Mevcut çalışmalar sisteme üye olan yazar tarafından adım adım yol izlenerek çalışma sisteme yüklenir. Yüklenen çalışma sistem yöneticisi tarafından ilgili alan editörüne gönderilerek hakem değerlendirmesi için onay istenir. Makalede birden fazla yazar ismi bulunuyor ise bu bilgiler hem yazar ismi sıralaması hem de yazar(lar) a ait olan kurum bilgileriyle birlikte makale sisteme yüklenirken sisteme girilmelidir. İlerleyen süreç içerisinde makale ile ilgili yazar ismi ve kurum bilgisine yönelik oluşabilecek sorunlarda dergimiz ve yönetimi asla sorumluluk kabul etmez. Sisteme bu bilgiler tek taraflı olarak yazar(lar) tarafından girilmek zorundadır. Sisteme yüklenen Word dosyası üzerindeki yazar ve kurum bilgilerini dergimiz ve yönetimi sisteme girmekle yükümlü değildir. Dergimiz ve yönetimi sadece yazar(lar) tarafından sisteme yüklenen bilgileri dikkate alır.

17 Dergimizin yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. Fakat farklı durumlarda ve prensiplerde hazırlanan çalışmalar İngilizce ve diğer dillerde kabul edilmektedir. Bu durumda yayın kurulu insiyatif kullanma hakkına ya da ret hakkına tek taraflı hakka sahiptir. İlgili yazar(lar) bu konuda dergimiz üzerinde etkili olamaz ve yaptırım uygulayamaz. Türkçe hazırlanan çalış-

malarda kaynakça sonrasında 750 kelimeden az olmamak üzere genişletilmiş İngilizce özet olmak zorundadır. Bu geniş özet içerisinde çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi, araştırmanın kısıtları, bulguları ve sonucu şeklinde hazırlanmalıdır. İngilizce hazırlanan çalışmalarda genişletişmiş İngilizce özete gerek bulunmamaktadır.

18 Hiçbir çalışma hakkında yazar hangi hakem tarafından çalışmanın değerlendirileceğine karar veremez veya değerlendirme yapan hakem bilgisini göremez. İlgili çalışma hakkında yapılan hakem değerlendirmesi sonrasında makalenin dergimize yüklenmesinde sorumluluğu kabul eden makale yazarlarından üye bilgisi sistemde bulunan yazara yine dergimiz web sistemi üzerinden gerekli bilgiler gönderilir. Dergi sistemindeki mail bilgisi güncel ve doğru olmalıdır. Güncel ve doğru üyelik bilgisi olmayan çalışmalar konusunda oluşan gecikme ve diğer her türlü sorundan tek taraflı olarak üye yazar sorumludur. Dergimiz makalede ismi bulunan diğer yazarları muhatap kabul etmez. Sisteme makaleyi yükleyen üye yazar muhataptır ve sorumluluk ilgili üye yazara aittir. Makalede ismi bulunmayan bir başkası tarafından makalenin dergi sistemine üye olunarak yüklenen çalışmadan yine ilgili üye sorumludur. Oluşan ya da oluşabilecek sorunlardan dolayı dergimiz ve dergi yönetimi asla sorumlu değildir. İlgili makale ile alakalı olan her türlü yazışma ve bilgilendirme üye yazara yönelik gerçekleştirilir. Diğer yazar(lar) a dergimiz ve yönetimi bilgi vermek zorunda değildir.

19 Hiçbir yazara ait bilgi ve iletişim konusundaki materyaller sistem yöneticisi ve editör dışında bilinemez. Bu nedenle yazarların hakem değerlendirmesi ya da farklı bir talepte bulunması gibi bir hakkı yoktur. Hakem ve yazar bilgileri sistem editörü, teknik editör, baş editör ve alan editörü dışında kimse tarafından paylaşılmaz.

20 Sisteme yüklenen çalışmaların sayfa sayısı 20 sayfadır. Bu sayfa miktarı yine çalışmanın konusuna göre artış gösterebilir. Ek ve tablolar bu sayının dışında tutulabilir. Fakat ilgili durum hakkında yayın kurulu başta olmak üzere alan editörü ve baş editör olumlu veya olumsuz değerlendirme yapma hakkına tek taraflı olarak sahiptir. Bu konuda yazar ya da yazarlar bir hak iddiasında bulunamaz.

21 Dergimiz "e" elektronik sistemle çalışan bir dergi olup, basılı olarak çıkarılmaktadır. Basılı yayın almak isteyen kişilerin dergi bedelini ilgili basım yapan firmaya ödemesi karşılığında temin etme hakkı bulunmaktadır. Dergimiz hiçbir yazar(lar) a, bireye ve kuruma basılı dergi vermek zorunda değildir. Yine dergimize gönderilen çalışmalar için yıllık üyelik ücreti ilgili basım firmasına ödenmelidir. Hiçbir yazar(lar) dergimize yıllık üye olmak zorunda değildir. Dergimizde gönderilen makaleler günün koşulla ve şartlarına göre dergi giderleri doğrultusunda cüzi bir rakam yayınlanmaya uygun bulunan çalışmalar için makale başına ilgili sorumlu yazardan talep edilir. İlgili sorumlu yazar tarafından ödenen bu miktar karşılığında ilgili yazara ya da ödemeyi yapan kişi ile kuruma dergi imtiyaz sahibi firma tarafından fatura gönderilir.

22 Sisteme yüklenen çalışmaların değerlendirme süresi üç aydır. Bu süre içerisinde değerlendirilmeyen ve hakkında ilgili bilgi rapor alınmayan çalışmalar farklı bir hakeme daha gönderilir. Bu oluşan aksaklık ve uzayan zaman süreci içerisinde yazar(lar) dergimiz ve yönetimi üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Hakem süreci devam eden çalışmalar her ne koşul ve şart olursa olsun asla dergimizde geri çekilmesi söz konusu olamaz.

23 Dergimiz yılda üç sayı çıkarmaktadır. Bu sayı derginin yayın kurulu veya özel durumlarda ara dönem içerisinde de yayın çıkarma hakkı bulunmaktadır. Bu durum yine dergi yönetimin insiyatifine bağlıdır.

24 Yayımlanan çalışmaların yayın ve telif hakkı dergimize aittir. Sisteme yüklenen her bir çalışmanın yayın hakkı yazar tarafından otomatik olarak dergiye devredilir. Dergimiz sistemi üzerinde makale dergi web sitesine yüklenirken oluşturulan devir hakkı sözleşmesi butonu ilgili sorumlu yazar tarafından onaylanır. Bu işlem için hiçbir yazardan telif hakkı sözleşmesi imza etmesi istenmez. Gerekli durumlarda dergi yönetimi ıslak imzalı devir sözleşmesi talep etme hakkına sahipdir. Hakem sürecine alınmış çalışmalar yayından çekilemez. Çekilmek istenen çalışmalar için mutlaka geçerli bir neden ve sebep gösterilmesi gerekir. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında hukuki işlemler tek taraflı olarak başlatılır. Sisteme yüklenen çalışma için yazar(lar) bu şartları peşinen kabul etmiştir. Hiçbir yazar(lar) ın İtiraz hakkı bulanmamaktadır.

25 Dergimize yüklenen çalışmalarda etik kurul ya da kurum izninin gerekli olduğu durumlarda ilgili yazar(lar) bu çalışmaya ait olan etik kurul ya da kurum izin bilgilerini makale sisteme yüklenirken yüklemekle yükümlüdür. Olası bir olumsuzluk durumunda etik kurul veya kurum izni gerektiren çalışmalara ait olan bilgilerin dergimiz sistemine girilmemiş veya ilgili dergi yönetimine bu bilgiler verilmemiş ise tüm sorumluluk tek taraflı olarak ilgili yazar(lar) a aittir. Dergimiz hiçbir koşulda bu tip sorumluluğu kabul etmez etmesi istenemez. Dergimiz ve yönetimi bu bilgileri istemek ya da takip etmek zorunda değildir.

- YUKARIDA BELİRTİLEN 25 MADDELİK YAYIN İLKESİ VE BİLGİLERİ SİSTEME DÂHİL OLAN YAZAR veya YAZARLAR TARAFINDAN KABUL EDİLMİŞ SAYILIR. HİÇ BİR YAZARIN BU YAYIN İLKELERİNE İTİRAZ ETME HAKKI YOKTUR. DERGİMİZ YAYIN İLKELERİ ve ÇALIŞMALARIN YAYINLANMASI, DEĞERLENDİRİLMESİ veya RED EDİLMESİNDE TEK TARAFLI HAKKA SAHİPTİR. BU HAK HİÇ BİR KOŞUL ve ŞARTA BAĞLI OLMAKSIZIN DEĞİŞTİRİLEMEZ. İLGİLİ İLKELER veya KURALLAR ÇERÇEVESİ DIŞINDA HAREKET EDEN YAZAR/YAZARLAR HAKKINDA DERGİMİZ İLGİLİ KANUN VE YÜKÜMLÜKLER ÇERÇEVESİNDE KANUNİ HAKKINI TEK TARAFLI OLARAK KULLANMA HAKKINA SAHİPTİR. SİSTEME DÂHİL OLAN HERKES BUNLARI PEŞİNEN KABUL ETMİŞTİR.

PUBLICATION PRINCIPLES

1 Papers which are submitted to the journal for publication are expected not to have been published somewhere else, not to be in the evaluation process of another publication organ. If it is determined that the manuscript uploaded by the relevant author(s) has been sent for evaluation or REJECTED by another journal, we reserve all kinds of legal rights about the relevant author(s).

2 Papers outside the accepted disciplines and fields in our journal are rejected. The accepted fields are stated under the "DISCIPLINES" title of our journal. None of the papers outside these fields can be published or requested to be published in this journal.

3 The content and scientific responsibility of the papers cannot be imposed on the journal under any circumstances. The whole responsibility belongs to relevant author(s).

4 In articles with more than one author, the correspondent author is the one who ranks first. Or the member uploading the paper to the journal accepts and has to accept the whole responsibility.

5 The abstract should be prepared both in Turkish and English and between 150 and 250 words. The title should also be both in Turkish and English. The purpose of the paper, scope, method, limitations of research, findings and conclusion should be included in Turkish and English parts.

6 If the paper has been prepared from such organs as thesis, book etc., it should be stated at the end of references part with "Author's Note" by referring to the first title. If the paper has been prepared from a master's or doctoral thesis, the name of the advisor should be ranked in the second place. If the thesis advisor doesn't want to see her/his name in the relevant paper, our journal should be informed about this situation with a document. It should be a document with wet signature. Our journal and management doesn't have such a liability to question author(s) about the source of papers reproduced from thesis or another paper. The whole responsibility belongs to author(s). The author(s) already accept these conditions.

7 Sources used in the works must be prepared according to the appropriate template of the journal. This template is presented to all author(s) as a Word file on our website. Besides, the

last volume of our journal should always be taken into account. Our journal and management unilaterally belongs the right to change these criteria in line with their own demands.

8 Every paper evaluated should get the approval of two referees. If one of the referees has rejected and the other one has approved, the editor sends the paper to the third referee. In line with the opinions and suggestions of the third referee, editor acts in accordance with her/his own authority. Chief Editor of the journal unilaterally reserves the right to REJECT even if the paper has been approved by referees. In this case, none of the author(s) can claim a right or demand. All kinds of management, practice and procedure belong to the chief editor of the journal. The relevant paper prepared in English is evaluated by the English language editor. Also, every paper is evaluated in terms of the writing rules of our journal by the technical editor. If the English language editor decides that the paper is inappropriate for our journal, the authorized person who will REJECT or amend this decision is the chief editor. Language editor and technical editor don't have the right to REJECT. They transmit their suggestions to the chief editor and the chief editor unilaterally applies the decision in line with the demands and suggestions. Field editors transmit their opinions regarding evaluation and publication of the papers uploaded to the system to the chief editor. The chief editor acts with her/his own authority in line with the opinions and suggestions of field editors.

9 Major or minor corrections can be made after the evaluation of papers. Author(s) are requested for corrections THREE times. If the corrections aren't made after three demands, the article is rejected after the chief editor is informed by the system editor. The manuscripts uploaded to the website are first analyzed by system editor or technical editor before sending to the referee. This analysis is performed within the framework of spelling rules. System or technical editor informs author(s) about the necessary demands. If these demands aren't satisfied, the chief editor is informed about the result. Chief Editor makes the final decision according to the information. This decision is unilaterally up to the chief editor either in a negative or positive way. None of the institutions and individuals has the right to impose sanction on the decision made.

10 English and Turkish abstracts should be written in Times New Roman with 12 pt. All author(s) are obliged to act and arrange their papers in accordance with the sample article format on our website.

11 The names of the institutions of author(s) should be written in 12 pt. and italic with Times New Roman. It is stated in the sample article format.

12 The paragraph spacing of the whole manuscript should be single spaced.

13 The references should be stated in a way that the reference is italic and the name and author's surname rank at the first place just like in the sample article. For example; ***YILMAZ, A., GÜVEN, M., (2017). İşletmelerde Sağlık Yönetiminin Önemi, …… Dergisi, Sayı: 53(2):1-2 Doi: 10.17371/UHD.2016823286 şeklinde olmalıdır.*** The references should be indicated within the text as (Yılmaz, 2017: 1-2) or (Yılmaz, ve diğ., 2017: 1-2). Internet resources are never used within the text. These sources are numbered and indicated at the bottom of the page. The citations made from such internet resources as Wikipedia should never be used. If such use of resources is determined, the manuscript is unilaterally REJECTED. None of the author(s) can impose a sanction and raise a demand on our journal in this matter.

14 The internet resources should be indicated in the references part under the title of "INTERNET RESOURCES". The link should be included in the resources and the Access date should be after the link like "E.T. 01.01.2017).

15 Typesetting and editing of the paper should be in accordance with the sample article format on the website and the references within the text must be prepared as per the sample article.

16 The current papers are uploaded to the system by the author being the member of the system step by step. The paper uploaded is sent to the relevant field editor by the system manager and asked for approval for referee evaluation. If there are more than one author name in the paper, this information should be inserted in the system together with the names and institutions of author(s) while uploading the paper to the system. Our journal and management never accepts responsibility regarding the problems that may arise about the names and institutions of authors related to the article. This information must be unilaterally inserted in the system by author(s). Our journal and management aren't responsible to insert this information to the system. Our journal and management only take into account the information uploaded to the system by author(s).

17 The language of our journal is Turkish and English. However, the papers prepared in different situations and principles are accepted in other languages. In this case, the publication board unilaterally reserves the right to use initiative or reject. Relevant author(s) cannot be effective or impose sanction on our journal in this matter.

18 The author cannot decide on which referee will evaluate the paper and won't know the information of the referee making the evaluation. After the referee evaluation of the relevant paper, the correspondent author who accepts the responsibility in uploading the paper to the system is informed via the web system. The e-mail address in the journal system should be valid and correct. The member author is unilaterally responsible for any delay and problem that may arise about the authors whose membership information isn't valid and correct in

the system. Our journal doesn't address comments to other authors. The member author who uploads the paper to the system is the addressee and the responsibility belongs to the relevant author. If the paper is uploaded to the system by someone else whose name isn't in the paper, the relevant member becomes responsible for this situation. Our journal and management are never responsible for possible problems. All kinds of correspondences and information related to the article are directed to the member author. Our journal isn't supposed to inform other author(s).

19 Information about the authors and the materials of communication are confidential and it is only known by system manager and the editor. Therefore, authors don't have such a right to ask for referee evaluation or any other demand. Information on referees and authors are only shared with the system editor, technical editor, chief editor and the field editor.

20 The number of pages uploaded to the system is 20. This number can increase according to the subject of the paper. Annexes and tables can be excluded from this number. However, publication board, field editor and the chief editor unilaterally reserve their right to make a positive or negative evaluation. Author(s) cannot claim a right in this matter.

21 Our journal is an "e" electronic journal but is also published in paper version. Individuals who would like to get printed version of the journal can obtain it by paying the necessary fee to the relevant printing company. Our journal does not have to provide printed version of the journal to any author or individual. Annual membership fee should also be sent to relevant printing company for works sent to our journal. A reasonable amount of fee is requested from the author of the paper approved for publication considering the journal expenses and according to the conditions of that time. The relevant author or the person who makes the payment is sent a receipt about the payment by the beneficiary company.

22 Evaluation process of works uploaded to the system is two months. Works which are not evaluated within this period of time and about which information report is not received are sent to a different referee. Author(s) cannot claim a right on our journal and management because of this delay. It is out of question for the papers being in the referee evaluation process to be withdrawn from the journal under any circumstances.

23 Our journal publishes four times a year. The journal and publication board has a right to publish special issues. This is up to the initiative of journal management.

24 Publication and copyright of published papers belong to our journal. Publication right of every paper uploaded to the system is automatically transferred to the journal. The responsible author approves the transfer contract created at the same time with the button on the website while uploading the paper to the system. None of the authors are requested to sign

the copyright agreement for this procedure. Journal management has the right to demand transfer agreement with wet signature if required. The papers being in the referee evaluation process cannot be withdrawn from the publication. A valid reason should be indicated for the papers that are withdrawn. Otherwise, legal action is unilaterally taken against the relevant author(s). Author(s) approve these conditions in advance for the paper uploaded to the system. None of the author(s) have a right to object.

25 Relevant author(s) are supposed to insert the ethics board or institutional approval while uploading the paper to the system if necessary. The whole responsibility unilaterally belongs to author(s) in case of a possible problem if the information of papers for which ethics board or institutional approval is required isn't inserted in the system or the journal management isn't informed. Our journal is never asked to accept such a responsibility. Our journal and management doesn't have to ask or monitor this information.

IT IS CONSIDERED THAT ABOVEMENTIONED 24 ITEMS OF PUBLICATION PRINCIPLES GUIDELINE ARE ACCEPTED BY AUTHOR OR AUTHORS WHO ARE INVOLVED IN THE SYSTEM. NO AUTHOR HAS THE RIGHT TO OBJECT TO THESE PRINCIPLES. OUR JOURNAL HAS UNILATERAL RIGHT IN TERMS OF PUBLICATION PRINCIPLES, AND PUBLISHING, EVALUATION OR REFUSAL OF WORKS. THIS RIGHT CANNOT BE CHANGED UNDER ANY CIRCUMSTANCES AND CONDITIONS. OUR JOURNAL HAS THE RIGHT TO USE ITS LEGAL RIGHTS WITHIN THE FRAMEWORK OF RELEVANT LAWS AND LIABILITIES IN CASE OF AUTHOR/AUTHORS WHO DO NOT ACT IN ACCORDANCE WITH RELEVANT PRINCIPLES AND RULES. EVERYBODY WHO IS INVOLVED IN THE SYSTEM HAS AUTOMATICALLY AGREED ON THESE POINTS IN ADVANCE.

SIK SORULAN SORULAR

1 Derginiz hakemli ve uluslararası nitelikte bir dergi midir?

Dergimiz uluslararası nitelikte olup hakemli bilimsel bir dergidir. Uluslararası birçok indeks tarafından taranmaktadır.

2 Derginize hangi alandan yazılar kabul edilmektedir?

Dergimize yalnızca derginin yayın kabul ettiği alanlarda yapılan çalışmalar kabul edilmektedir.

3 Derginiz ücretli bir dergi midir?

Dergimiz bazı masraflar karşılığında yayınlanmaya hak kazanmış makale başına belirli kısmı bir ücret almaktadır. Red olan makaleler için bir talep söz konusu değildir.

4 Derginize üye olmadan sayıları ya da ilgili talep edilen makalelere erişim iznimiz var mı?

Dergimize üye olmaksızın bütün sayıları web sitemizden pdf formatında indirebilirsiniz.

5 Derginizin yayın aralığı nedir?

Dergimiz yılda üç sayı şeklinde çıkmaktadır. Nisan, Ağustos ve Aralık ayları sonunda sisteme tam metinlerin yer aldığı sayılar yüklenmektedir. Ancak bazı durumlarda özel sayılar da çıkarılabilmektedir.

6 Derginizde yayınlanan makaleler hakkında yazarlara bilgi verilmekte midir?

Dergimiz web tabanlı olup, yazarlar yayınları ile ilgili her türlü bilgiyi sistemden üyelik panelinden takip edebilmektedir. Ayrıca süreyle ve işleyişle ilgili olarak ortaya çıkan bilgiler ve durumlar yazarlara bildirilmektedir.

7 Bir yayın kaç hakem tarafından incelenmektedir?

Dergimize gelen çalışmalar öncelikli olarak alan editörleri tarafından incelenip, uygun bulunanlar hakemlere alan editörleri tarafından gönderilmektedir. Alan editörleri uygun gördükleri iki disiplin hakemine çalışmayı gönderip hakem değerlendirme sürecini

başlatır. Süreç hakemlerin incelemesine göre en fazla üç ay sürer. Bu süre içerisinde dönüş alınamayan çalışmalar üçüncü bir hakeme yönlendirilir. Bu süreç de de bir sonuç alınamaz ise ilgili alan hakemi ve editörler kurulu çalışmayı kendi arasında değerlendirip sonuca bağlar.

8 Gelen çalışmalara dair "yazar ve yazarlara" ait bilgiler gizli mi tutulmaktadır?

Dergimizde ve hakemli bilimsel yayın yapan dergilerde yazar bilgileri sadece sistem editörleri, alan editörleri, baş editör ve baş editör yardımcıları tarafından bilinmektedir. Bu bilgiler tamamen gizli tutulmaktadır. Hiçbir hakem ve diğer kurul üyeleri bu bilgilere erişim sağlayamaz.

9 Derginizin herhangi bir sayısında belirli bir yayın yapma oranı veya sayısı var mıdır?

Dergimizde belirli bir makale sayısı söz konusu değildir. Hakem onayını ve sürecini tamamlayan yayın kurulu tarafından yayınlanması uygun görülen çalışmalar hiç bekletilmeksizin yayına alınmakta ve son aşama olan mizanpaj çalışmasına gönderilmektedir.

10 Aynı yazar ya da yazarlar aynı sayıda birden fazla yayın yayımlayabilmekte midir?

Etik açıdan böyle bir durum söz konusu değildir. Fakat yayın kurulu ve editörler kurulunun özel onayı ile aynı yazara ait birkaç makale belirli sayılarda ya da aynı sayıda yayımlanmak üzere işleme alınabilmektedir. Bu durum sadece özel durumlar ve insiyatif gerektiren durumlarda geçerlidir.

11 Derginizin yayın kabul ettiği bütün alanlarda ya da disiplinlerde yeterli hakem bulunmakta mıdır?

Dergimize gönderilen tüm çalışmalar alanında uzman akademisyen ve bilim insanları tarafından değerlendirmeye tabii tutulmakta olup hakemler yaptıkları incelemeden herhangi bir ücret almamaktadırlar. Tamamen gönüllü bir şekilde inceleme ve rapor oluşturma işlemleri gerçekleşmektedir.

12 Bilim ve danışma kurulunuzun görevi nedir?

Bilim ve danışma kurulu bazı çalışmalarda hakemlerin uzlaşamadığı durumlarda baş editör ve alan editörlerini ilgili bilim dallarında hizmet veren ve bilgisi ile bu oluşan olumsuzlukları ortadan kaldırıp bağımsız karar veren kişilerden oluşmaktadır. Bilim kurulu üyeleri oluşan bu sorunların çözümünde aktif görev almaktadır. Bilim ve danışma kurulunun verdiği kararlar hiçbir yorum ve değerlendirme yapılmaksızın kabul edilmektedir. Verilen kararlar aynen uygulanmaktadır. Değişiklik yapılmaz ve değiştirilmesi teklif edilemez.

13 Olumsuz bir durumda yazar bilim ve danışma kuruluna çalışmasının gönderilmesini isteyebilir mi?

Böyle bir durum söz konusu olmaz olamaz. Bilim danışma kurulunun işlevselliği ancak baş editörün onayı ile gerçekleştirilir.

14 Yazar derginize gönderdiği bir çalışmasını aynı anda başka bir dergiye gönderir ise ve o dergide de yayını kabul edilip yayımlanmak isterse işlemler nasıl gerçekleştirilir?

Bu gibi durumlarda yönetim ve editörler kurulu karar vermektedir. Genellikle yayın kurulu bu tip davranışları etik bulmadığından ilgili çalışma yayınlanmış olsa bile tekzip yayımlamak ve ilgili kurumlara bilgi verilmek koşulu ile tüm hukuki haklar saklı tutulmak üzere yayını sistemden kaldırır. Fakat bu gibi durumların oluşmaması adına yayın kabul şartlarının yazarlar tarafından okunarak ilgili çalışmaların gönderilmesi daha uygun olacaktır. Dergimiz bu gibi oluşabilecek olumsuzluklarda Türk Ticaret Kanunu ve Fikri Sinai Haklar Kanunu çerçevesinde dergi hukuk müşavirlerinin yönlendirmesi ile her türlü hakkını saklı tutar. Oluşan olumsuzluklarda maddi ve manevi haklarını Türkiye Cumhuriyeti Kanunları Çerçevesinde savunur.

15 Derginizin de birden fazla dilde yayın kabul edilmekte midir?

Şu an için dergimizin dili Türkçe ve İngilizce'dir. Fakat İngilizce ve farklı dillerde hazırlanan çalışmalar da kabul edilmektedir.

16 Yazar kendisine ait çalışmanın hangi hakemler tarafından değerlendirildiğine dair bilgi edinmek isteyebilir mi?

Böyle bir şey söz konusu olamaz. Hiçbir çalışmanın değerlendirilmesine ilişkin hakem bilgisi istenemez, istense bile verilmez. Yazar göndermiş olduğu yayınına yönelik hakem önerisinde bulunamaz. Buna ancak baş editör, editör yardımcıları, alan editörü ve sistem editörü karar verebilir. Bu kurulların içinde yer alan yetkililer dışında hakem tayini yapılması ve bilgisinin dışarıya verilmesi söz konusu değildir.

17 Yazar yaptığı çalışmasının bazı hakemler tarafından değerlendirilmesini istememe hakkına sahip midir?

Böyle bir durum söz konusu ise değerlendirilmesi gereken çalışmanın disiplin çerçevesinde yer alan hakemler dergimiz bünyesinde ise bütün bilgiler saklı tutulmak üzere yazarın çalışmasının değerlendirilmesini istemediği hakem bilgileri baş editöre gerekli açıklamalar ve nedenler belirtilmek koşulu ile üst yazıyla bildirilir. Bu durum baş editör tarafından uygun görülür ise işleme alınır. Baş editör bu durumu uygun bulmaz ise normal işlemler ve standart çalışma şekli devam eder.

18 Yazar çalışmanın değerlendirilmesi için hakem tayin edilmesine katkı sağlayabilir mi?

Böyle bir şey söz konusu değildir. Bu tip durumlar ancak alan editörlerince ve sistem editörlerince yapılır. Yazar bu konulara müdahale edemez.

19 Yazar yayını için devir ya da yayın devir sözleşmesi imzalamak zorunda mıdır?

Bu durum dergimizin ana sayfasında yayın kabul şartlarında belirtilmiştir. Dergimize yüklenen her yayın tüm hakları ile birlikte dergimize devredilmiş kabul edilmektedir. Yazardan yayınına ilişkin bir belge imzalaması istenmez. Fakat bu durum bazı durumlarda alan editörleri ya da ilgili yönetim üyeleri tarafından talep edilmesi durumunda yazar bu belgeyi imzalayarak resmi yolla baş editörlüğe göndermek zorundadır. Aksi durumda çalışması yayımlanamaz yayınlanması yazar tarafından istenemez.

20 Yazar yayınını istediği anda dergiden çekme hakkına sahip midir?

Hakem süreci başlamış bir çalışmanın dergimizden çekilmesi söz konusu olamaz. Ancak bu durum intihal ve bilimsel niteliklere uygunsuzluğu söz konusu olduğunda yazarın üst yazı ile durumu açıklayıcı olarak baş editöre bildirmesi durumunda işleme alınır. Yine bu durum dergi yönetimi tarafından tek yönlü olarak işletilir.

21 ETİK KURUL onayı veya raporu gerektiren çalışmalarda işleyiş nedir?

Ulusal ve Uluslararası dergilerde "Yayın Organlarında" olduğu gibi; "VAKA, DENEYSEL, KURUM ve RESMİ" anlamda yapılan ETİK KURUL onayı ve raporu gerektiren çalışmalarda mutlaka "Raporun Adı", "Rapor Tarihi", "Rapor Protokol Numarası", "Raporun Alındığı Kurum ve Onay Bilgisi" ve "Raporun Diğer Bilgileri" dergimiz yayın yükleme sayfasında belirtilen "ETİK KURUL RAPOR BİLGİSİ" kısmında yer alan yere bu bilgileri girmek zorundadır. Etik kurul raporunun aslını baş editör gerekli gördüğü durumda resmi kurum onaylı olarak isteme hakkına sahiptir. Bu gibi durumlarda baş editör istediği halde etik kurul raporunun gelmemesi durumunda yayın hakem onayından geçmiş ve yayına alınması tamamlanmış olsa bile sisteme dahil edilmez basım aşamasına sokulmaz. Yayın baş editör ve editörler kararı ile red edilir. Bu durumda yazar(lar) bir hak iddiasında bulunamaz. Etik kurul raporu gerektirmeyen çalışmalarda ve etik kurul raporu alınmamış çalışmalarda bu bilgiye gerek yoktur. Fakat etik kurul gerektiren ve etik kurul raporu alınmış çalışmalarda bu bilgiler yazar(lar) tarafından sisteme girilmek zorundadır. Bu durum yazar(lar) a ait bir yükümlülüktür. Dergimiz bu konuda hiçbir yükümlülük ve sorumluluğu kabul etmez. Hukuki bir süreçte tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir. Aksi bir durumda dergimiz hiçbir hukuki, manevi ve maddi anlamda sorumluluk altına sokulamaz. Dergi yönetimi ve hakemler bu konuda bir yükümlülük yüklenmez. Olası bir olumsuzluk durumunda dergimiz tek taraflı olarak hukuki haklarını saklı tutar.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

1 Is your journal a refereed and international journal?

Our journal is a refereed, scientific and international journal. It is indexed by many international indices.

2 Which fields are accepted in your journal?

Only the papers in the fields accepted by the journal are approved.

3 Does your journal charge any publication fee?

A certain amount of fee is requested per the manuscript accepted for publication in return for some expenses. There is no such demand for the rejected papers.

4 Are the readers allowed to access to the volumes and the articles without being a member of the journal?

All the volumes can be downloaded from our website in pdf format without being a member.

5 What is the publication frequency of the journal?

The journal publishes three times a year; the volumes with full texts are uploaded to the system at the end of April, August and December. However, some special issues can be published in some cases.

6 Are the authors informed about the evaluation process of the submissions?

The journal is web-based, and the authors can follow all kinds of information concerning their submissions from the membership panel of the system. The authors will also be provided with the necessary information about the process and procedure.

7 How many referees evaluate a manuscript?

Manuscripts are firstly evaluated by the field editors and then the ones found appropriate are sent to the referees by the field editors. Field editors send the approved papers to two field referees and referee evaluation process begins. This process takes two months at most according to the referee evaluation. If evaluation reports are not received within three

months, the article is sent to the third referee. If there is still not any progress, field referee, and the editorial board decide on the publication process.

8 Is any information concerning "the author and authors" confidential?

In this journal and all the international refereed journals, information, concerning the author(s) is known only by the system editors, field editors, chief editor and assistant chief editors. This information is completely kept confidential. The referees or members of the journal are not allowed to access to the relevant information.

9 Are there a certain number of articles to be published in the journal?

There are not a certain number of articles in the journal. Each article, approved by the referees and the editorial board, is accepted to be published in the journal without delay and sent for the layout process which is the final stage.

10 Is an author allowed to submit more than one paper in the same issue?

It is out of the question in terms of ethics. However, more than one manuscript of the same author can be published in the same journal or the following issues if the publication and editorial board approve the articles. But this situation is only valid for specific cases and those requiring initiative. This case is only valid for special conditions and those requiring initiative.

11 Is there sufficient number of referees in all the fields that the journal accepts articles?

All the submissions sent to our journal are subjected to evaluation by expert academicians and scientists and referees are not getting paid for the evaluation they make. Evaluation and reports are only on a volunteer basis.

12 What is the duty of the science and advisory board?

The science and advisory board is responsible for solving the incompatibility problems that the referees experience; the board gives the final decision independently, and they act actively to solve such problems. The decisions of the science and advisory board are accepted without questioning. The decisions are applied accordingly. Their decisions cannot be changed and offered to be changed.

13 Is an author allowed to submit his/her paper to the science and advisory board in a negative situation?

This situation is out of the question. Functionality of science and advisory board occurs only with the approval of the editor-in-chief.

14 If an author submits her/his paper simultaneously to another journal for consideration, and the paper is accepted in that journal too, what kind of procedures is taken?

The executive board and editorial board give the final decision in such cases. As the publication board does not regard such attitudes as ethical, even if the paper has been published, it is removed from the system on condition that refutation is published, necessary institutions are informed, and the rights are reserved. However, in order to avoid such problems, the guidelines for the authors should be read carefully and the appropriate papers should be submitted. Our journal's all rights are kept reserved under the guidance of journal's legal advisors within the framework of Turkish Commercial Law and Law on Intellectual and Industrial Rights in such negative conditions. It defends its material and moral rights within the framework of Laws of Turkish Republic.

15 Does your journal accept papers from other languages?

Currently, the language of our journal is Turkish and English. However, studies in English and other languages are also accepted.

16 Is an author allowed to get information about referees evaluating her/his paper?

It is out of question. The names of the referees will never be revealed to the authors even if they want to learn. The author cannot recommend a referee for the paper s/he sent. Only the editor-in-chief, assistant editors, field editor and system editor can decide on this. It is also out of the question to assign a referee outside those boards and to give information.

17 Is an author allowed to give a name of a referee that s/he does not want her/his paper to be evaluated by?

If such a problem occurs, and the referee is in the journal list, on condition that the process is confidential, the author should submit the necessary explanations and reasons in an official document to the editor-in-chief. If this is approved by the chief editor, necessary steps are taken; otherwise, common procedures and standard working are carried out.

18 Is an author allowed to suggest a referee to contribute to the evaluation process?

It is out of question. The field and system editors decide on the issue. Authors cannot interfere in this process.

19 Are the authors to sign the transfer agreement or publishing transfer contract?

This situation is stated on the main page of the journal in the section titled publication principles. All the submitted papers are accepted to be transferred to the journal with exclusive rights. The author is not asked to **sign the document** concerning the submission.

However, in some cases the author should sign the contract, required by the field editors or administrative board and submit it to the chief editor officially. Otherwise the paper will not be published.

20 Is an author allowed to withdraw his/her paper when desired?

If the evaluation process has started, papers cannot be withdrawn. The paper can only be withdrawn in case of plagiarism and scientific disquality and if the author sends an official letter, explaining the situation to the chief editor. The journal acts unilaterally in this issue.

21 What is the process in papers requiring the approval and report of ETHICS BOARD?

As in "Media Organs" of National and International journals, author(s) has to upload "Date of Report", "Report Information-Report Number" to "Ethics Board Report Information" part of the publication submission system of the journal in "EXPERIMENTAL, CASE STUDY and INSTITUTIONAL" works requiring ETHICS BOARD approval and report. The chief editor has the right to ask for the original report if deemed necessary with an official approval of the institution. In such cases, if the chief editor doesn't get the ethics board report despite the request made, the manuscript cannot be included in the system and published even if it has obtained referee approval and completed the publication process. The paper is rejected with the decision of chief editor and other editors. In this case, author(s) cannot make a demand for right. This information isn't necessary for the papers not requesting ethics board report or being lack of this report. However, this information should be uploaded to the system by author(s) for the papers requesting and having the ethics board report. Author(s) are held responsible for this situation. Our journal doesn't accept any liability and responsibility regarding this matter. The whole responsibility in legal process belongs to author(s). Otherwise, our journal cannot bear any legal, spiritual and material responsibility. Journal management and referees cannot be imposed any liability in this matter. In case of a possible negative condition, our journal unilaterally reserves its legal rights.

UHIVE - Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Kayaşehir Mah. Evliya Çelebi Cad. Başakşehir Emlak Konutları
1/A D Blok Kat: 4 Daire: 29 Başakşehir, İstanbul, Türkiye
Tel: +90 212 801 40 61 Fax: +90 212 801 40 62
info@guvenplus.com.tr